

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
88/2010. (VI. 2.) AB határozat	A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés 2010. február 22-ei ülésnapján elfogadott törvény 3. §-a alkotmányellenességéről.....	685
89/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 448/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	688
90/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 154/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	690
91/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 155/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	691
92/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 156/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	692
93/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 157/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	694
94/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 158/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	695
95/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 162/2010. (III. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	696
96/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 173/2010. (III. 18.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	697
97/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 174/2010. (III. 18.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	968
98/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 175/2010. (III. 18.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	699
99/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 176/2010. (III. 18.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	700
100/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 280/2010. (IV. 9.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	701
101/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 281/2010. (IV. 9.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	702
102/2010. (VI. 2.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 282/2010. (IV. 9.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	703

103/2010. (VI. 10.) AB határozat	A magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény 30. § (1) bekezdése alkotmányellenességéről	704
104/2010. (VI. 10.) AB határozat	A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 96. § (1) bekezdése alkotmányellenességéről	716
105/2010. (VI. 10.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 436/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról	719
108/2010. (VI. 23.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 460/2009. (XI. 30.) OVB határozatának helybenhagyásáról	720
109/2010. (VI. 23.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 461/2009. (XI. 30.) OVB határozatának helybenhagyásáról	721
114/2010. (VI. 30.) AB határozat	A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 72. § (4) bekezdés második mondata alkotmányellenességéről	722
115/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 39/2009. (II. 6.) OVB határozatának megsemmisítéséről	730
116/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 357/2009. (VIII. 14.) OVB határozatának helybenhagyásáról	732
117/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 346/2009. (VIII. 14.) OVB határozatának helybenhagyásáról	734
118/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 364/2009. (IX. 3.) OVB határozatának helybenhagyásáról	735
119/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 444/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról	736
120/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 447/2009. (XI. 20.) OVB határozatának helybenhagyásáról	737
121/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 94/2010. (II. 11.) OVB határozatának helybenhagyásáról	738
122/2010. (VI. 30.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 378/2010. (V. 19.) OVB határozatának helybenhagyásáról	739
106/2010. (VI. 10.) AB határozat	Göd Város Önkormányzatának a közterületek használatáról szóló 34/1991. (XI. 20.) sz. Ök. rendelete 1. számú melléklet 2. pontja alkotmányellenességéről	740
107/2010. (VI. 10.) AB határozat	Zalaapáti Önkormányzatának a külterületi útépitési hozzájárulásról szóló 16/2004. (XII. 22.) számú rendelete 2. § (2) bekezdése, a 3. § első mondatának „mely függ az ingatlan elhelyezkedésétől, nagyságától és művelési ágától” szövegrésze, a 3. § második mondatának „a hozzájárulásból adandó kedvezményeket” szövegrésze, az 1. sz. melléklet 1. pontjának b), c) és d) alpontjai, 2. és 3. pontjai alkotmányellenességéről	742
110/2010. (VI. 23.) AB végzés	Az Országos Választási Bizottság 412/2009. (X. 8.) OVB határozata ellen benyújtott kifogás érdemi vizsgálat nélküli visszautasításáról	745
111/2010. (VI. 23.) AB végzés	Az Országos Választási Bizottság 469/2009. (XII. 11.) OVB határozata ellen benyújtott kifogás érdemi vizsgálat nélküli visszautasításáról	746
112/2010. (VI. 23.) AB végzés	Az Országos Választási Bizottság 470/2009. (XII. 11.) OVB határozata ellen benyújtott kifogás érdemi vizsgálat nélkül visszautasításáról	747
113/2010. (VI. 23.) AB végzés	Az Országos Választási Bizottság 25/2010. (I. 29.) OVB határozata ellen benyújtott kifogás érdemi vizsgálat nélkül visszautasításáról	748

299/D/2003. AB határozat	A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 93. § (2) bekezdése „az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez” és a (3) bekezdés „rendőri szerv vezetője” 2007. december 31. napjáig hatályban volt szövegrészei, valamint a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 84. § (1) bekezdés 2004. június 30. napjáig hatályban volt <i>e</i>) pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról	749
574/B/2003. AB határozat	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 44. § (1) bekezdése, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdés <i>c</i>) pontja, valamint a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 66. § (1) bekezdés <i>a</i>) pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 72/B. § (4) bekezdés <i>a</i>) pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról	752
406/D/2004. AB határozat	Az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre vonatkozó egyes törvények módosítására vonatkozó 1999. évi XCIX. törvény 212. § (3) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	756
814/B/2004. AB határozat	Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 86. § (1) bekezdés <i>j</i>) és <i>k</i>) pontjai alkotmányellenességének vizsgálatáról	760
568/B/2005. AB határozat	A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 38/C. § (1) bekezdés második mondata, 38/C. § (2) bekezdés második és harmadik mondata, 38/C. § (4) bekezdés utolsó mondata, valamint 43. § (6) bekezdés <i>a</i>) és <i>d</i>) pontjai és a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 23/B. § (1) bekezdése, valamint 23/I. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról	762
855/B/2005. AB határozat	A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 551. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	768
1058/B/2005. AB határozat	A sportról szóló 2004. évi I. törvény 8. § (1) bekezdése és 78. § (3) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	773
1127/D/2006. AB határozat	A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 137. § 8. pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról	776
56/B/2007. AB határozat	A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 176/A. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	780
218/B/2007. AB határozat	Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálata a társadalombiztosítási támogatással forgalmazható gyógyászati segédeszközök kereskedelmi árreése mint hatósági ár meghatározásának hiánya tekintetében	781
111/E/2008. AB határozat	A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 79. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	785
36/B/2009. AB határozat	Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 12. § (1) és (3) bekezdése, az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény módosításáról szóló 2008. évi XXV. törvény 7. § (6) bekezdése, valamint az egyes hivatalos lapok nyomtatott változatának terjesztéséhez szükséges előfizetői szám meghatározásáról szóló 5/2008. (X. 14.) MeHVM rendelet 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	788
225/B/2009. AB határozat	A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 24. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	791

257/B/2009. AB határozat	A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 19. § (8) bekezdés <i>b)</i> pontja és a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 95. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	794
351/D/2009. AB határozat	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (1) bekezdés <i>e)</i> pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról	796
604/B/2009. AB határozat	A „Civitas Fortissima”-Balassagyarmat, a legbátrabb városról szóló 2005. évi XXXIX. törvény és a „Communitas Fortissima”-Kercaszomor a legbátrabb faluról szóló 2008. évi LXIV. törvény alkotmányellenességének vizsgálatáról	798
664/B/2009. AB határozat	A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 48. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	802
707/B/2009. AB határozat	A társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 13. § (3) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	804
846/B/2009. AB határozat	A szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény 10. § (1) bekezdés <i>b)</i> pontja alkotmányellenességének vizsgálatáról	806
1147/B/2009. AB határozat	Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 89. § (1) bekezdésének „igazoltan belföldön kívülre” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatáról	809
1418/E/2009. AB határozat	Az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról	811
46/E/2003. AB határozat	Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról a tekintetben, hogy Ráckeve Város Önkormányzata a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés <i>b)</i> pontja alapján nem dolgozta ki a környezetvédelmi programot, és a 46. § (1) bekezdés <i>c)</i> pontja alapján előírt rendeleteket	814
285/B/2005. AB határozat	Soltszentimre Község Önkormányzatának az ingatlan tulajdonosoknál keletkező települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos hulladékkezelési közszolgáltatásról szóló 1/2003. (I. 29.) KT. számú rendelete alkotmányellenességének vizsgálatáról	816
670/B/2009. AB határozat	Újlőrincfalva Község Önkormányzatának az állattartás helyi szabályairól szóló 2/2003. (II. 5.) rendelet módosításáról szóló 10/2008. (XII. 3.) rendelet alkotmányellenességének vizsgálatáról	818
302/D/2002. AB végzés	Alkotmánybírósági végzés kijavításáról	820
655/D/2003. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	820
713/D/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	821
1241/B/2007. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	823
308/E/2008. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	824
459/D/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	825
1004/D/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	826
306/D/2009. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	827
535/E/2009. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről és az indítvány visszautasításáról	829
1197/B/2009. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	830
175/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	831
100/B/2010. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	831

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

88/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnöknek az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény rendelkezése alkotmányellenességének előzetes vizsgálatára benyújtott indítványa tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény módosításáról szóló, az Országgyűlés 2010. február 22-ei ülésnapján elfogadott törvény 3. §-a alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A köztársasági elnök az Alkotmány 26. § (4) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz eljuttatott indítványában az Országgyűlés 2010. február 22-ei ülésnapján elfogadott, a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény módosításáról szóló törvény (a továbbiakban: Szövmód. tv.) 3. §-a alkotmányellenességének előzetes vizsgálatát kezdeményezte. A köztársasági elnök előadta, hogy az Országgyűlés elnöke a törvényt 2010. február 23-án küldte át hivatalába kihirdetésre, sürgősségi kérelem nélkül. A Szövmód. tv. 3. §-a akként rendelkezik, hogy „E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.” Az indítványozó utalt rá, hogy bár volt az Országgyűlés előtt olyan módosító indítvány amelynek értelmében a törvény a kihirdetését követő hónap első napján lép hatályba, de az előterjesztő az indítványt visszavonta, ezáltal a 2010. február 22-én elfogadott törvény 2010. január 1-ét jelöli meg hatálybalépése napjaként.

A köztársasági elnök kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság tétele alapján a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (2) bekezdésébe foglalt azon szabályt, amely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé, alkotmányos védelemben részesíti. A jogalanyok helyzetét terhesebbé tévő, visszamenőleges hatályú szabályozás az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével ellentétes. A köztársasági elnök utalt arra, hogy a

Szövmód. tv. 3. §-a által a magánjogi jogalanyok számára kötelezettséget eredményező, illetve korábban fennálló alanyi jogot korlátozó rendelkezések lépnek visszamenőlegesen hatályba.

A Szövmód. tv. 2. §-a által megállapítani kívánt, a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvényt kiegészítő 56/F. §-a a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) egyes rendelkezéseinek alkalmazását kizárja. A köztársasági elnök szerint a kizárt szabályok a munkavállalókat védő garanciális rendelkezések: a határozott idejű munkaviszony leghosszabb tartamát, a rendes szabadságra vonatkozó jogosultságot és az állásidőre járó bérezés kötelezettségét érintik. E szabályok kizárása a munkavállalók helyzetét terhesebbé teszi. A visszamenőlegesen hatályba léptetést elrendelő rendelkezés ezért sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiságból eredő jogbiztonság követelményét.

II.

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezése szerint:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. A Szövmód. tv. szerint:

„1. § A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény 56. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

»(2) Az alapszabály a személyes közreműködés egyik módjaként munkavégzési kötelezettséget is előírhat. Ennek alapján a tag és a szövetkezet vállalkozási, illetve megbízási szerződést, vagy munkaszerződést köt. A vállalkozási és megbízási jogviszonyra a Ptk., a munkajogviszonyra a Munka Törvénykönyve rendelkezéseit kell alkalmazni. Ha a szociális szövetkezet iskolaszövetkezetként működik, a Munka Törvénykönyve rendelkezéseit az 56/A.–56/F. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.»

2. § A szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény az 56. §-t követően az alábbi 56/A.–56/F. §-sal egészül ki:

»56/A. § (1) Iskolaszövetkezet esetén a tag személyes közreműködése megvalósulhat a szövetkezet által harmadik személy részére nyújtott szolgáltatás teljesítése érdekében történő munkavégzésben is, amely nem minősül az Mt. 193/C. § c) pontja szerinti munkaerő-kölcsönzésnek.

(2) Ha a tag az (1) bekezdés szerinti munkavégzésére munkaszerződés alapján kerül sor, az iskolaszövetkezet munkáltató (a továbbiakban: munkáltató) és a tag munkavállaló (a továbbiakban: munkavállaló) határozott idejű munkajogviszonyt létesít. A munkaszerződésnek tartalmaznia kell:

a) a felek nevét, illetve megnevezését, valamint a munkavégzés szempontjából lényeges adatokat,

b) a tag által vállalt elvégezhető lehetséges feladatok körét,

c) a munkát végző tag munkavégzési kötelezettsége teljesítésének időtartamára járó személyi alpbértételeket,

d) azt, hogy a felek a tag munkavégzési kötelezettsége teljesítésének helyében, idejében, az adott elvégzendő munkaköri feladatban és a hozzá tartozó személyi alpbérben, valamint a munkavégzés egyéb feltételeiben – mindkét fél érdekeinek figyelembe vételével – esetenként állapodnak meg,

e) a felek kapcsolattartásának módját abban az időszakban, amikor a munkavállaló munkavégzési kötelessége szünetel.

(3) A munkajogviszony kezdete, a munkaszerződés megkötésének napja.

(4) A munkavégzési köteleesség megkezdésének feltétele, hogy a munkáltató és a munkavállaló a munkavégzési köteleesség megkezdését megelőzően írásban megállapodjanak:

a) a munkavégzési köteleesség teljesítése során elvégzendő adott munkaköri feladatban,

b) a személyi alpbérben, a munkavégzés helyében és a munkába lépés napjában.

(5) A felek ezen kívül bármely kérdésben – különösen a munkavégzés egyéb, mindkét fél számára lényeges – feltételeiben – megállapodhatnak.

(6) A munkavégzési köteleesség teljesítésének időbeosztását – a felek eltérő megállapodása hiányában – a munkáltató állapítja meg.

(7) A munkáltató a munkavállalót a munkavégzési köteleesség megkezdésével egyidejűleg köteles tájékoztatni:

a) a munkavégzési köteleesség teljesítése során elvégzendő munkaköri feladat jellemzőiről (munkaköri leírás), valamint a munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettségről,

b) az irányadó munkarendről,

c) a bérfizetés napjáról,

d) a munkáltatói jogkört gyakorló személyéről,

e) a jogviszony megszűnésének és megszüntetésének e törvény által meghatározott rendelkezéseiről,

j) a munkaviszony megszüntetésére irányuló jognyilatkozat közlésének szabályairól.

56/B. § (1) A munkavállaló felett munkáltatói jogkört csak az iskolaszövetkezettel munkajogviszonyban álló személy gyakorolhat.

(2) A munkáltatói jogkört gyakorló személy

a) kapcsolatot tart a munkáltató, a munkáltatóval jogviszonyban álló harmadik személy és a munkavállaló között;

b) az adott teljesítési területen irányítja a munkavállaló tevékenységét.

(3) A szolgáltatás teljesítését fogadó harmadik személynek lehetővé kell tenni, hogy az iskolaszövetkezet részéről a munkáltatói jogkör gyakorlása céljából eljáró személy e kötelességének eleget tehessen.

(4) A munkáltatói jogkört gyakorló személy hatásköre nem terjed ki a munkajogviszony megszüntetésére.

56/C. § (1) A munkavállaló munkavégzési kötelességének időtartama alatt a harmadik személy minősül munkáltatónak

a) a munkavállaló munkavédelmére,

b) a nők, a fiatal munkavállalók, a megváltozott munkaképességűek

foglalkoztatására,

c) az egyenlő bánásmód követelményére vonatkozó szabályok betartása tekintetében,

d) a munkavégzési köteleesség teljesítésének egyes elemeire vonatkozó szabályok betartása tekintetében.

(2) A munkavállalót munkavégzési kötelezettségeinek teljesítése során a harmadik személy csak a saját üzem-, illetve üzletmenetének fenntartása érdekében feltétlenül szükséges esetekben utasíthatja a munkavállalót.

56/D. § § (1) A munkajogviszony megszűnik

a) a munkavállaló halálával,

b) a munkáltató jogutód nélküli megszűnésével;

c) a munkaszerződésben meghatározott idő lejártával,

d) a tagsági jogviszony megszűnésével.

(2) A munkajogviszony megszüntethető

a) felek közös megegyezésével

b) azonnali hatállyal, ha a másik fél a munkajogviszonyból származó lényeges kötelezettségét jelentős mértékben szándékosan vagy súlyos gondatlansággal megszegi, vagy egyébként olyan magatartást tanúsít, amely a munkajogviszony fenntartását lehetetlenné teszi.

56/E. § (1) Ha a munkavállaló a foglalkoztatás körében kárt okoz a harmadik személynek, a Polgári Törvénykönyvnek az alkalmazott károkozásáért való felelősség szabályait kell alkalmazni.

(2) A munkavégzés során a munkavállalónak okozott kárért a munkáltató és a harmadik személy egyetemlegesen felel.

(3) Ha a munkavállalót munkajogviszonyával összefüggésben, de a (2) bekezdésben foglaltakon kívül – nem a foglalkoztatása során, vagy azzal összefüggésben – éri kár, a munkáltató kártérítési felelősségre vonatkozó szabályok szerint felel a munkáltató.

56/F. § (1) Az. Mt. 79. § (5) bekezdése, 130–131. §-a, a 151. § (4) bekezdése a nem alkalmazható.«

3. § E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.”

III.

Az indítvány az alábbiak szerint megalapozott.

1. Egyéni képviselők 2009. decemberében törvényjavaslatot terjesztettek be a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény módosítására. A T/1152. számon nyilvántartásba vett törvényjavaslat az iskolaszövetkezeteket érintő módosításokat tartalmazott. A törvényjavaslathoz kapcsolott indokolás szerint „A módosítás célja, hogy az iskolaszövetkezetek, a tagok és az iskolaszövetkezettel valamilyen szolgáltatás ellátására polgári jogi jogviszonyt létesítő harmadik személyek közötti kapcsolat jogi kereteit

konkretizálja, illetve pontosítsa.” A 2009. decemberében beterjesztett törvényjavaslat 3. §-a akként rendelkezett, hogy „E törvény 2010. január, 01 lép hatályba.” A törvényjavaslat az iskolaszövetkezet sajátosságaira tekintettel – ahol is a tagoknak jövedelemszerzési lehetőséget biztosítanak a mellett, hogy tanulói, hallgatói jogviszonyban vannak – alapvetően egy rugalmas munkavégzési rendet kívánt teremteni. Ezt szolgálta – többek között – az a szabály, hogy ha a tag személyes közreműködése az iskolaszövetkezet által harmadik személynek nyújtott munkavégzés, akkor nem kell alkalmazni az Mt. 193/C. §-ába foglalt munkaerő-kölcsönzésre vonatkozó szabályokat. A törvényjavaslat ennek érdekében a munkajogviszony egyes elemeire vonatkozó részletes szabályokat tartalmaz. A törvényjavaslat eredetileg is magában foglalta az indítványozó által külön is felhívott 56/F. § (1) bekezdését, amely szerint: „Az Mt. 79. § (5) bekezdése, 130–131. §-a, a 151. § (4) bekezdése a nem alkalmazható.” (E szabályok a határozott idejű munkaviszony leghosszabb idejére, a rendes szabadságra és az állásidőre vonatkozó Mt.-beli rendelkezések.)

A törvényjavaslat általános vitája 2010. február 15-én kezdődött, ugyanezen a napon két – az ügy megítélése szempontjából figyelemre méltó – módosító javaslat is benyújtásra került. A T/11552/2. számú módosító javaslat a fentebb említett 56/F. § (1) bekezdés elhagyását javasolta, mivel – vélte a módosító javaslat megfogalmazója – az Mt. e garanciális szabályai nélkül az iskolaszövetkezeti tag munkavégzésére vonatkozóan hátrányosabb helyzetbe kerül. A másik T/11552/3 módosító javaslat a 2010. január 1-jei hatálybalépést kívánta megváltoztatni „a kihirdetést követő hónap első napján lép hatályba” szövegrészre, mivel az eredeti törvényjavaslaton szereplő „hatálybalépési időpont már elmúlt, szükséges ezért a korrekciója” indokolással. A törvényjavaslatot az Országgyűlés – e módosító javaslatok nélkül – 2010. február 22-i ülésnapján elfogadta, az Országgyűlés elnöke február 23-án aláírta és a Szövmód. tv.-t megküldte kihirdetésre a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök véleménye szerint a törvénynek az elfogadott szöveg szerinti kihirdetése az Alkotmány 2. § (1) bekezdését sértő visszaható hatályú hatálybaléptetést eredményezne, ezért az Alkotmány 26. § (4) bekezdésében foglalt jogkörénél fogva az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte.

2. Az Alkotmánybíróság a visszamenő hatályú jogalkotás tilalmát már több határozatában több szempontból értelmezte. Egyik első határozat szerint: „Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megállapított jogállamisághoz szervesen kapcsolódó jogbiztonság elvének maradéktalan érvényesülése érdekében elengedhetetlen, hogy a jogszabályok kihirdetése összhangban legyen a Jat. 12. § (2) bekezdésében megállapított alkotmányos jellegű előírással, amely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat va-

lamely magatartást jogellenessé.” [34/1991. (VI. 15.) AB határozat, 1991, 170, 172.] Más döntés szerint: „Egy alkotmányos demokráciában a polgárok szabadságának részét képezi, hogy cselekvéseiket csak az általuk előzetesen megismerhető, a jogalkotás formalizált szabályainak betartásával alkotott szabályok korlátozhatják.” [7/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 90.]

Ezen általános előírások mellett a jogszabályok hatálybaléptetésének az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményei differenciáltak. Formájában visszaható hatályú hatálybalépés is lehet alkotmányos: „Ez a helyzet a kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi jogi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezéseket tartalmazó jogszabályok esetében.” [28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 158, vagy később a 152/2008. (XII. 10.) AB határozat, ABH 2008, 1487, 1490–1491.] Ugyanakkor a kihirdetés és a hatálybalépés egybeesése kapcsán alappal merülhet fel a jogszabály alkalmazására való felkészülési idő elégtelensége [28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 157,], míg a jövőre nézve történő hatálybaléptetés is sértheti az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonságot. Az Alkotmánybíróság számos határozatában utalt arra, hogy „hiába lép ugyanis egy jogszabály hatályba a jövőre nézve (formálisan nem sértve a felkészüléshez szükséges kellő idő alkotmányos követelményét), ha a folyamatos ügyekre is irányadó alkalmazhatóság miatt – tartalmában – az érintetteknek visszamenőleg állapít meg kötelezettséget, nyilvánít valamely magatartást jogellenessé. Ilyenkor a jogbiztonság sérelme ugyanúgy megállapítható, mint a formálisan is visszamenőleges hatályú kötelezettséget megállapító hatálybaléptetés esetén, vagy a »kellő idő« hiánya miatt.” [365/B/1998. AB határozat, ABH 1998, 852.] Más döntés szerint „...a folyamatban lévő ügyek esetében kizárólag a hátrányosabb szabályozás bevezetése sérti a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát...” [144/B/2002. AB határozat, ABH 2006, 1949.]

3. Jelen esetben megállapítható, hogy az Országgyűlés 2010. február 22-ei ülésnapján elfogadott Szövmód. tv. 3. §-a, amely szerint „E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.” formálisan is visszamenőleges hatálybalépést eredményezne a törvény kihirdetése esetén. Megállapítható továbbá, hogy a Szövmód. tv. az iskolaszövetkezeti tag munkavégzését illetően új szabályokat állapít meg, s ezen eltérő szabályok visszamenőleges érvényesítése nem lehetséges. Nem lehet pl. visszamenőleg a munkavégzési kötelezettség megkezdését – mint a munkavégzés feltételét – a munkavégzési kötelezettség megkezdése előtt írásban rögzíteni [56/A. § (4) bekezdés] ha már a munkavégzés megtörtént; nem lehet továbbá a munkavégzési kötelezettség megkezdése előtti tájékoztatási kötelezettségnek eleget tenni [56/A. § (7) bekezdés], ha egyébként már a

munkavégzés elkezdődött stb. A visszamenőleges hatálybaléptetés ezekben az esetekben azt jelenti, hogy a már létrejött munkajogi jogviszonyok visszamenőleg válnak törvénysértővé, vagy kérdőjelezhető meg törvényességük. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezért a formálisan is visszamenőleges hatálybaléptetés a munkavégzés tartalmát, a munkajogi jogviszony lényeges kérdéseit illetően sérti a jogbiztonságot (annak külön vizsgálata nélkül is, hogy mely érintett jogalanyok vonatkozásában kedvező, vagy hátrányos a szabályozás). A munkajogi jogviszonyokban a Szövmód. tv. által teremtett jogbiztonság sérelme az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamisággal is ellentétes.

Az indítványozó külön is felhívta a Szövmód. tv. 56/F. § (1) bekezdését, amely – véleménye szerint – a szövetkezeti tagokat érintően egyértelműen hátrányosabb szabályokat kíván visszamenőlegesen érvényesíteni. A Szövmód. tv. 56/F. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Mt. 79. § (5) bekezdése, 130-131. §-a és 151. § (4) bekezdése nem alkalmazható. Az Mt. 79. § (5) bekezdése értelmében a határozott időre szóló munkaviszony időtartama az öt évet nem haladhatja meg. A Szövmód. tv. azzal, hogy e szabályt kiveszi az alkalmazandó rendelkezések közül, a munkavállaló számára egyértelműen hátrányosabb helyzetet teremt. Az Mt. 130–131. §-ai a munkaviszonyhoz kapcsolódó rendes szabadságot szabályozzák. A Szövmód. tv. 56/F. § (1) bekezdése következtében az iskolaszövetkezeten keresztül megvalósuló munkavégzés során rendes szabadság kiadására nincs lehetőség. Az iskolaszövetkezet keretében megvalósuló munkavégzés tanulói vagy hallgatói jogviszony mellett történik, így a munkavégzésre vonatkozó szabályok eltér(het)nek az általános rendelkezésektől. A rendes szabadság teljes kizárása azonban mindenképpen hátrányos helyzetet teremt. Végül a Szövmód. tv. 56/F. § (1) bekezdése kizárja az Mt. 151. § (4) bekezdésének is az alkalmazhatóságát. Az Mt. e rendelkezése értelmében: „A munkavállalót, ha a munkáltató működési körében felmerült okból nem tud munkát végezni, az emiatt kiesett munkaidőre (állásidő) személyi alapbére illeti meg.”. Nyilvánvaló, hogy iskolaszövetkezeti tagként történő munkavégzésnél is fontos garanciának tekinthető az Mt. e szabálya, az állásidőre vonatkozó rendelkezés hiányában a munkavállaló hátrányos helyzetbe kerül.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint – figyelembe véve a jogszabályok hatálybalépését illetően ismertett alkotmánybírói gyakorlatot – a Szövmód. tv. 56/F. §-ának hatályba léptetésénél még a kihirdetés és hatálybalépés esetleges egybeesése is alkotmányossági agályt vetne fel az új jogi helyzethez való felkészülést illetően. Ezen szabályok visszamenőleges hatálybaléptetése azonban – azaz a Szövmód. tv. 3. §-ában foglalt rendelkezés – az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő jogbiztonságot súlyosan sérti.

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Szövmód. tv. 3. §-a alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét az alkotmányellenesség megállapítására tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: 488/A/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

89/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 448/2009. (XI. 20.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Magánszemély 2009. október 26-án országos népszavazási kezdeményezés tárgyában aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából. Az aláírás-

gyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyet ért-e Ön azal, hogy az országgyűlési képviselők képviselői munkájukért a mindenkor minimálbér hatszorosát meg nem haladó összeget kaphassanak?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 448/2009. (XI. 20.) OVB határozatával megtagadta. A határozat indokolása szerint a kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. Az OVB határozatában tükröződő álláspont szerint nem világos, hogy a kezdeményező által nevesített, „az országgyűlési képviselők képviselői munkájukért kapott összeg” kitétel pontosan mit takar, vagyis milyen tételekből áll az az „összeg”, amelynek értéke nem haladhatja meg a mindenkor minimálbér hatszorosát. Az Alkotmány 20. § (4) bekezdésének az OVB eljárásának idején hatályos rendelkezése úgy szólt, hogy az országgyűlési képviselőt a függetlenségét biztosító tiszteletdíj, meghatározott kedvezmények és költségeik fedezésére költségtérítés illeti meg. A népszavazásra feltenni kívánt kérdésből viszont – tekintettel a hivatkozott alkotmányi rendelkezésre – nem volt megállapítható egyértelműen, hogy az egyes juttatások külön-külön megállapított összege, vagy azok együttes összege nem haladhatja meg a népszavazási kérdésben megszabott értékhatárt.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján a kezdeményező kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. A kifogásban a kezdeményező vitatva az OVB álláspontját, előadta, hogy a népszavazási kérdés szerinte egyértelmű, mert az mindhárom juttatás együttes összegére irányul.

II.

1. Az Alkotmány figyelembe vett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.

(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

2. Az Nsztv. vonatkozó rendelkezése:

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

3. A Ve. alkalmazott szabályai:

„77. § (2) A kifogásnak tartalmaznia kell

- a) a jogszabálysértés megjelölését,
- b) a jogszabálysértés bizonyítékait,

[...]

(5) Ha a kifogás elkésett, vagy nem tartalmazza a (2) bekezdés a)–c) pontjában foglaltakat, a kifogást érdemi vizs-

gálat nélkül el kell utasítani. Ha a kifogás áttételére kerül sor, a kifogás határidőben történt benyújtásának vizsgálatakor azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor az első választási bizottsághoz beérkezett.”

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(2) Az Országgyűlés népszavazást elrendelő, valamint kötelezően elrendelendő népszavazás elrendelését elutasító határozata elleni kifogást a határozat közzétételét követő nyolc napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. Az Országos Választási Bizottság a kifogás benyújtásáról haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét, a népszavazást elrendelő határozat elleni kifogásról a köztársasági elnököt is.

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az Alkotmánybíróság előzetesen megvizsgálta, hogy a jelen ügyben előterjesztett kifogás megfelel-e a törvényi feltételeknek. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogást a törvényes határidőn belül [Ve. 130. § (1) bekezdés], és a kifogásra előírt tartalmi követelményeknek [Ve. 77. § (2) bekezdés] megfelelően nyújtották be. Ebből következően a kifogás érdemi elbírálásra alkalmas.

3. A jelen ügyben az OVB arra alapozta döntését, hogy az Alkotmány érintett rendelkezése három különböző javadalmazási formáról szól az országgyűlési képviselőket illetően, míg a népszavazásra feltenni kívánt kérdés erre nincs tekintettel.

Az Országgyűlés 2009. június 29-ei ülésnapján elfogadta a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2009. évi LXIV. tör-

venyt, amely szerint az Alkotmány 20. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az országgyűlési képviselőt a függetlenségét biztosító javadalmazás illeti meg. Az országgyűlési képviselők javadalmazásáról szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.” A módosítás 2010. január 1-jén hatályba lépett.

Ugyanazon az ülésnapon az Országgyűlés az egyes képviselői juttatások és kedvezmények megszüntetéséről szóló 2009. évi LXV. törvény elfogadásával módosította az országgyűlési képviselők tiszteletdíjáról, költségterítéséről és kedvezményeiről szóló 1990. évi LVI. törvényt (a továbbiakban: javadalmazási törvény). A 2010. január 1-jén hatályba lépett módosítás a törvény szintjén is egységesítette az országgyűlési képviselők javadalmazását.

4. A benyújtott kifogás alapján az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az ismertetett alkotmányi és törvényi változások befolyásolták-e a népszavazási kérdés egyértelműségét.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata során több határozatban értelmezte az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt, a népszavazásra bocsátandó kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményét. E határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az egyértelműség követelménye a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája. Az egyértelműség követelménye ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre igennel vagy nemmel lehessen felelni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (3) bekezdés *b*) pontjában foglalt jogkörének – Alkotmányban szabályozott – korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Ezért a kérdés egyértelműségének megállapításakor vizsgálni kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség) [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 24/2006. (VI. 15.) AB határozat, ABH 2006, 358, 360–361.; 84/2008. (VI. 13.) AB határozat, ABH 2008, 695, 703.].

A kifogással érintett népszavazási kérdés alapján továbbra sem egyértelmű, hogy a minimálbér hatszorosát meg nem haladó összeg mit foglalna magába. A javadalmazási törvény 1. §-a értelmében ugyanis az országgyűlési képviselők javadalma tiszteletdíjből, választókerületi pótlékból és lakhatási támogatásból áll. A tiszteletdíj pedig alapdíjből és pótdíjből tevődik össze.

Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az OVB határozatának meghozatala óta bekövetkezett jogszabályi változások ellenére a népszavazá-

si kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Ezért az Alkotmánybíróság a kifogást elutasította, s ennek megfelelően a Ve. 130. § (3) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva a 448/2009. (XI. 20.) OVB határozatot helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévy Miklós s. k.,</i> előadó alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1318/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

90/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 154/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánsze-

mélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 154/2010. (III. 11.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkotson arról, hogy országgyűlési biztos nem lehet rektor, rektor-helyettes, dékán, dékán-helyettes, tanszékvezető?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműségi követelménynek. A népszavazásra feltenni kívánt kérdés sem a választópolgár, sem a jogalkotó számára nem egyértelmű, mivel nem állapítható meg egyértelműen, hogy az országgyűlési biztosra jelenleg érvényes összeférhetlenségi szabályokat mennyiben érintené. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 5. §-a ugyanis jelenleg sem engedi meg, hogy országgyűlési biztos a kérdésben megjelölt tisztségeket viselje. A választópolgár számára a kérdés ezáltal megtévesztő, azt a téves látszatot kelti, mintha jelenleg nem lenne ilyen szabályozás.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVBh. jogszabálysértő. Megítélésük szerint az OVB megalapozatlanul hivatkozott az OVBh.-ban az Nsztv. 10. § c) pontjára, továbbá 13. § (1) bekezdésére, valamint a vonatkozó szak-törvényre. A kifogástevők előadják, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok kifejezetten nem tartalmazzák a népszavazási kezdeményezésben megfogalmazott összeférhetlenségi szabályokat. Véleményük szerint a kérdés megfelel az egyértelműségi követelménynek. A kifogást tevők az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérik.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének [Nsztv. 13. § (1) bekezdése]. Mindezzel egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 154/2010. (III. 11.) OVB határozatot az OVB fentiekben ismertetett indokainak helyességére tekintettel, ugyanazon indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkovich Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 582/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

91/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 155/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 155/2010. (III. 11.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkotson arról, hogy az Állami Számvevőszék elnöke, alelnöke nem lehet rektor, rektor-helyettes, dékán, dékán-helyettes, tanszékvezető?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműségi követelménynek. A népszavazásra feltenni kívánt kérdés sem a választópolgár, sem a jogalkotó számára nem egyértelmű, mivel nem állapítható meg egyértelműen, hogy az Állami Számvevőszék elnökére, alelnökére jelenleg érvényes összeférhetlenségi szabályokat mennyiben érintené. Az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 10. §-a ugyanis jelenleg sem engedi meg, hogy az Állami Számvevőszék elnöke, alelnöke a kérdésben megjelölt tisztségeket viselje. A választópolgár számára a kérdés ezáltal megtévesztő, azt a téves látszatot kelti, mintha jelenleg nem lenne ilyen szabályozás.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVBh. jogszabálysértő. Megítélésük szerint az OVB megalapozatlanul hivatkozott az OVBh.-ban az Nsztv. 10. § c) pontjára, továbbá 13. § (1) bekezdésére, valamint a vonatkozó szak törvényre. A kifogástevők előadják, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok kifejezetten nem tartalmazzák a népszavazási kezdeményezésben megfogalmazott összeférhetlenségi szabályokat. Véleményük szerint a kérdés megfelel az egyértelműségi követelménynek. A kifogást tevők az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérik.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában,

valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének [Nsztv. 13. § (1) bekezdése]. Mindezzel egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 155/2010. (III. 11.) OVB határozatot az OVB fentiekben ismertetett indokainak helyességére tekintettel, ugyanazon indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkovich Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 583/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

92/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kítűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határo-

zata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 156/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 156/2010. (III. 11.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy a Magyar Nemzeti Bank elnöke, alelnöke nem lehet rektor, rektor-helyettes, dékán, dékán-helyettes, tanszékvezető?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel sem a választópolgárok, sem a jogalkotó számára nem egyértelmű, hogy a Magyar Nemzeti Bank elnökére, alelnökére jelenleg is érvényes összeférhetlenségi szabályokat mennyiben érintené. Az OVB megítélése szerint a kérdés ezáltal megtévesztő, mert azt a téves látszatot kelti, mintha nem lenne ilyen szabályozás. Az OVB ezért a Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta a hitelesítést.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítést az Nsztv. 10. § c) pontjára és a 13. § (1) bekezdésére, valamint a szaktörvények rendelkezéseire nem lehetett volna alapítani. Megítélésük szerint a kérdésre egyértelműen lehet igennel vagy nemmel válaszolni, az mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára egyértelmű. A kifogástevők kifejtik továbbá, hogy szerintük a kérdésben megfogalmazott összeférhetlenségi szabályokat nem a szaktörvényekben, hanem a felsőoktatási törvényben kellene szabályozni, mert a jelenlegi szabályozás nem egyértelmű és téves értelmezéshez vezethet. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 156/2010. (III. 11.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 584/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

93/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 157/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 157/2010. (III. 11.) OVB határozata ellen. Az OVB vitott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy a hivatásos bíró nem lehet rektor, rektorhelyettes, dékán, dékánhelyettes, tanszékvezető?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra fel tett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel sem a választópolgárok, sem a jogalkotó számára nem egyértelmű, hogy a hivatásos bírakra jelenleg is érvényes összeférhetlenségi szabályokat mennyiben érintené. Az OVB megítélése szerint a kérdés ezáltal megtévesztő, mert azt a téves látszatot kelti, mintha nem lenne ilyen szabályozás. Az OVB ezért a Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta a hitelesítést.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítést az Nsztv. 10. § c) pontjára és a 13. § (1) bekezdésére, valamint a szaktörvények rendelkezéseire nem lehetett volna alapítani. Megítélésük szerint a kérdésre egyértelműen lehet igennel vagy nemmel válaszolni, az mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára egyértelmű. A kifogástevők kifejtik továbbá, hogy szerintük a kérdésben megfogalmazott összeférhetlenségi szabályokat nem a szaktörvényekben, hanem a felsőoktatási törvényben kellene szabályozni, mert a jelenle-

gi szabályozás nem egyértelmű és téves értelmezéshez vezethet. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kérik az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokollással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 157/2010. (III. 11.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 585/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

94/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 158/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 158/2010. (III. 11.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy az ügyész nem lehet rektor, rektor-helyettes, dékán, dékán-helyettes, tanszékvezető?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel sem a választópolgárok, sem a jogalkotó számára nem egyértelmű, hogy az ügyészre jelenleg is érvényes összeférhetlenségi szabályokat mennyiben érintené. Az OVB megítélése szerint a kérdés ezáltal megtévesztő, mert azt a téves látszatot kelti, mintha nem lenne ilyen szabályozás. Az OVB ezért a Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta a hitelesítést.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítést az Nsztv. 10. § c) pontjára és a 13. § (1) bekezdésére, valamint a szaktörvények rendelkezéseire nem lehetett volna alapítani. Megítélésük szerint a kérdésre egyértelműen lehet igennel vagy nemmel válaszolni, az mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára egyértelmű. A kifogástevők kifejtik továbbá, hogy szerintük a kérdésben megfogalmazott összeférhetlenségi szabályokat nem a szaktörvényekben, hanem a felsőoktatási törvényben kellene szabályozni, mert a jelenle-

gi szabályozás nem egyértelmű és téves értelmezéshez vezethet. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 158/2010. (III. 11.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró   *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró   *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró   *Dr. Lenkovich Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró   *Dr. Trócsányi László* s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 586/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

95/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 162/2010. (III. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 162/2010. (III. 11.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkosson törvényt arról, hogy a bírósági ülnökök választásával kapcsolatos eljárás során a bírósághoz fordulás jogát biztosítani kell?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra fel tett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel nem egyértelmű, hogy mit ért a kezdeményező a “bírósághoz fordulás joga” alatt, illetve nem egyértelmű a választópolgárok számára, hogy milyen módon, milyen formában, ki által és az eljárás mely szakaszában lenne biztosított a kérdésben megfogalmazott jog érvényesülése. Az OVB ezért a Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta a hitelesítést.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítés elutasítását nem lehetett volna a Nsztv. 10. § c) pontjára és a 13. § (1) bekezdésére alapítani. Megítélésük szerint a feltett kérdésre a választópolgárok képesek érdemben véleményt nyilvánítani, mert elvárható tőlük a hatályos szabályozás ismerete. Hivatkoznak továbbá arra, hogy a Nsztv. nem korlátozza, hogy a népszavazással hozott döntés milyen körű, illetve milyen konkrét törvényalkotási kötelezettséget tartalmazhat.

Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 162/2010. (III. 11.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 590/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

96/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 173/2010. (III. 18.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 173/2010. (III. 18.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkotson arról, hogy az Országos Választási Bizottság nem választott tagjait a bizottság ülésén szavazati jog ne illesse meg?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel nem egyértelmű, hogy az OVB delegált tagjait milyen jogosítványok illetnék meg, a szavazati jog hiányában a tanácskozási jog megilletné-e őket. Az OVB megítélése szerint egy ilyen tartalmú jogszabályi rendelkezés a választási bizottságok társadalmi rendeltetésével ellentétesen, a delegált tagok jogosítványainak teljes kiüresítéséhez vezetne. Tekintettel arra, hogy a kérdés több értelmezési lehetőséget

vet fel, illetve hogy a választópolgároktól a hatályos jogszabályok ilyen mélyreható ismerete nem várható el, az OVB a kezdeményezés hitelesítését az Nsztv. 10. § c) pontja alapján megtagadta.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB megsértette a Ve. 29/A. § (1)–(2) bekezdését, mert nem megfelelően állapította meg a tényállást. Érvelésük szerint a kérdés egyértelmű mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára, mert az nem a delegált és a választott tagok eddigi jogait kívánja meghatározni, hanem csak azt, hogy a delegált tagot a jövőben ne illesse meg szavazati jog. A kifogástevők hivatkoznak az Alkotmány 77. § (2) bekezdésére, melynek értelmében az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek. Véleményük szerint az Alkotmány ezen rendelkezéséből nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a választópolgárok nem ismerik a rájuk vonatkozó jogszabályok tartalmát. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 173/2010. (III. 18.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró, *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró, *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró, *Dr. Lenkovics Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró, *Dr. Trócsányi László* s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 613/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

97/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 174/2010. (III. 18.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 174/2010. (III. 18.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta

annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy a területi választási bizottság nem választott tagjait a bizottság ülésén szavazati jog ne illesse meg?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműségi követelménynek. Tekintettel arra, hogy a kérdés több értelmezési lehetőséget vet fel a területi választási bizottság delegált tagjai jogosítványai tekintetében, nem derül ki pontosan, hogy eredményes népszavazás esetében a hatályos jogszabályokat figyelembe véve a jogalkotót milyen törvényalkotási kötelezettség terhelné. A kezdeményezés továbbá a választópolgárok részéről a választott és delegált tagok bizottságban betöltött szerepének teljes körű ismeretét feltételezi, azonban a hatályos jogszabályok ilyen mélyreható ismerete nem várható el a választópolgároktól. Az OVB megállapította, hogy a kérdés sem a jogalkotói, sem a választópolgári egyértelműség követelményének nem felel meg, ezért az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVBh. jogszabálysértő. Megítélésük szerint az OVB megalapozatlanul hivatkozott az OVBh.-ban az Nsztv. 10. § *b)* és *c)* pontjára, valamint 13. § (1) bekezdésére. Érvelésük szerint az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés egyértelmű mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára, nem a delegált és a választott tagok eddigi jogait kívánja meghatározni, hanem arra irányul, hogy a delegált tagot a jövőben ne illesse meg szavazati jog. Ezen túlmenően a kifogástevők véleménye szerint az OVB megsértette a Ve. 29/A. § (1)–(2) bekezdését is, mivel a tényállást nem megfelelően állapította meg. Mindezek alapján az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h)* pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével

vel összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének [Nsztv. 13. § (1) bekezdése]. Mindezzel egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 174/2010. (III. 18.) OVB határozatot az OVB fentiekben ismertetett indokainak helyességére tekintettel, ugyanazon indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkó Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 614/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

98/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 175/2010. (III. 18.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 175/2010. (III. 18.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság nem választott tagjait a bizottság ülésén szavazati jog ne illesse meg?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműség követelménynek. Tekintettel arra, hogy a kérdés több értelmezési lehetőséget vet fel az országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság delegált tagjai jogosítványai tekintetében, nem derül ki pontosan, hogy eredményes népszavazás esetében a hatályos jogszabályokat figyelembe véve a jogalkotót milyen törvényalkotási kötelezettség terhelné. A kezdeményezés továbbá a választópolgárok részéről a választott és delegált tagok bizottságban betöltött szerepének teljes körű ismeretét feltételezi, azonban a hatályos jogszabályok ilyen mélyreható ismerete nem várható el a választópolgároktól. Az OVB megállapította, hogy a kérdés sem a jogalkotói, sem a választópolgári egyértelműség követelményének nem felel meg, ezért az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVBh. jogszabálysértő. Megítélésük szerint az OVB megalapozatlanul hivatkozott az OVBh.-ban az Nsztv. 10. § *b)* és *c)* pontjára, valamint 13. § (1) bekezdésére. Érvelésük szerint az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés egyértelmű mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára, nem a delegált és a választott tagok eddigi jogait kívánja meghatározni, hanem arra irányul, hogy a delegált tagot a jövőben ne illesse meg szavazati jog. Ezen túlmenően a kifogástevők véleménye szerint az OVB megsértette a Ve. 29/A. § (1)–(2) bekezdését is, mivel a tényállást nem megfelelően állapította meg. Mindezek alapján az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §

h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének [Nsztv. 13. § (1) bekezdése]. Mindezzel egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 175/2010. (III. 18.) OVB határozatot az OVB fentiekben ismertetett indokainak helyességére tekintettel, ugyanazon indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 615/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

99/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kítűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határo-

zata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 176/2010. (III. 18.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 176/2010. (III. 18.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy a helyi választási bizottság nem választott tagjait a bizottság ülésén szavazati jog ne illesse meg?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműségi követelménynek. Tekintettel arra, hogy a kérdés több értelmezési lehetőséget vet fel a helyi választási bizottság delegált tagjai jogosítványai tekintetében, nem derül ki pontosan, hogy eredményes népszavazás esetében a hatályos jogszabályokat figyelembe véve a jogalkotót milyen törvényalkotási kötelezettség terhelné. A kezdeményezés továbbá a választópolgárok részéről a választott és delegált tagok bizottságban betöltött szerepének teljes körű ismeretét feltételezi, azonban a hatályos jogszabályok ilyen mélyreható ismerete nem várható el a választópolgároktól. Az OVB megállapította, hogy a kérdés sem a jogalkotói, sem a választópolgári egyértelműség követelményének nem felel meg, ezért az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVBh. jogszabálysértő. Megítélésük szerint az OVB megalapozatlanul hivatkozott az OVBh.-ban az Nsztv. 10. § *b)* és *c)* pontjára, valamint 13. § (1) bekezdésére. Érvelésük szerint az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés egyértelmű mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára, nem a delegált és a választott tagok eddigi jogait kívánja meghatározni, hanem arra irányul, hogy a delegált tagot a jövőben ne illesse meg szavazati jog. Ezen túlmenően a kifogástevők véleménye szerint az OVB megsértette a Ve. 29/A. § (1)–(2) bekezdését is, mivel a tényállást nem meg-

felelően állapította meg. Mindezek alapján az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az egyértelműség követelményének [Nsztv. 13. § (1) bekezdése]. Mindezzel egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 176/2010. (III. 18.) OVB határozatot az OVB fentiekben ismertetett indokainak helyességére tekintettel, ugyanazon indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 616/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

100/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitézésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 280/2010. (IV. 9.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 280/2010. (IV. 9.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés módosítsa a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (Pp.) oly módon, hogy bírósági jegyzőkönyv nem készülhet bíró által diktált hangfelvétel útján?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem tartalmaz iránymutatást arra vonatkozóan, hogy a „hangfelvétel útján” készült jegyzőkönyv helyett az mi módon készüljön. Az OVB megítélése szerint erre tekintettel a kérdés nem határozza meg pontosan a jogalkotó törvényalkotási feladatát. A kérdés továbbá azért sem egyértelmű, mert a bírósági jegyzőkönyv nem „hangfelvétel útján”, hanem az alapján készül. Az OVB ezért megtagadta a kezdeményezés hitelesítését az Nsztv. 10. § c) pontja alapján.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítés elutasítását a Nsztv. 10. § c) pontjára és 13. § (1) bekezdésére nem lehetett volna alapítani. Véleményük szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdések egyértelműek mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára. Kifejtik továbbá, hogy a kérdés nem arra irányul, hogy a jegyzőkönyv mi módon készül-

jön, hanem az eljárási cselekmények hangszalagra történő diktálásának megszüntetését célozza. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 280/2010. (IV. 9.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró   *Dr. Bragyova András s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró   *Dr. Kiss László s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,* alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró   *Dr. Trócsányi László s. k.,* alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 667/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

101/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzüzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 281/2010. (IV. 9.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 281/2010. (IV. 9.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés módosítsa a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (Pp.) oly módon, hogy a bírósági jegyzőkönyv szó szerint tartalmazza a szóban kihirdetett és megindokolt bíróság által hozott határozatot?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel kérdés megfogalmazása nem felel meg a magyar nyelvtan szabályainak, ezáltal annak pontos tartalma sem állapítható meg. Az OVB az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel megállapította továbbá, hogy a népszavazáson feltenni kívánt kérdés az Alkotmány és az Nsztv. preambuluma alapján összeegyeztethetetlen a népszavazás alkotmányos szerepével és szabályaival, mert a kérdés nem érint alkotmányos jogot és egyértelműen kívül esik az ország sorsát érintő legfontosabb ügyek körén. Az OVB ezért megtagadta a kezdeményezés hitelesítését az Nsztv. 10. § b) és c) pontja alapján.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítés elutasítását a Nsztv. 10. § b) és c) pontjára, valamint a 13. § (1) bekezdésére nem lehetett volna alapítani. Álláspontjuk szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdések egyértelműek mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára. A kifogáste-

vők szerint a határozat nem felel meg a Ve. 29/B. § (2) bekezdés e) pontjában foglaltaknak, mert az OVB határozatában nem indokolta meg, hogy a kérdés milyen okból nem felel meg a magyar nyelv szabályainak. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 281/2010. (IV. 9.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 668/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

102/2010. (VI. 2.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kitzüzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 282/2010. (IV. 9.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 282/2010. (IV. 9.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés módosítsa a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (Pp.) oly módon, hogy a bírósági jegyzőkönyv szó szerint tartalmazza a bírósági tanács elnöke illetve tagjai által tett valamennyi nyilatkozatot?”

Az OVB határozatának indokolásában megállapította, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ának (1) bekezdése értelmében a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A kezdeményezés nem felel meg a fenti jogszabályi feltételeknek, mivel azt a téves látszatot kelti, mintha a bíróság elnöke és tagjai tennének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény értelmében nyilatkozatot, holott erre csak a feleknek van lehetősége. Az OVB ezért megtagadta a kezdeményezés hitelesítését az Nsztv. 10. § c) pontja alapján.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert a hitelesítés elutasítását a Nsztv. 10. § c) pontjára és a 13. § (1) bekezdésére nem lehetett volna alapítani. Álláspontjuk szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdések egyértelműek mind a választópolgárok, mind a jogalkotó számára. Érvelésük szerint a kérdés nem megtévesztő, mert kifejezésre juttatja, hogy a jegyzőkönyvnek a bíróság tárgyaláson tett kommunikációját is

tartalmaznia kell. Mindezek alapján a határozat megsemmisítését, és az OVB új eljárás lefolytatására való kötelezését kéri az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni javasolt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 282/2010. (IV. 9.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 669/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 90. számában

103/2010. (VI. 10.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnöknek az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányellenessége előzetes vizsgálatára benyújtott indítványa tárgyában – *dr. Holló András, dr. Kiss László és dr. Lenkovics Barnabás* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény 30. § (1) bekezdése alkotmányellenes.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény 28. §-a, 42. §-a, valamint 212. §-a nem alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadta a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló T/11079 törvényjavaslatot (a továbbiakban: Törvény). Az Országgyűlés elnöke a Törvényt 2009. december 18-án küldte át a köztársasági elnök hivatalába kihirdetésre. A Törvény egyes rendelkezéseivel szemben a köztársasági elnök alkotmányossági aggályokat fogalmazott meg, ezért azt nem írta alá, hanem a 2009. december 31-én kelt indítványában – az Alkotmány 26. § (4) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § a) pontja, 21. § (1) bekezdés b) pontja és 35. §-a alapján a Törvény előzetes alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte.

A köztársasági elnök a kihirdetésre megküldött Törvény 28. §-a, 30. § (1) bekezdése, 42. §-a, valamint 212. §-a alkotmányellenességének megállapítását az Alkotmány 13. §-ában biztosított tulajdonhoz való jog sérelme miatt kezdeményezte. Indítványában rámutatott, hogy a Törvény 207. § (5) bekezdése 2012. december 31-ével hatályon kívül helyezi a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvényt (a továbbiakban: Mpt.), és a magánnyugdíjaknak az eddigőtől eltérő rendszerét hozza létre. A Törvényen alapuló nyugdíjrendszerben a részvétel továbbra is kötelező, és a szolgáltatások nyújtása is tőkefedezeti rendszerben történik. Magánnyugdíj-biztosítási szolgáltatást azonban csak a Törvény feltételei szerint létrejött magánnyugdíj-biztosító és jára-

dékszolgáltató végezhet, előbbi pedig a Törvény 60. § (1) bekezdése értelmében kizárólag zártkörűen működő részvénytársasági formában alapítható. Bár szervezetükre sajátos szabályokat állapít meg a Törvény, egyébként a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) szerint működhetnek, így a tagok a magánnyugdíj-biztosító döntéshozatalában nem vehetnek részt. A 212. § szerint az Mpt. alapján működő pénztárak vagy beleolvadnak egy magánnyugdíj-biztosító részvénytársaságba, vagy megszűnnek.

A Törvény így két területen korlátozza az Mpt. szerinti pénztárak jogosítványait: egyrészt a 212. § által megszűnik a tagoknak a pénztár döntéshozatalában való részvételi joga, másrészt korlátozza, szűkíti a szolgáltatásokkal kapcsolatos jogosítványait.

A Törvény 28. §-a szűkíti a járadékszolgáltatások körét, az Mpt. 27. § (2) bekezdésében szabályozott négyféle szolgáltatás (életjáradék, elején határozott időtartamos járadék, végén határozott időtartamos járadék, kettő vagy több életre szóló életjáradék) helyett csak garantált összegű és inflációindexált járadék nyújtását teszi lehetővé, a garantált összegű járadékon belül pedig egy és két életre szóló járadék között különböztet, megszüntetve az Mpt. által az elején vagy végén határozott időtartamos járadék, valamint a kettőnél több életre szóló járadék igénybe vételét.

A Törvény 30. § (1) bekezdése az egyösszegű szolgáltatás igénybevételének lehetőségét az Mpt. 28. § (1) bekezdés *b)* pontjával szemben – miszerint ezt az a pénztártag kérhette, akinek a különböző pénztárakban eltöltött és összeszámított tagsági jogviszonya nem haladja meg a 180 hónapot – arra az esetre korlátozza, hogy ha az egy életre szóló járadék mértéke nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 5%-át.

Végül a Törvény 42. §-a szűkíti a tag halála esetére a kedvezményezett jelölésének korábbi, korlátlan lehetőségét a közeli hozzátartozóra, illetve bizonyos esetben az élettársra.

Az indítvány érvelése szerint e rendelkezések az Alkotmány 13. §-ában biztosított tulajdonhoz való jogot sértik. A tulajdonhoz való jog nem csak a polgári jog értelmében vett tulajdont védi, hanem kiterjed azokra a vagyoni jogokra és közjogi alapú jogosítványokra is, amelyek a tulajdon egyéni autonómiát védő szerepét átvették. A saját jogú és a hozzátartozói nyugellátások is az Alkotmány 13. §-ának védelme alatt állnak, mert olyan, járulékfizetési kötelezettségen alapuló jogosultságok, ahol a biztosítási elem szerepet játszik, és az adott jogosultság feltétele a társadalombiztosítási jogviszony fennállta.

A köztársasági elnök indítványában hivatkozott arra is, hogy a tulajdonvédelem a társadalombiztosítás területén szorosan összefügg a bizalomvédelemmel, az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő szerzett jogok védelmével. Ezen életviszonyokban ugyanis a biztosítottak hosszú távú döntéseket hoznak, így a társadalombiztosítási jogosultságok tulajdoni védelme azt a célt is szolgálja, hogy az érintettek bízhassanak a jogszabályok és a belőlük fakadó jogok viszonylagos állandóságában.

Az indítvány szerint a pénztártagok Mpt. által biztosított jogosultsági pozíciójának egésze a tulajdoni védelem tárgya, amely jogosultságok biztosítási jellegűek, így a tagdíjfizetés és nem a szolidaritási elem dominál. Emiatt erősebb tulajdoni védelmet is szükségessé tesznek. A tulajdonosi pozícióból következően a pénztár döntéshozatalában való részvétel, és a majdani szolgáltatásokra vonatkozó váromány is tulajdoni védelem alatt áll.

A tulajdonhoz való jog az Alkotmány 8. § (2) bekezdéséből következően az arányosság betartása mellett, közérdekből korlátozható. A közérdek kapcsán a Törvény indokolása a pénztárak működőképességére, a szolgáltatások finanszírozhatóságára utal. E közérdek azonban csak akkor arányos a tulajdonhoz való jog korlátozásával, ha a Törvény lehetőséget adna arra, hogy a megváltozott jogi helyzetet értékelve a pénztártag visszaléphessen az állami nyugdíjrendszerbe; ezt azonban az Mpt.-ben foglaltaknál is szűkebb kör számára biztosítja.

Erre tekintettel a kifogásolt rendelkezések aránytalanul korlátozzák a pénztártagok Mpt. alapján létrejött, az Alkotmány 13. §-ának védelmét élvező jogosultságait.

II.

Az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezése:

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

2. A Törvénynek a köztársasági elnöki indítvánnyal támadott szabályai:

„28. § (1) Magánnyugdíj-járadékként az e törvényben foglalt feltételekkel nyújtható járadéktermékek

- a)* a garantált-összegű járadék; valamint
- b)* az inflációindexált járadék.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott járadéktermékek típusai

- a)* az egy életre szóló járadék; valamint
- b)* a két életre szóló járadék.”

„30. §(1) Egyösszegű szolgáltatásban az a tag részesülhet, akinek az egyéni számlán felhalmozott követelése alapján megállapítható egy életre szóló járadék mértéke – a kijelölt járadékszolgáltató által a tárgyév megelőző évben alkalmazott járadékterméző figyelembevételével – nem éri el az öregségi nyugdíj tárgyév január 1-jén érvényes legkisebb összegének 5 százalékát. Ebben az esetben az egyösszegű szolgáltatást közvetlenül a tag egyéni számlájáról kell teljesíteni.”

„42. § (1) A tag a felhalmozási időszakban bekövetkező halála esetére haláleseti kedvezményezettet vagy kedvezményezetteket jelölhet. Haláleseti kedvezményezettnek kizárólag a tag közeli hozzátartozója, illetve – amennyiben a Tny. 45. §-ának (2) bekezdésében meghatározott feltételeket teljesíti – élettársa jelölhető meg. A tag a felhalmozá-

si időszakban a haláleseti kedvezményezett jelölését bármikor visszavonhatja, és az e bekezdésben foglaltaknak megfelelően új kedvezményezettet jelölhet.

(2) A haláleseti kedvezményezett a tag felhalmozási időszakban bekövetkező halálának időpontjában az egyéni számla kizárólagos tulajdonosává válik. Amennyiben a tag egyidejűleg több haláleseti kedvezményezettet jelöl meg, akkor – ellenkező rendelkezése hiányában – a megjelölt személyek egyenlő arányban válnak jogosulttá. Több kedvezményezett esetén, ha valamelyik kedvezményezett meghal, akkor az egyéni számla rászó részére a tag halála időpontjában még életben lévő kedvezményezettek a részesedésük arányában válnak jogosulttá.

(3) A tag a magánnyugdíj-járadék folyósítási időszakára társjáradékost jelölhet. Társjáradékos jelölésére a felhalmozási időszakban, de legkésőbb a magánnyugdíj-járadék 31–32. §-ban meghatározottak szerinti kiválasztásával egyidejűleg kerülhet sor. Társjáradékosként csak egy személy jelölhető meg, amely kizárólag a tag közeli hozzátartozója, illetve – amennyiben a Tny. 45. §-ának (2) bekezdésében meghatározott feltételeket teljesíti – élettársa lehet. Társjáradékosnak az e bekezdésben meghatározott személyek közül azonban olyan személy, aki nem a tag házastársa, bejegyzett élettársa, az e bekezdésben meghatározott élettársa, egyenes ági rokona, valamint örökbefogadott gyermeke csak akkor jelölhető, ha az előzőekben felsorolt személyek jelölésére a tagnak nincs lehetősége. A tag a felhalmozási időszakban a társjáradékos jelölését bármikor visszavonhatja, és az e bekezdésben foglaltaknak megfelelően új társjáradékost jelölhet. A járadékos a magánnyugdíj-járadékkiválasztását követően új társjáradékost kizárólag abban az esetben jelölhet meg, ha a korábbi társjáradékos jelölése az (5) bekezdésben foglaltak szerint hatályát veszti.

(4) A társjáradékos a tagnak a magánnyugdíj-járadék folyósítási időszakában bekövetkezett halála esetén – amennyiben a tag a 28. § (2) bekezdésének *b*) pontja szerinti járadéktípust választotta – a részére az e törvényben meghatározottak szerint járó magánnyugdíj-járadékra jogosult.

(5) A haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos jelölése hatályát veszti, ha

a) a haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos a tag felhalmozási ideje, illetve a járadékos szolgáltatásának időtartama alatt meghal ;

b) a haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos már nem közeli hozzátartozója a tagnak, illetve a járadékosnak;

c) a tag, illetve a járadékos a haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos szándékos cselekménye következtében hal meg, és azt jogerős bírósági ítélet megállapítja;

d) a tag az (1) bekezdésben foglaltak szerint a haláleseti kedvezményezetre vonatkozó korábbi jelölését visszavonta.

(6) Ha a tag haláleseti kedvezményezettet nem jelölt, vagy a jelölés az (5) bekezdésben foglaltak alapján hatályát veszítette, akkor a tag felhalmozási időszakban bekö-

vetkezett halála esetén haláleseti kedvezményezettnek a tag természetes személy örökösét kell tekinteni, örökrésze arányában. Az örökös jogállása a haláleseti kedvezményezettével megegyezik. Ha a tagnak természetes személy örököse nincs, akkor az egyéni számlán lévő összeget a magánnyugdíj-biztosító fedezeti tartalmán a tagok egyéni számlái és a szolgáltatási tartalékok javára a jóváírás időpontjában fennálló egyenlegek figyelembevételével kell elszámolni.

(7) Amennyiben a járadékos a társjáradékos-jelölés hatályvesztésének megállapítását követő 30 napon belül új társjáradékost jelöl, akkor a két életre szóló járadékot újból meg kell állapítani.

(8) Amennyiben a járadékos a társjáradékos-jelölés hatályvesztésének megállapítását követő 30 napon belül nem jelöl új társjáradékost, akkor részére – a korábban megállapított két életre szóló járadék megszüntetésével – a járadékszámán rendelkezésre álló összeg figyelembevételével egy életre szóló járadékot kell megállapítani.

(9) A (7)–(8) bekezdések szerinti járadék megállapítás során az egy életre szóló járadék megállapítására vonatkozó, tárgyevi feltételeknek megfelelő előírásokat kell alkalmazni. A megállapítás során felhalmozott összegként azt az összeget kell figyelembe venni, amely a járadékos részére a 31. § (1) bekezdésben meghatározott választást követően a két életre szóló járadék megállapításakor figyelembevételre került. A megállapítás során a járadék összegének a 31. § (1) bekezdésben meghatározott választást követően végrehajtott emelését is figyelembe kell venni.

(10) A tag halála esetén az egyéni számla nem része a hagyatékának.

(11) A haláleseti kedvezményezett a belépési nyilatkozaton, illetve közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban jelölhető meg. A társjáradékos a belépési nyilatkozaton, a járadékszolgáltatási szerződésben, illetve közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban jelölhető meg. A haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos jelölése a magánnyugdíj-biztosító, illetve a járadékszolgáltató tudomásulvételével, a jelölésmegteletének időpontjára visszamenőleges hatállyal történik. A magánnyugdíj-biztosító, illetve a járadékszolgáltató a haláleseti kedvezményezett, illetve a társjáradékos jelöléséről a tagot a záradékolt belépési nyilatkozat, illetve a járadékszolgáltatási szerződés átadásával vagy megküldésével, illetve egyéb esetben a tudomás szerzést követő 15 napon belül a tagsági okirat megküldésével értesíti. A tagsági okiratnak tartalmaznia kell a tag adatain kívül a tag által megjelölt haláleseti kedvezményezett, illetve társjáradékos 8. számú melléklet I. része 1. pontjának *k*) alpontjában megjelölt adatait, haláleseti kedvezményezett esetén a jogosultsága arányát, valamint a társjáradékos-jelölés időpontját. A magánnyugdíj-biztosító a haláleseti kedvezményezett jelöléséről a nála őrzött okirat alapján, a haláleseti kedvezményezett jogosultságának igazolását követő 8 munkanapon belül megteszi a haláleseti kedvezményezett (12) bekezdés szerinti választásának teljesítéséhez szükséges intézkedést.

(12) A tag felhalmozási időszakban bekövetkező halála esetén a haláleseti kedvezményezett jogosultságának igazolását követően írásban nyilatkozik, hogy az egyéni számla egyenlegéből rá eső részt

- a) egy összegben felveszi ;
- b) a Tny. szerinti hozzátartozói nyugellátás megállapítása esetén átutaltatja a Nyugdíjbiztosítási Alap részére;
- c) ugyanazon magánnyugdíj-biztosítónál vezetett saját egyéni számlájára átvezeteti;
- d) más magánnyugdíj-biztosítónál vezetett egyéni számlájára átutaltatja.

(13) Amennyiben a tag több haláleseti kedvezményezettet jelölt, a (12) bekezdés b) pontjában meghatározott döntésre akkor kerülhet sor, ha valamennyi haláleseti kedvezményezett ilyen értelmű nyilatkozatot tesz. Ellenkező esetben a (12) bekezdés b) pontja szerinti nyilatkozatérvenytelen, és az ilyen irányú rendelkezést tett haláleseti kedvezményezettnek ismételt nyilatkoznia kell arról, hogy a (12) bekezdés a), c) vagy d) pontjában meghatározott lehetőséget választja.”

„212. § (1) A magánnyugdíjpénztárnak 2011. november 30-áig – a közgyűlésen jelenlévők kétharmados szavazattöbbségével, küldöttközgyűlés esetén legalább a tagság kétharmadát képviselő küldöttek szavazatával – döntenie kell arról, hogy magánnyugdíj-biztosítóba beolvad, vagy pedig végelszámolással megszűnik. A közgyűlésen ismertetni kell a pénztár előtt álló lehetőségeket, a végelszámolás vagy átalakulás módját, okát, annak célját és következményeit, különös tekintettel a várható költségekre és a tagsági viszony folytatásának lehetőségeire. A pénztár döntését a Felügyelet részére 3 munkanapon belül bejelenti.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt döntés alapján lefolytatott beolvadás, valamint a végelszámolás során a tagok magánnyugdíj-biztosítóba történő átlépésével kapcsolatos vagyónátadás, vagyónátruházás adó- és illetékmentes.”

III.

A köztársasági elnök indítványára részben megalapozott.

1. A magyar nyugdíjrendszer 1997-től fokozatos átalakuláson ment át. Az ún. felosztó-kirovó társadalombiztosítási nyugdíjrendszert egy új alapokon nyugvó, vegyes, többelemű rendszer váltotta fel. 1998-tól az új, hárompilléres rendszer jött létre, amelynek elemei a korábbi, társadalombiztosítási nyugdíjrendszer mellett a tőkevárományosi elven működő magánnyugdíjpénztárak, illetőleg önkéntes nyugdíjpénztárak. A kötelező nyugdíjbiztosítás két részre vált: a társadalombiztosítási és a tőkefedezeti alapon működő magánnyugdíjpénztári ágazatra, s ezek működését önkéntes pénztárak egészítik ki. Az Alkotmánybíróság a 39/1999. (XII. 21.) AB határozatában megállapította, hogy e változások nyomán nagymértékben erősödött az új nyugdíjrendszer biztosítási karaktere, és jelentősen visszaszorultak a szociális célú újraelosztási szempontok:

„Bár a társadalombiztosítási nyugdíjnak változatlanul jellemzője az, hogy vegyes rendszerű nyugdíj, amelyben egyaránt megtalálhatók a biztosítási és szolidaritási elemek, az is kétségtől megállapítható, hogy az új szabályozásban a társadalombiztosítási nyugdíjjon belül is egyre dominánsabbá válik a nyugdíj biztosítási jellege a szociális elemekkel szemben.” (ABH 1999, 325, 333.)

A magánnyugdíjpénztárakat – amelyek átalakítását célozza a Törvény – az Mpt. hozta létre a társadalombiztosítás átfogó reformja keretében, mint a vegyes finanszírozású nyugdíjrendszer második pillérét. Az Mpt. általános indokolása szerint „[a] tőkefedezeti elven működő nyugdíjpénztárakban a biztosított pénztártagok befizetett járulékaik tőkét képeznek, amely fedezetül szolgál a kiegészítő nyugdíjszolgáltatáshoz. A nyugdíjpénztár a bevételeiből alapokat képez és a szolgáltatásokra, illetve az intézmény működtetésére fel nem használt pénzeszközöket befekteti. A pénztár az egyes pénztártagok megtakarítását a felhalmozási időszakban egyéni számlán tartja nyilván, amelyet a nyugdíjkorhatár elérésekor, illetve a nyugdíjszolgáltatás megkezdésekor a szolgáltatási szabályzatában meghatározott járadékra vált át.” A szolgáltatások főszabályként járadékszolgáltatások. A tőkefedezeti elven működő nyugdíjpénztárakban a biztosított pénztártagok befizetett járulékaik tőkét képeznek, amely fedezetül szolgál a kiegészítő nyugdíjszolgáltatáshoz. A nyugdíjpénztár a bevételeiből alapokat képez és a szolgáltatásokra, illetve az intézmény működtetésére fel nem használt pénzeszközöket befekteti. A pénztár az egyes pénztártagok megtakarítását a felhalmozási időszakban egyéni számlán tartja nyilván, amelyet a nyugdíjkorhatár elérésekor, illetve a nyugdíjszolgáltatás megkezdésekor – főszabály szerint – a szolgáltatási szabályzatában meghatározott járadékra vált át. A tőkefedezeti nyugdíjpénztárakról szóló törvény számos ponton kapcsolódik a társadalombiztosítási nyugdíj szabályozásához. Ilyen kapcsolódási pont a nyugdíjpénztárak és a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer közös infrastrukturális szervezeteinek rendszere (egységes beszedési, nyilvántartási rendszer, igényérvényesítési, jogorvoslati rendszer stb.). A nyugdíjpénztári tagok tehát, amíg jövedelemmel rendelkeznek, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvényben meghatározott tagdíjat fizetnek, majd a nyugdíjkorhatár elérését követően különböző nyugdíjszolgáltatásokban részesülnek a pénztártól. Az állami nyugdíjjal ellentétben a kifizetések fedezetéül a tag által befizetett összegek és azok hozamai szolgálnak, tehát a tagok ebben az értelemben saját maguk gondoskodnak nyugdíjukról.

A Törvény a nyugdíjbiztosítás egyik, kötelezően igénybe veendő pillére intézményrendszerét alakítja át, ekként az az Alkotmány értelmében vett társadalombiztosítási jogalkotásnak minősül. A Törvény a rendszer átláthatóságának növelését célozza. Az Mpt. 57. § (1) bekezdése szerint a pénztár bevételeiből köteles fedezeti és likviditási tartalékot létrehozni. Az 58. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a pénztár bevételeiből elkülönített tartalékot

– saját tevékenységi tartalékot – kell képeznie abban az esetben, ha járadékszolgáltatási tevékenységét nem helyezi ki, amely a felsorolt tevékenységek működési zavarai esetén a biztonsági tartalékok kimerülése után a fedezeti tartalék feltöltésére szolgál. A pénztárak a fedezeti tartalékot a jövőbeni nyugdíjzolgáltatásokra, a működési és likviditási tartalékot a jövőbeni kiadások fedezetére, járadékzolgáltatásra, hozamgaranciára stb. képezhetik, e tartalékképzés mértéke azonban jelentéktelen. A tartalékképzést a pénztárak folyamatosan csak úgy tudják biztosítani, ha a tagok befizetéseiből töltik fel, ezzel csökken a tagok egyéni számláján jövőírt rész. Az Mpt. 62/A. §-a szerint 2009-től a fedezeti tartalék javára a tagdíj, illetve tagdíjcélú támogatás 95,5 százalékát köteles jóváírni, vagyis a működésre és likviditásra fordítható levonás 4,5 százalékgig terjedhet. A pénztárak élnek a maximális levonás lehetőségével, amelyet fel is használnak, így a folyamatos tartalékképzés, a tartalékok szinten tartása nem mindig lehetséges, ugyanakkor a tagok nem kötelezhetők a tartalék pótlására, tőkebevitelre. A Törvényben meghatározott szervezeti változás lehetővé teszi, hogy ilyen esetben a zrt. tulajdonosai feltöltsék a tartalékot a jogszabályban meghatározott szintre, így a tagok részére jövőírt rész nem változik, és tőkebevonással finanszírozható az az átmeneti hiány is, amely akkor állhat elő, ha a kalkulált életkorhoz képest hosszabb ideig kell járadékot szolgáltatni. A Törvényben előírt tőkével rendelkező járadékszolgáltató a szolgáltatásnál fellépő kockázatok megfelelő kezelésével így biztosíthatja a nyugdíjzolgáltatások értékállandóságát.

2. Az Alkotmánybíróság szerint az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. „Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. (...) Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. (...) Az alapjogi tulajdonvédelem sajátosságai miatt az állami beavatkozás alkotmányossága megítélésének súlypontja, az alkotmánybírósági értékelés voltaképpen tere a cél és az eszköz, a közérdek és a tulajdonkorlátozás arányosságának megítélése” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 380, 381.].

Az Alkotmánybíróság az egyes társadalombiztosítási jogszabályokkal összefüggésben számos határozatában vizsgálta a szerzett jogok sérelmét. A 37/2007. (VI.12.) AB határozatában gyakorlatát az alábbiakban foglalta össze: „A társadalombiztosítási jogalkotást megítélő alkotmánybírósági gyakorlat visszatérő megállapítása, hogy a szerzett jogok megvonása sérti a jogállamisághoz szervesen kapcsolódó jogbiztonság elvét [elsőként: 11/1991. (III. 29.) AB határozat, ABH 1991, 34, 35.]. Az Alkotmány szerint a társadalombiztosítás az ellátáshoz való jog megvalósításának egyik eszköze, azaz a társadalombiztosításnak a szerzett jogok garantálását az ellátáshoz való alkotmányos jog megvalósítására figyelemmel kell bizto-

sítania [26/1993. (II. 29.) AB határozat, ABH 1993, 196, 199.].

A vásárolt jog az Alkotmánybíróság gyakorlatában eleinte a szerzett jog szinonimájaként szerepelt [pl. 26/1993. (II. 29.) AB határozat, ABH 1993, 196, 199.], ami szó szerinti jelentésében is arra utal, hogy a járulékfizetéssel ellentételezett szolgáltatások állnak alkotmányos védelem alatt. Ugyanekkor e határozataiban az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a vegyes rendszerű társadalombiztosításban nem választható élesen ketté a biztosítási és a szolidaritási elem. A »vásárolt jogra« azonban csak a biztosítással fedezett szolgáltatások esetében lehet sikerrel hivatkozni, viszont az elemek keveredése miatt nem dönthető el teljes pontossággal, hogy melyik mögött áll ellenszolgáltatás, és melyik mögött nem [ld. ABH 1993, 196, 198.].

A szerzett jog, mint általános kategória és a vásárolt jog szinonim fogalmaként való használata akkor változott meg, amikor az Alkotmánybíróság bevezette a tulajdonvédelem szempontjainak alkalmazhatóságát a társadalombiztosítás terén [43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188.]. E határozat rendelkező részében az Alkotmánybíróság elvi élel állapítja meg, hogy a jogbiztonság, mint a jogállamiság leglényegesebb fogalmi eleme és a szerzett jogok védelmének elvi alapja a szociális rendszerek stabilitása szempontjából különös jelentőségű. E megállapítás alátámasztására a határozat indokolása kifejtette, hogy »a szolgáltatásokat és a hozzájuk fűződő várományokat nem lehet sem alkotmányosan megfelelő indok nélkül, sem pedig egyik napról a másikra megváltoztatni. Az átmenet nélküli változáshoz különös indok szükséges. A kötelező biztosítási rendszer esetében a járulékok kötelező befizetése, vagyis e vagyonlevonás fejében a biztosított a rendszer fokozottabb stabilitását várhatja el (...) Mindazon társadalombiztosítási szolgáltatások esetében, ahol a biztosítási elem szerepet játszik, a szolgáltatások csökkentésének vagy megszüntetésének alkotmányossága a tulajdonvédelem ismérvei szerint bírálható el« (ABH 1995, 188, 193-195.). A határozat hozzátette, hogy a szolgáltatás megvonása vagy jogalapjának kedvezőtlen megváltoztatása az alapjogi sérelem ismérvei szerint bírálható el (ABH 1995, 188, 196.). Azokban az esetekben tehát, amelyekben a biztosítási elemnek van szerepe, a tulajdonvédelem alapján, azokban pedig, ahol a biztosítási elemnek nincs szerepe, a jogbiztonság alapján kell megítélni a szociális ellátásokba való beavatkozás alkotmányosságát.

Az Alkotmánybíróság ezeket az alkotmányossági követelményeket következetesen érvényesítette minden olyan jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának elbírálása során, amikor az a kötelező társadalombiztosítás alapján járó valamely ellátásra való jogosultságot rövid határidővel megvont vagy korlátozott [Pl. 52/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 230, 233.; 56/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 260, 265-267.; 5/1998. (III. 1.) AB határozat, ABH 1998, 82, 84.]” (ABH 2007, 457, 461, 462.)

Az Alkotmánybíróság 43/1995. (VI. 30.) AB határozatában – a társadalombiztosítási vegyes rendszerén belül is – korábbi gyakorlatára utalva azt hangsúlyozta, hogy a

„járulékkal fedezett időszakra feltétlenül szolgáltatni kell a nyugdíjat, különben szerzett jogtól fosztanak meg a jogosultat (11/1991. (III. 29.) AB határozat, ABH 1991, 35.); a biztosítás szabályai szerint számított nominális nyugdíj sérthetetlen (...) [26/1993. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1993, 200.]” (ABH 1995, 188, 194.)

3. Az Alkotmánybíróság elsőként a Törvénynek a nyugdíjszolgáltatásokra vonatkozó – az egyösszegű kifizetés feltételeinek megváltoztatását, valamint a járadék fajtáinak az Mpt.-ben foglalttól eltérő – támadott szabályai alkotmányosságát vizsgálta.

Az Mpt. Preambuluma szerint: „Az állam az Alkotmányban foglalt elvek szerint a kötelező társadalombiztosítási rendszer és az ehhez kapcsolódó magánnyugdíjrendszer útján gondoskodik idős kor és megrokkánás esetén az állampolgárok biztonságáról.” Hasonlóan fogalmaz a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.), miszerint „az Alkotmányban foglalt elveknek megfelelően az idős korúak és a tartósan vagy véglegesen munkaképtelenné válók, valamint hozzátartozóik megélhetésének biztosítása érdekében” született a törvény. A pénztártag a korhatár betöltése esetén a fenti célt betöltő nyugdíjszolgáltatás általa választott valamely típusában részesülhet, amely az Mpt. esetében járadékszolgáltatás (27. §) vagy egyösszegű kifizetés (28. §). A főszabály a járadékszolgáltatás, a pénztártag egyösszegű kifizetést – a többször módosult rendelkezés alapján is – akkor igényelhet, ha a nyugdíjkorhatár eléréseig a tagsági viszonya nem haladja meg a 180 hónapot.

Az Mpt. 31. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a járadékszolgáltatás megállapítása az egyéni számla egyenlegének – aktuáriusi (biztosításmatematikai) módszerek alapján – a pénztártag által választott életjáradékra, illetőleg a 28. § b) pontjában meghatározott feltételek szerint egy összegre való átváltásával történik. A járadék megállapításánál alkalmazott egységes halandósági táblában a férfi és női halandóságot egyaránt figyelembe kell venni. A járadékot a biztonsági tartalékok képzésére és a folyósítás várható költségeire is figyelemmel kell megállapítani. A (4) bekezdés szerint a választott szolgáltatás fedezetének képzése a szolgáltatás teljes fedezetének az egyéni számláról a választott szolgáltatás tartalék számlájára egy összegben való átvezetésével történik. A 3. számú melléklet tartalmazza a pénztártagot megillető hozamgarantált tőke összege kiszámításának képletét. Ebből az következik, hogy a tagdíj-befizetések és a teljesítendő szolgáltatások mértéke között szoros összefüggés van, és a pénztártag arra számíthat, hogy jogosultsága megnyíltakor nyugdíjszolgáltatásban részesül. Az Alkotmánybíróság az 51/2007. (IX. 15) AB határozatában a társadalombiztosítási várományokra vonatkozóan az alábbiakat állapította meg: „A »váromány«, a szó legtágabb értelmében olyan jövőbeli jogszerzést lehetővé tevő függő jogi helyzet, amelyben a jogszerzés feltételei részben megvannak, míg további feltételei a jövőben vagy bekövetkeznek, vagy sem. Szűkebb értelemben várományon valamely alanyi

jog megszerzésének jogilag biztosított lehetőségét értjük, amelytől a várományost az ellenérdekű fél önkényesen nem foszthatja meg (Szladits Károly: A magyar magánjog vázlata. Budapest, 1933. 109. p.)” (ABH 2007, 652, 661.) Az alkotmányjogilag védett váromány tehát a nyugdíjszolgáltatásra általánosságban vonatkozik.

Miután a Törvény e kétféle nyugdíjszolgáltatás tekintetében más rendelkezéseket tartalmaz, az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy konkrétan mire volt alkotmányjogilag védett várománya a pénztáragnak, és megállapítható-e a váromány indok nélküli, vagyis alkotmányellenes elvonása.

3.1. Az Mpt. 22. §-ának rendelkezései alapján a magánnyugdíjpénztárban való részvétel azok számára, akik taggá váltak, kötelező. [Az eredeti szabályok szerint, ha a pénztártag önkéntes döntése alapján vált a pénztár tagjává 2000. december 31. napjáig, egy alkalommal visszaléphetett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe; később ezt határidőhöz (2002. december 31.) kötötték, illetve bizonyos személyi körben újból megnyitották a visszalépés lehetőségét, de jelenleg nincs olyan szabály, amely a visszalépést általánosan lehetővé tenné]. Az Mpt. eredeti szabályai alapján 1997. szeptember 1-je és 1999. szeptember 1-je között válhatott a biztosított személy pénztártaggá, az önkéntes belépések ezzel lezárultak. A jelenlegi pénztártagok egy része a törvény kötelező rendelkezései folytán, másik részük viszont önkéntes döntés alapján vált pénztártaggá. Az Mpt. ugyanis a pályakezdőnek nem minősülő személyeknek általános jogot biztosított a törvény hatálybalépését (1997. szeptember 1-jét) követő 2 éven belül tagsági viszony önkéntes létesítésére. Ebben az időszakban a Tny. 7. § (1) bekezdése szerint a nyugdíjkorhatár az 1939-től született férfiaknál és az 1947-től született nőknél a betöltött 62. életév volt. Az egyösszegű kifizetéshez kapcsolódó 180 hónapos szabály és a korhatár együttes hatásként ezért azok a személyek, akik a 62. életévüket megelőző 15 éven belül (vagyis több, mint 47 évesen), vagy idősebb korban váltak pénztártaggá, számíthattak arra, hogy jogot szereznek a korhatár elérésekor az egyösszegű kifizetés választására is – függetlenül a tagdíjfizetés és az ennek révén majd várható járadék mértékétől. [Az Alkotmánybíróság elsősorban az önkéntes döntés alapján az első két évben taggá vált személyek helyzetét vizsgálta, jóllehet az Mpt. 180 hónapos szabálya elvileg valamennyi pénztártagra (a pályakezdőnek – lásd az Mpt. többször módosított 3. §-át – minősülőkre is) vonatkozik. A tagsági viszony önkéntes létesítésére vonatkozó szabályok ugyanis 2006. január 1-jétől változtak, ennek életkori feltételei azonban (pl. a nem betöltött 30. év) a 180 hónapos szabály alkalmazhatóságát gyakorlatilag kizárják.] Habár időközben a nyugdíjkorhatárt felemelték a 65. életévre – és ez az 1952. január 1-je előtt született személyeket nem érinti [Tny. 18. § (1) bekezdése]), a később születetteknél pedig a korhatár emelése az 1957-ben vagy azt követően születetteknél érvényesül teljes mértékben, vagyis náluk a korhatár a betöltött 65. életév –, mégis lehetnek önkéntes dön-

tés alapján pénztártaggá vált olyan személyek, akiknél a nyugdíjkorhatár betöltése már a Törvény hatályba lépése után következne be, és pénztártagságuk 180 hónap alatt marad. Így az önkéntes döntés alapján az első két évben pénztártaggá vált személyek annak a körülménynek az ismeretében dönthettek így, hogy ha a nyugdíjkorhatár elérésekor kevesebb, mint 180 hónap tagsági viszonyal rendelkeznek majd, úgy választási joguk lesz, hogy egyösszegű teljesítést, vagy járadékot kérnek. Az egyösszegű kifizetés lehetőségére tekintettel a tagsági viszony létesítése, továbbá annak fenntartása befektetési céllal is történhetett, mert az összeg, mint nyugdíj szolgáltatás adómentesen felvehető. Nyilvánvaló, hogy e döntés alapos megfontolást igényelt. Statisztikai módszerekkel (az iskolai végzettség, a nem, a társadalmi csoportba tartozás, az aktív életpálya alatt a kereseti görbe várható alakulása alapján) elemezhető, hogy kiknek érte meg az állami nyugdíj, és kiknek volt érdemes pénztártaggá válni. Számos más, személyes szempont is közrejátszott, többek között az, hogy a Tny. 12. § (7) bekezdése az öregségi nyugdíj összegét eltérően – hátrányosabb szabályok alapján, összességében 25%-kal kisebb mértékben – határozza meg, ha a biztosított magánnyugdíjpénztárban is tag és az egyéni számláján lévő összeget saját döntése alapján nem utalták át a Nyugdíjbiztosítási Alap részére. Azt azonban meg lehet állapítani, hogy erre a döntésre meghatározó befolyást a döntés meghozatalakor hatályos Mpt. és Tny. gyakorolt, hiszen bármilyen számítást csak a belépésről szóló önkéntes döntés meghozatalakor – vagy később, a visszalépést átmenetileg megnyitó rendelkezések idején – hatályban volt szabályok alapján lehetett végezni.

Az Mpt. az egyösszegű kifizetés teljesítését – noha a szabály többször módosult – lényegében attól teszi függővé, hogy a pénztártag tagsági viszonya az öregségi nyugdíjkorhatár elérésekor a 180 hónapot meghaladja-e. Vagyis az egyösszegű kifizetés igényléséhez való jog két tényezőtől függ az Mpt. alapján: a tagsági jogviszony nem haladhatja meg a 180 hónapot, és ez idő alatt el kell érni a nyugdíjkorhatárt, – amelyek előre kiszámítható tényezők. Más körülmény, mint feltétel megvalósulása ennek a jognak a létrejöttéhez nem szükséges, így nincs jelentősége sem az egyéni számlán felhalmozott összeg mértékének, sem annak, hogy ehhez mekkora járadékszolgáltatás kapcsolódna. Mindebből az következik, hogy az önkéntes döntés alapján az első két évben pénztártaggá vált személyek eleve annak a körülménynek az ismeretében dönthettek így, hogy ha a nyugdíjkorhatár elérésekor kevesebb, mint 180 havi tagsági viszonyal rendelkeznek majd, akkor választási joguk lesz a szolgáltatást illetően, vagyis akár az egyösszegű teljesítést is kérhetik. A Törvény szerint itt áll elő pozícióvesztés, hiúsul meg az érintettek várománya.

Az Mpt. e rendelkezése olyan pénztártagok esetében volt alkalmazható, akik – eltekintve a különösen magas jövedelemmel rendelkezőktől – a viszonylag rövid felhalmozási időszakra figyelemmel a nyugdíjpénztártól olyan alacsony összegű járadékban részesülhettek volna, amely

megélhetésüket nyilvánvalóan nem fedezi, ugyanakkor az aktív időszakuk nagy részét a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben töltötték, és annak alapján is van ellátásra igényük. Ilyen esetben tehát a járadékként megállapítható nyugdíj szolgáltatás nem képes betölteni a törvényhozó által meghatározott célt, amely indokolhatja az egyösszegű kifizetést.

Ez a szolgáltatás várománya volt az előbbi személyeknek, amelynek feltételeit a Törvény úgy változtatja meg, hogy azt csak olyan pénztártag választhatja, akinek a részére megállapítható járadék mértéke nem éri el az öregségi nyugdíj minimumának 5 százalékát. Összehasonlítva e szabályt az Mpt. rendelkezésével, megállapítható, hogy mindkettő kismértékű felhalmozás esetére szól, de a Törvényben szereplő összeghatár a felhalmozási időszakban az előzőekhez viszonyítottan még alacsonyabb befizetéseket feltételez, azaz felfogható a korábbi szabályozáshoz képest korlátozásként, a feltételek szigorításaként. A várható kifizetés több tényező függvénye; befolyásolja a fizetendő tagdíj mértéke, a tag jövőbeli jövedelme, a pénztár üzletpolitikája, de ehhez a szolgáltatáshoz – szemben a járadékszolgáltatással, – viszonylag konkrét, a befizetésekhez képest közelítőleg meghatározható, ugyanakkor a hozam tekintetében meg nem becsülhető összeg tartozik. Így annak az önkéntes belépőnek, aki a belépéskor olyan idős volt, hogy tagsági jogviszonya a 180 hónapot biztosan nem haladhatja meg a nyugdíjkorhatár eléréseig, ha a Törvény nem változtatna az egyösszegű szolgáltatás feltételein, már csak várakoznia kellene ahhoz, hogy a várománya joggá váljék. Azt, hogy milyen összegre számíthat, annyiban lehet előre megbecsülni, hogy az a befizetéseihez igazodik, de konkrétan csak a nyugdíjazásakor lehet meghatározni.

Mivel ez a váromány az Alkotmánybíróság fentebb idézett határozatai alapján tulajdoni védelemben részesül, az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az egyösszegű kifizetés feltételeinek szigorításában jelentkező tulajdonkorlátozást a „közérdek” kívánta-e meg, és az arányosnak tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság az 56/1995. (IX. 15.) AB határozatában rámutatott arra is, hogy „a társadalombiztosítási rendszer működőképessége és fenntartása, az állam mögöttes helytállásának fokozott megnehezülése (...) a tulajdon alkotmányos korlátozását megalapozó »közérdek«”. (ABH, 1995, 260, 266.)

Ilyen „közérdekre” a Törvény konkrétan nem hivatkozik. Az általános indokolás utal arra, hogy a működési kockázatok mind teljesebb kezelésére kell törekedni, ez pedig „mind a magánnyugdíj rendszer intézményi formáját, mind a szolgáltatásainak szabályozását illetően is nagymértékű változásokat tesz szükségessé.” Ez a cél a korábbi szabályozás egészének átalakítását indokolja.

Az Alkotmány 70/E. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz: öregség, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak. E kötelezettségének az állam – egyéb eszközök

mellett – a kötelező társadalombiztosítás útján tesz eleget; olyan módon, hogy a törvényben meghatározott esetekben az arra jogosultaknak nyugellátást biztosít.

Ebben a megközelítésben mind a járadékszerű, mind az egyösszegű kifizetés esetében a közérdekű cél a nyugdíjkorúakról való gondoskodás, amely egyben az állam Alkotmányon alapuló kötelezettsége.

Alkotmányjogi szempontból ezt a közérdekű célt pedig mind a járadékszerű, mind az egyösszegű nyugdíj szolgáltatás – utóbbi meghatározott korlátok között – azonos módon szolgálja. A nyugellátásra jogosult személy életviszonyaira, vagyoni helyzetére és egyéb körülményeire tekintettel az adott jogszabályi korlátokon belül eldöntheti, hogy melyik nyugellátási forma a számára kedvezőbb. A Törvény továbbra is indokoltnak találja az egyösszegű kifizetést, és arról a támadott rendelkezésben, illetőleg a 35. § (3) bekezdésében rendelkezik. Az alacsony felhalmozási időszak szerinti meghatározás helyébe lépő, a nyugdíjminimumhoz igazodó, összegszerűen meghatározott korlát is azt a célt szolgálja, hogy a rendszer gazdaságosan működtethető legyen, mivel viszonylag rövid felhalmozási idő alatt nem gyűlik elegendő tőke ahhoz, hogy abból megfelelő összegű járadékot lehessen szolgáltatni, továbbá a kapcsolódó költségek aránytalanul magasak lennének a folyósítandó összeghez képest.

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a korlátozott egyösszegű nyugdíj szolgáltatás lehetőségének biztosítása – így a Törvény támadott rendelkezése – önmagában nem alkotmányellenes, hiszen alacsony felhalmozás esetén a rendszer stabilitása, a kockázatközösségben részt vevő többi tag érdeke ezt megkívánja. A Törvény más módszerrel határozza meg az egyösszegű kifizetés alapját képező összeghatárt, mint az Mpt. szabálya, ami esetenként akár egybe is eshet a korábbi feltételekkel, azonban a rendelkezés abban a relációban okoz alkotmányos jogsérelmet, hogy elesett a várományától az a viszonylag kisszámú – a fentiekben körülírt időben az eredeti feltételek fennállásában bízva taggá vált és a nyugdíjkorhatárt a Törvény hatályba lépése után elérő – pénztártag, akinek a számára megállapítható járadék mértéke túllépi a rendelkezésben megjelölt határt, habár a felhalmozási időszak rövidegére figyelemmel a járadék nyilvánvalóan alacsony. A jogalkotó e szabály megalkotásánál nem volt tekintettel azokra a személyekre, akiknek a megszerzése már folyamatban volt, holott figyelemmel az érintett pénztártagok csekély számára, a Törvény alapján létrejött szervezetek szempontjából ugyanazzal az előnnyel – a kockázatok csökkentésével – jár az Mpt. szerinti egyösszegű kifizetés, mint a Törvényben meghatározott feltételek mellett, vagyis a 180 hónapos szabály alapján történő egyösszegű kifizetés megvonásának közérdekű volta nem állapítható meg. A Törvény támadott rendelkezése így anélkül hiúsította meg az egyösszegű felvétel választására vonatkozó jogszabályi váromány bekövetkezését, hogy annak alkotmányos indoka lenne.

Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés

2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény 30. § (1) bekezdése alkotmányellenes.

3.2. Az Mpt. 27. § (1)–(2) bekezdése szerint négyfajta (egy életre szóló, elején határozott időtartamos, végén határozott időtartamos és kettő, vagy több életre szóló) járadékszolgáltatás választható, amelynek jogcímét és mértékét a pénztár szolgáltatási szabályzata határozza meg. A végén határozott időtartamos járadék esetében a pénztártag halála utáni folyósítás időtartamát is a pénztár szabályzata határozza meg. A Törvény e járadékfajták helyébe két alaptípust vezet be, de mindegyik szólhat egy, vagy két életre: inflációkövető indexálást biztosító járadék, valamint nominális értéktartást biztosító (garantált összegű) járadék. Előbbinél a járadékot évente a fogyasztói árindex tárgyévét megelőző évi mértékével, utóbbi esetben a járadékot évente, az együttes befektetési és halandósági eredmény alapulvételével kell emelni (37–38. §), és fedezete kockázatosabb eszközökbe kerülhet befektetésre, ami magasabb ellátási összeget eredményezhet.

A pénztártagnak ebben az esetben az Mpt. alapján arra volt várománya, hogy nyugdíjba vonulása esetén ő maga élete végéig, illetőleg kedvezményezettje meghatározott feltételekkel járadékszolgáltatásban részesüljön. Bármelyik járadékfajtát választja azonban, a szolgáltatás fedezetére és a szolgáltatás megállapítására a Törvény V. fejezete tartalmaz szabályokat; ennek alapja – hasonlóan az Mpt.-ben foglaltakhoz – az egyéni számla egyenlege. A járadékszolgáltató intézmény által nyújtott járadék megállapításának és folyósításának szabályait és az erre vonatkozó számításokat a járadékszolgáltató kötelezően elkészítendő szabályzata, a nyugdíj szolgáltatási szabályzat tartalmazza (Törvény 49. §). A Törvény azáltal, hogy más szolgáltatás-fajtákat tartalmaz, nem korlátozta a pénztártag várományát, mert az egyéni számláján lévő összege alapján a járadékra jogosult. Az életében folyósítandó járadék körében nincs relevanciája, hogy azt a szolgáltatás kezdetén kedvezményezettnek is át lehetett engedni, erre így is van módja, míg a halál utáni járadékszolgáltatásra a két életre szóló járadék, vagy a kedvezményezett jelölése esetén a szabályozás lényegében azonos eredményre vezet. A tulajdonhoz való jog, amely a várt szolgáltatásokra terjed ki, így nem szenved korlátozást, a változások nem hátrányosak a pénztártagra.

Ezért az Alkotmánybíróság a Törvény 28. §-ának alkotmányellenességét nem állapította meg.

4. Az Mpt. 29. §-a szerint az egyéni számla a hagyatékának nem része. A tag halála esetére természetes személy kedvezményezettet jelölhet, ha nem jelöl, kedvezményezettnek a tag természetes személy örökösét kell tekinteni. A kedvezményezett a tag felhalmozási időszakban bekövetkező halála időpontjában az egyéni számla kizárólagos tulajdonosává válik. A Törvény a haláleseti kedvezményezettként megjelöltek körét szűkíti, azonban a 42. § (6) bekezdése az Mpt.-hez hasonlóan úgy rendelkezik, hogy ha a tag haláleseti kedvezményezettet nem jelölt, úgy a felhal-

mozási időszakban bekövetkezett halála esetén kedvezményezettjének a tag természetes személy örökösét kell tekinteni. Ebből következően ha a tag nem a megjelölt körben szereplő személyre kívánja átörökíteni a járandóságát, nem jelöl kedvezményezettet, és örököse kerül a kedvezményezett jogállásába.

Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság e tekintetben nem állapította meg az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének sérelemét.

5. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete adatai alapján a jelenlegi magánnyugdíjpénztárak a pénztárva-
gyon tőkepiaci hasznosítását, befektetését és kezelését nem önállóan, közvetlenül végzik, hanem 97–98%-ban pénztári vagyongazdálkodó, befektetési vállalkozás, pénzügyi intézmény, biztosító részvénytársaság vagy befektetési alapkezelő útján. Az Mpt. 5. § (1) bekezdése szerint az önkormányzati működés elvének megfelelően a pénztárra vonatkozó alapvető döntések meghozatalára kizárólag a pénztártagok jogosultak, konkrét jogosultságukat a 21. § tartalmazza. Eszerint a pénztártag részt vehet a pénztár szervei megválasztásában, megválasztható, a pénztár működésére és gazdálkodására, saját követelésének mértékére, továbbá a pénztár tevékenységével kapcsolatosan információt kaphat. Jogaikat részben a közgyűlésen gyakorolhatják, amelyet az Mpt. 37. §-a értelmében évente legalább kétszer össze kell hívni az éves beszámoló és a pénzügyi terv elfogadására. A magánnyugdíjpénztárt érintő érdemi döntések meghozatala, így üzletpolitikájának meghatározása, a vagyongazdálkodási és vagyonértékelési szabályzata, a vagyongazdálkodó kiválasztása a 39. § (2) bekezdése alapján azonban az igazgatótanács hatáskörébe tartozik. Mind a magánnyugdíjpénztárak tevékenységéhez kapcsolódó biztosításmatematikai és pénzügyi tervezési szabályokról, valamint a szolgáltatási szabályzatra és a tartalékok kezelésére vonatkozó előírásokról szóló 170/1997. (X. 6.) Korm. rendelet, mind a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet a nyugdíjpénztárak gazdálkodására, működésére részletes szabályozást tartalmaz, amely a pénztártagoknak a pénztár ügyeibe történő közvetett beleszólási lehetőségét is korlátok közé szorítja. Míután a pénztárak pénzügyi tevékenységüket döntően kiszervezve különböző pénzügyi csoportokhoz kapcsolódtak, a tagok részvétele ez utóbbi pénzügyi intézetek döntéseiben ténylegesen nem érvényesül.

A Törvény 212. §-a értelmében a magánnyugdíjpénztárnak döntenie kell a beolvadásáról, vagy végelszámolással történő megszűnéséről, amelynek eredményeként a Törvény 214. § (14) bekezdése szerint 2013. január 1-jével a pénztártag a zrt.-ként működő magánnyugdíj-biztosító tagjává válik, és az egyéni számláján felhalmozott összeg a magánnyugdíj-biztosítónál nyitott egyéni számlájára átkerül. Mivel a tagok nem lesznek részvényesek, a Gt. 212., 216. §-aiban meghatározott részvényeseket megillető jogokkal (közgyűlésen való részvétel, szavazás) nem rendelkeznek, de a 218. §-ban írt kötelezettségek (részvény név-

értékének szolgáltatása) sem terhelik. A zrt.-vel ügyféli, számlatulajdonosi minőségben állnak jogviszonyban.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ez az átalakulás a tag Alkotmányban biztosított tulajdonhoz való jogát nem sérti. A pénztár ügyeiben történő korlátozott – a nagy taglétszámú pénztáraknál szinte formális –, az érdemi döntések jelentős körére ki nem terjedő döntési joga, mint a rendelkezési jog közvetett megvalósulása nem vonható az alkotmányosan védett, közjogi váromány körébe. A magánnyugdíjpénztárak esetében is korlátozott a tagnak ez a lehetősége, hiszen a saját számláján lévő pénz nem veheti ki, befizetései jogszabályi kötelezettségen alapulnak, de arra figyelemmel, hogy a pénztárak döntően bankokhoz, biztosítókhoz kapcsolódtak, a befektetési politikáról legfeljebb információt kaphat, de azt nem befolyásolhatja. A Törvény alapján létrejött magánnyugdíj-biztosító zrt. együttesen pénzkezelő és járadékszolgáltató, amely vezeti az egyéni számlát, kezeli a rajta lévő összeget, majd járadékot szolgáltat. A pénztártag kontrollja annyiban érvényesül, hogy a Törvény XX. fejezete meghatározza a nyilvános adatszolgáltatás körét, amelynek alapján megismerheti a biztosító tevékenységét, illetőleg a 27. §-a alapján átléphet másik magánnyugdíj-biztosítóba. Ezzel továbbra is biztosítva van a számlája feletti korlátozott rendelkezési joga, és változatlanul igénye marad a járulékkal fedezett nyugdíjszolgáltatásra.

Ezért az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban sem látta az alkotmányellenességet megállapíthatónak.

A Törvény 30. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság elrendelte a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András alkotmánybíró
különvéleménye

A határozat rendelkező részének 1. pontjával és a hozzáfűzött indokolással nem értek egyet.

1. Az indítványozó álláspontja szerint a Törvény vitatott rendelkezéseiből következő korlátozások összességében olyan terjedelműek, amelyek jelentősen korlátozzák a pénztárgok jogosulti pozícióját és ezek együttesen eredményezik a pénztárgokat az Mpt. alapján megillető, az Alkotmány 13. §-ának védelmét élvező jogosultságok aránytalan korlátozását. Az indítvány elismeri, hogy ezeket a változásokat a magánnyugdíj rendszer fenntartható, átlátható működése indokolhatja, azonban álláspontja szerint „(...) az alkotmányos tulajdonvédelem bizalomvédelmi funkciója az arányosság elvének érvényesülése érdekében legalább azt megköveteli, hogy a jogalkotó egy ilyen mélyreható reform megalkotásakor egyúttal megnyissa a választás lehetőségét az érintettek előtt, kívánnak-e a magánnyugdíj-rendszer tagjai maradni, vagy a kötelező társadalombiztosítás keretei között gondoskodnak öregségi megélhetésükről. (...) a magánnyugdíj rendszer tökefedezeti rendszeréből eredő fokozott alkotmányos védelem, valamint a jogkorlátozás terjedelme valamennyi pénztárg esetében szükségessé teszi, hogy a tulajdonuk korlátozása legalábbis a visszalépés lehetőségének megnyitásával váljon arányossá.”

A határozat tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozását a vitatott szabályok tekintetében nem ítéli megállapíthatónak, csak egyetlen felhívott törvényi rendelkezés a 30. § (1) bekezdése tekintetében látja megalapozottnak az alkotmányellenesség megállapítását. Ezzel a rendelkezéssel kapcsolatosan az indítvány sem állítja határozottan, hogy az feltétlenül a pénztárgok jogosulti pozíciójának korlátozását jelenti. Az indítvány csak arra utal, hogy a magasabb jövedelmű biztosítottak esetén hátrányosabb lehet.

2. A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről 1997. évi LXXX. törvény 4. § *n)* pontja alapján magánnyugdíjpénztári tagságra az a pályakezdő volt kötelezett, aki még nem töltötte be a 42. életévét. Azok, akiknél nem volt lehetőség arra, hogy 180 hónapot meghaladó tagsági viszonyal rendelkezzenek, önkéntesen váltak pénztárggá. Később az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 2006. január 1-jei hatállyal a kötelező tagság korhatárát 35 évre csökkentette. Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról rendelkező 2002. évi XLII. törvény 2003. január 1-től 30 éves belépési korhatárt állapított meg az önkéntes tagság tekintetében is. A tagsági jogviszony létesítésének életkorhoz kötése bizonyítja, hogy a törvényhozó úgy ítélte meg, hogy a tökefedezeti nyugdíjbiztosítás a 180 hónavnál hosszabb tagsági jogviszony esetén képes biztosítani – a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 12. § (7) bekezdésében foglaltakat figyelembe véve minimálisan elvárt 25%-os – nyugdíj kiegészítést. Aki önkéntesen belépett a magánnyugdíjpénztárba, annak számolnia kellett azzal, hogy a magánnyugdíjpénztár szolgáltatása ese-

tén a társadalombiztosítási nyugdíjként az általános szabályok szerint számított nyugdíj összeg 75%-át fogja megkapni. Azokra tekintettel, akik ezt nem mérlegelték kellő körültekintéssel a törvényhozó több alkalommal is megnyitotta a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépés lehetőségét.

Az Mpt. 28. §-ában szabályozott egyösszegű kifizetés választásának lehetőségét az indokolta, hogy azoknak a pénztárgoknak a döntő többsége, akik 180 hónavnál rövidebb tagsági jogviszonnal rendelkeznek, alacsony összegű járadékszolgáltatásra tarthatnak igényt. Az alacsony összegű járadékok esetén az Mpt. 28. § (1) bekezdésében szabályozott egyösszegű kifizetések feltételeihez képest a Törvény 30. § (1) bekezdésbe foglalt szabályozás – amint arra az indítvány is rámutat – sok esetben ugyanarra az eredményre vezet, korlátozást nem tartalmaz, sőt kiterjeszti az egyösszegű kifizetés lehetőségét – a tagsági jogviszony időtartamától függetlenül – mindenkire, akinél az egy életre szóló járadék összege nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 5%-át.

Akik 2012. december 31-ig nyugdíjjogosultságot szereznek a Törvény hatályba lépése után is igényt tarthatnak az egyösszegű kifizetésre. Egyúttal azok számára, akik 120 hónapot meg nem haladó tagsági jogviszonnal rendelkeznek, és a magánnyugdíjpénztári járadékszolgáltatás várható összege nem éri el a pénztárg nyugellátásának 25%-át az Mpt. 123. § (6) bekezdése alapján 2012. december 31-ig nyitva áll a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépés lehetősége is.

A vitatott szabályozás azok számára lehet kedvezőtlen, akik 2013. január 1-je után szereznek nyugdíjjogosultságot, tagsági jogviszonyuk időtartama nem éri el a 180 hónapot, és a nyugdíjjogosultság megszerzésekor az egy életre szóló járadék mértéke meghaladja az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 5%-át.

E biztosítottak számára nyitotta meg újra a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe való visszalépés lehetőségét az Mpt. 123. §-ának – a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény – által beiktatott (15)–(16) bekezdése. A rendelkezésünkre álló szakértői vélemény arról tájékoztat, hogy több mint 75 ezren éltek ezzel a lehetőséggel.

Így az ma nehezen megállapítható, hogy vannak-e, és ha igen milyen körben olyan biztosítottak a magánnyugdíj rendszerben, akik számára az egyösszegű kifizetés választásának lehetősége 2013. január 1-jétől megszűnik.

Tekintettel arra, hogy a járadék mértékét a pénztárg befizetésén kívül számos más tényező – többek között az ilyen megtakarításait kezelő szervezet teljesítő képessége – befolyásolja, az sem bizonyítható, hogy a nagyobb jövedelemmel rendelkező biztosítottak esetén a járadékszolgáltatás kedvezőtlenebb lesz, mint az egyösszegű kifizetés.

3. A Törvény tekintettel arra, hogy – közeledik 2013. január 1-je, amikortól a magánnyugdíj rendszer tömeges és folyamatos járadékszolgáltatásra lesz kötelezett – a ma-

gánnnyugdíj-biztosítási rendszer fenntarthatósága érdekében az Mpt.-ben nagy vonalakban szabályozott szolgáltatások egyértelműbb, pontosabb, átláthatóbb szabályozását adja. A 30. § (1) bekezdése ebbe a rendszerbe illeszti be az egyösszegű kifizetéseket is.

A Törvény 30. § (1) bekezdése, amely a biztosítottak egy lehetséges köre számára megszünteti az egyösszegű kifizetés választásának lehetőségét, s e körben az Mpt. szabályaihoz képest korlátozottabbá teszi ugyan az érintett biztosítottak az egyéni számlája feletti rendelkezési jogát, azonban álláspontom szerint ez a korlátozás nem tekinthető alkotmányellenesnek. A biztosítottak a magánnyugdíjpénztárba való belépéssel arra keletkezett várománya, hogy ha nyugdíjjogosultságot szerez az egyéni számláján levő megtakarításait társadalombiztosítási nyugdíja kiegészítéseként, vissza fogja kapni. A biztosított az egyéni számláján kezelt megtakarításaival nem rendelkezik szabadon. A magánnyugdíj-biztosítási rendszerben a szolgáltatás törvényben szabályozott alapvető formája a járadékszolgáltatás, az egyösszegű kifizetés az egyéni számlán lévő megtakarításokhoz való hozzájutás kivételes formája. Azt, hogy ezt a kivételes szolgáltatási formát milyen körben írja elő, vagy teszi lehetővé a jogalkotó, azt alapvetően gazdasági szempontok, többek között a járadékszolgáltatás biztonságának követelménye határozza meg. A magánnyugdíj-biztosítás szolgáltatásainak szabályozása akkor vet fel alkotmányossági problémát, ha a szabályozás abban korlátozza a biztosítottat, hogy az egyéni számlán kezelt megtakarításaihoz maradéktalanul hozzájusson.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró
különvéleménye

I.

Egyetértek azzal, hogy a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény (a továbbiakban: törvény) 28. §-a, 42. §-a, valamint 212. §-a nem alkotmányellenes. A többségi határozattól eltérően azonban nem tartom alkotmányellenesnek a Törvény 30. § (1) bekezdését sem.

Álláspontom az alábbiak szerint összegezhető.

Alkotmányosan indokolható, az irányadó alkotmánybírói gyakorlatból pedig egyenesen következő közérde-

küség megfontolás áll a Törvény 30. § (1) bekezdésében rögzített szabály mögött. Álláspontom szerint a jelenlegi rendszerben meglévő szerzett jogoknál gyengébb alkotmányos védelmet élvező, jelen ügy tárgyát képező várományok egyösszegű kifizetésének törvényhozói korlátozása fejében a jogalkotó a nyugdíj-rendszer fokozottabb stabilitását biztosítja: a támadott szabályozás a tőkekivonás (-elvonás) elleni rendelkezésnek minősül, azaz a biztosítottak túlnyomó többségének tulajdoni pozícióját védő szabályt bíralt itt el az Alkotmánybíróság. Előljáróban hangsúlyozom azt is, hogy az új Törvény sem szünteti meg az egyösszegű kifizetés lehetőségét, csak egy szűk várományosi kör tekintetében korlátozná.

II.

1. A magánnyugdíj-biztosítási jogviszony és a bankszámla, vagy életbiztosítási szerződések, egyéb pénzügyi intézményi tranzakciók közötti különbségeket – álláspontom szerint – nem veszi kellő súllyal figyelembe a többségi döntés. Emellett azt sem, hogy a biztosítók nem forgathatják úgy a rendelkezésükre álló pénzt, mint például a hitelintézetek. Ezek ipso iure óvatosabb befektetők kell legyenek, ahogy alább ezt kifejtem. Ha a nyugdíjjogosultaknak a törvény által jogosítottakon túli része is egy összegben kívánna hozzájutni a nyugdíjához, éppen a nyugdíjbiztosítás lényege – havi pénzösszeg folyósítása éveken át – hiúsulna meg. A biztosítók prudens, kiszámítható és eredményes gazdálkodását védő szabály a Törvény 30. § (1) bekezdése, amely konstrukció a biztosítók védelmén keresztül a magánnyugdíj-jogosultakat is védi, s ez mindenképpen közérdekű korlátozásnak tekinthető. Álláspontom szerint erősebb és alkotmányosan igazolható ez a közérdek mint az a váromány, hogy a mostani törvény szerint az arra jogosultak számára lehetőség van egyösszegű kifizetésre, hiszen az elfogadott törvényi konstrukció alapján a biztosítottak hosszú távú befektetései is nagyobb biztonságban vannak egy biztosítónál, mint a mostani kvázi-szövetkezeti magánnyugdíjpénztáraknál. Ezt a felfogást erősíti az 50/2007. (VII. 10.) AB határozat is, amely alapján a közérdeket jogszabályban úgy kell meghatározni, hogy a közérdekből történő korlátozás szükségessége kérdésében az egyedi aktusok törvényességének ellenőrzése esetén a bírói hatalom, normatív aktusok felülvizsgálata során pedig az Alkotmánybíróság állást tudjon foglalni. A „közérdek miatt fennálló szükségesség” bizonyítása a normaalkotó felelőssége, ami a vizsgált ügyben – a fenti és az alább részletezett indokok alapján – megtörtént (ABH 2007, 984, 994.).

2. Álláspontom szerint különös jelentősége van annak a ténynek, hogy a törvény által létrehozott intézmények biztosítóként, biztosítási alapon működnek, s nem pedig a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló

1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) szerinti pénzügyi intézményekként. A törvényhozó – helyesen – a tipikus biztosítási jogviszony ismérveiből indult ki: ha egy meghatározott esemény bekövetkezik – azaz ha a nyugdíj-jogosultsághoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik a biztosított, és évtizedeken keresztül minden hónapban befizeti a nyugdíjjárulékot –, akkor helytállási kötelezettsége keletkezik a biztosítónak, vagyis meghatározott időközönként járadékot kell fizetnie. Ez a tipikus (nyugdíj)biztosítási konstrukció. Ettől tér el a gyakorlatban – többek között – az életbiztosítási szerződés, ahol bizonyos idő elteltével vagy a halál bekövetkeztekor egyösszegben jár a biztosítási összeg, és kivételes a járadékfizetési konstrukció [lásd a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 96. § (1) bekezdésének g) pontját]. Említhetném a gyakorlatból a bankszámlaszerződést is: bármikor leemelhető egyösszegben a bankszámláról az azon levő tőke- vagy hitelállomány, vagyis a bankszámlaszerződés jogosultjának is szélesebb a rendelkezési joga.

3. A fenti szerződéses konstrukcióktól koncepcionális tér el egy évtizedeket átfogó, tartós jogviszonyon alapuló nyugdíjbiztosítási jogviszony. A biztosítottnak (havonta) kell járulékot fizetnie, a biztosítónak azt prudens módon befektetnie. Emellett a biztosító arra vállal kötelezettséget, hogy járadék formájában (havonta) fizeti majd a magánnyugdíjat. A biztosító – mint említettem – nem a Hpt. szerinti „pénzügyi intézmény”, emiatt mint befektető is visszafogottabb, szigorúbb szabályok vonatkoznak rá (lásd pl. a Bit. Hatodik részében található rendelkezéseket, de különösen a törvény 87. §-át és V. Részét). Ezek értelmében, tehát az irányadó és a törvény hatályba lépése esetén alkalmazandó rendelkezések alapján a biztosító nem kockáztathatja annyira szabadon a neki befizetett összeget, így más a befektetési portfóliója is mint például egy hitelintézetnek (nem véletlen, hogy a magánnyugdíjpénztári vagyon legnagyobb részét is magyar állampapírba fektették a magánnyugdíjpénztárak). A Törvény szerinti nyugdíjbiztosító arra vállalna kötelezettséget, hogy meghatározott időközönként (tipikusan havonta) teljesíti a nyugdíjigényt (nyugdíj-kifizetést), nem pedig az egyösszegű – pénzügyi intézményi típusú – kifizetésekre specializálna.

4. A fent kifejtettekkel összhangban a biztosítási jogviszony alkotmányjogi – és így sérthetetlen – megkülönböztető ismérvét az Alkotmánybíróság egy korai határozatában a következőképpen foglalta össze: „meghatározott díj (járulék) ellenében a biztosítót helytállási kötelezettség terheli” [11/1991. (III. 29.) AB határozat ABH 1991, 34, 35.]. Megjegyzem, eme alkotmányos tétel megfogalmazása figyelemmel volt a polgári jogi dogmatikában és a bírói gyakorlatban kiérlelt eredményekre is (ehhez hasonlóan lásd pl. BH . 2008. 148.; EBH 2007. 1607.; BH 1995. 297.).

Egy másik, a jelen ügyben is irányadó döntésében az Alkotmánybíróság a következőképpen összegezte a szerzett jogokkal (tehát nem az alkotmánybírósági gyakorlatban gyengébb védelmet élvező, a jelen ügy tárgyát képező várományokkal) és a biztosítási jogviszonnyal kapcsolatos gyakorlatát: „az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésében deklarált jogállamisághoz hozzátartozik a szerzett jogok tiszteletben tartása. [62/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 364–367.]. (...) A jogbiztonság – amely az Alkotmánybíróság szerint a jogállamiság leglényegesebb fogalmi eleme és a szerzett jogok védelmének elvi alapja – a szociális ellátási rendszerek stabilitása szempontjából különös jelentőségű (...). Bár a szerzett jogok védelme nem abszolút érvényű, kivételt nem tűrő szabály, a kivételek elbírálása csak esetenként lehetséges. Azt, hogy a kivételes beavatkozás feltételei fennállnak-e, végső fórumként az Alkotmánybíróságnak kell eldöntenie [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 154.]. Ez utóbbi határozat szerint a hosszú idejű jogviszonyokban rejlő arányos kockázatviselés végső soron lehetővé teszi a tartós jogviszonyokba való állami beavatkozást is a *rebus sic stantibus* klauzulájára alapítottnak, a beavatkozásnak is van azonban egy alkotmányos határa. A kötelező biztosítási rendszer esetében a járulékok kötelező befizetése, vagyis az egyén cselekvési autonómiáját korlátozó vagyonelevonásfejlében a biztosított a rendszer fokozottabb stabilitását várhatja el. Ezt szolgálja egyébként a [vizsgált törvény] 5. §-ában meghatározott állami garancia is, amely szerint az állam az e törvényben megállapított ellátások kifizetését (szolgáltatások teljesítését) akkor is biztosítja, ha a szolgáltatások (kiadások) meghaladják a bevételeket.” [56/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 260, 267.]

Mivel alkotmányosan indokolható, az irányadó alkotmánybírósági gyakorlatból pedig kifejezetten következő közérdekű megfontolás áll a támadott rendelkezés mögött, ezért a – fentiek alapján – nem látom megállapíthatónak a Törvény 30. § (1) bekezdésének alkotmányellenességét sem.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 11/A/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 99. számában

104/2010. (VI. 10.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja: az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében meghatározott, a személyes adatok védelméhez való jognak megfelelően a büntetőeljárásban a tanúnak – a tanúvédelmi rendszeren belül érvényesülő – információs önrendelkezési joga körébe tartozik, hogy személyi adatainak zárt kezelését kérje. Nincs olyan alkotmányos indok vagy cél, amely miatt a nyomozó hatóságot, az ügyészt, valamint a bíróságot fel kell arra jogosítani, hogy – vizsgálva a tanú fenyegetettségének objektív alapjait és mérlegelve a teljesíthetőséget – a kérelmet megtagadja. Erre tekintettel a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 96. § (1) bekezdése alkotmányellenes, így azt az Alkotmánybíróság 2010. december 31. napjával megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 96. § (1) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezte. Álláspontja szerint az, hogy a tanú személyes adatai zárt kezelésére irányuló kérelem teljesítése a hatóság mérlegelésétől függ, sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében szabályozott jogot a személyes adatok védelméhez, továbbá az Alkotmány 54. § (1) bekezdését, az emberi méltóságból levezetett jogot az önrendelkezéshez. A mérlegelési szempontok törvényi meghatározásának hiánya miatt túl tág hatósági jogkör pedig ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezetett jogbiztonság követelményével.

II.

Az indítvánnyal érintett jogszabályi rendelkezések:

1. Az Alkotmány rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja

meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”

„59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

2. A Be. rendelkezései:

„85. § (1) A tanúkat egyenként kell kihallgatni.

(2) A kihallgatás kezdetén meg kell kérdezni a tanútól a nevét, a születési idejét és helyét, anyja nevét, a lakóhelyének és tartózkodási helyének címét, a foglalkozását, a személyazonosító okmány számát, valamint azt, hogy a terhelttel vagy a sértettel rokoni viszonyban van-e, vagy hogy az ügyben más okból érdekelt vagy elfoglalt-e. Ezekre a kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástételt megtagadhatja.”

„95. § A tanú életének és testi épségének vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy a tanú a vallomástételi kötelezettségének eleget tegyen és a vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg, a tanút az e törvényben meghatározottak szerint védelemben kell részesíteni.”

„96. § (1) A tanú, illetőleg az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére vagy hivatalból elrendelhető, hogy a tanú személyi adatait [85. § (2) bek.] – a nevének kívül – az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg.

(2) Ha a tanú személyi adatainak zárt kezelését rendelték el, ettől kezdve

a) az eljárást folytató bíróság, ügyész, illetőleg nyomozó hatóság biztosítja, hogy a tanú zártan kezelt adatai az eljárás egyéb adataiból ne váljanak megismerhetővé,

b) a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság a tanú személyazonosságát az azonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg,

c) a személyi adatok zárt kezelésének megszüntetésére csak a tanú beleegyezésével kerülhet sor.

(3) A tanú személyi adatai zárt kezelésének elrendelésétől kezdve a büntetőeljárásban részt vevőknek a tanú személyi adatait tartalmazó iratról olyan másolat adható, amely a tanú személyi adatait nem tartalmazza.”

III.

Az indítvány megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság már foglalkozott a tanú személyi adatainak zárt kezelésére vonatkozó szabályozással az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tiltott hátrányos megkülönböztetés szempontjából.

Az Alkotmánybíróság 91/2007. (XI. 22.) AB határozatában (ABH 2007, 784., a továbbiakban: Abh1.) mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg a tanú személyi adatai zárt kezelésének hiánya miatt a bűncselekmény elkövetésével okozott kár megtérítése iránti eljárásban. A 45/2009. (IV. 10.) AB határozatban (ABK 2009. április, 402., a továbbiakban: Abh2.) szintén a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sértő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg, mivel a törvényalkotó a katonai vétségét elbíráló fegyelmi eljárásban nem teremtett lehetőséget a tanú személyi adatainak zárt kezelésére.

Mindkét határozat esetében az indítványozók a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását az Alkotmány 59. § (1) bekezdésére hivatkozással is kérték. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint azonban, ha az adott rendelkezés alkotmányellenességét az Alkotmány valamely rendelkezése alapján már megállapította, akkor az indítványban felhívott további alkotmányi rendelkezésekkel való ellentétet már nem vizsgálja. Ez a gyakorlat megfelelően irányadó a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatakor is, ezért a személyi adatok védelméhez való jog esetleges sérelmével az Alkotmánybíróság nem foglalkozott. (Abh1. 787, 791.; Abh2. 402, 410.)

2. Az Alkotmánybíróság a Be. 96. § (1) bekezdését elsőként a személyes adat védelméhez való joggal összefüggésben vizsgálta.

2.1. A tanúvédelem és az adatvédelem kapcsolatában egyrészt meghatározóak az Alkotmánybíróság gyakorlatát megalapozó 15/1991. (IV. 13.) AB határozatban kimondott elvi tételek (ABH 1991, 40.), másrészt az állami büntető hatalom gyakorlati működésének alapjogot korlátozó hatását részletező megállapítások.

Az Alkotmánybíróság a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatban kifejtette, hogy „a személyes adatok védelméhez való jogot nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként.

Az Alkotmány 59. §-ában biztosított személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Személyes adatot felvenni és felhasználni tehát általában csakis az érintett beleegyezésével szabad; mindenki számára követhetővé és ellenőrizhetővé kell tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatát. Kivételesen törvény elrendelheti személyes adat kötelező kiszolgáltatását, és előírhatja a felhasználás módját is. Az ilyen törvény korlátozza az információs önrendelkezés alapvető jogát, és akkor alkotmányos, ha megfelel az Alkotmány 8. §-ában megkövetelt feltételeknek.

Bármilyen jogszabály, amely – az alkalmazott eljárásra tekintet nélkül – személyes adat felvételéről, gyűjtéséről, tárolásáról, rendezéséről, továbbításáról, nyilvánosságra hozásáról, megváltoztatásáról, a további felhasználás

megakadályozásáról, az adatból új információ előállításáról, vagy akármilyen más módon történő felhasználásáról (a továbbiakban: a személyes adat feldolgozásáról) rendelkezik, csak akkor felel meg az Alkotmány 59. §-ának, ha garanciákat tartalmaz arra nézve, hogy az érintett személy az adat útját a feldolgozás során követni, és jogait érvényesíteni tudja. Az erre szolgáló jogintézményeknek tehát biztosítaniuk kell az érintett beleegyezését a feldolgozásba, illetve pontos garanciákat kell tartalmazniuk azokra a kivételes esetekre nézve, amikor az adatfeldolgozás az érintett beleegyezése (esetleg tudta) nélkül történhet. E garanciális jogintézményeknek tehát – az ellenőrizhetőség érdekében is – objektív korlátok közé kell szorítaniuk az adat útját.” (ABH 1991, 40, 41–42.)

A határozat rámutat, hogy az információs önrendelkezési jog gyakorlásának alapvető garanciája az adattovábbítás és az adatok nyilvánosságra hozásának korlátozása. Az adattovábbítás szűkebb értelme az, hogy a személyes adatot az adatfeldolgozó meghatározott harmadik személy számára hozzáférhetővé teszi. Személyes adatot az érintetten és az eredeti adatfeldolgozón kívüli harmadik személy számára hozzáférhetővé tenni csak konkrét törvényi felhatalmazás esetén szabad, illetve abban az esetben, ha az érintett abba beleegyezik. (ABH 1991, 40, 42.)

Az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatban fejtette ki először részletesen, hogy az állami büntető igény érvényesítésének keretében szolgáló büntetőeljárás folyamata miként jár együtt az egyén alapvető alkotmányos jogainak, így a személyes adat védelméhez való jognak a korlátozásával. A lehetséges korlátozások nem csupán a büntetőeljárás alá vont személyt érintik, hanem érinthetik az eljárásban tanúként részt venni köteles, vagy a bizonyítékok megszerzése érdekében alkalmazott eljárási cselekményeket (házkutatás, lefoglalás) eltérni köteles kívülálló személyek alkotmányos alapjogait is. (ABH 1993, 300, 305.) A 43/2004. (XI. 17.) AB határozat a hatósági tanúra vonatkozó szabályozás kapcsán hangsúlyozta, hogy az ilyen büntetőeljárás cselekmények végrehajtása fokozott garanciákat igényel az eljárási cselekmények érintettjeinek jogai védelmében, illetve az eljárás jogszerűségének biztosítása érdekében (ABH 2004, 597, 607.).

Az Abh1. és Abh2. kitér arra, hogy a tanúvédelem az állami büntető igény érvényesítésével összefüggésben kialakított intézményrendszer. Az Alkotmánybíróság mindkét határozatban kiemelte, hogy a tanú ilyen védelemhez való joga nem alkotmányos alapjog. Az Alkotmányból nem vezethető le az állam alkotmányos kötelezettsége a tanúvédelmi rendszer szabályozására és működtetésére, sem közvetlenül az élethez és a szabadsághoz való alapvető jogból, sem közvetetten az állam intézményvédelmi kötelezettségéből, illetve a bíróság igazságszolgáltatási feladataiból. Az a tény, hogy a tanúvédelem intézménye alkotmányosan megalapozott indokokon nyugszik, nem azonos az Alkotmányból kényszerítően következő jogalkotói kötelezettséggel. A törvényalkotó szabadságában áll, hogy – mérlegelve az intézmény szükségességét, továbbá a büntető és a polgári ügyek elbírálásának sajátosságait – meghatározza

a védelmi rendszer személyi körét és feltételeit. Amennyiben azonban az állam ilyen rendszert létrehoz és működtet, a részlet-szabályok megalkotásakor nem kerülhet szembe az Alkotmány rendelkezéseivel. (Abh1. 785, 788–789.; Abh2. 402, 408–409.) A tanúvédelem eszközeinek és rendszerének megteremtése tehát az állami büntetőpolitika döntési körébe tartozik, normatív szabályozása azonban alkotmányossági megítélés tárgya.

Az Abh1. kifejti, hogy a tanú törvényben meghatározott személyi adatainak (születési ideje és helye, anyja neve, lakóhelyének és tartózkodási helyének címe, a foglalkozása, a személyazonosító okmány száma, kivételesen a neve) zárt kezelése a tanúvédelmi rendszer első lépcsője. Ennek a védelmi formának az a lényege, hogy bár a tanú a megjelenési kötelezettségének minden esetben, továbbá a vallomástételi kötelezettségének – ha nincs mentessége – köteles eleget tenni, azonban személyi adatait csak a nyomozó hatóság, az ügyész, illetve a bíróság ismerheti meg. A sajátos iratkezelési és másolatadási szabályokkal biztosított védelem csak a tanú beleegyezésével oldható fel, ennek hiányában a zárt kezelés az eljárás jogerős befejezése után is értelemszerűen fennmarad. (Abh1. 787, 787–788.)

2.2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt vizsgálta: amennyiben a tanú vagy az érdekében eljáró ügyvéd úgy ítéli meg, hogy az adatok zárt kezelése nélkül veszélybe kerülhet a tanú élete, testi épsége vagy személyes szabadsága, illetve nem képes arra, hogy vallomástételi kötelezettségének félelem nélkül eleget tegyen (Be. 95. §), a hatósági mérlegelés lehetősége megfelel-e az alapjogok korlátozása alkotmányos követelményeinek.

Az alapjogok korlátozása szükségességének és arányosságának megítélésére kialakított teszt szerint az állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközeihez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfelelően az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan. [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.]

Az Alkotmánybíróság a kérdés megítélésénél az alábbi körülményeket mérlegelte.

Egyrészről: a tanút a törvény kötelezi a hatóság előtti megjelenésre, a vallomás megtételére és az igazmondásra [Be. 85. § (3) bekezdés]. E kötelezettségeknek büntető eljárási és anyagi jogi szankciói vannak (Be. 93. §: rendbíróság és okozott költségek megfizetésére kötelezés, Btk. 238. §: hamis tanúzás). A szigorú szabályozás oka, hogy

az állami büntető igény érvényesítésekor a bizonyításban a tanúzási kötelezettség teljesítéséhez jelentős alkotmányos érdek fűződik. Az a tanú, akit megfélemlítettek vagy megfenyegettek konfliktushelyzetbe kerül, ami miatt nagy valószínűséggel egyáltalán nem, vagy csak részben tud eleget tenni a reá rótt kötelezettségnek.

Az állami büntető igény érvényesítése mint az állam alkotmányos kötelezettsége szempontjából lényeges: az adatok zárt kezelése nem menti fel a tanút a megjelenési és vallomástételi kötelezettség alól, a büntető felelősségre vonás hatósági személyeit pedig nem akadályozza abban, hogy a tanú adatait pontosan ismerjék, a tanú személyazonosságát ellenőrizzék, vallomásának hitelt érdemlőségét mérlegelni tudják.

A büntetőeljárás alá vont személy tisztességes eljárás-hoz való joga és a védelemhez való jog szempontjából lényeges, hogy a tanú adatainak zárt kezelése nem korlátozza a terhelt és a védő alapvető eljárási jogainak érvényesülését. A tanú a terhelt és a védő a tárgyaláson találkozhatnak, a terhelt és védője hallja a tanú vallomását, a tanúnak közvetlenül kérdéseket tehetnek fel, a vallomásra észrevételt tehetnek, csupán a tanú neve, lakcíme, foglalkozása stb. marad számukra ismeretlen. (Abh1. 785, 788.) A terheltnek és a védőnek sem a tisztességes eljáráshoz való jog, sem pedig a védelemhez való jog körében nem merülhet fel olyan, az alkotmányossági megítélés szempontjából releváns érdeke, hogy a tanú személyes adatait megismerjék. A tisztességes eljárás, továbbá a védelem alapjogából származó alkotmányos követelmények a terhelt és a védő, valamint a tanú közötti kapcsolatra a büntetőeljárásban belül érvényesek, ezek a személyi adatok zárt kezelése esetén is maradéktalanul biztosíthatóak.

Másrészről: A tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog alkotmányos követelményeinek [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91.; 17/2005. (IV. 28.) AB határozat, ABH 2005, 175.; 61/2009. (VI. 11.) AB határozat, ABK 2009. június, 692.] eleget téve a törvényhozó a Be.-ben széles körben biztosítja, hogy a büntetőeljárásban résztvevő személyek, különösen a terhelt és védője, illetve a sértett (pótmagánvádló, magánvádló, magánfél) az eljárásban keletkezett iratok tartalmát megismerjék, azokról másolatot kapjanak.

A tanú személyes adatait a kihallgatása kezdetén rögzíteni kell a kihallgatásáról készült jegyzőkönyvben. A jegyzőkönyv a büntető ügy iratainak részét képezi. A büntetőeljárási iratok megismerésére és a másolat-szerzésre vonatkozó szabályok követelménye, hogy a tanú jegyzőkönyvben rögzített adatai széles körben megismerhetővé válnak harmadik személyek számára.

A tanú személyes adatainak ismerete a nem hatósági szereplők eljárási jogai és érdekei szempontjából nem jelent semmiféle többlet-garanciát, ugyanakkor fokozott lehetőséget teremt arra, hogy a tanú – akár a terhelt, akár a sértett oldaláról – megfélemlítésnek, zaklatásnak legyen kitéve.

2.3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nincs olyan alkotmányos alapjog, illetve alkotmányos cél, amelynek védelme, illetve elérése szükségessé tenné a tanú információs önrendelkezési jogának korlá-

tozását, akkor, ha a Be. 95. §-ban meghatározott okokra hivatkozva maga vagy az érdekében eljáró ügyvéd az adatok zárt kezelését kéri.

A tanúzási, illetve megjelenési kötelezettség alól egyébként nem mentesülő személynek (aki kívülálló vagy a bűncselekmény sértettje) a tanúvédelmi rendszeren belül érvényesülő információs önrendelkezési joga körébe tartozik, hogy az adatok zárt kezelését kérje. Ezzel szemben nincs olyan alkotmányos indok vagy cél, amely miatt a nyomozó hatóságot, az ügyészt, valamint a bíróságot fel kell arra jogosítani, hogy – vizsgálva a tanú fenyegetettségének objektív alapjait és mérlegelve a teljesíthetőséget – a kérelmet megtagadhasa.

Az Alkotmánybíróság tehát megállapította: a Be. 96. § (1) bekezdése alkotmányellenes, mert szükségtelenül korlátozza a tanú információs önrendelkezési jogát, így ellentétes az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével. Ezért az Alkotmánybíróság a rendelkezést megsemmisítette.

A megsemmisítés időpontját az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (4) bekezdése alapján – *pro futuro* hatállyal – úgy állapította meg, hogy a jogalkotónak megfelelő időt hagyott a 96. § (1) bekezdésének módosítására. Részleges megsemmisítéssel – a rendelkezés szövegezésére tekintettel – nincs mód az alkotmányellenesség megszüntetésére annak érdekében, hogy kérelem esetén a hatóság a tanú személyi adatai zárt kezelését, beleértve annak terjedelmét (azaz a névre is kiterjedő módját) is, köteles legyen elrendelni.

3. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támasztott rendelkezést az Alkotmány 59. § (1) bekezdése tekintetében fennálló alkotmányellenesség miatt megsemmisítette – gyakorlatának megfelelően [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] – a hatóság mérlegelési jogkörét az Alkotmány 54. § (1) bekezdés és a 2. § (1) bekezdés szempontjából nem vizsgálta.

A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., *Dr. Lenkovich Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., *Dr. Trócsányi László* s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 511/B/2004.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 99. számában

105/2010. (VI. 10.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 436/2009. (XI. 20.) OVB határozatát helyben hagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 436/2009. (XI. 20.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen, amelyben az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kéri.

Az OVBh. a Magyar Közlöny 164. számában 2009. november 20-án jelent meg. A kifogást 2009. december 1-jén – a Ve. 130. § (1) bekezdésében előírt határidőn belül és módon – terjesztették elő.

Az OVB vitatott határozatában megtagadta az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepel: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés alkotson törvényt arról, hogy az Alkotmánybíróságnak az indítvány elbírálása tárgyában hozott érdemi határozata meghozatala előtt a határozattervezet – legalább 15 napos határidő biztosításával – az indítványozóval közölni kell, amelyre az indítványozó írásban véleményt terjeszthet elő?”

Az OVB megállapította, hogy a kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében szabályozott egyértelműség követelményének. A népszavazásra feltenni kívánt kérdés – az OVB álláspontja szerint – nem egyértelmű azért, mert nem állapítható meg pontosan, hogy a beadványozó mit ért „határozattervezet” alatt, azon mikori, milyen készségi fokban lévő határozattervezet kell érteni, és annak megküldését hány alkalommal javasolná. „A kérdés a fenti egyértelműség hibákon túl érdemben érinti az Alkotmánybíró-

ságnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvényben (a továbbiakban: Alkotmány) szabályozott rendeltetését is. Egyrésztől jelentősen befolyásolná az Alkotmánybíróság alapvető funkcióját, másrésztől az Alkotmánybíróság eljárását egyfajta hatósági eljárásá alakítaná át, melyben az indítványozó ügyféli jogokat kapna. Az Alkotmánybíróság alkotmányos rendeltetése azonban a normakontroll, melyben – a személyes sérelem orvoslására is szolgáló, de kivételes alkotmányjogi panaszon túl – nincs jelentősége az indítványozó személyének, és nem fűződik különleges érdek ahhoz, hogy eljárási jogsultságokkal ruházzák fel. Ezekre tekintettel a kérdést burkolt alkotmánymódosításra irányuló tartalma miatt is el kellett utasítani.”

A kifogás benyújtóinak álláspontja szerint az OVBh. törvénysértő. A hitelesítés elutasítását az Nsztv. 10. § b) és c) pontjára, 13. § (1) bekezdésére és az Alkotmány 24. § (3) bekezdésére nem lehetett volna alapítani. Szerintük a kérdés egyértelmű „igen”-nel vagy „nem”-mel megválaszolható. Az Országgyűlésre pedig az a jogalkotási kötelezettség hárul a kérdésből: alkosson olyan törvényt, amely biztosítja, hogy az Alkotmánybíróság csak akkor hozhasson érdemi döntést az ügyben, ha az utolsó változat esetében is biztosította az indítványozó részére, hogy arra észrevételt tehesen.

Nem tekinthető alkotmánymódosításra irányulónak sem a kérdés, mert az Alkotmány az Alkotmánybíróság eljárásáról nem rendelkezik.

Ezért az OVBh. megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérték.

II.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének és összeegyeztethetetlen az Alkotmánybíróság alkotmányos rendeltetésével. Az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve, az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, az OVBh.-t az abban foglalt indokok helyességére tekintettel helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1295/H/2009.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 99. számában

108/2010. (VI. 23.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 460/2009. (XI. 30.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 460/2009. (XI. 30.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. november 2-án országos népszavazás kezdeményezésére irányulóan aláírásgyűjtő ív mintapél-

dányát nyújtották be az OVB-hez hitelesítés céljából, amely aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e azaz, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy a törvények preambuluma jogot és kötelezettséget nem állapíthat meg, és a preambulumban foglaltak a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése tekintetében a jogalkalmazó szervek által nem érvényesíthetők?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapítja, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezéséről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott egyértelműségi követelménynek. Az aláírásgyűjtő ív mintapéldánya több, egymástól jól elkülöníthető kérdést tartalmaz, melyeknek egy mondatba való szerkesztése nem ad lehetőséget a választópolgárnak, hogy azokról mind az aláírásgyűjtés, mind a szavazás alkalmával külön-külön véleményt nyilvánítson. Az indokolás szerint az egyik kérdés a preambulumban jog és kötelezettség megállapításának tilalmára vonatkozik, míg a másik kérdés a jogalkalmazásra való korlátozás. Az indokolás álláspontja szerint továbbá a preambulumban szó nem felel meg az egyértelműség követelményének, mivel az gyűjtőfogalom, többféle jogtételt tartalmazhat, és a választópolgároktól nem várható el, hogy annak jelentéseivel tisztában legyenek; így ezen fogalom ismeretének hiányában kellene döntenüik a kérdés támogatásáról vagy elvetéséről. Végül megjegyezte, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény sem határozza meg a preambulumban fogalmát.

A kifogástevők álláspontja szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés egyértelmű, és törvény egyébként sem határozza meg azt, hogy a kérdés hány tagmondatból állhat, illetve milyen terjedelmű lehet. A kifogástevők nézete szerint a preambulumban fogalma is egyértelmű, továbbá az OVB-nek nincs jogosítványa annak eldöntésére, hogy mit „tud” a választópolgár az adott fogalomról. Mindezekre tekintettel véleményük szerint az OVB nem tett eleget a Ve. 29/A. §-ában foglalt tényállásmegállapítási és a 29/B. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettségének, ezért a határozat jogszabálysértő voltára tekintettel kéri az Alkotmánybíróságtól az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárásra utasítását.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi fel-

tételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 460/2009. (XI. 30.) OVB határozatot az abban foglalt indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> előadó alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkó Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévay Miklós s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1397/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

109/2010. (VI. 23.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 461/2009. (XI. 30.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 461/2009. (XI. 30.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. november 2-án országos népszavazás kezdeményezésére irányulóan aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az OVB-hez hitelesítés céljából, amely aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényben mondja ki, hogy az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény preambuluma nem része a törvénynek, így az abban foglaltak az országos népszavazásra illetve az országos népi kezdeményezésre előterjesztett aláírásgyűjtő ív hitelesítésének eldöntésénél figyelmen kívül hagyandó?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapítja, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében megfogalmazott egyértelműségi követelménynek, amely szerint a népszavazásra feltett kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. Az indokolás szerint a kezdeményezés megtévesztő a választópolgár számára, mivel olyan állítást tartalmaz, amely nem felel meg a valóságnak, mert a preambulom mindenképpen része a jogszabálynak. Ezért a kezdeményezés célját nem tartja értelmezhetőnek, amelyből következően a jogalkotó jogalkotási feladata sem határozható meg egyértelműen.

A kifogástevők szerint az OVB nem tett eleget a Ve. 29/A. §-ában foglalt tényállás-megállapítási és a 29/B. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettségének, mivel a határozat nem tartalmazza, hogy a kérdés mitől nem egyértelmű. A kifogástevők úgy vélik, hogy a kérdés egyértelmű és nem megtévesztő a választópolgár számára. Érvelésük szerint sem az Alkotmány, sem a jogalkotói törvény nem tartalmaz a törvények preambuluma jellegeről, jogi sorsáról, normatív tartalmáról rendelkezést, így nincs akadálya annak, hogy a kérdés népszavazásra kerüljön. Mindezekre tekintettel az OVBh. megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérik az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfe-

lelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 461/2009. (XI. 30.) OVB határozatot az abban foglalt indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1398/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

114/2010. (VI. 30.) AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére, nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány alapján – *dr. Lenkovich*

Barnabás alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 72. § (4) bekezdés második mondata alkotmányellenes, ezért azt 2010. szeptember 30. napjával megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 72. § (4) bekezdés második mondata nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 72. § (4) bekezdés második mondata alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezés ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való joggal, és ezen keresztül az Alkotmány több §-ával, így az 55. § (1) bekezdésével, az 57. § (2) bekezdésével, az 58. § (1) bekezdésével, valamint a 67. § (1) bekezdésével. Szerinte a kifogásolt rendelkezés az ideiglenes hatályú elhelyezésre vonatkozó döntés elleni fellebbezés kizárásával nemcsak az Alkotmány megjelölt rendelkezéseit sérti, hanem Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkét is. Az indítványozó úgy véli, az ideiglenes hatályú elhelyezés elmaradása esetén esetleg még súlyosabb veszélyhelyzet alakulhat ki, vagy tragédia következhet be, így a döntés azonnali végrehajthatóságát maga is elengedhetetlennek tartja, azonban a jogorvoslat kizárását aránytalannak és szükségtelennek érzi. Hivatkozik arra is, hogy a Gyvt. 72. § (4) bekezdése módosításához fűzött indoklás a fellebbezés kizárását az azonnali végrehajthatóság szükségességével magyarázza, szerinte azonban az azonnali végrehajthatóság nem azonos a jogorvoslati lehetőség teljes kizárásával.

Az indítványozó szerint „következetlen” a szabály több okból is, egyrészt ha a polgári perrendtartásról szóló

1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 156. §-a alapján ideiglenes intézkedéssel helyezi el a bíróság a gyermeket, a döntése ellen helye van fellebbezésnek, viszont ha a bíróság beutaló szervként a Gyvt. 72. §-ára alapítva hoz ideiglenes hatályú elhelyezésről döntést, a fellebbezés kizárt. Vagyis, ha a bíróság döntése ellen lehet fellebbezni, egy ugyanolyan tartalmú közigazgatási döntés ellen pedig nem, az szerinte a jogbiztonság követelményébe ütközik (erre vonatkozóan azonban konkrét alkotmányi rendelkezést nem jelölt meg).

Ezzel összefüggésben sérelmesnek tartja az indítványozó azt is, hogy mivel a Gyvt. 73. § (1) bekezdése értelmében a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés – 30 (a hatályos rendelkezések értelmében 22, 27, illetve 45 munka-) napon belül – kötelezően felülvizsgálja, abban az esetben, ha a bíróság volt a beutaló szerv, a bíróság döntését a gyámhivatal, azaz közigazgatási szerv fogja felülbírálni, holott rá nézve a bíróság döntése kötelező lenne.

Ellentétesnek tartja az indítványozó a Gyvt. 72. § (4) bekezdését a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (2) bekezdésével is, mert az lehetővé teszi az elsőfokú közigazgatási döntés bírósági felülvizsgálatát akkor, amikor egyébként a fellebbezést a törvény az ügyben kizárja, míg az ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló döntés ellen a támadott rendelkezés szerint fellebbezésnek nincs helye.

A Gyvt. 72. § (4) bekezdéséhez fűzött indoklás szerint az ideiglenes hatályú elhelyezésről hozott döntés elleni fellebbezés azért is kizárt, mert a gyámhivatal 30 napon belül felülvizsgálja, és e döntése ellen már az általános szabályok szerint van jogorvoslat. Ezzel összefüggésben az indítványozó szerint több probléma is felmerül: egyrészt a Ket. 33. § (5) bekezdése értelmében az ügyintézési határidő a kérelemnek az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezése napján, illetve az eljárás hivatalból történő megindításának napján kezdődik, ez az ügyintézési határidő indokolt esetben meghosszabbítható. Az indítványozó szerint a Ket.-ben szabott ügyintézési határidő az ideiglenes hatályú elhelyezés elrendelésétől kezdődik, nem pedig az iratoknak a gyámhivatalhoz való megérkezésétől, így szerinte a határidő akkor sem tartható, ha „optimális esetet” tételez fel. A Ket. 33. § (3) bekezdése értelmében az ügyintézési határidőbe nem számít bele – többek között – a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő, így a gyámhivatal döntéséig eltelő „bruttó időtartam” sokszor a törvényben előírt többszöröse. Fokozottan igaz ez a külföldi állampolgárságú kiskorúak esetében, ahol a Gyvt. pontos határidőt nem jelöl meg, így az ideiglenes hatályú elhelyezés gyakorlatilag hónapokig (az indítványozó szerint akár évekig) is fennállhat.

Az indítványozó szerint mivel az ideiglenes hatályú elhelyezés esetén azonnali, akut veszélyhelyzet elhárításáról

van szó, nem mindig van idő alaposabb vizsgálódásra, így előfordulhat, hogy a beutaló szerv nem megalapozott döntést hoz. Az indítványozó maga is elengedhetetlennek tartja az azonnali végrehajthatóság kimondását, hiszen az intézkedés elmulasztása esetén még súlyosabb veszélyhelyzet is kialakulhat, azonban a jogorvoslati lehetőség kizárását szükségtelenné tartja.

2. Az indítványozó szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet is fennáll azáltal, hogy a Gyvt. nem tesz különbséget az ideiglenes hatályú elhelyezés és a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 72. § (2) bekezdésében rögzített elhelyezés fogalma között. Ez álláspontja szerint „a gyermek személyes szabadságának indokolatlan, bírói kontroll nélküli megsértéséhez” vezet.

II.

Az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglalt döntését a következő jogszabályi rendelkezésekre alapozta.

1. Az indítványozó által hivatkozott alkotmányi rendelkezések:

„55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.”

„57. § (2) A Magyar Köztársaságban senki sem tekintendő bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„58. § (1) Mindenkit, aki törvényesen tartózkodik Magyarországon területén – törvényben meghatározott esetek kivételével – megillet a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának joga, beleértve a lakóhely vagy az ország elhagyásához való jogot is.”

„67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjához, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.”

2. A Gyvt. kifogásolt rendelkezése:

„72. § (4) Az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel. A beutaló szerv döntése ellen fellebbezésnek helye nincs.”

III.

Az indítvány részben megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a gyermekek védelméről szóló jogszabályok főbb vonásait, és ezen belül az indítványozó által támadott rendelkezést.

1.1. A gyermekek védelmének alkotmányos alapja az Alkotmány 67. §-a: eszerint minden gyermeknek joga van a családjához, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. A védelem és gondoskodás – a 67. § (1) bekezdésében szereplő sorrend alapján – a család, az állam és a társadalom kötelessége. Az Alkotmánybíróság szerint az állam szerepe a gyermekek védelmében és a róluk való gondoskodásban az, hogy meghatározza a gyermekek alapvető jogai érvényesítésének garanciáit, létrehozza és működtesse a gyermekek védelmét biztosító intézményrendszert. Az Alkotmány az államnak igen tág szabályozási teret ad a gyermekvédelmi rendszer kialakításában. A szabályozás kereteit elsőként azok a – gyermekek jogairól megalkotott – nemzetközi egyezmények jelölik ki, amelyekhez a Magyar Köztársaság csatlakozott, és amelyek meghatározzák a gyermekvédelmi rendszer felépítésére, szervezésére elveire, elemeire vonatkozó szabályokat, megállapítanak bizonyos aktivitási minimumokat, szabályozásbeli standardokat. (Lásd: 434/E/2000. AB határozat, ABH 2004, 1452.)

A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény 1991. szeptember 22-én lépett hatályba. Erre figyelemmel is került sor egyrészt a Csjt. 1995. évi módosítására, és született önálló törvény a gyermekek védelme és a gyámügyi igazgatás tárgyában. A Gyvt. végrehajtását a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) szabályozza.

A gyermek családjogi helyzetének alapvető szabályai a Csjt.-ben találhatóak, míg a gyermekekről való állami gondoskodás anyagi jogi és eljárási szabályait a Gyvt. tartalmazza. A Gyvt. 14. § (1) bekezdésében legfontosabb gyermekvédelmi feladatként (1) a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítését, (2) veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését, valamint (3) a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítását jelöli meg. A feladatok megvalósítását pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alPELLÁTÁSOK, illetve gyermekvédelmi szakELLÁTÁSOK, valamint hatósági intézkedések biztosítják. Az indítvány alapján vizsgált jogintézmény a védelembe vétellel, a családbafogadással, az átmeneti nevelésbe vétellel, a tartós nevelésbe vétellel, a nevelési felügyelet elrendelésével, az utógondozás és az utógondozói ellátás elrendelésével [Gyvt. 15. § (4) bekezdés] együtt az utóbbiak egyike. A Gyer. ezt végrehajtó szabálya szerint az egyes gyermekvédelmi hatósági intézkedések

alkalmazásánál általános szabály, hogy az intézkedések megválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztetettség jellegét, okát, mértékét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek – a Gyvt. 6. §-ának (1) és (2) bekezdésében meghatározott – saját családi környezetében történő nevelkedéséhez fűződő jogát [Gyer. 82. § (7) bekezdés].

A Gyvt. „Gyermekvédelmi gondoskodás” című harmadik része azokat a hatósági intézkedéseket tartalmazza, amelyeket a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, vagy bármely más hatóság haladéktalanul köteles megtenni, ha azt tapasztalja, hogy a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható, és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti.

1.2. A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés az itt vizsgált ideiglenes hatályú elhelyezés, amelyről a Gyvt. 72. §-a rendelkezik. Erre az intézkedésre akkor kerülhet sor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, ami miatt azonnali elhelyezése szükséges. Az ideiglenes hatályú elhelyezés tehát csak azonnali beavatkozást igénylő esetekben lehetséges: erre az intézkedésre a gyermekkel kapcsolatos krízishelyzetben van szükség. A jogszabályban „beutaló szervnek” nevezett hatóság gyakorlatilag minden állami szerv lehet, mint a települési önkormányzat jegyzője, valamint a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága, de maga a gyámhivatal is, amely ilyenkor a gyermeket ideiglenesen a nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülőnél, más hozzátartozónál, illetve személynél, vagy ha erre nincs lehetőség, a legközelebbi nevelőszülőnél, vagy ha erre sincs lehetőség – az erre is kijelölt – gyermekotthonban helyezi el; és haladéktalanul értesíti a gyámhivatalt (ha nem maga a gyámhivatal volt a beutaló szerv). A gyakorlatban legtöbbször az önkormányzat jegyzője intézkedik a beutalásról, de gyakran maga a gyámhivatal kénytelen ilyen módon beavatkozni a gyermek érdekében. A Gyer. 96. § értelmében a beutaló szerv az ideiglenes hatályú elhelyezésről való döntése előtt – kivéve, ha a súlyos veszélyeztetettség a gyermek életét közvetlen veszélynek teszi ki – meghallgatja a Gyvt. 128. §-ában felsoroltakat, így a szülőt és más törvényes képviselőt, a gondozót, a korlátozottan cselekvőképes személyt és az ítélőképessége birtokában levő cselekvőképtelen gyermeket, továbbá minden esetben azt, akivel szemben kötelezettséget kívánnak megállapítani, valamint – szükség szerint – a gyermek más közeli hozzátartozóit.

A beutaló szerv az ideiglenes hatályú elhelyezés módjáról a gyermek személyiségének, egészségi állapotának megfelelően a Gyvt. 72. §-ának (1) bekezdésében meghatározott sorrendiség figyelembevételével dönt [Gyer. 96. § (2) bekezdés]; azaz a gyermekotthonban való elhelyezés csak mintegy *ultima ratió*ként jöhet szóba. Az ideiglenes

hatályú elhelyezésre vonatkozó végzés rendelkező része tartalmazza a gyermeknek a gondozási helyre viteléről való rendelkezést, annak a megállapítását, hogy a szülő gondozási, nevelési joga szünetel, a gyermeket gondozásba vevő személy vagy intézmény felhívását a gondozásba vétel időpontjának közlésére, az illetékes gyámhivatal megkeresését az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata céljából, a fellebbezésre tekintet nélküli végrehajthatóság kimondását. (Három év alatti gyermek esetén a kora miatt szükséges különleges ellátásról is rendelkezni kell.) Az ideiglenes hatályú elhelyezést elrendelő végzészről értesíteni kell a gyermektől különélő szülőt és a gondozási helyen működő gyermekjogi képviselőt [Gyer. 97. § (1)–(2) bekezdés]. Az indítványozó által támadott rendelkezés értelmében a beutaló szerv döntése ellen fellebbezésnek helye nincs.

A Gyvt. indítványozó által kifogásolt rendelkezését a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 106. § (2) bekezdése iktatta a Gyvt. 72. § (4) bekezdésébe, és a 2005. november 1. után indult, illetve megismételt eljárásokban rendelte alkalmazni. Ezt megelőzően a támadott rendelkezés a következőket tartalmazta: „[a]z ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel. A beutaló szerv határozata fellebbezésre való tekintet nélkül azonnal végrehajtható.” A módosítás indoka a Ket.-nek a határozatok fellebbezésre tekintet nélküli végrehajtásának szabályaival való összhang megteremtése volt, ennek érdekében változtak a Gyvt. határozatok azonnali végrehajthatóságát szabályozó rendelkezései. A módosító törvény indokolása szerint mivel a gyámhivatal a beutaló szerv intézkedését felül kell, hogy vizsgálja 30 napon (a hatályos szabályozás szerint 22 munkanapon) belül, így indokolatlan a beutaló szerv döntése vonatkozásában külön fellebbezési jogot biztosítani, hiszen a gyámhivatal hivatalból megvizsgálja az ideiglenes hatályú elhelyezés indokoltságát, és ennek megfelelően megteszi a szükséges lépéseket. Amennyiben az ügyfél a gyámhivatal döntésével nem ért egyet, azt az általános szabályok szerint fellebbezésével megtámadhatja.

2. Az Alkotmánybíróság a gyermekek védelmére vonatkozó szabályozás ismertetését követően azt vizsgálta, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezésről szóló döntés elleni fellebbezés kizárása ellentétes-e – amint azt az indítvány állítja – a jogorvoslathoz való alkotmányos joggal.

2.1. Az Alkotmányban alapjogként biztosított jogorvoslathoz való jog [Alkotmány 57. § (5) bekezdésének első mondata] tartalma szerint azt biztosítja, hogy mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét érinti. Az Alkotmánybíróság több alkalommal vizsgálta, hogy az Alkotmány milyen határozatok ellen biztosítja a jogorvoslat lehetőségét. Kimondta többek kö-

zött, hogy e jog nem terjed ki a nem állami, pl. a munkáltatói (1129/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 604, 605.) vagy a tulajdonosi (1534/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 602, 603.) döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, pl. a katonai előljárói [485/D/1992. AB határozat, ABH 1992, 611, 613.; 578/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 590, 591.; 57/1993. (X. 25.) AB határozat, ABH 1993, 349, 351.] döntésekre sem. Azt, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságának minősül-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdése alkalmazásában, csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni [37/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 413, 424.].

A jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a hatóságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezetben belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Az Alkotmánybíróság szerint a jogorvoslat biztosításának követelménye az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e [részletesen pl. 1636/D/1991. AB határozat, ABH 1992, 515, 516.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502.]. Azaz „[a]z alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyennek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott” [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109.]. Így érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is.

2.2. Jelen ügyben mindezek alapján az alkotmányjogi kérdés az ideiglenes hatályú elhelyezésről hozott döntés jogi természete, illetve a döntéssel érintett személyekre gyakorolt hatása, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e. Az Alkotmánybíróságnak – fent ismertetett gyakorlatát követve – azt kellett eldöntenie, hogy a jogorvoslathoz való jog szempontjából érdemi döntésnek tekinthető-e az ideiglenes hatályú elhelyezés. A jogorvoslati jog kizárása ugyanis csak akkor alkotmányellenes, ha érdemi, ügydöntő határozatról van szó, egyébként a jogorvoslat hiánya nem jelent alkotmány-sértést.

Az „érdemi határozat” tehát (a 2.1. pontban írtak szerint) alkotmányjogi fogalom, így az Alkotmánybíróság nincs a törvényben adott érdemi vagy nem érdemi határozatnak minősítéshez kötve. A közigazgatási hatósági döntés (határozat) érdemi vagy nem érdemi mivoltáról a határozat meghozatalát megelőző és követő eljárás, az alkalmazandó anyagi jog, valamint a döntéssel érintett szemé-

lyekre, jogaikra gyakorolt hatása együttes vizsgálatával lehet dönteni.

A Gyvt. 72. § (4) bekezdése kizárja a beutaló szerv ideiglenes hatályú elhelyezést kimondó döntése ellen a fellebbezést. Ugyanakkor a Gyvt. 73. §-a e döntés kötelező felülvizsgálatáról rendelkezik, amikor kimondja, hogy a gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezést követően – függetlenül attól, hogy arra mely beutaló szerv intézkedése alapján kerül sor – az elrendelésétől számított 22 munkanapon belül érdemi döntést hoz a gyermek elhelyezéséről: megszünteti az ideiglenes hatályú elhelyezést, ha okai nem állnak fenn, vagy 27 munkanapon belül elrendeli a gyermek átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét, vagy 45 munkanapon belül pert indít – az ideiglenes hatályú elhelyezés fenntartása vagy megváltoztatása mellett – a gyermekelhelyezés megváltoztatása, illetve a szülői felügyelet megszüntetése iránt.

A Gyer. 98. § (1) bekezdése értelmében az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálata során az illetékes gyámhivatal meghallgatja szülőt és más törvényes képviselőt, a gondozót, a korlátozottan cselekvőképes személyt és az ítélőképessége birtokában levő cselekvőképtelen gyermeket, továbbá minden esetben azt, akivel szemben kötelezettséget kívánnak megállapítani, valamint – szükség szerint – a gyermek más közeli hozzátartozóit, azaz mindazokat, akiket az ideiglenes hatályú elhelyezést elrendelő szerv is; környezettanulmányt készít; beszerzi mindazon szervek véleményét, amelyek a gyermekkel az ideiglenes hatályú elhelyezést megelőzően foglalkoztak.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés a veszélyeztetett gyermek gyors biztonságba helyezését szolgálja, ezért jellegzetesen nem tűr halasztást, és azonnali végrehajtást igényel (amit egyébként az indítványozó sem kifogásol). Az azonnali intézkedést a gyermek életének, testi épségének, testi-lelki egészségének súlyos veszélyeztetettsége vagy ellátatlansága, vagy – ritkábban – a gyermek által tanúsított olyan magatartás indokolja, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, szellemi, értelmi, érzelmi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat. Tipikusan a szülők, a felnőtt környezet gondozási, nevelési tevékenységében rejlő hiányosságok, felelőtlen szülői magatartás, a gyermek bántalmazása, életvezetési problémák, italozó életmód, vagy a család kedvezőtlen szociális körülményei teszik szükségessé az intézkedést.

2.3. Az indítványozó elfogadja az ideiglenes hatályú elhelyezésről hozott végzés azonnali végrehajthatóságának szükségességét; ennek ellenére a jogorvoslathoz való jog korlátozását látja abban, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés ellen nincs helye fellebbezésnek, azzal érvelve, hogy – mivel „akut veszélyhelyzet megoldásáról van szó”, nem mindig van idő az alaposabb kivizsgálásra – a beutaló szerv „nem megalapozott döntést” is hozhat.

A Gyvt. 72. § (4) bekezdése értelmében az ideiglenes hatályú elhelyezéstől kezdődően a szülő gondozási, nevelési joga szünetel, a gyermek kikerül a szülő felügyelete alól, és máshol kerül elhelyezésre. Az Alkotmánybíróság

álláspontja szerint az ideiglenes hatályú elhelyezésről hozott döntés olyan súlyosan érinti a szülő Alkotmány 67. § (2) bekezdésében biztosított felügyeleti jogát, azon belül is a gondozás és nevelés jogát, amely megköveteli a végzés formájában meghozott döntés elleni jogorvoslat biztosítását. Ehhez kapcsolódik az a – gyakorlatban jelentkező – probléma is, hogy a gyámhivatalok a törvény szabta határidőt nem mindig tudják betartani, az alapos, körültekintő, és a korábbi szabályozáshoz képest bonyolultabb eljárás – a kérdéssel foglalkozó szakirodalom tanúsága szerint – a törvényben előírt többszöröse is nyúlhat, miközben a gyermek – és így a szülő – családjogi helyzete bizonytalan. Azalatt az idő alatt, melyet a gyermek és szülei egymástól távol, átmeneti állapotban töltenek, az előírt többszöröse is lehet, ez pedig – gyakorlati tapasztalatok alapján – azt eredményezheti, hogy romlanak a család együttélésének esélyei. Tovább nehezíti a gyermek és a szülő helyzetét az is, hogy az eljáró hatóság vezetője az ügyintézési határidőt indokolt esetben egy alkalommal meghosszabbíthatja [Ket. 33. § (7) bekezdés], illetve hogy az ügyintézési határidőbe a hatásköri vagy illetékességi vita egyeztetésének, valamint az eljáró hatóság kijelölésének időtartama, a jogsegélyeljárás időtartama, továbbá a 36. § (2) bekezdése alapján adatnak a nyilvántartásból történő beszerzéséhez szükséges idő, a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő, a szakhatóság eljárásának időtartama, az eljárás felfüggesztésének időtartama, a bizonyítékok ismertetésére vonatkozó eljárás időtartama, a hatóság működését legalább egy teljes napra ellehetetlenítő üzemzavar vagy más elháríthatatlan esemény időtartama, a kérelem, a döntés és egyéb irat fordításához szükséges idő, az ügygondnok kirendelésére irányuló eljárás időtartama, a szakértői vélemény elkészítésének időtartama, a hatósági megkeresés vagy a döntés postára adásának napjától annak kézbesítéséig terjedő időtartam, valamint a hirdetményi, továbbá a kézbesítési meghatalmazott és a kézbesítési ügygondnok útján történő közlés időtartama nem számít be [Ket. 33. § (3) bekezdés].

Összességében tehát az ideiglenes hatályú elhelyezés minden érintett, mind a gyermek, mind a szülő családjogi helyzetét lényegesen befolyásolja, rájuk nézve drasztikus beavatkozást jelent, hiszen a szülő a gyermek neveléséből, gondozásából ezalatt az idő alatt teljes mértékben ki van zárva. Az Alkotmány 57. § (5) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslással élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. E rendelkezés szempontjából – indokoltságát nem vitatva – nincs jelentősége annak, hogy a jogszabály a hatóság számára kötelező felülvizsgálatot ír elő, mert a jogorvoslati jogot annak kell biztosítani, akinek jogát, jogos érdekét a döntés sérti. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint nincsen garancia, amely biztosítaná, hogy a gyámhivatal a kötelező felülvizsgálatot az előírt határidőn belül lefolytassa, így a szülő és a gyermek – egy utóbb esetleg megalapozatlannak bizonyuló intézke-

dés következtében – hetekre, sőt akár hónapokra is távol kerülhet egymástól. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá: a fellebbezés kizárásának jogalkotói indoka – vagyis a Ket. határozatok azonnali végrehajthatóságára vonatkozó rendelkezéseivel való összhang megteremtésének szándéka – nem fogadható el a fellebbezés kizárását megalapozó alkotmányos indokként. A jogorvoslatához való jog biztosítása során is a legfőbb szempont a gyermek érdekeinek mindenek feletti érvényre juttatása, ezért indokolt az ideiglenes hatályú elhelyezésre vonatkozó döntés azonnali végrehajtása. A rövid jogorvoslati határidő és a jogorvoslatot elbíráló hatóság rövid ügyintézési határideje pedig a jogorvoslati jog Alkotmánynak megfelelő korlátai lehetnek.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés nem „végleges” döntés, mindazonáltal jelentős mértékben, tartósan korlátoz alapvető jogokat, így alkotmányjogi szempontból az érdemi döntéssel esik egy tekintet alá. A gyermekvédelmi eljárásban amúgy is viszonylag kicsi az érdemi („végleges”) és az ideiglenes hatályú döntések közötti különbség, mert a közigazgatás a gyermek változó helyzetére reagál, így a hatósági határozatok általában is megváltoztathatók.

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a Gyvt. 72. § (4) bekezdés második mondatát 2010. szeptember 30. napjával megsemmisítette.

2.4. Az Abtv. 43. § (1) bekezdése szerint azt a jogszabályt vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközét, amelyet az Alkotmánybíróság a határozatában megsemmisít, az erről szóló határozatnak a hivatalos lapban való közzététele napjától nem lehet alkalmazni. A megsemmisítés időpontját tekintve az Abtv. 43. § (4) bekezdése kivételt enged, amennyiben kimondja, hogy az Alkotmánybíróság a 43. § (1) bekezdésében meghatározott időponttól eltérően is meghatározhatja az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezését, ha ezt a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben úgy ítélte meg, hogy a jogbiztonság követelménye a vizsgált rendelkezés jövőre nézve történő megsemmisítését teszi indokolttá. A megsemmisítés időpontjának meghatározása során az Alkotmánybíróság időt kívánt biztosítani a gyámügyi igazgatás számára, hogy a jogorvoslati rendszerben a megsemmisítés folytán bekövetkező változásokra felkészüljön, ezért a megsemmisítés időpontját 2010. szeptember 30. napjában határozta meg.

3. Az indítványozó a Gyvt. 72. § (4) bekezdésének az Alkotmány 55. § (1) bekezdésébe, az 57. § (2) bekezdésébe, az 58. § (1) bekezdésébe, valamint a 67. § (1) bekezdésébe ütközését is állította. Mivel azonban az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezés alkotmányellenességét a fentiek alapján megállapította, e rendelkezésnek az indítványban felhívott további okokból és más alkotmányi rendelkezésekkel fennálló ellentétét állandó gyakorlata szerint már nem vizsgálta.

4. Az indítványozó kérte mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását is, mert szerinte a Gyvt. nem tesz különbséget az ideiglenes hatályú elhelyezés és Csjt. 72. § (2) bekezdésében szereplő elhelyezés fogalma között. Ez álláspontja szerint a gyermek szabadságának indokolatlan, bírói kontroll nélküli megsértéséhez vezet.

4.1. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet a következőkre: a fent kifejtettek szerint a Gyvt. „Gyermekevédelmi gondoskodás” című harmadik része a hatósági intézkedéseket tartalmazza, amelyeket a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, vagy más hatóság, mint beutaló szerv haladéktalanul köteles megtenni abban az esetben, ha azt tapasztalja, hogy a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti. Ezzel szemben a Csjt. megjelölt rendelkezése a Csjt.-nek „A szülői felügyelet és a kiskorúakról való állami gondoskodás” című VIII. fejezete „A szülői felügyelet általában” című 1. pont alatt szerepel. A Csjt. 72. § (2) bekezdése szerint ha a házasság felbontása vagy a gyermek elhelyezése iránti perben a gyermeket a szülők megegyezése vagy a bíróság döntése alapján valamelyik szülőnél elhelyezték, a felügyeletet ez a szülő gyakorolja, kivéve, ha a szülők kérelmére a bíróság a gyermekelhelyezéssel egyidejűleg közös szülői felügyeletet rendelt el, illetve a szülőknek a közös szülői felügyeletre vonatkozó egyezségét jóváhagyta. A jogszabály idézett szövegéből, annak értelmezéséből megállapítható, hogy ebben az esetben a gyermek tartós (vagy legalábbis annak szánt) elhelyezéséről van szó, amely iránt pert indítanak. A két „elhelyezés” terminus tehát eltérő jogi tartalmat jelöl.

4.2. Az Alkotmánybíróságnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. §-a szabályozza. Az Abtv. ezen rendelkezését, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatát is figyelembe véve a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításának két együttes feltétele van:

– a jogalkotó jogszabályi felhatalmazáson alapuló, vagy feltétlen jogszabályi rendezést igénylő kérdésben jogalkotói kötelezettségének nem tesz eleget,

– és a jogalkotói kötelezettség elmulasztásának eredményeként alkotmányellenes helyzet keletkezik.

Az Alkotmánybíróság a 35/2004. (X. 6.) AB határozatában az alábbiakban összegezte az Abtv. 49. § (1) bekezdésében szereplő jogalkotói mulasztás és alkotmányellenes helyzet egymáshoz való viszonyára vonatkozó álláspontját: az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített álláspontja, hogy a jogalkotói mulasztásnak és az alkotmányellenes helyzetnek együttesen kell fennállnia [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83, 86.; 37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.]. A jogalkotói feladat elmulasztása önmagában nem feltét-

lenül jelent alkotmányellenességet [14/1996. (IV. 24.) AB határozat, ABH 1996, 56, 58–59.; 479/E/1997. AB határozat, ABH 1998, 967, 968–969.; 1080/D/1997. AB határozat, ABH 1998, 1045, 1046.; 10/2001. (IV. 12.) AB határozat, 2001, 123, 131.], a mulasztásból eredő alkotmányellenes helyzetet minden esetben csak konkrét vizsgálat eredményeként lehet megállapítani (ABH 2004, 504, 508.).

4.3. Az Alkotmánybíróság számos ügyben utalt arra, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Abtv. 22. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miért és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az indítványozó kérelmében hivatkozott az Alkotmány megjelölt rendelkezéseire, azonban ezek állított sérelmével összefüggésben sem indokolást, sem határozott kérelmet nem adott elő. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § d) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

5. Az indítványozó szerint a kifogásolt rendelkezés nemcsak az Alkotmány egyes rendelkezéseit sérti, hanem az Egyezmény 13. cikkét is.

Az Abtv. 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Az Abtv. 21. § (3) bekezdése értelmében az Abtv. 1. § c) pontjában megjelölt és 47. §-ában szabályozott eljárás –azaz valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálata, illetve nemzetközi szerződésből származó jogalkotói kötelezettség elmulasztásának indítványozása – kezdeményezésére kizárólag a törvényben felsorolt személyek, illetve szervek – így az Országgyűlés, annak állandó bizottsága vagy bármely országgyűlési képviselő, a köztársasági elnök, a Kormány vagy annak tagja, az Állami Számvevőszék elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész [Abtv. 21. § (3) bekezdés] – jogosultak.

Mivel a jelen ügyben vizsgált indítványt olyan személy terjesztette elő, akinek az Abtv. 1. § c) pontja vonatkozásában indítványozói jogosultsága nincsen, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében – mint nem jogosulttól származót – az Ügyrend 29. § c) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

6. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a Gyvt. 72. § (4) bekezdése a Pp. 156. §-ában rögzített ideiglenes intézkedés szabályaihoz képest is „következetlen”, hiszen

ha a bíróság a Pp. 156. §-a alapján ideiglenes intézkedéssel helyezi el a gyermeket, a döntése ellen helye van fellebbezésnek, viszont ha a bíróság beutaló szervként a Gyvt. 72. §-ára alapítva hoz ideiglenes hatályú elhelyezésről döntést, a fellebbezés kizárt. Vagyis ha a bíróság döntése ellen lehet fellebbezni, egy ugyanolyan tartalmú közigazgatási döntés ellen pedig nem, az szerinte a jogbiztonság követelményébe ütközik (erre vonatkozóan azonban konkrét alkotmányi rendelkezést nem jelölt meg).

6.1. A polgári perbeli ideiglenes intézkedéssel való állított ellentét kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi: nem vonható párhuzam az ideiglenes hatályú elhelyezés és a Pp. szerinti ideiglenes intézkedés között, mert az utóbbi a keresetlevél benyújtása előtt nem terjeszhető elő, a kereseti kérelemhez – és így a bírósági eljárás megindításához – szorosan kapcsolódik, és kizárólag a bíróság határozhat róla, míg az ideiglenes hatályú elhelyezés az esetleges peres eljárást nyilvánvalóan megelőzi, és nem is kizárólag a bíróság jogosult az ideiglenes hatályú elhelyezésről dönteni, csak egyike a lehetséges beutaló szerveknek.

6.2. Ellentétesnek tartotta az indítványozó a kifogásolt rendelkezést a Ket. 100. § (2) bekezdésével is, mert az lehetővé teszi az elsőfokú közigazgatási döntés bírósági felülvizsgálatát akkor, amikor egyébként a fellebbezést a törvény az ügyben kizárja.

A Gyvt. hatályos rendelkezése az ideiglenes hatályú elhelyezésről rendelkező végzéssel szemben a fellebbezést nem teszi lehetővé, mert az ideiglenes hatályú elhelyezésre vonatkozó döntést nem tekinti elsőfokú határozatnak; elrendeli viszont a döntés kötelező felülvizsgálatát, és annak alapján érdemi elsőfokú közigazgatási határozat hozatalát, amely ellen már az általános szabályok szerinti jogorvoslat biztosított. Így a jelen ügyben vizsgált szabályozási környezetben a Gyvt. és a Ket. ellentéte nem állapítható meg.

6.3. Azonos szintű jogszabályok közötti valós vagy vélt kollízióval kapcsolatban utal továbbá az Alkotmánybíróság a 35/1991. (VI. 20.) AB határozatára, melyben „elvi élel mutat rá arra, hogy meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – törvényi rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendezés alkotmányellenessé csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például, ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését, vagy alkotmányos alapjog korlátozását eredményezi. Két (vagy több) törvényi rendelkezés esetleges kollíziója folytán előálló értelmezési nehézség azonban magában véve még nem elegendő feltétele az alkotmányellenesség megállapításának. (...) Alkotmányellenesség megállapítására ezért törvényi rendelkezések kollíziója miatt csak akkor kerülhet sor, ha

ezen alkotmányos elvek vagy jogok valamelyike megsérül annak folytán, hogy a szabályozás ellentmondása jogszabály-értelmezéssel nem oldható fel és ez anyagi alkotmányellenességhez vezet, vagy ha a normaszövegek értelmezhetetlensége valamely konkrét alapjogi sérelmet okoz. Ennek hiányában azonban az azonos szintű normaszövegek lehetséges értelmezési nehézsége, illetőleg az értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése önmagában nem jelent alkotmányellenességet.” (ABH 1991, 175, 176.) Az adott ügyben az Alkotmánybíróság szerint a támadott rendelkezés és a Pp. 156. §, valamint a Ket. 100. § (2) bekezdése közötti ellentmondás nincsen.

6.4. A Gyvt., valamint a megjelölt rendelkezések indítványozó által állított ellentmondásaival összefüggésben utal az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelemmel kapcsolatban a 4.3. pontban kifejtettekre: az Alkotmánybíróság számos ügyben utalt arra, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Abtv. 22. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miatt és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381-382.].

Az indítványozó az állított normakollízióval összefüggésben nem jelölte meg az Alkotmány azon rendelkezését, melyet a vizsgált rendelkezések közötti ellentmondás sért. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

A határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

**Dr. Lenkovics Barnabás alkotmánybíró
különvéleménye**

A határozatnak sem a rendelkező részével, sem az azt alátámasztó indokolásával nem értek egyet, az indítványt el kellett volna utasítani.

1. Álláspontom szerint a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről hozott végzés egy azonnali beavatkozást igénylő élethelyzetben tett intézkedés, amit nem lehet érdemi határozattá átminősíteni és ezáltal hozzá fellebbezési jogot kapcsolni. A támadott szabályozás a gyermekvédelem legfontosabb alkotmányos követelményét, a gyermek mindenek felett álló érdekét érvényesíti, szemben a fellebbezési (jogorvoslati) joggal, ami itt ugyanezt a követelményt sértheti vagy gyengítheti, különösen, ha azok is gyakorolhatják, akiknek a magatartása az azonnali beavatkozást szükségessé tette. Tény, hogy az intézkedés más hozzátartozók jogait is érinti, ezek hatékony védelméről azonban maga a törvény gondoskodik, amikor elrendeli a végzés gyámhatóság általi, rövid határidővel történő, kötelező felülvizsgálatát. A kötelező felülvizsgálat garanciális feltételeit a törvény részletesen meghatározza, majd felsorolja az annak alapján meghozható érdemi határozatok fajtáit is. A gyámhatóság ugyanezek szerint járna el fellebbezés esetén is, csak – a fellebbezés benyújtására és elbírálására rendelkezésre álló határidők összeszámításával – a jelenleginél (22 nap) hosszabb idő alatt. Vagyis a kötelező felülvizsgálattal párhuzamosan a fellebbezés lehetővé tételének nincs ésszerű indoka, az eljárást viszont bonyolítja, hatékonyságát rontja. Ráadásul a végzés a kötelező felülvizsgálatra és a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható, mert ez az érintett gyermek legfőbb érdeke. A gyámhatóság végső, azaz érdemi határozata ellen pedig a törvény biztosítja a fellebbezés lehetőségét.

2. Amennyiben a fellebbezés jogának a fenti okokból és határidővel történő halasztását mégis a jogorvoslatihoz való jog korlátozásának tekintjük, annak alkotmányossági megítélését illetően nem az Alkotmány 57. § (5), hanem a 67. § (1) bekezdéséből kell kiindulni.

Az Alkotmány 67. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. Az állam gyermekvédelemre szakosított intézményeivel és minden más szervével szemben alapvető (alkotmányos) követelmény az együttműködésen alapuló, gyors és hatékony eljárás a gyermekek védelme érdekében, különösen az azonnali beavatkozást igénylő esetekben.

A tartásra vonatkozó szabályok alkotmányosságára vonatkozóan az Alkotmánybíróság egy korai határozatában állapította meg azt, hogy az Alkotmány 67. § (1) bekezdéséből kiindulva a tartásra vonatkozó szabályokat nem elsősorban a tartásra kötelezettek jogai, hanem a tartásra jogosultak, elsősorban a gyermek alapvető alkotmányos jogai-

ból kiindulva kell vizsgálni. (955/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 515.) Ezt a viszonyítási szempontot azóta számos határozatában alkalmazva erősítette meg a testület. Álláspontom szerint a jelen esetben a törvényhozó a gyermek alapvető alkotmányos jogai és más érintettek jogorvoslatihoz való jogának összemérése során – különös tekintettel a kötelező felülvizsgálatra – a törvényhozó helyesen mérlegelt és megfelelő (alkotmányos) szabályozást alkotott.

Amennyiben tehát a fellebbezési lehetőség elhalasztása a jogorvoslatihoz való jog korlátozásaként minősül is, annak alkotmányosságát is ebben az összefüggésben kell vizsgálni; a jogorvoslatihoz való jog korlátozására a gyermeknek az Alkotmány 67. § (1) bekezdésében rögzített jogai érvényesítése érdekében került sor. Az arányosság követelményét pedig a jogorvoslat elhalasztása kielégíti, illetve nem sérti.

3. Mindezekon túlmenően, végső soron maga az ideiglenes intézkedés, a beutaló végzés az államnak az Alkotmány 15. és 16. §-ában foglaltakhoz kapcsolódó intézményvédelmi kötelezettségének teljesítését is jelenti.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1407/B/2008.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

115/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 39/2009. (II. 6.) OVB határozatát megsemmisíti és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján társadalmi szervezet kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 39/2009. (II. 6.) OVB határozata ellen, amelyben az OVB határozatának megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kéri.

A 39/2009. (II. 6.) OVB határozat (a továbbiakban: OVBh.) a Magyar Közlöny 15. számában 2009. február 6-án jelent meg. A kifogást 2009. február 20-án – a Ve. 130. § (1) bekezdésében előírt határidőn belül és módon – terjesztették elő.

Az OVB vitatott határozatában hitelesítette annak az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ívnek a mintapéldányát, amelyen a következő kérdés szerepel:

„Akarja-e Ön, hogy Magyarországon törvény biztosítsa, hogy a magyarországi székhelyű bankok által folyósított, forint alapú, ingatlan vásárlási célú hitelek (ideértve az ingatlanra kötött jelzáloghiteleket is) teljes hiteldíj mutatóját a hitelező ne változtathassa meg egyoldalúan a hitelszerződés aláírását követően?”

A kifogás benyújtója szerint az aláírásgyűjtő íven megfogalmazott kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. §-ában szabályozott egyértelműség követelményének, ezért az OVB-nek a kérdés hitelesítését meg kellett volna tagadni.

Ezt az álláspontját a következőkkel indokolta:

A teljes hiteldíjmutatót (a továbbiakban: THM) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hptv.) 212. § (3) bekezdése definiálja. Ugyanezen törvény 235. § (1) bekezdés c) pontja felhatalmazást ad a Kormánynak arra, hogy a rendeletben állapítsa meg a THM számítására és közzétételére vonatkozó részletes szabályokat. E felhatalmazás alapján alkotta meg a Kormány a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről 41/1997. (III. 5.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Kormr.). Ez a rendelet egyrészt meghatározza, hogy a THM számításánál, milyen tényezőket kell figyelembe venni és 5. sz. mellékletében meghatározza azt a képletet, amelyet a THM számítása során alkalmazni kell.

E szabályok alapján megállapítható, hogy a THM-et nem a bank változtatja meg, hanem az magától változik, amennyiben a kiszámításánál figyelembe veendő értékek változnak.

II.

Az Alkotmánybíróság a következő jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését:

1. Az Nsztv.-nek az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítésére vonatkozó, jelen ügyben alkalmazott szabályai:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

- a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,
- b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani,
- c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,
- d) ugyanazon tartalmú kérdésben három éven belül eredményes országos népszavazást tartottak,
- e) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárásról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.”

2. A Ve.-nek az országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítésére vonatkozó, jelen ügyben alkalmazott szabályai:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

(...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg.

Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve.-ben és az Nsztv.-ben foglalt feltételeknek, és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján azt kellett vizsgálnia, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés megfelel-e az Nsztv. 13. §-ában szabályozott egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata során számos határozatában értelmezte az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében a népszavazásra bocsátandó kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményét. E határozataiban az Alkot-

mánybíróság kifejtette, hogy az egyértelműség követelménye a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája. Az egyértelműség követelménye ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre igennel vagy nemmel lehessen felelni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt jogkörének – Alkotmányban szabályozott – korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Ezért a kérdés egyértelműségének megállapításakor az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés – az akkor hatályban lévő jogszabályok szerint – el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen, milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség). [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.; 25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 105/2007. (XII. 13.) AB határozat, ABH 2007, 891, 895.]

Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a kifogás benyújtását követően az Országgyűlés 2009. december 30-i ülésnapján elfogadta a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvényt (a továbbiakban: Fhtv.), amely a fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelv átültetése kapcsán átalakította a fogyasztói hitelek nyújtására vonatkozó szabályozást. E törvény 31. § (5) bekezdés a) pontja 2010. június 11-ei hatállyal hatályon kívül helyezte – többek között – a Hptv.-nek a THM-ről rendelkező 212. §-át. A Kormr.-t pedig – ugyancsak 2010. június 11-ei hatállyal – hatályon kívül helyezte a betéti kamat és az értékpapírok hozama számításáról és közzétételéről szóló 82/2010. (III. 25.) Korm. rendelet 12. §-a. A hatályos jogban a THM-re vonatkozó szabályokat az Fhtv. és a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormr.) állapítja meg.

Az Fhtv. 3. § 20. pontja alapján a THM: „a hitel teljes díjának aránya a hitel teljes összegéhez éves százalékában kifejezve”. A THM számítási módját a Kormr. szabályozza, meghatározza a THM számítása során figyelembeveendő tényezőket és a számítás során alkalmazandó képletet.

A vonatkozó szabályozás alapján megállapítható, hogy a THM-et nem a hitelező módosítja egyoldalúan, hanem az a jogszabályok alapján változik akkor, ha a kiszámításánál figyelembe veendő értékek megváltoznak.

A jogi szabályozás tükrében nem értelmezhető egyértelműen, hogy a kérdés mire irányul.

Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven megfogalmazott kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének: a népszavazás során a választópolgárok nem

tudják megítélni, hogy milyen jogalkotást támogatnak, és eredményes népszavazás esetén a jogalkotó sem tudná meghatározni jogalkotási kötelezettsége tartalmát [lásd korábban: 51/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 502, 504.; 52/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 506, 508.; 53/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 510, 512–513.].

Mindezekre tekintettel, az Alkotmánybíróság az OVBh.-t megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasította.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 29.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 245/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

116/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 357/2009. (VIII. 14.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 357/2009. (VIII. 14.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. augusztus 3-án országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az OVB-hez hitelesítés céljából, amely aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényben szabályozza azt, hogy az 1997. évi C. törvény (Ve.) 84. § (6) bekezdés szerinti bíróság előtti nemperes eljárásban a kérelmezőt és az ellenérdekű felet a szóbeli nyilatkozattétel során az alábbi jogok megilletik:

– kérhetik jogorvoslati kérelmükben a választási eljárásban keletkezett iratoknak a választási szerv által részükre történő kézbesítését, a bírósági eljárásban pedig azoknak a bíróság által történő ismertetését;

– kérhetik a másik fél nyilatkozatának megismerését;

– kérhetik a választási bizottság határozata ellen benyújtott több bírósági felülvizsgálat iránti kérelemnek bíróság előtti egyesítését és a kérelmeknek egy eljárásban történő elbírálását;

– kérhetik, hogy a szóbeli nyilatkozatot a bíróság szó szerint vegye jegyzőkönyvbe?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapítja, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműségi követelménynek. A kezdeményezés ugyanis több kérdést tartalmaz, amelyekről a választópolgárnak nincs lehetősége külön-külön döntenie. A kezdeményezés számos kérdést von egybe, amelyek külön-külön is megválaszolhatóak. Emellett a kérdés megfogalmazása önellentmondást is tartalmaz, mivel a szóbeli nyilatkozattételről szólva a jogorvoslati kérelemben foglalható indítványról rendelkezik.

A kifogástevők álláspontja szerint a népszavazásra feltenni kívánt kérdés arra irányul, hogy akarja-e a választópolgár, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson azokról a jogokról, amelyek a választópolgárt a Ve. 84. § (6) bekezdésben foglalt eljárás során – eredményes népszavazás esetén – megilletik. Álláspontjuk szerint a kérdésnek nincs olyan hiányossága, amely alátámasztaná az Nsztv. 10. § c) pontjában és a 13. § (1) bekezdésében foglaltakat, mely alapján a kérdést meg lehetett volna tagadni. Kifejtik továbbá, hogy sem az Alkotmány, sem más törvények nem tiltják a kérdés olyan módon történő megfogalmazását, hogy annak tartalma több tény vagy körülményt összefoglalva határozzon meg, és az egyébként egyértelmű „igen” vagy „nem” válasz ezen több körülmény együttes elfogadására vagy együttes elvetésére vonatkozzon. Ezért a hatá-

rozat jogszabálysértő voltára tekintettel kérik az Alkotmánybíróságtól az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárásra utasítását.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Az Alkotmánybíróság a Ve. 130. §-ában meghatározott hatáskörében – jogorvoslati fórumként – az OVB kifogással támadott határozatát vizsgálja felül. Az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 357/2009. (VIII. 14.) OVB határozatot az abban foglalt indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 887/H/2009.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

117/2010. (VI. 30.) AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 346/2009. (VIII. 14.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

1. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 346/2009. (VIII. 14.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

Egy magánszemély 2009. július 21-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt: „Egyetért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselőknek csak a bizonylattal alátámasztott elszámolható kiadásai után járhat választókerületi pótlék és lakhatási támogatás?”

Az OVB megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. A határozat indokolása szerint: „A választókerületi pótlék és a lakhatási támogatás fogalmát az országgyűlési képviselők tiszteletdíjáról, költségtérítéséről és kedvezményeiről szóló 1990. évi LVI. törvény módosításával az egyes képviselői juttatások és kedvezmények megszüntetéséről szóló 2009. évi LXV. törvény vezeti be, mely 2010. január 1-jén lép hatályba. Ez a jogszabály módosította a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvényt is (a továbbiakban: Szja. tv.), mely szerint a választókerületi pótlék és a lakhatási támogatás is adóköteles jövedelem. Ebből következően 2009. december 31-ével hatályát veszíti az a szabályozás, mely a képviselői költségtérítés teljes összegét adómentes juttatásként kezelte.

Az állampolgárok számára a szabályozási tárgykörrel kapcsolatos törvényalkotási folyamat olyan részletekben nem ismert és áttekinthető, mint amilyen részletre az új kérdés irányul. Így azt a látszatot kelti, mintha nem változott volna meg a bizonylat nélküli, adómentes jövedelmek lehetősége az országgyűlési képviselők esetében.

Az Országos Választási Bizottság következetes gyakorlata alapján nem hitelesíthető az a kérdés, amely félrevezető eleme által megteveszti a választópolgárokat akaratkifejezésükben.”

Az OVBh.-val szemben kifogást terjesztett elő egy magánszemély. Álláspontja szerint a kérdés annak eldöntésére irányul, hogy a képviselő a választókerületi pótlékhoz és a lakhatási támogatáshoz csak bizonylattal alátámasztott kiadásainak megfelelően juthasson-e hozzá, vagy ezek alanyi jogon járnak számára. A kifogástevő szerint az OVB-nek az Nsztv. 10. § c) pontja alapján kellett volna megtagadnia az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését, mivel a kérdés nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek. A hatályos jogszabályok ugyanis nem definiálják a választókerületi pótlék és a lakhatási támogatás fogalmát. Ezek a fogalmak a jogszabály-módosítás következtében csak 2010. január 1-jétől lesznek értelmezhetők.

Mindezek alapján a kifogástevő kezdeményezte az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárásra való utasítását.

2. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

3. Az Alkotmánybíróság gyakorlata során számos határozatban értelmezte az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt, a népszavazásra bocsátandó kérdéssel szemben támasztott egyértelműség követelményét. E határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az egyértelműség követelménye a népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája. Az egyértelműség követelménye ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdésnek egyértelműen megválaszolhatónak kell lennie. Ahhoz, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen, a kérdésre igen-nel vagy nem-mel lehessen felelni (választópolgári egyértelműség). Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlésnek az Alkotmány 19. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt jogkörének – Alkotmányban szabályozott – korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Ezért a kérdés egyértelműségének megállapításakor vizsgálni kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, ha igen milyen jogalkotásra köteles (jogalkotói egyértelműség) [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 392, 396.;

25/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.;
24/2006. (VI. 15.) AB határozat, ABH 2006, 358, 360–361.;
84/2008. (VI. 13.) AB határozat, ABH 2008, 695, 703.]

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az OVB helyesen hivatkozott arra, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdésben bekövetkezett jogszabály-módosítások miatt a kérdés a választópolgárok számára megtévesztővé vált. Ezért a kérdés nem fel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdéséből következő egyértelműségi követelményeknek.

Következésképpen az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak. Ezért az Alkotmánybíróság az OVB 346/2009. (VIII. 14.) OVB határozatát helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 900/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

118/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 364/2009. (IX. 3.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján kifogás érkezett az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 364/2009. (IX. 3.) OVB határozata (a továbbiakban: OVBh.) ellen.

A kifogástevők 2009. augusztus 7-én országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtották be az OVB-hez hitelesítés céljából, amely aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés törvényben szabályozza – az 1997. évi C. törvény (Ve.) 84. § (6) bekezdés szerinti – a bíróság előtti nemperes eljárásban a kérelmező és az ellenérdekű fél számára biztosított szóbeli nyilatkozattétel gyakorlásának feltételeit?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését megtagadta. Az OVBh. indokolása megállapítja, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműségi követelménynek. A kérdés megfogalmazásából ugyanis tévesen arra a következtetésre juthat a választópolgár, hogy a kérdésben foglalt jogok gyakorlása a hatályos szabályozás szerint nincs biztosítva.

A kifogástevők álláspontja szerint az OVB határozata jogszabálysértő, mert nem a megfelelő törvényszakaszra hivatkozással került elutasításra az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának megtagadása. Véleményük szerint az OVB saját értékítélete alapján hozott döntést, amely értékítélet kialakítása nem tartozik az OVB hatáskörébe. A kifogás hivatkozik továbbá arra, hogy az OVB határozatában nem tártta fel a Ve. 84. § (6) bekezdése gyakorlásának feltételeit, ezért kéri az Alkotmánybíróságot, hogy szerezze be a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Közigazgatási Kollégiumának, illetve az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatalának véleményét. Egyben a kifogástevők részletezik a nyilatkozattételi jog gyakorlása során általuk vélelmezett problémákat. Nézetük szerint azzal, hogy a felmerülő problémákat nem fogalmazták bele a kérdésbe, nem sérült az egyértelműség követelménye.

A határozat jogszabálysértő voltára tekintettel kéri az Alkotmánybíróságtól az OVBh. megsemmisítését, és az OVB új eljárásra utasítását.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h)* pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás.

rás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének. Az Alkotmánybíróság a Ve. 130. §-ában meghatározott hatáskörében – jogorvoslati fórumként – az OVB kifogással támadott határozatát vizsgálja felül. Az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve az Alkotmánybíróság a kifogást nem találta megalapozottnak, és a 364/2009. (IX. 3.) OVB határozatot az abban foglalt indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 992/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

119/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés

hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 444/2009. (XI. 20.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 444/2009. (XI. 20.) OVB határozatával megtagadta az országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyet ért-e Ön azzal, hogy az országgyűlési képviselők mandátumuk megszűnésekor végkielégítést ne kaphassanak?”

Az OVB határozat indokolása szerint az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés nem egyértelmű. Az OVB szerint: „A kezdeményezés megteveszti a választópolgárokat, hiszen azt a látszatot kelti, mintha az országgyűlési képviselőket megbízatásuk megszűnésének minden esetében végkielégítés illetné meg.”

Az OVB határozata a Magyar Közlöny 2009. november 20-i számában jelent meg. A határozat ellen 2009. november 30-án, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül kifogást nyújtottak be. A kifogást tevő arra kérte az Alkotmánybíróságot, hogy az OVB határozatát semmisítse meg és utasítsa az OVB-t új eljárásra. Álláspontja szerint a népszavazásra szánt kérdést egyértelműen meg lehet válaszolni. A kérdés elfogadása esetén pedig egyértelmű a jogalkotó kötelezettsége, a jogalkotónak ugyanis meg kell szüntetnie azt a juttatást, amire a képviselők megbízatásuk megszűnésére tekintettel válnak jogosulttá.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság e hatáskörben lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdés a)–c) pontjaiban, illetve a Ve. 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, és hogy az OVB az

aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének. Az Alkotmánybíróság a határozattal szemben benyújtott kifogást nem találta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság a határozatban foglalt indokolással egyetértve, az indokok helyességére tekintettel a 444/2009. (XI. 20.) OVB határozatot azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1314/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

120/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldánya és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 447/2009. (XI. 20.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 447/2009. (XI. 20.) OVB határozatával (a továbbiakban: OVBh.) megtagadta az országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyet ért-e Ön azzal, hogy a kormány tagjai, továbbá az általuk megbízott személyek megbízatásuk megszűnéskor ne kaphassanak végkielégítést?”

Az OVB megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Az OVB szerint nem egyértelmű ugyanis az, hogy mit kell a „kormány tagjai által megbízott személy” kitétel alatt érteni. Ezért nem világos, hogy a jogalkotónak milyen személyi körre vonatkozóan keletkezne jogalkotási kötelezettsége a kérdéssel tartott eredményes népszavazás esetén.

A kezdeményező törvényes határidőn belül kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben az OVBh. megsemmisítését és az OVB új eljárásra utasítását kérte. Álláspontja szerint kérdése egyértelmű, hiszen a „kormánytagjai kitétel jogszabályban meghatározott személyi kört jelent, a megbízás pedig e személyi kör által adott megbízásos jogviszonyokra terjed ki”.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB határozata ellen beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, illetve a Ve. 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendelkezésével összhangban látja el.

2. A kifogásolt határozatban az OVB azt állapította meg, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek. Az Alkotmánybíróság a határozattal szemben benyújtott kifogást nem találta megalapozottnak, az

OVBh.-ban foglalt indokolással egyetértve, az indokok helyességére tekintettel az OVBh.-t azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 28.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1317/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

121/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság által országos népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív és az azon szereplő kérdés hitelesítése tárgyában hozott határozat ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 94/2010. (II. 11.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Társadalmi szervezet vezetője 2010. január 21-én országos népszavazási kezdeményezés tárgyában aláírás-

gyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Akarja-e Ön, hogy a szándék bizonyíthatóságának hiányában is soha el nem évülő népirtásnak minősüljenek, és ehhez mérten büntetendők legyenek az emberek bármilyen csoportjának tagjai ellen elkövetett, a népirtást büntetni rendelő hatályos jogszabályokban felsorolt következményeket okozó tettek és intézkedések?”

Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 94/2010. (II. 11.) OVB határozatával megtagadta. A határozat indokolása szerint a kérdés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseknek, mely szerint a népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni. Az OVB határozatában tükröződő álláspont szerint a kezdeményezésben használt megfogalmazás olyan szövevényes és bonyolult, amely kizárja, hogy a választópolgárok számára egyértelműen értelmezhető legyen. A kérdés többszörös összetettsége miatt a jogalkotó számára sem lenne egyértelmű, hogy az eredményes népszavazás milyen tartalmú jogalkotásra kötelezné.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján a kezdeményező – a törvényes határidőn belül – kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. A kifogásban a kezdeményező vitatva az OVB álláspontját, arra hivatkozott, hogy a jogszabály nem az egyértelműséget, hanem azt írja elő, hogy a kérdésre egyértelműen lehessen válaszolni. Az ugyanebben a témában elutasított legutóbbi kezdeményezésére utalva kérte, hogy kifogása elbírálása során nyomatékosan vegyék figyelembe legfontosabb jogi érveit.

II.

1. Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben irányadó hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § *h*) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás. Ennek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – a beérkezett kifogás keretei között azt vizsgálja, hogy az aláírásgyűjtő ív és a népszavazásra szánt kérdés megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, és hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

2. Az Alkotmánybíróság az előterjesztett kifogás elbírálása során figyelembe vette, hogy az 1/2010. (I. 19.) AB határozatával (ABK 2010. január, 5.) tartalmilag a jelen kezdeményezéssel megegyező népszavazási kérdésben az

OVB hitelesítést megtagadó határozatát helybenhagyta. Az azóta eltelt időben – a megismételt kezdeményezéstől eltekintve – semmi olyan új körülmény nem merült fel, amely a korábbi döntés megváltoztatását indokolná. Mivel a népszavazásra feltenni kívánt kérdés változatlanul nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében rögzített egyértelműség követelményének, az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a 94/2010. (II. 11.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

3. Az Alkotmánybíróság – figyelemmel az OVB határozatának a Magyar Közlönyben való megjelenésére – elrendelte e határozatnak a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Budapest, 2010. június 29.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 428/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

122/2010. (VI. 30.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népszavazás kítűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határo-

zata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 378/2010. (V. 19.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése alapján dr. F.J. és dr. G.K. magánszemélyek kifogást nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 378/2010. (V. 19.) OVB határozata ellen. Az OVB vitatott határozatában megtagadta annak az országos népszavazás kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e azzal, hogy az Országgyűlés egészítse ki az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. §-át az alábbi (4) bekezdéssel: (4) Az eljárás megindítására a Polgári Perrendtartásról szóló törvény (Pp.) 73/A–73/C. §-ában foglalt kötelező jogi képviselő szabályai is irányadók?”

Az OVB határozata indokolásában megállapította, hogy a kezdeményezés nem felel meg az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének, mert a kérdés több jogszabály néhány kiválasztott szakaszára utal, mely rendelkezések pontos ismerete, valamint egy eredményes népszavazás esetén bekövetkező változások felmérése nem várható el a választópolgártól.

A kifogástevők szerint mivel a kérdés világos és egyértelmű, ezért a határozat megsemmisítését kérik az Alkotmánybíróságtól.

II.

A kifogás nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. §

h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság eljárása ebben a hatáskörben jogorvoslati természetű. Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában, valamint a kifogásban foglaltak alapján azt vizsgálja, hogy az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.]. Az Alkotmánybíróság feladatát e hatáskörben eljárva is alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban látja el [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.].

2. Az OVB határozatában megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem felel meg az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműség követelményének.

Az Alkotmánybíróság az OVB határozatában foglalt indokolással egyetértve a kifogást nem találta megalapozottnak, ezért a 378/2010. (V. 19.) OVB határozatot az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 29.

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkovich Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 952/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 110. számában

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

106/2010. (VI. 10.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Göd Város Önkormányzatának a közterületek használatáról szóló 34/1991. (XI. 20.) sz. Ök. rendelete 1. számú melléklet 2. pontja alkotmányellenes, ezért azt a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó Göd Város Önkormányzatának a közterületek használatáról szóló 34/1991. (XI. 20.) sz. Ök. rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. számú melléklet 2. pont-

jában megállapított, a mozgóbolttra vonatkozó díjtétel alkotmányellenességének megállapítását és e rendelkezés megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az indítványozó, egy országos hálózattal rendelkező, mozgóbolti tevékenységet végző gazdálkodó szervezet előadta, hogy 2008. októberében kezdeményezte az – akkor hatályban volt – Ör. mozgóbolttra vonatkozó díjtétele alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság a mozgóboltokra megállapított évi 401 500 Ft-os díjtételt 120/2009. (XI. 20.) AB határozatában (ABK 2009. november, 2015.; a továbbiakban Abh.) alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette. Göd Város Önkormányzata ezt követően a mozgóbolttra vonatkozó díjtételt 500 Ft/m²/nap összegben állapította meg. Az indítványozó szerint ez a jelenlegi szabályozás a 6 m²-nyi területet elfoglaló mozgóbolt tekintetében a hasonló területen lévő üzlet, pavilon, stb. díjtételéhez (530, 600, illetőleg 670 Ft/m²/hó) képest akár harmincszoros különbséget is jelent. Az indítványozó ezért az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt diszkrimináció tilalmának megsértése miatt kezdeményezte az Ör. említett rendelkezése alkotmányellenessége megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az alkotmányellenesség alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság 38/1998. (IX. 23.) AB határozatában (ABH 1998, 454.), a 21/2003. (IV. 18.) AB határozatában (ABH 2003, 784.) valamint az Abh.-ban megfogalmazott álláspontjára.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Ör. indítvánnyal érintett rendelkezése:

1. sz. melléklet

Közterület-használat díjtételei

Megnevezés	Díjtétel		
	2010. évi díjtétel		
	I.	II.	III.
1. Üzlet, pavilon, fülke, garázs, tároló stb.	670	600	530 Ft/m ² /hó
2. Mozgóbolt			500 Ft/m ² /nap

III.

Az indítvány megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést, amelynek értelmében a Magyar Köztársaság területén az emberi, illetve az állampolgári jogok, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül minden személyt megilletnek. Következésképpen érvényesített álláspontja szerint a diszkrimináció tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot is sérti. Az Alkotmánybíróság ez utóbbi körben viszont kizárólag akkor ítéli alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási körbe tartozó jogalanyok között [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77-78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203.].

Az Alkotmánybíróság azt is kimondta: a megkülönböztetés tilalma nem jelenti azt, hogy minden megkülönböztetés tilos. A hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie és az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembe vételével kell a joga-

sultságok és kedvezmények elosztása szempontjait meghatározni [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]. A diszkrimináció tilalmából tehát nem következik az, hogy az állam – a különböző élethelyzetekben lévőkre tekintettel – ne különböztethetne, feltéve, hogy ezzel az alkotmányos követelményeket nem sért. Az Alkotmánybíróság szerint az állam joga – és bizonyos körben kötelezettsége is –, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 282.; 74/1995. (XII. 15.) AB határozat, ABH 1995, 369, 373–374.]. A diszkrimináció vizsgálatánál tehát az első eldöntendő kérdés, hogy az adott szabályozás tekintetében állított megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre vonatkozik-e [49/1991. (IX. 27.) AB határozat, ABH 1991, 246, 249.; 432/B/1995. AB határozata, ABH 1995, 789, 792.]. Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben megállapította, hogy az adott szabályozás tekintetében a közterületi értékesítést végzők (a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 14. pontja) alkotnak homogén csoportot.

A közterület használatáért fizetendő díj, ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh.-ban is hangsúlyozta „a közterület használatának ellenértéke. Ennek megfelelően a közterület-használat díjának alapvetően a közterület-használat értékét befolyásoló tényezőkhez (a terület nagysága, a településen belüli elhelyezkedése, a használat módja, időtartama stb.) kell igazodnia. A közterület-használók között a közterület-használati díj mértéke tekintetében e tényezők alapján tett megkülönböztetés nem tekinthető alkotmányellenesnek” (ABK 2009. november, 2015, 2016.).

A jelen ügyben az önkormányzat a közterület tényleges használatához képest jelentősen eltérő mértékben állapította meg a közterületi értékesítés után fizetendő közterület-használati díjat. Az ugyanolyan nagyságú helyet elfoglaló mozgóbolt kb. másfél napig tartó közterület használatáért kell ugyanis megközelítőleg ugyanannyit fizetni, mint egy üzlet, pavilon, stb. egy havi közterület használatáért. Az Alkotmánybíróság korábban már azt is hangsúlyozta, hogy a „közterület-használat díjának olyan szabályozása, amely a közterület-használat értékét meghatározó tényezők azonossága esetén, a szolgáltatástól függetlenül annak értékét nem befolyásoló szempontok alapján kirívóan magas díjfizetési kötelezettséget ír elő egyes vállalkozókra és ezzel megkülönböztetést tesz a közterületet használó vállalkozók között, önkényes, ezért alkotmányellenes” [38/1998. (IX. 23.) AB határozat, ABH 1998, 454, 456–457.]. Az Alkotmánybíróság a 21/2003. (IV. 18.) AB határozatban megerősítette, hogy alkotmányosan nem indokolható az a szabályozás, amikor a közterület-használati díjat olyan szempontokra alapítják, amelyek a közterület használatával nincsenek összefüggésben, s ezzel a díj mértéke tekintetében nem releváns szempont alapján, önkényesen, ésszerű indok nélkül tesznek megkülönböztetést a közterületet azonos feltételek mellett használó kereskedelmi, vendéglátó-ipari közterület-használók között (ABH 2003, 784, 789.).

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 1. számú melléklet 2. pontja indokolatlanul tesz különbséget a közterületi értékesítést végzők között, ami így az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében megfogalmazott diszkrimináció tilalmát sérti, ezért azt megsemmisítette.

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (továbbiakban: Abtv.) 43. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabály az erről szóló határozat közzétételét követően veszti hatályát. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése értelmében a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolhatja az ettől való eltérést. Ebben az ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy 2009. november 20-án az Abh.-ban (ABK 2009. november, 2015.) hasonló indoklással semmisítette meg az Ör.-nek az akkor hatályban volt, a mozgóboltokra diszkriminatívan magasán 401 500 Ft/évben meghatározott díjtételét. Göd Város Önkormányzata tehát a szabályozással szemben támasztott alkotmányos elvárások ismeretében határozta meg ismét alkotmányos elvárások ismeretében határozta meg ismét alkotmányos elvárások ismeretében határozta meg ismét díjtelt, ezért az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra tekintettel döntött a kifogásolt rendelkezés kihirdetésére visszamenőleges hatályú megsemmisítése mellett.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 432/B/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 99. számában

107/2010. (VI. 10.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Zalaapáti Önkormányzata Képviselő-testületének a külterületi útépítési

hozzájárlásról szóló 16/2004. (XII. 22.) számú rendelete 2. § (2) bekezdése, a 3. § első mondatának „mely függ az ingatlan elhelyezkedésétől, nagyságától és művelési ágától” szövegrésze, a 3. § második mondatának „a hozzájárulásból adandó kedvezményeket” szövegrésze, az 1. sz. melléklet 1. pontjának *b)*, *c)* és *d)* alpontjai, 2. és 3. pontjai alkotmányellenesek, ezért azokat e határozat közzétételének napjával megsemmisíti.

A rendelet 3. §-a a megsemmisítést követően az alábbi szöveggel marad hatályban:

„A képviselő-testület az egyes útépítések során esetenként határozza meg az útépítési hozzájárulás mértékét. A hozzájárulás mértékét e rendelet melléklete tartalmazza.”

Az Alkotmánybíróság a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

A Nyugat-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Zala Megyei Kirendeltsége kirendeltségvezetője (a továbbiakban: kirendeltségvezető) – miután törvényességi észrevételét Zalaapáti Község Önkormányzatának Képviselő-testülete (a továbbiakban: Képviselő-testület) nem fogadta el – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 99. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján kezdeményezte Zalaapáti Önkormányzata Képviselő-testületének – Zalaapáti Önkormányzata Képviselő-testületének a közműfejlesztési hozzájárulás megállapításáról szóló 16/2004. (XII. 22.) számú önkormányzati rendelet módosításáról szóló 7/2005. (VII. 22.) számú rendeletével (a továbbiakban: Örm.) módosított – a külterületi útépítési hozzájárulásról szóló 16/2004. (XII. 22.) számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) 1. számú mellékletének megsemmisítését. (Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Örm. megjelölésében az Ör. címe pontatlanul lett hivatkozva, amely azonban érdemben nem befolyásolta az Ör. módosítását.)

A kirendeltségvezető az Ör. hatályos mellékletét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ét.) 28. § (2) bekezdésével és a közúti közlekedésről szóló 1998. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 47. § *p)* pontjával tartotta ellentétesnek. Álláspontja szerint a Képviselő-testület az útépítési érdekeltségi hozzájárulás mértékét és a megfizetés módját csak az Ét. és Kkt. keretei között szabályozhatja, és az útépítési hozzájárulás kiszabásakor az ingatlantulajdonosok között nem tehet különbséget az ingatlan fekvése (a kiépített úttal közvetlenül, illetve nem közvetlenül érintett), az ingatlanok mérete, a tulajdonosok lakóhelye (helyi, illetve vidéken lakóhellyel rendelkezők) szerint. Véleménye szerint az Ét. és a Kkt. értelmében az útépítési hozzájárulást csak a közút mentén ingatlannal rendelkező személyekre lehet kivetni.

II.

1. Az Alkotmány indítványozó által hivatkozott rendelkezései:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Ét. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„28. § (2) Ha a kiszolgáló utat, illetőleg közművet a települési önkormányzat megvalósította, annak költségét részben vagy egészben az érintett ingatlanok tulajdonosaira átháríthatja. A hozzájárulás mértékéről és a megfizetés módjáról a települési önkormányzat képviselő-testülete hatósági határozatban dönt. Az utépítési és közművesítési hozzájárulás nem róható ki, ha az út- és közműépítéshez szükséges terület kialakítása érdekében korábban lejegyzett telekrészért járó kártalanítás összegének megállapítása során az út és a közmű megépítéséből eredő értéknövekedést figyelembe vették.”

3. A Kkt. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„47. § A törvény alkalmazásában: (...)

p) Utépítési érdekeltségi hozzájárulás [31. § (2) bek.] szempontjából a közút használatában érdekeltek: a közút mentén ingatlantulajdonnal, földhasználati joggal, ipari, közlekedési, kereskedelmi vagy mezőgazdasági tevékenység céljára szolgáló telephellyel rendelkező magánszemélyek és jogi személyek.”

4. Az Ör. indítvánnyal támadott és érintett rendelkezései:

„2. §

Mentességek az utépítési hozzájárulás fizetése alól

(...)

(2) Az önálló helyrajzi számmal rendelkező, 500 m² alatti területű külterületi (zártkerti) ingatlanok.

3. §

A hozzájárulás mértéke

A képviselő-testület az egyes utépítések során esetenként határozza meg az utépítési hozzájárulás mértékét, mely függ az ingatlan elhelyezkedésétől, nagyságától és művelési ágától.

A hozzájárulás mértékét, a hozzájárulásból adandó kedvezményeket e rendelet melléklete tartalmazza.”

„1. számú melléklet a 7/2005. (VII. 22.) számú önkormányzati rendelethez.

A külterületi utépítési hozzájárulás mértéke:

1. Kiépített utakkal *közvetlenül* érintett ingatlanok:

a) Alapdíj: 30 000 Ft. (nem változik)

b) Helyi lakóhellyel rendelkező tulajdonosok ingatlanonként 100% kedvezményre jogosultak.

c) Vidéki ingatlan tulajdonosok az 1500 m² alatti ingatlanok esetében 50%-os kedvezményre jogosultak (15 000 Ft-ot kell fizetni kettő részletben).

d) 500 m² alatti ingatlan mentes.

2. Kiépített utakon elérhető, *de nem közvetlenül* érintett ingatlanok:

a) Alapdíj: 20 000 Ft (nem változik)

b) Helyi lakóhellyel rendelkező tulajdonosok ingatlanonként 100 % kedvezményre jogosultak.

c) Vidéki ingatlan tulajdonosok az 1500 m² alatti ingatlanok esetében 50 %-os kedvezményre jogosultak (10 000 Ft-ot kell fizetni kettő részletben)

d) 500 m² alatti ingatlan mentes.

3. Külterületi (nem hagyományos zártkerti művelésű) ingatlanok:

Ingatlanok számától függetlenül 1 db ingatlan után az 1. és 2. pont szerinti alapdíjat kell fizetni. Helyi lakóhellyel rendelkező ingatlan tulajdonosok 100% kedvezményre jogosultak.”

III.

Az indítvány megalapozott.

Az Alkotmánybíróság már több határozatában foglalkozott az utépítési és közművesítési hozzájárulásra vonatkozó önkormányzati rendeletalkotás alkotmányos kereteivel. A 9/2005. (III. 31.) AB határozatában – visszautalva a 914/B/2000. AB határozatra – a következőket állapította meg: „Az utak és a közművek kiépítése az érintett ingatlanok tulajdonosainak alapvető érdeke, ugyanakkor a települési önkormányzatok feladata is. Az Ötv. 8. § (1) bekezdése a települési önkormányzatok általános feladatai között külön kiemeli a településfejlesztést, a helyi közutak és közterületek fenntartását, a vízrendezést és a csapadékvíz elvezetését, a csatornázást. Az Ötv. 8. § (2) bekezdése hangsúlyozza, hogy az (1) bekezdésben foglalt feladatokban a települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, mely feladatokat, milyen mértékben és módon lát el. Az Ötv. 1. § (5) bekezdése alapján törvény a helyi önkormányzatnak kötelező feladat- és hatáskört is megállapíthat. Az Ötv. 8. § (3) bekezdése szerint törvény a települési önkormányzatokat kötelezheti arra, hogy egyes közszolgáltatásokról és közhatalmi helyi feladatok ellátásáról gondoskodjanak.” (ABH 2001, 1438, 1442.)

Az Ötv. 8. § (2) bekezdése tehát lehetővé teszi a települési önkormányzat számára, hogy maga határozza meg az egyes önkormányzati feladatok ellátásának módját és mértékét a lakossági igényeknek és a település anyagi lehetőségeinek figyelembe vételével. Az Ötv. 8. §-a nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy az önkormányzat egyes feladatainak ellátása során ne vehetné igénybe a lakosság hozzájárulását. A közutak építésével, valamint fenntartásával

kapcsolatban törvényi szinten rendezte a jogalkotó a lakosság hozzájárulásának kérdését. Az utépítési együttműködés létrehozására a Kkt. 31. §-a kifejezetten lehetőséget ad a helyi önkormányzatok számára. Az önkormányzati beruházással megvalósuló úthálózat építésének szabályaira az Ét. 28. § (2) bekezdése tartalmaz rendelkezést. Mind a Ktv. 31. §-a, mind az Ét. 28. §-a lehetővé teszi az önkormányzat számára, hogy a lakosságot (az érintett ingatlanok tulajdonosait, illetve az érdekelteket) hozzájárulás fizetésére kötelezze. Az Alkotmánybíróság a 12/2002. (III. 20.) AB határozatában azt is megállapította, hogy az Ét.-ben meghatározott feltételek szerinti utépítési hozzájárulás nem azonos a Kkt. 31. § (2) bekezdése szerinti utépítési érdekeltségi hozzájárulással. (ABH 2002, 487, 493.) „Közút építése esetén a két jogintézmény egymás mellett él, egymással nem ellentétes, a gyakorlati megoldásban választási lehetőséget nyújt a települési önkormányzatoknak, illetve az érintett ingatlanok tulajdonosainak. Az Ét. 28. § (2) bekezdése általános felhatalmazást ad a települési önkormányzatoknak, nem szűkíti a költségek részben vagy egészben történő áthárításának a lehetőségét az (1) bekezdés szerinti területekre.” (914/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1438, 1443.)

A Képviselő-testület az Ör.-t az Ét. 28. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján alkotta meg. Az Ét. 28. § (2) bekezdése általános felhatalmazást ad arra, ha a helyi közutat, illetőleg közművet a települési önkormányzat létesíti, annak költségét részben vagy egészben az érintett ingatlanok tulajdonosaira háríthatja. „Az Ét. 28. § (2) bekezdése a költségek áthárítását nem köti feltételekhez, törvényi felhatalmazás alapján a költségek áthárítása történik a közművesítési hozzájárulás fizetési kötelezettségének a megállapításával.” (431/B/2003. AB határozat ABH 2005, 1443, 1449.)

A közutak létesítésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban rámutatott már arra, hogy azok „létesítése és fenntartása olyan helyi közügy, amelynek megoldására részben törvény kötelezi a települési önkormányzatokat, részben a települési önkormányzatok a lakossági igények és a saját, valamint a lakosság anyagi teherbírása szerint vállalják a megvalósítást”, illetve a közutak megépítése „az együttműködésben részt nem vevő érintett ingatlanok tulajdonosainak is érdeke (a közút használatától el nem zárhatók), ez növeli ingatlanjaik értékét”. (914/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1438, 1442–1443.)

Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy megállapítható-e az Alkotmány 70/A. §-ának sérelme. „Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette már álláspontját a diszkrimináció tilalma vonatkozásában. Így a 61/1992. (XI. 20.) AB határozatában (ABH 1992, 280.) az Alkotmánybíróság

rámutatott arra, hogy alkotmányellenes megkülönböztetés csak akkor állapítható meg, ha összehasonlítható helyzetben levő személyek között tesz a jogalkotó olyan különbséget, mely alapjogsérelmet okoz, illetőleg azzal az egyenlő méltóság alkotmányos követelményét sérti”. [50/1996. (X. 30.) AB határozat, ABH 1996, 156.]

Az Ör. által elrendelt hozzájárulás fizetési kötelezettség mindazon ingatlantulajdonosra vonatkozik – függetlenül attól, hogy helyi vagy vidéki lakóhellyel rendelkezik, és függetlenül az ingatlan mértékétől –, akinek ingatlana a közút építésében érintett, és aki, mint az ingatlan tulajdonosa érdekelt annak megépülésében, hiszen az ingatlan értéke a közút révén emelkedik, valamint az utat bármikor használhatja. A diszkrimináció szempontjából tehát ők alkotnak homogén csoportot (vannak összehasonlítható helyzetben).

Az Ét. 28. § (2) bekezdése alapján a települési önkormányzat a kiszolgáló út megvalósítását követően, annak költségét részben vagy egészben a kiszolgáló úttal közvetlenül érintett ingatlantulajdonosokra átháríthatja. Az Ét. nem ad arra felhatalmazást a települési önkormányzat számára, hogy az ingatlan kiszolgáló úttal való érintettségén túl a hozzájárulási fizetési kötelezettség megállapítására további feltételeket állapítson meg, s így az egy ingatlanra eső költség nagyságát olyan, az ingatlan forgalmi értékét befolyásoló tényezőtől (a megépített kiszolgáló úttal való érintettség) független további feltételhez kösse, mint az ingatlan nagysága, vagy a tulajdonos lakóhelye. Az ingatlan forgalmi értékét a kiszolgáló út megépítése automatikusan megnöveli, amely értéknövekedés a tulajdonos személyétől vagy az ingatlan nagyságától függetlenül áll be. Ezért az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – törvényi felhatalmazás hiányában – az ingatlanokként fizetendő hozzájárulás mértéke megállapításának egyrészt a tulajdonos lakóhelyéhez való kötése és ezzel az összehasonlítható helyzetben lévő ingatlantulajdonosok közül – a bizonyítható értéknövekedés ellenére – a helyi lakos ingatlantulajdonos mentesítése a hozzájárulás fizetési kötelezettség alól, másrészt az ingatlan nagyságához kötése hátrányos megkülönböztetést eredményez a kiszolgáló úttal érintett ingatlantulajdonosok között, sérti a nem helyi lakos és 500 m²-nél, illetve 1.500m²-nél nagyobb területű ingatlannal rendelkező tulajdonosok vonatkozásában az egyenlő méltóságú személyként való kezelés alkotmányos követelményét, így ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének rendelkezésével, és ezért az Ör. 1. számú mellékletének 1. pont b), c) és d) alpontja, 2. pont b), c) és d) alpontja és 3. pont harmadik mondata alkotmányellenes.

Az Ét. abban a vonatkozásban sem tartalmaz felhatalmazást, hogy a települési önkormányzat az ingatlan művelési ágához kösse a fizetendő hozzájárulás mértékét. A kiszolgáló úttal érintett ingatlan forgalmi értékének növekedése jelen esetben független az ingatlan művelési ágától, az a kiszolgáló út megépítésével következik be. Ezért az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Ör. 1. számú mellékletének 3./ pont második mondata a kiszolgáló út építésével érintett ingatlantulajdonosok közül a nem külterületi

(nem hagyományos zártkerti művelési) ingatlanok tulajdonosai vonatkozásában is sérti az egyenlő méltóság alkotmányos követelményét, így ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének rendelkezésével, s ezért alkotmányellenes.

Az Ét. 28. § (2) bekezdése a kiszolgáló úttal érintett ingatlanok vonatkozásában teszi lehetővé, hogy a települési önkormányzat az utépítés költségét az ingatlanok tulajdonosaira részben vagy egészben áthárítsa. Az Ét. szabályozási koncepciójából következően a hozzájárulás átháríthatósága szempontjából kiszolgáló úton csak az érintett ingatlannal határos, másképpen az ingatlannal közvetlenül érintett utat kell érteni (Ét. 27. §). Az Ét. nem tartalmaz törvényi felhatalmazást arra vonatkozóan, hogy a 28. § (2) bekezdésében foglaltakon túl a települési önkormányzat olyan ingatlanok vonatkozásában is átháríthassa az utépítés költségét részben vagy egészben, amely a megépített úton túl még további út, utak használatával közelíthető meg (kiszolgáló úttal közvetlenül nem érintett ingatlanok). Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. 1. számú mellékletének 2. pontja ellentétes az Ét. 28. § (2) bekezdésének rendelkezésével és így sérti az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az Ör. 1. számú mellékletének alkotmányellenes rendelkezései szoros tartalmi összefüggésben vannak az Ör. 2. § (2) bekezdésével és a 3. § első mondatának „mely függ az

ingatlan elhelyezkedésétől, nagyságától és művelési ágától” szövegrészével, valamint a 3. § második mondatának „a hozzájárulásból adandó kedvezményeket” szövegrészével.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ör. 2. § (2) bekezdését, a 3. § első mondatának „mely függ az ingatlan elhelyezkedésétől, nagyságától és művelési ágától” szövegrészét, a 3. § második mondatának „a hozzájárulásból adandó kedvezményeket” szövegrészét, az 1. sz. melléklet 1. pontjának *b)*, *c)* és *d)* alpontját, 2. és 3. pontját mint alkotmányellenes rendelkezéseket, a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette.

A határozatnak a Magyar Közlönyben való közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1436/H/2008.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 99. számában

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT VÉGZÉSEI

110/2010. (VI. 23.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 412/2009. (X. 8.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

Az indítványozó – jogi képviselője útján – 2009. szeptember 16-án népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos

Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából a következő kérdésben: „Egyetért-e Ön azzal, hogy Magyarország területén lévő vasútvonalat megszüntetni, vagy az üzemeltetést felfüggeszteni csak az Országgyűlés 2/3-os szótöbbségével lehessen?”

Az OVB megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdésben nem lehet népszavazást tartani, mivel az az Alkotmány burkolt módosítását jelentené, ezért a 2009. október 5-én megtartott ülésén az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta. E határozat ellen a hitelesítési eljárás kezdeményezője 2009. október 19-i keltezéssel kifogást nyújtott be, amely 2009. október 26-án érkezett meg az OVB-hez.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése értelmében: Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

Az OVB határozatának közzétételére a Magyar Közlöny 2009. október 8-án megjelent számában került sor.

A Ve. 4. § (3) bekezdése értelmében – a törvényben szabályozott más határidőkhöz hasonlóan – az OVB határozata elleni kifogás benyújtására megállapított határidő jogvesztő, és az a határidő utolsó napján 16 órakor jár le. A Ve. 4. § (4) bekezdése szerint a napokban megállapított határidőket a naptári napok szerint kell számítani. A Ve. 116. §-ának és 78. § (1) bekezdésének összevetésével megállapítható, hogy a kifogás megérkezése számít a benyújtás időpontjának. Mindezek alapján az OVB határozata elleni kifogás legkésőbb 2009. október 23-án érkezhetett volna meg határidőben az OVB-hez.

A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben a 412/2009. (X. 8.) OVB határozat ellen 2009. október 26-án benyújtott kifogás az OVB-hez a törvényben megállapított határidő lejártát követően érkezett meg.

A Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha elkésett, vagy nem tartalmazza a 77. § (2) bekezdés *a)-b)* pontjaiban foglaltakat [85/2008. (VI. 13.) AB végzés, ABH 2008, 1553, 1554.; 13/2009. (II. 13.) ABK 2009. február, 154.]. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az elkésett kifogást az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdésében, valamint a Ve. 130. § (1) bekezdésében, 116. §-ában, 77. § (5) bekezdésében foglaltak alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a végzés közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1136/H/2009.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

111/2010. (VI. 23.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 469/2009. (XII. 11.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

Az indítványozó 2009. november 20-án népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából a következő kérdésben: „Akarja-e Ön, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmánya (1949. évi XX. Tv.) népszavazás útján is módosítható legyen?”

Az OVB megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdésben nem lehet népszavazást tartani, mivel az az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *c)* pontjába, azaz az Alkotmány által taxatív felsorolt tiltott tárgykörbe ütközik, ezért a 2009. december 7-én megtartott ülésén az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta. E határozat ellen a hitelesítési eljárás kezdeményezője 2009. december 19-i keltezéssel kifogást nyújtott be, amely 2010. január 6-án érkezett meg az OVB-hez.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése értelmében: Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

Az OVB határozatának közzétételére a Magyar Közlöny 2009. december 11-én megjelent számában került sor. A Ve. 4. § (3) bekezdése értelmében – a törvényben szabályozott más határidőkhöz hasonlóan – az OVB határozata elleni kifogás benyújtására megállapított határidő jogvesztő, mely a határidő utolsó napján 16 órakor jár le. A Ve. 4. § (4) bekezdése szerint a napokban megállapított határidőket a naptári napok szerint kell számítani; a Ve. 116. §-ának és 78. § (1) bekezdésének együttes alkalmazásával pedig megállapítható, hogy a kifogás megérkezése számít a benyújtás időpontjának.

A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a 469/2009. (XII. 11.) OVB határozat ellen 2010. január 6-án benyújtott kifogás az OVB-hez a tör-

vényben megállapított határidő lejártát követően érkezett meg.

A Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha elkésett, vagy nem tartalmazza a 77. § (2) bekezdés *a)–b)* pontjaiban foglaltakat [85/2008. (VI. 13.) AB végzés, ABH 2008, 1553, 1554.; 13/2009. (II. 13.) ABK 2009. február, 154.]. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az elkésett kifogást az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdésében, valamint a Ve. 130. § (1) bekezdésében, 116. §-ában, 77. § (5) bekezdésében foglaltak alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a végzés közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 15/H/2010.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

112/2010. (VI. 23.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 470/2009. (XII. 11.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

Az indítványozó 2009. november 20-án népszavazás kezdeményezésére irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB) hitelesítés céljából a következő kérdésben: „Akarja-e Ön, hogy a Magyar Köztársaság államformája népszavazás útján is módosítható legyen?”

Az OVB megállapította, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdésben nem lehet népszavazást tartani, mivel az az Alkotmány burkolt módosítását jelentené, ezért a 2009. december 7-én megtartott ülésén az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta. E határozat ellen a hitelesítési eljárás kezdeményezője 2009. december 19-i keltezéssel kifogást nyújtott be, amely 2010. január 6-án érkezett meg az OVB-hez.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése értelmében: Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani.

Az OVB határozatának közzétételére a Magyar Közlöny 2009. december 11-én megjelent számában került sor. A Ve. 4. § (3) bekezdése értelmében – a törvényben szabályozott más határidőkhöz hasonlóan – az OVB határozata elleni kifogás benyújtására megállapított határidő jogvesztő, mely a határidő utolsó napján 16 órakor jár le. A Ve. 4. § (4) bekezdése szerint a napokban megállapított határidőket a naptári napok szerint kell számítani, a Ve. 116. §-ának és 78. § (1) bekezdésének együttes összevetésével pedig megállapítható, hogy a kifogás beérkezése számít a benyújtás időpontjának. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben a 470/2009. (XII. 11.) OVB határozat ellen 2010. január 6-án benyújtott kifogás az OVB-hez a közzétételtől számított 26. napon, tehát a törvényben megállapított határidő lejártát követően érkezett meg.

A Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha elkésett, vagy nem tartalmazza a 77. § (2) bekezdés *a)–b)* pontjaiban foglaltakat [85/2008. (VI. 13.) AB végzés, ABH 2008, 1553, 1554.; 13/2009. (II. 13.) ABK 2009. február, 154.]. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az elkésett kifogást az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdésében, valamint a Ve. 130. § (1) bekezdésében, 116. §-ában, 77. § (5) bekezdésében foglaltak alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a végzés közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 16/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

113/2010. (VI. 23.) AB végzés

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének hitelesítése tárgyában hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 25/2010. (I. 29.) OVB határozata ellen benyújtott kifogást érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a végzését a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 25/2010. (I. 29.) OVB határozatával (a továbbiakban: OVBh.) megtagadta a magánszemély által benyújtott országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését. Az aláírásgyűjtő íven az alábbi kérdés szerepelt: „Egyet ért-e Ön azzal, hogy a nyugdíjmeléleknél minden nyugdíjas nyugdíját amit «nyugdíj» elnevezéssel illet a jogalkotó és a nyugellátások

rendszerébe tartoznak – a nyugdíjak összegétől, nagyságrendjétől függetlenül – egységesen, egyenlő (azonos) összegben emeljék?” Az OVB megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés nem felel meg a népszavazásról és népi kezdeményezéséről szóló 1998. évi III. törvény 13. § (1) bekezdésében foglalt egyértelműségi követelménynek.

A hitelesítési eljárás kezdeményezője – törvényes határidőn belül – kifogást nyújtott be az OVBh. ellen, amelyben az országban uralkodó közállapotokat sérelmezte, nem fogalmazta meg, hogy miért tartja az OVB döntését jogszabálysértőnek, nem jelölt meg azzal kapcsolatban konkrét jogsértést sem.

A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 77. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerint az OVB határozata ellen előterjesztett kifogásnak tartalmaznia kell a jogszabálysértés megjelölését és annak bizonyítékait. A Ve. 77. § (5) bekezdése alapján a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha az elkésett, vagy nem tartalmazza a 77. § (2) bekezdés *a)*–*b)* pontjában foglaltakat. [85/2008. (VI. 13.) AB végzés, ABH 2008, 1553, 1554.; 13/2009. (II. 13.) AB végzés, ABK 2009. február, 154.] Mivel a kifogás nem tartalmazza a jogszabálysértés megjelölését, ezért az nem bírálható el érdemben. Az Alkotmánybíróság a tartalmi feltételeknek meg nem felelő kifogást az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése, valamint a Ve. 116. §-ában és 77. § (5) bekezdésében foglaltak alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította. A kifogás érdemi vizsgálat nélküli visszautasítása következtében az OVBh. változatlanul hatályban marad.

A végzés közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el az Alkotmánybíróság.

Budapest, 2010. június 22.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 361/H/2010.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2010. évi 107. számában

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK HATÁROZATAI

299/D/2003. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 93. § (2) bekezdése „az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez” és a (3) bekezdés „rendőri szerv vezetője” 2007. december 31. napjáig hatályban volt szövegrészei alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 84. § (1) bekezdés 2004. június 30. napjáig hatályban volt *e)* pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 44. § (1) bekezdés *d)* pontja alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Bíróság 21.K.32727/2002/7. számú jogerős ítéletére alapított alkotmányjogi panasz érkezett a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Rtv.) 44. § (1) bekezdés *d)* pontja, és a 93. § (2) bekezdése „az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez” és a (3) bekezdés „rendőri szerv vezetője” szövegrészei, valamint a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 84. § (1) bekezdés *e)* pontja alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére.

Az alkotmányjogi panasz benyújtója szerint az Rtv. 93. §-ának kifogásolt szövegrészei sértik az Alkotmány több rendelkezését [2. § (1) bekezdés, 57. § (1) és (5) bekezdés], mert a rendőr által elkövetett jogsértés miatti állampolgári panasz elbírálási jogát a jogsértő rendőr vezetője hatáskörébe utalják, így az nem elégíti ki a független és pártatlan jogorvoslati fórum alkotmányi követelményét.

Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy az Rtv. 44. § (1) bekezdés *d)* pontjában, illetve az annak végrehajtására kiadott Vhr. 84. § (1) bekezdés *e)* pontjában foglalt szabá-

lyozási megoldás sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdését, illetve a 8. § (1) és (2) bekezdését. Véleménye szerint a forgalmi engedély helyszínen történő elvételének miniszteri rendeleti szintű szabályozása a tulajdonhoz való jog alkotmányellenes korlátozását eredményezi.

A támadott jogszabályi rendelkezések konkrét ügyben történő alkalmazási tilalmának kimondását is kérte az indítványozó.

2. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy az Rtv. 93. § (2) és (3) bekezdését a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításáról szóló 2007. évi XC. törvény 15. §-a 2008. január 1. napjával, valamint a Vhr. 84. § (1) bekezdés *e)* pontját a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet módosításáról szóló 34/2004. (VI. 28.) BM rendelet 48. §-a 2004. július 1. napjával a támadott rendelkezések, illetőleg szövegrészek lényeges tartalmát érintően módosította. Az Alkotmánybíróság azonban eljárásában – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdésének megfelelően – az alkotmányjogi panaszban megjelölt, vagyis az indítvány benyújtásakor hatályos jogszabályi rendelkezéseket tekintette irányadónak.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sértetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

[...]

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal

arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. Az Rtv. támadott rendelkezése:

„44. § (1) A rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során

[...]

d) a vezetői engedélyt, illetőleg a jármű hatósági engedélyét, jelzését – a jogszabályban meghatározottak szerint – a helyszínen elveheti;”

3. Az Rtv.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos további támadott rendelkezései:

„93. § (2) A panaszt az intézkedést követő 8 napon belül az intézkedést foganatosító rendőri szervnél lehet előterjeszteni.

(3) A panaszt a beérkezéstől számított 15 napon belül az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője indokolt határozattal bírálja el.”

4. A Vhr.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos támadott rendelkezése:

„84. § (1) A rendőr a forgalmi engedély műszaki lapját a helyszínen elveszi, illetve a rendszámtáblát érvényteleníti, ha

[...]

e) a jármű nem rendelkezik környezetvédelmi igazolással, vagy annak érvényessége legalább harminc napja lejárt;”

III.

Az alkotmányjogi panasz egyrészt nem megalapozott, másrészt érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság az Rtv. 44. § (1) bekezdés d) pontjára vonatkozó eljárásában előkérdésként vizsgálta, hogy az indítvány a vele szemben megfogalmazott tartalmi követelményeknek megfelel-e.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése rögzíti az indítvánnyal szemben támasztott alapvető követelményeket: eszerint annak tartalmaznia kell a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölését és a határozott kérelmet. Az Alkotmánybíróság az 1116/D/2001. AB határozatában (ABH 2008, 1852, 1855.) ezzel kapcsolatosan összefoglalóan kifejtette: az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során kialakította azokat a minimális tartalmi és formai kritériumokat, amelyeknek – az Abtv. 22. § (2) bekezdésére és 48. § (1) bekezdésére figyelemmel – az indítványoknak és az alkotmányjogi panaszoknak meg kell felelniük. Álláspontja szerint: az érdemi alkotmányossági vizsgálat elvégzése csak akkor lehetséges, ha az indítvány, illetve az alkotmányjogi panasz tartalmazza a támadott jogszabály pontos megnevezését és az Alkotmány megfelelő rendelkezésének megjelölése mellett, a benyújtás alapjául szolgáló

okot, valamint az Alkotmánybíróság döntésére vonatkozó határozott kérelmet. Nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.].

A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz az alkotmányellenesnek tartott törvényi rendelkezést, valamint a sérülni vélt alkotmányi rendelkezéseket tartalmazza, együttesen a Vhr. kifogásolt rendelkezésével. Ugyanakkor az indítványozó nem fejt ki, hogy az Rtv. támadott rendelkezése, mint törvényi rendelkezés miért és mennyiben sérti a tulajdonhoz való jogot és az alapjogok lényeges tartalma korlátozási tilalmát. Érvelésében ugyanis csak a szabályozás alacsony szintjét, vagyis a miniszteri rendeletet kifogásolja.

A fenti tartalmi hiányosság miatt az alkotmányjogi panasz az Rtv. 44. § (1) bekezdés d) pontjára vonatkozó része érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABK 2009. január, 3.) 29. § d) pontja alapján az Alkotmánybíróság visszautasította.

2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz az Rtv. 93. § (2) bekezdése „az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetőjéhez” és a (3) bekezdés „rendőri szerv vezetője” szövegrészeire vonatkozó elemeit vizsgálta. Az Alkotmánybíróság a 44/2004. (XI. 23.) AB határozatban (ABH 2004, 618.) már vizsgálta az Rtv. 93. §-át, ezért a jelen eljárásban előkérdésként merül fel, hogy az indítvány ezen eleme ítélt dolognak minősül-e. Az Ügyrend 31. § c) pontja szerint az Alkotmánybíróság megszünteti az eljárást, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmány-sértést megállapítani (ítélt dolog).

A hivatkozott határozatban az Alkotmánybíróság megállapította hogy az Rtv. 93. §-a a rendőri intézkedéssel szemben megfelelő jogorvoslati eszközöket biztosít, ezért az az Alkotmány 57. § (5) bekezdését nem sérti, így az indítványt elutasította (ABH 2004, 661.). Tekintettel arra, hogy a jelen eljárásban előterjesztett alkotmányjogi panasz az Rtv. 93. §-a egyes szövegrészeiről nemcsak az Alkotmány 57. § (5) bekezdésébe ütközését állította, hanem más alkotmányi rendelkezéseket is felhívott, nincs helye ítélt dolog miatt az eljárás megszüntetésének.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a jelen ügyben fenntartja korábbi idevonatkozó megállapításait, amelyeket az alábbiakkal egészít ki a jogállamiság sérelmével, illetőleg a bírósághoz való joggal összefüggésben.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi alapja az alapeljárásban okozott jogsérelem. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az alkotmányjogi panaszban alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán bekövetkező alapjogi sérelmet kell állítani. Az 1140/D/2006. AB végzésében az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „[a] jogállamiság részét képező jogbiztonság követelménye önmagában (...) nem minősül az állampolgár Alkotmányban biztosított jogának. Ugyanígy nem tekinthető az Alkotmányban biztosított jognak (...) az egyes jogforrások kiadását rendező hatásköri szabályok, illetve a jogforrások hierarchiát szabályozó alkotmányos rendelkezések sem. Ezek alapján konkrét jogsérelem nem állapítható meg.” (ABH 2008, 3578, 3580.). Ebből fakadóan az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az Alkotmány 57. § (1) bekezdésére alapított kérelmet vizsgálta.

Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének a sérelme akkor lenne megállapítható, ha az orvoslás lehetősége egyáltalán nem lenne adott. A jogrendszer ilyen hiányai esetén van helye az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányellenesség kimondásának. [63/1997. (XII. 11.) AB határozat, ABH 1997, 365.]. Ezzel szemben önmagában az a tapasztalat, hogy egy létező, a bírósági út igénybevételét biztosító szabály alkalmazása egyes esetekben méltánytalan, vagy akár igazságtalan eredményre vezethet, még nem jelenti az alapjog szükségtelen és aránytalan korlátozását. (935/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 765, 772–773.)

A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz által érintett szabályozás nem zárta ki a bírósági út igénybevételét. Az Rtv. 93. § (9) bekezdése ugyanis kimondta: a felettes szerv határozata közigazgatási határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatát – a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályok szerint – kérheti az, aki az (1) bekezdés szerint panasz előterjesztésére jogosult.

A fentiekben kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az Rtv. 93. § (2) bekezdése „az intézkedést fogantató rendőri szerv vezetőjéhez” és a (3) bekezdés „rendőri szerv vezetője” szövegrészei alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság végezetül a Vhr. 84. § (1) bekezdés *e*) pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt vizsgálta.

3.1. Az Rtv. feljogosítja a rendőrt arra, hogy közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a vezetői engedélyt, illetőleg a jármű hatósági engedélyt, jelzését külön jogszabályban meghatározottak szerint a helyszínen elvegye. A Vhr. 84. § (1) bekezdésének az indítvány benyújtásakor hatályos szövege azokat az eseteket sorolta fel, amikor a rendőr jogosult volt a forgalmi engedély műszaki lapjának elvételére, illetve a rendszám-tábla érvénytelenítésére. Az egyik ilyen – az *e*) pont szerinti – szabályszegés az volt, ha a jármű nem rendelkezett környezetvédelmi igazolólappal, vagy annak érvényessége legalább harminc

napja lejárt. Az indítványozó alapügyében az intézkedő rendőr nem csupán a forgalmi engedély részét képező, azal perforáltan összekapcsolt műszaki lapot vette el, hanem az egész forgalmi engedélyt. A Fővárosi Bíróság ítéletének indokolása kimerítően tartalmazza az eset körülményeit, amelyből azt a következtetést vont le, hogy az egész forgalmi engedély elvételére a rendőri intézkedéssel érintett személy, vagyis az indítványozó kifejezett kérése alapján került sor. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése szerint a jogszabályok, és nem a jogalkalmazás alkotmányosságát vizsgálja felül. Ennek megfelelően nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a Vhr. 84. § (1) bekezdés *e*) pontjának alkalmazása során történt-e szabályszegés, és ha igen, akkor az alkotmányellenesen korlátozta-e a tulajdonhoz való jogot.

3.2. A fentiek előrebocsátása mellett az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált miniszteri rendeleti szintű szabály (a támadott konkrét rendelkezés) közérdek miatt ruházta fel a rendőrt a műszaki lap elvételére.

Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Alkotmány 13. §-ának (1) bekezdése alapján védelemben részesülő alapjog korlátozásánál a közérdek az irányadó. A közérdek mellett vizsgálandó, hogy a tulajdonjog korlátozása arányos-e az alapját szolgáltató közérdekkel [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 382.].

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében megfogalmazott követelménnyel, vagyis az alapjogok törvényi szintű szabályozásával összefüggésben úgyszintén kikristályosodott az Alkotmánybíróság gyakorlata. A precedens határozat leszögezte: „[...] nem mindenfajta összefüggés az alapjogokkal követeli meg a törvényi szintű szabályozást. Valamely alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csakis törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. Közvetett és távoli összefüggés esetében azonban elegendő a rendeleti szint is. Ha nem így lenne, mindent törvényben kellene szabályozni. Ebből az következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy – az alapjoggal való kapcsolata intenzitásától függően – törvénybe kell-e foglalni vagy sem.” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 300.]

Az alkotmányjogi panaszban nevesített jogszabályi rendelkezés jogsértő magatartás esetén volt alkalmazható, amely érintette ugyan a tulajdonjog egyik tartalmi elemét (a gépjármű használatának ideiglenes megvonása), de ez sem önmagában, sem a jogszabályi környezetre tekintettel nem valósított meg olyan súlyú alapjog-korlátozást, amelyet feltétlenül törvénybe kellett volna foglalni. A Vhr. 84. § (6) bekezdése egyébként lehetővé tette, hogy a műszaki lap hiányában is a járművel az intézkedéssel érintett személy a lakóhelyig vagy a telephelyig közlekedjék.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vhr. 84. § (1) bekezdés *e*) pontja nem sértette sem az Alkotmány 13. § (1) bekezdését, sem a 8. § (2) bekezdését, ezért az alkotmányellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Mivel a támadott jogszabályi rendelkezések alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság nem állapította meg, az alkalmazási tilalom tekintetében nem kellett rendelkezni.

Budapest, 2010. június 22.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró, *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró, *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró, *Dr. Lenkovics Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., előadó alkotmánybíró, *Dr. Trócsányi László* s. k.,
alkotmánybíró

574/B/2003. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 44. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdés *c)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 66. § (1) bekezdés *a)* pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 72/B. § (4) bekezdés *a)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 44. § (2) bekezdése, illetőleg a korengedményes nyugdíjazásról szóló 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 44. § (1)-(2) bekezdése, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 23. § (1) bekezdés *c)* pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 66. § – tartalmilag – (1) bekezdés *a)* pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: TyR.) 72/B. § (4) bekezdés – tartalmilag – *a)* pontja, valamint a korengedményes nyugdíjazásról szóló 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére terjesztett elő indítványt.

Álláspontja szerint az Szt.-nek az ápolási díjat „megalázóan alacsony” összegben megállapító rendelkezése az Alkotmány 15., 17. és 70/E. §-át sérti. Tekintettel arra, hogy az ápolás munkavégzés jellegű tevékenység, a díjazásnak nem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegéhez, hanem a minimálbérhez kellene igazodnia.

Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésébe ütközönek tartotta a Fot. „értelmi fogyatékos” meghatározása tekintetében azt, hogy a jogalkotó „kizárja (...) a támogatás rendszeréből” azokat, akik 14. életévük betöltése után betegedtek meg, így nem biztosítja számukra az esélyegyenlőséget.

Ugyancsak az esélyegyenlőség követelményét sérti az indítványozó véleménye szerint a Tny., illetőleg a TnyR. támadott rendelkezése, mert előnyben részesíti az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő, de a szükséges szolgálati idővel nem rendelkező személyeket azokkal szemben, akiket ugyan „életkoruk még nem, de szolgálati idejük már jogosulttá tette csökkentett összegű öregségi nyugdíjra.” Az R. 1. § (1) bekezdése pedig azok számára nem biztosítja az esélyegyenlőséget, akik a munkáltatóval történő megállapodás hiányában nem mehetnek korengedményes nyugdíjba.

2. Az Szt. 44. § (1) és (2) bekezdése helyébe az egyes szociális tárgyú törvények módosításáról szóló 2004. évi CXXXVI. törvény 19. § (1) bekezdése új rendelkezést léptetett. A 44. § új (1) bekezdése az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegéhez viszonyítottan, a jogcímtől függően differenciáltan adja meg az ápolási díjat, míg a (2) bekezdés arra az esetre tartalmaz rendelkezést, ha a jogosult más rendszeres pénzellátásban is részesül. A Tny. 66. § (1) bekezdésének bevezető mondatát a kormányzati szervezetalakítással összefüggő törvénymódosításokról szóló 2006. évi CIX. törvény 80. § (1) bekezdés *k)* pontja, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításáról szóló 2007. évi CLVI. törvény 23. § (1) bekezdés *ai)* pontja, valamint a társadalom-

biztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosításáról szóló 2009. évi XL. törvény 10. § (2) bekezdés *ab*) pontja módosította. A TnyR. 72/B. § (4) bekezdése helyébe a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról rendelkező 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról szóló 377/2004. (XII. 28.) Korm. rendelet 8. § (2) bekezdése léptetett új rendelkezést. Az R.-t a korongedményes nyugdíjazásról szóló 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendelet módosításáról szóló 334/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés *a*) pontja 2010. január 1-jével hatályon kívül helyezte.

Az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességét kivételesen, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-ában foglalt bírói kezdeményezés és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz esetében, továbbá akkor vizsgálja, ha a hatályát veszített jogszabály helyébe lépő jogszabály azonos rendelkezési környezetben szintén tartalmazza a sérelmezett rendelkezést. (137/B/1991. AB végzés, ABH 1992, 456, 457.) A jelen ügyben az indítványozó által előterjesztett, utólagos normakontrollra irányuló indítvánnyal támadott Szt.-nek az elbírálás időpontjában hatályos 44. § (1) bekezdése, a Tny. 66. § (1) bekezdésének *a*) pontja és a TnyR. 72/B. § (4) bekezdés *a*) pontja szövegével kapcsolatosan az indítványozó által felvetett alkotmányossági probléma változatlanul fennáll, így az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot a hatályos szabályozás tekintetében elvégezte.

II.

Az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezései:

„15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.”

„17. § A Magyar Köztársaság a rászorulókról kiterjedt szociális intézkedésekkel gondoskodik.”

„70/A. § (3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.

(2) A Magyar Köztársaság az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.”

2. Az Szt. vizsgált rendelkezése:

„44. § (1) Az ápolási díj havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének

a) a 41. § (1) bekezdésében foglalt esetben 100%-a,

b) a 43/A. § (1) bekezdésében foglalt esetben 130%-a,

c) a 43/B. § (1) bekezdésében foglalt esetben legalább 80%-a.”

3. A Fot. támadott szabálya:

„23. § (1) Fogyatékosági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy jogosult, akinek

(...)

c) értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizenegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű (értelmi fogyatékos), (...).”

4. A Tny. érintett rendelkezése:

„66. § (1) Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője

a) az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő személy, vagy rokkant, illetőleg árva részére kivételes nyugellátást állapíthat meg, (...).”

5. A TnyR.. vizsgált szabálya:

„72/B. § (4) A Tny. 66. §-a alapján akkor állapítható meg

a) kivételes öregségi, rokkantsági nyugdíj, ha a kérelmező rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével, (...).”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Szt. 44. § (1) bekezdése a korábban hatályos szabályozáshoz hasonlóan az öregségi nyugdíj minimumához viszonyítottan határozza meg az ápolási díjat. Az indítványozó véleménye szerint a szabály azért alkotmányellenes, mert a jogalkotó – figyelmen kívül hagyva az ápolási tevékenység munkavégzés jellegét – a díjat nem a munkabér legkisebb összegéhez igazodóan határozta meg.

Az Alkotmánybíróság az indítvánnyal összefüggésben elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány tárgya nem minősül-e „ítélt dolognak”.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. § *c*) pontja szerint az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére

(értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmány sértést megállapítani („ítélt dolog”). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő, mint egy korábban elbírált ügyben. (1620/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 972, 973.) Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik. [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.]

Az Alkotmánybíróság az Szt. 44. § (1) bekezdésének alkotmányosságát a 627/B/2003. AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével összefüggésben már vizsgálta. Az indítványozó ebben az ügyben is arra alapította az ápolási díj összegére vonatkozó szabály alkotmányellenességét, hogy a kiindulási alap nem a minimálbér, hanem a nyugdíj mindenkori legkisebb összege, amely az ápolást végző hozzátartozóknak más munkavállalókkal szembeni hátrányos megkülönböztetését eredményezi. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította és rögzítette: „Az ápolási díj (...) olyan szociális rászorultságtól függő pénzügyi ellátási forma, amely nem tartósan gondozásra szoruló személy részére jár; pontosabban: maga az otthoni ápolás, mint ellátás jár a rászorult részére, azt akár közeli hozzátartozója nyújtja, akár pl.: a házi segítségnyújtás (Szt. 63.) révén valósul meg, hanem tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó, mint az ápolási ellátást nyújtó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Erre tekintettel az ápolási díjra jogosultságot szerzett jogalanyi kör nem hasonlítható össze a munkavállalók körével, (...)” (ABH 2006, 1520, 1522–23.)

A fenti ügyben az indítványozó más alkotmányos rendelkezések sérelmére hivatkozott, mint a jelen kérelem előterjesztője, így „ítélt dolog” megállapításának nincs helye, és az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálatát végezte el. Az elbírálásnál felhasználta mindazokat az érveket és megállapításokat, amelyek a tartalmi összefüggésbe hozható korábbi döntésénél irányadók voltak. (652/B/1997. AB határozat, ABH 1997, 752, 754–755.; 441/D/2006. AB határozat, ABH 2007, 1980, 1982.)

Az Alkotmány 17. §-a államcélként fogalmazza meg, hogy a Magyar Köztársaság a rászorulókról kiterjedt szociális intézkedésekkel gondoskodik. Az Alkotmánybíróság ezt az alkotmányi rendelkezést értelmezve rámutatott arra, hogy a törvényalkotó a szociális gondoskodási feladatának különböző jogintézmények és intézkedések útján tehet eleget, de az Alkotmánynak ez a szabálya senki számára nem teremt alkotmányos jogot meghatározott támogatási formákra, jogintézmények létrehozására vagy fenntartására. Államcélról van szó, amelyet az Alkotmány más szabályai, így különösen a 70/E. §-a konkretizál. (652/G/1994. AB határozat, ABH 1998, 574, 578.)

Amint azt az Abh. hangsúlyozta, az ápolási díj jogosultja nem a gondozásra szoruló személy, hanem a hozzátartozó. Az ellátás kapcsán a 28/D/2000. AB határozat a következőket állapította meg: „Az Sztv. az otthonában ápolást igénylő részére kétfajta ellátási lehetőséget is nyújt. Ha az ápolást az Sztv.-ben meghatározott hozzátartozó végzi, ápolási díjban részesül. Ebben az esetben a gondozást a szociális ellátórendszer nem természetben nyújtja, hanem a gondozásra szoruló személy nagykorú hozzátartozója vállalja az ápolás sokoldalú feladatait, s ezt a tevékenységet az állam díj megfizetésével ismeri el.” (ABH 2002, 1088, 1093.)

Az egészségi állapotra – fogyatékosra vagy betegségre – mint a szociális rászorultság speciális eseteire tekintettel járó szociális szolgáltatásokat az Szt. IV. fejezete tartalmazza, köztük a szociális alapszolgáltatásokra vonatkozó 63. §, 65., 65/A. §, 65/C. §, a szakosított ellátási formákra pedig a 66–67. §, 72, 85/A. §. Ezáltal az állam a rászorultakkal szemben eleget tesz az Alkotmány 17. §-ából és 70/E. §-ából eredő kötelezettségeinek, ugyanakkor a támadott rendelkezés, amely nem a szociálisan rászorult számára biztosít juttatást, az Alkotmány előző rendelkezéseivel nem áll összefüggésben.

Az Alkotmány 15. §-a kapcsán az Alkotmánybíróság a 7/2006. (II. 22.) AB határozatában kimondta, hogy erre a rendelkezésre alanyi jog nem alapítható, mert azt az államcél fogalmazza meg, hogy a törvényhozó jogszabályok megalkotása útján részesítse védelemben a házasság és a család intézményét. (ABH 2006, 181, 207.) A hozzátartozó ápolási tevékenységének fenti módon történő dotálása azonban nem mutat alkotmányjogilag értékelhető összefüggést az Alkotmány család védelmére vonatkozó szabályával.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi. [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 985/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 652, 653–654.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523, 524.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 716, 717.]

A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében elutasította.

2. Az indítványozó a Fot., a Tny. és a Tnyr. kifogásolt szabályát az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdését sértőnek tartotta.

2.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az azonos személyi méltóság jogából esetenként következhet olyan jog is, hogy a javakat és esélyeket mindenki számára (mennyiségileg is) egyenlően osszák el. De ha valamely – az Alkotmányba nem ütköző – társadalmi cél, vagy valamely alkotmányos jog csakis úgy érvényesíthető, hogy e szűkebb értelemben vett egyenlőség nem valósítható meg, akkor az ilyen pozitív diszkrimináció nem tekinthető alkotmányellenesnek. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 47.] Ugyanakkor az Alkotmány, illetve an-

nak 70/A. § (3) bekezdése konkrét intézkedéseket nem határoz meg. Az esélyegyenlőtlenség kiküszöbölését célzó törvényi intézkedéseknek széles skálája van, s a különböző szabályozási módok közül a jogalkotó – az Alkotmány rendelkezéseit tiszteletben tartva – szabad belátása szerint választhat. (422/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 471, 472.; 2100/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 554, 557.; 581/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 645, 646.; 1588/B/1991. AB határozat, ABH 1994, 510, 512.) Emellett a különböző társadalmi csoportok esélyeinek egyenlőségét nem egy-egy jogszabály, vagy állami intézkedés, hanem jogszabályok és állami intézkedések rendszere révén lehet biztosítani, illetve az állam ilyen módon járulhat hozzá az esélyegyenlőség megteremtéséhez, vagy legalábbis az egyenlőtlenségek csökkentéséhez. (725/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 663, 664.; 553/B/1994. AB határozat, ABH 1997, 773, 783.) Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította azt is, hogy az esélyegyenlőtlenség megszüntetését vagy csökkentését célzó, megkülönböztető szabályozás lehetőségéből nem következik annak alkotmányos kényszere. A tételesen meghatározott pozitív diszkriminációra senkinek sincs alkotmányos joga, annak alkalmazása a törvényhozó szabadságába tartozik. (1067/B/1993. AB határozat, ABH 1996, 446, 448.)

A Fot. 23. § (1) bekezdése értelmében fogyatékosági támogatásra a 18. életévét betöltött, a rendelkezésben körülírt látási, hallási, értelmi, mozgásszervi fogyatékos, személyiségzavarban szenvedő, vagy halmozottan fogyatékos személy abban az esetben jogosult, ha állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes, vagy mások állandó segítségére szorul, kivéve, ha vakok személyi járadékában vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül. A támadott *c)* pont a fogyatékosági támogatásra jogosultság egyik alesetét rögzíti: azt a nagykorút illeti meg, akinek a fogyatékos állapota veleszületett, vagy 14. életéve előtt – vagyis gyermekkorban – keletkezett. A súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerint a Fot. 23. § (1) bekezdése *c)* pontjának alkalmazása során értelmi fogyatékos az, akinek a fogyatékosága az 1. számú melléklet 3. pontjában meghatározott mértékű. Eszerint „értelmi fogyatékosnak azt a személyt kell tekinteni, aki

a) önellátásra képtelen, ezért állandó ápolásra szorul, beszéde nem alakult ki vagy tagolatlan, tartalom nélküli, s mindezek következtében a mindennapi élet szintjén csak kis mértékben képezhető, és élete más személy állandó segítségével nélkül veszélybe kerülne (IQ pontja 0–19 között határozható meg olyan teszttel, amelynek átlaga száznál van. BNO szerinti besorolása: F 73.), vagy

b) a hétköznapi élet elemi cselekményei területén másokra van utalva, mivel az általános értelmi képessége az adott korosztályú népesség átlagától az első évektől kezdve számottevően elmarad, s amely miatt az önálló élet vezetése jelentősen akadályozott (IQ pontja: 20–49 között határozható meg olyan teszttel, amelynek átlaga száznál

van és standard deviációja 15. BNO szerinti besorolása: F 71-F 72.)”

Az e csoportba tartozók esetében a mentális retardáció ha különböző fokban is, de jelentős mértékű, amely – vagy megszületéstől, vagy óvodáskortól észlelhető – átlagon aluli értelmi működést jelent, és a beteg nem képes a mindennapi életben felmerülő feladatokat megoldani (kommunikálni, tanulni, saját magát ellátni stb.).

Ahogy arra a Fot.-hoz fűzött indokolás utal, a fogyatékosok számára biztosított ellátások gyakran átfedőek, a támogatások túlzottan sokrétűek, és nem egymásra épülők, az ellátórendszer elemei nincsenek összhangban, ezt kísérelte meg kiküszöbölni a súlyos fogyatékosággal élők új ellátási formájának bevezetésével. Emellett azonban a nagykorú, fogyatékos személynek a jogszabályok jelenleg is többfajta ellátást biztosítanak. A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.) 7. § (1) bekezdés *d)* pontja értelmében a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy családi pótlékra jogosult, feltéve, ha utána tizennyolcadik életévének betöltéséig magasabb összegű családi pótlékot folyósítottak. [A Cst. 8. § (2) bekezdése és a 11. § *g)* és *h)* pontja biztosítja a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek után a magasabb összegű családi pótlékot.] E rendelkezést a fogyatékos személyeknek adható egyes pénzbeli ellátásokkal összefüggő törvények módosításáról szóló 2001. évi XLI. törvény 1. §-a iktatta be, és az indokolás kiemeli, hogy az ellátás jogosultja már nem a szülő, hanem a súlyosan fogyatékos, akire tekintettel a családi pótlékot korábban megállapították.

Így abban az esetben, ha valaki 14. életévét követő betegség miatt vált értelmi fogyatékosá, úgy – a jogszabályi feltételek fennállásától függően – fogyatékosági támogatás, vagy egyéb ellátások illethetik meg: 18. életéve betöltéséig a szülőnek, azt követően a saját részére járó magasabb családi pótlék, ha pedig minimum két év munkaviszonnyal rendelkezik, úgy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 23–24. §-a szerint rokkantsági nyugdíjban részesülhet. Amennyiben 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80%-os, vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és egyéb ellátásban nem részesül, a rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet szerint rokkantsági járadékot igényelhet, vagy az Szt. szabályai szerint szociális pénzbeli ellátásra, az egészségkárosodott személyek szociális járadékairól szóló 387/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint szociális járadékra szerezhet jogosultságot.

A fentiekből következően az állam az indítványozó által megjelölt értelmi fogyatékosok azon csoportja tekintetében is alkalmaz pozitív diszkriminációt, akiknek a fogyatékosága nem gyermekkorban következett be, mert részesülhetnek az állami támogatás – hátrányos helyzetük kiküszöbölését célzó – valamely formájában. Így a támadott rendelkezés nem sérti az Alkotmánynak az esélyegyenlőség megteremtésére vonatkozó szabályát, ezért az Alkotmánybíróság ezen indítványi részt elutasította.

2.2. A Tny. illetőleg a Tnyr. kifogásolt rendelkezése a nyugdíj méltányosságból történő megállapításának lehetőségét rögzíti. Az Alkotmánybíróság előbbiekben vázolt gyakorlata szerint a pozitív diszkriminációra senkinek sincs joga, ezért nincs olyan alkotmányos kényszer, hogy a jogalkotó a méltányosságra jogosultak körét bővítse. Ezért e rendelkezések sem ütköznek az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdésébe, így az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban is elutasította.

IV.

Az Szt. 44. §-ának az elbírálás idején hatályos (2) bekezdése a sérelmezett rendelkezést már nem tartalmazza, az R. 1. § (1) bekezdése pedig hatályát veszítette. Ezért az Alkotmánybíróság az eljárást e rendelkezések tekintetében az Ügyrend 31. § a) pontja értelmében megszüntette.

Budapest, 2010. június 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

406/D/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre vonatkozó egyes törvények módosítására vonatkozó 1999. évi XCIX. törvény 212. § (3) bekezdésének, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésén alapuló alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság egyebekben az alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az APEH költségvetési kapcsolatok átfogó vizsgálata keretében folytatott ellenőrzést az indítványozó gazdasági társaságánál, majd az 1999. november 12. napján kelt ellenőrzési jegyzőkönyvet 1999. december 3. napján kézbesítette az indítványozó részére. A jegyzőkönyvben foglalt megállapítások szerint az indítványozó társasága a vizsgálat alá vont 1994. év egyes időszakaiban elmulasztotta általános forgalmi adónemben bevallási kötelezettségét. Az indítványozó 1999. december 31. napján pótlólag nyújtotta be a jegyzőkönyvben hiányolt bevallásokat, és adóvisszaigénylésre irányuló kérelmet terjesztett elő. Az első- és másodfokon eljáró adóhatóságok határozataikban az érintett időszakokkal kapcsolatban folytatott és lezárt ellenőrzésre tekintettel a pótlólagos bevallásokat feldolgozásra alkalmatlannak ítélték. A Fővárosi Bíróság 2004. január 26. napján, bírósági felülvizsgálati eljárásban meghozott 7.K.30244/2002/12. sorszámú ítéletében elutasította az indítványozó keresetét. Kifejtette, hogy az adóhatóság jogszerűen alkalmazta az előtte folyamatban lévő eljárásban az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 1999. évi XCIX. törvény (a továbbiakban: Artmód.) 154. § (2) bekezdésében foglaltakat. Utalt arra is, hogy az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 20. § (4) bekezdése a módosítást megelőzően is egyértelművé tette a késedelmes bevallási kötelezettség pótlásának időkorlátait, ugyanakkor a régi Art. vonatkozó szabályai sem tették lehetővé az ellenőrzés lezárását követően pótlólagos bevallás benyújtását. A Fővárosi Bíróság ítéletében nem fogadta el az Artmód. visszamenőleges hatályával, a peres felek törvény előtti egyenlőségével, az eljárás tisztaságával, valamint az adó megállapításához való jog elévülésével kapcsolatos indítványozói álláspontot sem.

Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt a Fővárosi Bíróság 7.K.30244/12. sorszám alatti ítélete kapcsán. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg az Artmód. 212. § (3) bekezdését, a régi Art. 20. § (4) és (7) bekezdését, a régi Art. 1994. december 31. napjáig hatályos 95. § (1) bekezdését, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (2) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 1. §-át, valamint 2. § (1) bekezdését. Kérte továbbá a hivatkozott jogszabályhelyek alkalmazási tilalmának kimondását is.

Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Artmód. megjelölt törvényi rendelkezései vonatkozásában azzal indokolta, hogy azok 2000. január 1. napjával léptek csupán hatályba, ezért a megelőző időre történő alkalmazásuk visszamenőleges kötelezettséget rótt az adózókra. Sérelmesnek ítélte azt is, hogy az adóhatóság és a Fővárosi Bíróság nem alkalmazta a régi Art. elévülési szabályait. A to-

vábbi törvényhelyek megsemmisítésének indokát abban jelölte meg, hogy azok „olyan értelmezése is lehetséges a Fővárosi Bíróság korrump bírái számára, hogy az Alkotmánybíróság határozatai a megvesztegetett bírák számára nem kötelezőek”.

A Pp. vizsgálata kapcsán a megsemmisítésre és az alkalmazási tilalom kimondására irányuló indítványát azzal indokolta, hogy a támadott fővárosi bírósági ítélet meghozatalát megelőző peres eljárásban az Alkotmány 57. §-a szerinti garanciák nem érvényesültek. Ezzel összefüggésben indítványozta az eljárás megsemmisítését, és a Fővárosi Bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését is.

II.

Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezéseit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(2) A Magyar Köztársaságban senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(4) Senkit nem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslással élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

Az Abtv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„27. § (2) Az Alkotmánybíróság határozata mindenkire nézve kötelező.”

A Pp. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„1. § Ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa.”

„2. § (1) A bíróságnak az a feladata, hogy – összhangban az 1. §-ban foglaltakkal – a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.”

A régi Art. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„20. § (4) Az adóbevallás benyújtásában akadályozott adózó az akadályoztatás megszűnését követő 15 napon belül tesz adóbevallást. A késedelem igazolására vonatkozó kérelmet (a továbbiakban: igazolási kérelem) a bevallással egyidejűleg kell benyújtani.”

A régi Art. 1994. december 31. napján hatályos, indítvánnyal érintett rendelkezése:

„95. § (1) Az adó megállapításához való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni. A költségvetési támogatás igényléséhez való jog – ha törvény másként nem rendelkezik – annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt.”

Az Artmód. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„154. § (2) Az ellenőrzés megkezdését követően a vizsgálat alá vont adó- és költségvetési támogatás vonatkozásában a be nem nyújtott adóbevallás nem pótolható.”

„212. § (3) E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni a hatálybalépésekor jogerősen el nem bírált ügyekben, továbbá a törvény hatálybalépését követően az azt megelőző időszakra teljesítendő, illetve esedékessé vált kötelezettségekre azzal, hogy ha az 1999. december 31. napjáig hatályos rendelkezések az adózóra összességében kevésbé terhes bírság-, pótlékfeltételeket határoztak meg, a kötelezettségekre legfeljebb az ott megjelölt legmagasabb mérték alkalmazható.”

III.

Az alkotmányjogi panasz részben elbírálásra alkalmatlan, részben nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot megelőzően elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelelő-e az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelményeknek. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében „[a]z Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”. A (2) bekezdés értelmében „[a]z alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani”.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező jogerős bírósági ítéletet az indítványozó 2004. március 16. napján vette kézhez, panaszát az Alkotmánybíróságon 2004. április 16. napján iktatták. Az indítvány tehát határidőben érkezett.

2. Az Abtv. fentiekben hivatkozott 48. § (1) bekezdéséből egyértelműen kitűnik, hogy az alkotmányjogi panasz esetében a vizsgálat fókuszában nem a bírósági határozat és az azt megelőző peres eljárás, hanem a bíróság által alkalmazott jogszabályok alkotmányossága áll. Így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszra indult eljárásban is utólagos normakontrollt végez, ahogy azt az Alkotmány 32/A. § (1) bekezdése szerinti hatásköri szabály megállapítja. Mindez azonban azzal a következménnyel jár, hogy az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja sem a peres eljárást, sem a bíróság döntés alkotmányosságát.

Ezen túlmenően az Abtv. csak azon jogszabályok alkotmányossági vizsgálatára ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak, amelyeket a bíróság döntése meghozatalakor alkalmazott, és így az alapjogsérelem közvetlenül összefüggésbe hozható a bíróság által alkalmazott jogszabályok alkotmányellenességével.

A Fővárosi Bíróság a régi Art. adó-megállapítási jog elvülésére vonatkozó – és az indítvány benyújtásakor már nem hatályos – 95. § (1) bekezdését, az Abtv. 27. § (2) bekezdését és a Pp. 1. §-t, valamint 2. § (1) bekezdésben foglaltakat nem alkalmazta az alkotmányjogi panaszban megjelölt ítéletben. Az ítéleti indokolás kifejezetten utalt a bírói és az alkotmánybírósági hatáskörök elhatárolására valamint arra, hogy az indítványozó elvüléssel kapcsolatosan tett büntetőjogban alkalmazott okfejtése nem volt a perbeli eset megítélésével összefüggésbe hozható. Az alkotmánybírósági gyakorlat esetleges figyelmen kívül hagyása, a Pp. alapelvi szintű rendelkezéseibe ütköző peres eljárás, pervezetés, valamint az adó-megállapítás jogának elvülésére vonatkozó szabályok alkalmazása, avagy azok mellőzése a bírói döntés jogszerűségének kérdése. Ennek felülvizsgálatára – jogerős közigazgatási bírósági határozat esetében – a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárás keretében rendelkezik hatáskörrel.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § b) és e) pontjai értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy (...) az eljárásra nincs az Alkotmánybíróságnak hatásköre”, illetve „a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek (...)”.

Mivel a Fővárosi Bíróság alkotmányjogi panasszal érintett ítéleti döntésében nem alkalmazta az Abtv. 27. § (2) bekezdése, a Pp. 1. §-a és 2. § (1) bekezdése, valamint a régi Art. 95. § (1) bekezdése szerinti indítványban megjelölt – egyebekben az indítvány benyújtásakor már nem hatályos – rendelkezéseit, és az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a bírói jogalkalmazás jogszerűségének, illetve alkotmányosságának felülvizsgálatára, ezért ezen törvényi rendelkezések tekintetében az Alkotmánybíróság a panaszt érdemi elbírálásra alkalmatlannak ítélte, és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének fentiekben hivatkozott 29. § b) és e) pontjai alapján visszautasította.

A panaszos indítványozta a régi Art. 20. § (4) bekezdésének megsemmisítését is, amely szabály az adóbevallás benyújtásában akadályozott adózó bevallási kötelezettségének teljesítésére vonatkozó igazolási kérelemről, annak időkorlátairól és az adóbevallási kötelezettség teljesítéséről rendelkezik. A panasszal összefüggő ítélet az Artmód. 20. § (7) bekezdése alapján ítélte a keresetet elbírálhatónak. A bíróság nem alkalmazta, csupán utalt a régi Art. 20. § (4) bekezdésében foglaltakra, amikor megállapította, hogy a panaszos adóbevallási kötelezettségének mulasztása kimentésével és határidőben benyújtott adóbevallással sem pótolta. Mindemellett a panaszos nem jelölte meg, hogy a régi Art. 20. § (4) bekezdésében foglalt, a mulasztás igazolásával kapcsolatos szabályok melyik alkotmányos rendelkezésbe ütköznek, és milyen okból.

Mivel a régi Art. 20. § (4) bekezdésével kapcsolatos panasz sem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak és az indítvány ebben a tekintetben hiányos, ezért az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 29. § e) pontjai alapján visszautasította.

3. Az indítványozó az Artmód. 212. § (3) bekezdésével kapcsolatos alkotmányjogi panaszát azzal indokolta, hogy az Artmód. 2000. január 1. napjával hatályba lépő rendelkezései az indítványozóra a régi Art. módosítást megelőző 20. §-a szerinti rendelkezésekhez képest kedvezőtlenebb szabályt tartalmaz. Álláspontja szerint a régi Art. 20. §-a nem zárta ki azt, hogy az ellenőrzés lezárta követően az adózó benyújtsa elmulasztott bevallásait. Ezért az indítványozó értelmezése szerint a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos elvébe, azon belül a visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközött az, hogy az Artmód. 212. § (3) bekezdése a módosított – és az indítványozóra nézve kedvezőtlenebb – szabályozást rendelte alkalmazni a jogvita bírósági megítélésére.

A támadott Artmód. 212. § (3) bekezdését az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 180. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte.

Mivel hatályát veszített jogszabály alkotmányossági vizsgálatára az Abtv. 38. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés, valamint az Abtv. 48. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasz alapján kerülhet csupán sor (legkorábban: 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.), ezért az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben az indítványt érdemi elbírálásra alkalmatlannak, ám tartalmát tekintve megalapozatlannak ítélte.

Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. A jogállam tartalmi elemét jelentő jogbiztonság elve a jogalkotás számára több követelményt fogalmaz meg. Egyebek mellett azt a kötelezettséget írja elő a jogalkotónak, hogy a jogszabályok világosak, egyértelműek, és működésüket tekintve kiszámíthatóak, előreláthatóak legyenek a címezettek számára (...). Kiszámítható és előrelátható a jogi szabályozás – többek között – akkor, ha ténylegesen megvan a lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz igazítsák, mert a jogszabályok a kihirdeté-

süket megelőző időre nézve nem állapítanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvénnyel nem minősítsenek jogellenesnek [25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.]. Következetes az alkotmánybírószági gyakorlat a tekintetben, hogy „valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell”. [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.]

Az Alkotmánybíróság „a létrejött jogviszonyok” alatt az anyagi jogi jogviszonyokat érti, azaz abban az esetben állapít meg alkotmányellenességet, amennyiben a jogalkotó a jogszabály kihirdetését megelőző időre állapít meg kötelezettséget, minősít valamely magatartást jogellenesnek, és rendeli szankció alkalmazását. (349/B/2001. AB határozat, ABH 2002, 1241, 1245.). Az a jogszabályi rendelkezés ütközik tehát a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába, amely „lezárt” anyagi jogi jogviszonyokban kíván kedvezőtlen változást előidézni. Az a jogszabály, amely érinti ugyan az ügyfél eljárás kötelezettségeit, de nincs kedvezőtlen befolyással már fennálló anyagi jogi kötelezettségére, nem minősíthető az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközőnek.

A panaszos esetében az adófizetési kötelezettséggel kapcsolatos anyagi jogi jogviszony az 1994. adóévben keletkezett. A panasszal érintett ítéletben megállapított tényállás értelmében az 1994. év tekintetében az adózó általános forgalmi adónemben elmulasztotta benyújtani adóbevallásait az adóhatóság részére. A jogerős ítélet megállapításai szerint a panaszos mulasztását – a bevallás pótlólagos benyújtásával egyidejűleg – határidőben nem igazolta.

A régi Art. – módosítását megelőzően is – ismerte az adó-megállapítás két útját, az önbevallást, illetve a hatósági adó-megállapítást.

Amennyiben az adózó az önbevallás szabályai szerint – beleértve a mulasztás esetére vonatkozó rendelkezéseket is – kötelezettségeinek nem tett eleget, az azzal a konzekvenciával járt az adózó terhére, hogy az adó megállapítására már csak utólagosan, az adóhatóság ellenőrzése és az ellenőrzés során tett megállapításra alapozott határozata alapján kerülhetett sor. A régi Art. ellenőrzésre vonatkozó 51. és 62. szakaszai alapján a lefolytatott ellenőrzés, az arról készített jegyzőkönyv kézbesítése garanciát jelentett az adózó számára arra, hogy az adott időszak a későbbiekben – törvényben megjelölt eseteket leszámítva – adó-megállapítási szempontból lezárt időszaknak minősült. Ugyanakkor azt is jelentette, hogy önbevallás benyújtásának elmulasztásával a hatósági adó-megállapítási eljárási rendbe terelt ügyben az adózó a hatóság által tett megállapításokat a továbbiakban csupán az Art.-ben megjelölt eljárási jogaival élve befolyásolhatta, utólag nem térhetett vissza az önbevallás rendszerébe. A régi Art. a vitatott módosítást megelőzően is kizárta, hogy az adózó az adóbevallását az

adott időszakra vonatkozó ellenőrzés lezárását követően nyújtsa be.

Az Artmód. 212. § (3) bekezdése a hatályba lépéskor még folyamatban lévő, azaz jogerős adóhatósági határozattal le nem zárt eljárások esetében rendelte alkalmazni – többek között – a régi Art. módosított rendelkezéseit. Ez alól csak a módosítást megelőző, „az adózóra összességében kevésbé terhes bírság-, vagy pótlékfeltételek” esetében állapított meg kivételt. A folyamatban lévő ügyekben ezért alkalmazni kellett az Artmód. 154. § (2) bekezdését, amely kizárta annak lehetőségét, hogy az ellenőrzés megkezdését követően a revízió alá vett időszak vonatkozásában a be nem nyújtott adóbevallást az adózó pótlólagosan benyújtsa.

A régi Art. és az Artmód. fenti rendelkezéseiből megállapítható, hogy azok egyike sem érinti az adózó-panaszos 1994. évi általános forgalmi adónemben fennálló kötelezettségét. Célja nem az, hogy utólagosan terhesebbé tegye az adózó adófizetési kötelezettségét, esetlegesen kedvezőtlenül változtasson annak alapján vagy mértékén. Az Artmód. azt célozza, hogy az önbevallás elmulasztása miatt előtérbe kerülő hatósági adó-megállapításra vonatkozó eljárási szabályokat módosítsa. Megjegyzendő egyebekben, hogy e módosítás sem jelentett kedvezőtlen változást az adózó eljárási jogaiban, mivel az ellenőrzés befejezéseként a hatóság által elkészített és az adózó részére kézbesített jegyzőkönyv a régi Art. esetében is kizárta a határidőben benyújtani elmulasztott adóbevallás utólagos benyújtását.

A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság megalapozatlannak ítélte és elutasította az alkotmányjogi panaszt az Artmód. 212. § (3) bekezdésének megsemmisítésére vonatkozó részében is.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

814/B/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 86. § (1) bekezdés *j)* és *k)* pontjai, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésén alapuló alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 63/A. §-a, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésén alapuló alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2003. évi XCI. törvény, a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvénynek (a továbbiakban: Szja tv.) az ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelmekre vonatkozó rendelkezéseit 2004. január 1. napjától a 63/A. §-sal egészítette ki, valamint módosította az általános forgalmi adóról szóló 1992. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: régi Áfa tv.) 2. számú mellékletében megjelölt tárgyi adómentes tevékenységre vonatkozó szabályokat.

Az indítványozó szerint az Szja tv.-re vonatkozó módosítás sértette az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, mert a hatályba léptetése és a megfogalmazásából eredő tisztázatlanságok miatt az a jogállamiság elvének lényeges elemét jelentő jogbiztonságba ütközött. Álláspontja szerint a módosítás hatályba léptetése nem biztosított kellő időt a felkészülésre, ugyanakkor nem határozta meg az adó alanyaikat, és nem tért ki arra sem, hogy a magánszemély esetében mi tekintendő rendszeres vagy üzletszerű tevékenységnek. Mindez azt eredményezte, hogy az adóhatóság esetleg döntött az adófizetésére kötelezettek köréről és az őket terhelő adókötelezettség mértékéről.

Az indítványozó vitatta a régi Áfa tv. módosítását is. E szerint 2004. január 1. napjától kezdődő hatállyal megszűnt az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti beépítésre szánt terület és az építési telkek értékesítésének tárgyi adómentessége. Az indítványozó álláspontja szerint amennyiben a magánszemély a régi Áfa tv. értelmében adóalany, és az építési telkek rendszeres és üzletszerű értékesítése révén gazdasági tevékenységet vé-

gez, úgy azt adófizetési kötelezettség terheli. Mivel a régi Áfa tv. nem definiálta sem a fizetésre kötelezettek körét, sem a fizetendő adó mértékét, de nincs törvényi definíció az adójogban a „rendszerességre” és az „üzletszerűség” fogalmára sem, ezért az adóhatóság – önkényes – jogértelmezésén múlt, hogy kik és milyen mértékben voltak kötelesek az ilyen értékesítések után általános forgalmi adót fizetni. Mivel a szabályozás adófizetési kötelezettséget érintett, ezért az sértette a jogbiztonság követelményét.

Az indítványozó tehát a jogbiztonságba ütközőnek ítélte azt, hogy a magánszemély anélkül válhat az általános forgalmi adó alanyává rendszeresnek, illetve üzletszerűnek minősített ingatlanértékesítési miatt, hogy az Áfa tv. meghatározná az adófizetésre kötelezett alanyi kört, az adó mértékét, a rendszeresség és az üzletszerűség fogalmát. Álláspontja szerint a normavilágosság kritériumainak meg nem felelő szabályozás lehetőséget teremt arra, hogy az adóhatóság önkényesen állapítsa meg, hogy kit tekint az adó alanyának, és önkényesen állapítsa meg az adó alapját.

Az indítvány benyújtását követően az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló, 2004. november 15-én kihirdetett 2004. évi CI. törvény 300. § (8) bekezdése hatályon kívül helyezte a Szja tv. indítványban vitatott és még hatályban nem lépett 63/A. §-át.

Ezen túlmenően 2007. január 1. napjától kezdődő hatállyal az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: új Áfa tv.) 262. § (1) bekezdés *a)* pontja hatályon kívül helyezte a régi Áfa tv.-t.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatánál a határozat meghozatalakor hatályos jogszabályok tekintetében végzi el a vizsgálatot, amennyiben a hatályos jogszabályok azonos tartalmúak a támadott, de már hatályukat veszített rendelkezésekkel. [elsőként: 137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; legutóbb: 116/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABK 2008. szeptember, 1216, 1217.]

Az új Áfa tv. 85-86. szakaszaiban meghatározza azokat a tevékenységeket, amelyek közérdekű jellegükre, illetve egyéb sajátosságaira tekintettel mentesek az adófizetési kötelezettség alól. Az utóbbi körben rendelkezik a beépített és beépítetlen ingatlanok értékesítésének, illetve az ingatlanok bérbe, avagy hasznobére adásának adómentességéről.

Összevetve a régi és az új Áfa tv. érintett szakaszait megállapítható, hogy némileg eltérő terminológiát használva, de egyező a két szabályozás abban, hogy a „földterület” és a „beépítetlen ingatlan” értékesítését, valamint a lakóingatlan és a beépített ingatlan értékesítését mind a korábbi, mind az újabb szabályozás adómentesnek tekinti. A főszabály alóli kivételek is azonosak. E szerint mindkét szabályozás adókötelesnek minősíti az építési telkek értékesítését, valamint a befejezés előtt álló, és a befejezett lakóingatlanok (az új Áfa tv. szerint „beépített ingatlan”) első elidegenítését. A tartalmi azonosságra tekintettel az Al-

kormánybíróság az eljárást az új Áfa tv. vonatkozó rendelkezéseire nézve folytatta le.

II.

Az Alkotmány felhívott rendelkezése szerint:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

A régi Áfa tv. érintett rendelkezése szerint:

„A 30. § (1) bekezdésében meghatározott termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások a következők:

1. földterület (ide nem értve az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerinti beépítésre szánt területet, építési telket) értékesítése, bérbe- és haszonbérbeadása (SZJ 70.20.12.6, 70.20.12.7, 70.20.12.8);

2. a lakóingatlan értékesítése, kivéve az építés befejezése előtti értékesítést, valamint az építés befejezését követő első értékesítést;”

Az új Áfa tv. indítvány kapcsán vizsgált rendelkezései:

„86. § (1) Mentés az adó alól:

(...)

j) a beépített ingatlan (ingatlanrész) és az ehhez tartozó földrészlet értékesítése, kivéve annak a beépített ingatlan (ingatlanrésznek) és az ehhez tartozó földrészletnek az értékesítését, amelynek

ja) első rendeltetésszerű használatbavétele még nem történt meg; vagy

jb) első rendeltetésszerű használatbavétele megtörtént, de az arra jogosító hatósági engedély jogerőre emelkedése és az értékesítés között még nem telt el 2 év;

k) a beépítetlen ingatlan (ingatlanrész) értékesítése, kivéve az építési telek (telekrész) értékesítését;

l) az ingatlan (ingatlanrész) bérbeadása, haszonbérbeadása.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó a Szja tv. 63/A. §-ának alkotmányellenességét állította, és megsemmisítését indítványozta. A jogalkotó azonban a törvényhelyet még hatályba lépését megelőzően hatályon kívül helyezte.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetve módosított rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés. Már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság a konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és a 48. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja, mivel ilyenkor az alkalmazási tilalom kimondására van lehetőség. [elsőként: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.; legutóbb: 99/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABK 2008. június, 929, 934.]

Az indítvány az Abtv. 1. § *b)* pontja szerinti utólagos normakontrollra irányult, ám a vizsgálni kért törvényi szabály az indítvány benyújtását követően hatályát veszítette. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.). 31. § *a)* pontja értelmében „az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált, (...)”.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Szja tv. 63/A. §-sa tekintetében az eljárást megszüntette.

2. Az Alkotmánybíróság számos határozatában megfogalmazta a normatartalommal szembeni alkotmányossági elvárásokat. 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában elvi élel mutatott rá arra, hogy „a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon.” (ABH 1992, 135, 142.) Több határozatában is kimondta, hogy a normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabály a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak. [pl. 1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135–136.; 1063/B/1996. AB határozat, ABH 2005, 722, 725–726.; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 766, 769.]

Az adójogban a normavilágosság kötelezettsége fokozottan terheli a jogalkotót. Amennyiben az állam bizonyos személyi körben, bizonyos tevékenységgel összefüggésben jövedelemszerzést feltételez, de a személyi kört és az adó alapját képező jövedelmet nem határozza meg pontos törvényi szintű szabály, az ilyen szabályozás nem csak az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe, hanem a 70/I. §-ában megfogalmazott, a jövedelmi és vagyoni viszonyokhoz igazodó arányos közteherviselés elvébe is ütközhet. Jogalkalmazói értelmezéssel nem tehető alkotmányossá a normavilágosság követelményének meg nem felelő adójogi szabályozás.

Az indítványozó által vitatott szabályok szerint azok a magánszemélyek, akik építési telkek és beépített ingatlanok értékesítését rendszeresen és üzletszerűen végzik, gazdasági tevékenységet folytatnak, ezért az általános forgalmi adóra vonatkozó szabályok szerint adófizetésre kötelezettek.

Az új Áfa tv. – a korábbi szabályozással lényegileg egyezően – határozza meg az általános forgalmi adó alanyát. E szerint adóalany „az a jogképes személy vagy szervezet, aki (amely) saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, tekintet nélkül annak helyére, céljára és eredményére”. Az adóalanyiságot eszerint a gazdasági tevékenység alapozza meg, amelyet az új Áfa tv. 6. § (1) bekezdése – szintén a régi Áfa tv.-hez hasonlóan – akként definiál, hogy az „valamely tevékenység üzletszerű, illetőleg tartós vagy rendszeres jelleggel történő folytatása, amennyiben az ellenérték elérésére irányul, vagy azt eredményezi, és annak végzése független formában történik”.

Az új Áfa tv. – a korábbi szabályozáshoz hasonlóan – nem a „rendszeres”, illetve az „üzletszerű” gazdasági tevékenység definícióját adja meg, hanem 6. és 7. szakaszában, részletszabályokban teszi egyértelművé, hogy mely tevékenység, milyen körülmények között tekintendő az adóalanyiság szempontjából gazdasági tevékenységnek. Az új Áfa tv. 6. § (4) bekezdés *b)* és *c)* pontjai kifejezetten gazdasági tevékenységnek minősítik azt az esetet, amikor „az egyébként nem adóalanyi minőségben eljáró személy” sorozatos jelleggel értékesít építési telket, vagy beépített ingatlant, a hozzá tartozó földrészlettel. E törvényhelyhez kapcsolódik az új Áfa tv. 86. § (1) bekezdésének *k)* és *l)* pontja, amelyek az ingatlanértékesítés adómentes formáit határozzák meg.

Az új Áfa tv. 259. §-ának értelmező rendelkezései között, a 18. pont egyértelművé teszi a jogalkalmazás számára azt, hogy mit tekint „sorozatos értékesítésnek”. E szerint sorozatos jellegű az értékesítés, „ha 2 naptári éven belül negyedik vagy további építési telket (telekrészt) és/vagy beépítés alatt álló, illetőleg beépített új ingatlant értékesítenek, valamint a rá következő 3 naptári éven belül további építési telket (telekrészt) és/vagy beépítés alatt álló, illetőleg beépített új ingatlant értékesítenek azzal, hogy ha olyan építési telket (telekrészt) és/vagy beépítés alatt álló, illetőleg beépített új ingatlant értékesítenek,

a) amely tulajdon kisajátításának tárgyát képezi, vagy

b) amelynek szerzése az értékesítőnél – az illetékekről szóló törvény alapján – öröklési illeték tárgyát képezte, az az előzőekben említett darabszámba beleszámít ugyan, de önmagában nem minősül sorozat jellegűnek”.

A kifejtettek értelmében az új Áfa tv. egyértelműen, a normavilágosság követelményének megfelelően határozza meg a jogalkalmazás számára azt a személyi kört, és azt az értékesítési tevékenységet, amely az adófizetési kötelezettség szempontjából figyelembe veendő, és amely az adóhatóság önkényes eljárásának lehetőségét ebből a szempontból kizárja.

Az Alkotmánybíróság a kifejtett indokok alapján az indítvány megalapozatlannak tekintette, ezért elutasította azt.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k., alkotmánybíró
Dr. Bragyova András s. k., alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., alkotmánybíró
Dr. Kiss László s. k., alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., alkotmánybíró
Dr. Lenkovic Barnabás s. k., alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., alkotmánybíró
Dr. Trócsányi László s. k., alkotmánybíró

568/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 38/C. § (1) bekezdés második mondata, 38/C. § (2) bekezdés második és harmadik mondata, 38/C. § (4) bekezdés utolsó mondata, valamint 43. § (6) bekezdés *a)* és *d)* pontjai alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet 23/B. § (1) bekezdése, valamint 23/I. §-a alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 38/E. § (2) bekezdésében az „ingyenes” szövegrész, valamint a 2005. november 1-jéig hatályos 44. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az Alkotmánybírósághoz indítvány érkezett a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Bt.), valamint a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.

Az indítványozó a Bt. 38/C. § (1) bekezdését (tartalma szerint csupán második mondatát), 38/E. § (2) bekezdését (azon belül az „ingyenes” fordulatot), illetve a Vhr. 23/I. §-át támadta, mivel álláspontja szerint e rendelkezések korlátozzák az önkormányzatok tulajdonhoz való jogát, amiért a közterületen létesített elosztóvezetékre nem kell vezetékjogot, illetve használati jogot alapítani, illetve a kisajátított ingatlant ingyenesen az elosztóvezeték tulajdonosának használatába kell adni. Az indítványozó úgy vélte, e rendelkezések miatt az önkormányzatok bevételektől esnek el, s a jogalkotó indokolatlanul kizárja a szerződési szabadság elvét. Ezáltal sérül a jogállamiság elve, és nincs biztosítva a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogúsága. Az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés elmaradása egyben sérti az ingatlan-nyilvántartás nyilvánosságának és közhitelességének elvét. Mindez pedig ellentétes a közérdekű adatok megismerhetőségével és a jogállamisággal.

A Bt. 38/C. § (2) bekezdése az indítványozó szerint sérti a jogállamiság elvét és az Alkotmány 56. §-át, mert a tulajdonosi hozzájárulás nem vonható vissza. Sérelmezte továbbá, hogy a vezetékjogra vonatkozó szabályoktól nem lehet a feleknek eltérniük.

A Bt. 38/C. § (4) bekezdését azért kifogásolta, mert a vezetékjognak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését megelőző gyakorlása sérti az ingatlan-nyilvántartási alapelveket, így sértheti a jóhiszemű szerző jogait, más gazdasági szereplő tulajdonhoz való jogát.

A Bt. 44. § (4) bekezdés *a)–c)* pontjai az indítványozó meglátása szerint a piacgazdaság elvét sértik, mert a bányavállalkozás érdekei elsőbbséget kapnak, a gazdaság más szereplőinek szintén méltányolható érdekeivel szemben. Ezen kívül pedig figyelmen kívül marad az Alkotmány 12. § (2) bekezdése, viszont ebben az összefüggésben indokolást nem adott elő.

A Vhr. 23/B. § (1) bekezdése és 23/I. §-a az indítványozó szerint ellentétes a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 4. § *a)* pontjával és 15. § (2) bekezdésével, mivel a tulajdonviszonyokat törvényben kell szabályozni. Az egyéb érdekelt (haszonélvezeti jog jogosultja, jelzálogjog jogosultja, stb.) jogait is sértik a megjelölt rendelkezések, a kártalanításból való kizárásuk „nem jogállami megoldás”. A 23/B. § (1) bekezdése továbbá, indokolatlanul korlátozza a tulajdonos jogait, amiért a kártalanítás összegének letétbe helyezését követően

lehetővé teszi a munkálatok megkezdését, még a jogvita jogerős lezárását megelőzően.

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a Bt. 44. § (4) bekezdésének *a)–c)* pontjait a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 339. § 6. pontja hatályon kívül helyezte. Mivel az indítványozó által kifogásolt rendelkezések egy része az elbíráláskor a Bt. 43/B. § (6) bekezdés *a)* és *d)* pontjában bár módosított tartalommal, de megtalálható, az Alkotmánybíróság a vizsgálatot ez utóbbi rendelkezések tekintetében folytatta le. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Vhr. 23/B. § (1) bekezdését a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével, valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról és hatályon kívül helyezéséről szóló 182/2009. (IX. 10.) Korm. rendelet 146. § (11) bekezdése 2009. október 1-jei hatállyal módosította. A változás az indítványozó által felvetett kifogásokat nem érintette, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot az elbíráláskor hatályban lévő szöveg vonatkozásában végezte el.

Az Alkotmánybíróság beszerezte az igazságügyi és rendészeti miniszter, valamint a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„12. § (2) Az állam tiszteletben tartja az önkormányzatok tulajdonát.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

(...)

b) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat,

c) az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül, (...)

„56. § A Magyar Köztársaságban minden ember jogképes.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Bt.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos, az indítványozó által kifogásolt rendelkezései:

„38/C. § (1) Az elosztóvezeték idegen ingatlanon történő elhelyezésére és üzemeltetésére, a biztonsági övezet mértékében, kártalanítás ellenében, az engedélyes, illetőleg az elosztóvezeték tulajdonosa javára vezetékjog engedélyezhető, ha az ingatlan használatát az lényegesen nem akadályozza. Nem kell vezetékjogot megállapítani a közterületen létesített elosztóvezetékre és annak idegen ingatlant érintő biztonsági övezetére. Ebben az övezetben építmény létesítése esetén, ha az építmény használati jellege indokolja, az építési hatóság kötelezheti az elosztói engedélyest a biztonsági övezet csökkentésére.

(2) Az elosztóvezeték az ingatlan tulajdonosának hozzájárulásával is elhelyezhető és üzemeltethető. A tulajdonosi hozzájárulás a vezetékjoggal azonos, e törvényben megállapított jogosultságokat és kötelezettségeket keletkeztet. A tulajdonosi hozzájárulás nem vonható vissza.

(...)

(4) A vezetékjog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését az engedélyes, valamint az elosztóvezeték tulajdonosa köteles kérni. A vezetékjog a gázelosztó-vezeték mindenkori engedélyesét, illetőleg tulajdonosát illeti meg, és az ingatlan mindenkori tulajdonosát terheli. A vezetékjog a jogerős határozat, illetve a tulajdonos hozzájárulása alapján a bejegyzés előtt is gyakorolható.”

„44. § (4) Azonnali végrehajtást rendelhet el a hatóság, ha a határozata

a) a műszaki üzemi terv jóváhagyására,

b) a bányatelek megállapítására,

c) szolgálat, vezetékjog, használati jog alapítására, biztonsági övezetben történő kisajátításra,

(...) irányul.”

A Bt. indítvánnyal támadott, elbíráláskor hatályos rendelkezése:

„43/B. § (6) A bányafelügyelet

a) a műszaki üzemi terv jóváhagyására irányuló határozatát munkavédelmi, környezet- vagy természetvédelmi okból, továbbá közérdekű közlekedési infrastruktúra kialakítása, illetve az energiaellátás folyamatos biztosítása érdekében,

(...)

d) vezetékjog, használati jog alapítására irányuló határozatát közérdekű közlekedési infrastruktúra kialakítása,

továbbá az energiaellátás folyamatos biztosítása érdekében

fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilváníthatja.”

3. A Vhr.-nek az indítvány benyújtásakor hatályos, kifogásolt rendelkezései:

„23/B. § (1) A Bt. 38/A–38/F. §-aiban meghatározott jogok gyakorlása során az ingatlan értékcsökkenése, az abban keletkező kár vagy a kisajátított ingatlanért fizetendő kártalanítás összegében a Bt. 38/A. §-ának (1) bekezdése szerinti engedélyes (a továbbiakban: engedélyes) és az idegen ingatlan tulajdonosa, használója (a továbbiakban együtt: ingatlantulajdonos) állapotodik meg. Megállapodás hiányában az engedélyes az engedélyben foglalt munkálatokat csak akkor kezdheti meg, ha a költségére készített szakvéleményben foglalt kár kártalanítási összegét az ingatlantulajdonos részére átadta, illetőleg annak javára a bíróságon kezelt letétekről szóló külön jogszabály rendelkezéseinek megfelelően bírósági letétbe helyezi, és arról az ingatlan tulajdonosát tájékoztatja.”

„23/I. § Használati jog alapításában az engedélyesnek és az ingatlantulajdonosnak kell megállapodnia. Megállapodás hiányában a használati jog alapítását az engedélyes a bányafelügyeletről kérheti. A használati jog alapítására a 23/D–23/H. §-okban foglaltakat értelemszerűen kell alkalmazni, egyebekben Ptk. 108. §-a és 171. §-a az irányadó. Nem kell használati jogot alapítani, ha a létesítmény elosztóvezeték részeként közterületen kerül elhelyezésre.”

A Vhr. elbíráláskor hatályos rendelkezése:

„23/B. § (1) A Bt. 38/A–38/F. §-ában meghatározott jogok gyakorlása során az ingatlan értékcsökkenése, az abban keletkező kár vagy a kisajátított ingatlanért fizetendő kártalanítás összegében a Bt. 38/A. § (1) bekezdése szerinti engedélyes (a továbbiakban: engedélyes) és az idegen ingatlan tulajdonosa, használója (a továbbiakban együtt: ingatlantulajdonos) állapotodik meg. Az engedélyes ajánlatát a Bt. 38/A. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjában meghatározott jogot alapító határozat végrehajthatóvá válásától számított 15 napon belül köteles igazolható módon megküldeni. Megállapodás hiányában az engedélyes az engedélyben foglalt munkálatokat csak akkor kezdheti meg, ha a költségére készített szakvéleményben foglalt kár kártalanítási összegét az ingatlantulajdonos részére átadta, vagy annak javára a bíróságon kezelt letétekről szóló külön jogszabály rendelkezéseinek megfelelően bírósági letétbe helyezte, és arról az ingatlan tulajdonosát igazolható módon tájékoztatta.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó a jelen indítványához tartalmában igen hasonló indítványt terjesztett elő a villamos energiáról szóló törvény, illetve az annak végrehajtására kiadott

kormányrendelet egyes rendelkezései vonatkozásában. Ezt az indítványt az Alkotmánybíróság a 161/B/2006. AB határozatában bírálta el (ABK 2009. június, 793.; a továbbiakban: Abh1.), és azt alaptalannak találta. A Alkotmánybíróság az 1200/B/2005. AB határozatában (ABK 2010. január, 47., a továbbiakban: Abh2.) pedig azt az indítványt utasította el, mely a Bt. közterületre, közútra történő bányászati célú szolgálat alapítását kizáró 32. § (5) bekezdésének megsemmisítésére irányult. Az Abh1.-ben és az Abh2.-ben foglalt megállapításokat az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is irányadónak tekintette.

2. Az indítványozó álláspontja szerint a Bt. 38/C. § (1) bekezdésének azon mondata, mely szerint nem kell vezetékjogot megállapítani a közterületen létesített elosztóvezetésekre és annak idegen ingatlant érintő biztonsági övezetére, korlátozza az önkormányzatok tulajdonhoz való jogát, nem biztosítja a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogúságát. Az önkormányzatok egyúttal bevételektől esnek el, hisz a használati jog forgalomképes, értéke van. Az indítványozó ennek keretében – tartalmilag – hivatkozott a 3/2000. (II. 25.) AB határozat indokolásában foglalt érvelésre (ABH, 2000, 38, 41–41.).

Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróságnak a Bt. azon szabályát kellett elbírálnia, mely szerint közterületre, közútra, vasúti pályára, folyóvizet, csatornák területére bányászati célú szolgálat alapítani nem lehet. Az Alkotmánybíróság indokolásában rámutatott: „A Bt. 32. § (4) bekezdése szerint a vezeték nyomvonalát úgy kell kijelölni és megtervezni, hogy az lehetőleg közterületen haladjon és a lehető legkisebb mértékben érintsen termőföldet vagy egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant. A vezetékét úgy kell tervezni, kivitelezni és üzemeltetni, hogy annak hatása az érintett terület lakosságának egészségét ne veszélyeztesse, a természeti környezetet és tájképi értékét és általában a környezet elemeit a lehető legkisebb mértékben változtassa meg.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Éptv.) 2. § 13. pontja szerint közterület a közhasználatra szolgáló minden olyan állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterület, amelyet a rendeltetésének megfelelően bárki használhat, és az ingatlan-nyilvántartás ekként tart nyilván. Egyéb ingatlanoknak a közhasználat céljára átadott területrészére – az erről szóló külön szerződésben foglaltak keretei között – a közterületre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Közterület rendeltetése különösen: a közlekedés biztosítása (utak, terek), a pihenő és emlékhelyek kialakítása (parkok, köztéri szobrok stb.), a közművek elhelyezése.

E rendelkezések egybevetéséből következik, hogy a közművek elhelyezésére főszabály szerint a közterület (akár állami, akár önkormányzati tulajdonban van) szolgál, így a szolgálatalapítás – melynek célja a közmű üzemeltetésének biztosítása – indokolatlan, hiszen a közterület ezt a funkciót eleve magában hordozza.” [ABK 2010. január, 47, 49–50.; megerősítette: 27/2010. (III. 5.) AB határozat, MK 2010,

32. szám, 10001, 10004. o.] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság nem találta megalapozottnak az Alkotmány 9. § (1) bekezdésére alapított indítványt.

A fenti következtetések a jelen ügyben is megfelelően irányadók. Azaz a közterület (legyen az állami vagy önkormányzati tulajdonban) rendeltetése – egyebek mellett – a közművek, így a Bt. szerinti gáz elosztóvezetékek elhelyezése. Ezért vezetékjog alapítása a közterületen indokolatlan. Ezt juttatja kifejezésre az indítványozó által kifogásolt rendelkezés is. Egyúttal ebből a szabályból – szemben a 3/2000. (II. 25.) AB határozatban elbírált előírással – nem következik, hogy a közterület tulajdonosa ingyenesen lenne köteles hozzájárulni az elosztóvezeték megépítéséhez. A bányafelügyelet hatáskörébe tartozó sajátos építményekre vonatkozó egyes építésügyi hatósági eljárások szabályairól szóló 96/2005. (XI. 4.) GKM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú mellékletének 3.1. pontja – a rendeletben meghatározott kivételekkel [R. 4. § (1) bekezdése] – a bányafelügyelet építésügyi hatósági engedélyéhez kötött létesítmények közé sorolja a földgáz-elosztó és -célvezetéseket, valamint tartozékait. Az R. 14. § a) pontja értelmében az építési engedély iránti kérelemhez mellékelni kell az építető építési jogosultságát igazoló okiratot. Az R. 6. § (1) bekezdés b) pontja szerint az építető építési, bontási, fennmaradási, rendeltetés-megváltoztatási jogosultságát más tulajdonban lévő ingatlanon történő építési tevékenység végzése esetében az ingatlanal rendelkező jogosult (jogosultak) hozzájáruló nyilatkozatával vagy az ezt pótló jogerős és végrehajtható bírósági ítélettel vagy közigazgatási határozattal igazolhatja. Önkormányzati tulajdonban álló közterületen létesítendő elosztóvezeték esetén tehát vezetékjog hiányában a tulajdonos hozzájáruló nyilatkozatára van szükség, melynek megadása nem feltétlenül történik ingyenesen. Szemben az indítványozó hivatkozásával, a kifogásolt rendelkezés nem zárja ki, hogy az önkormányzat hozzájárulásának megadását megfelelő ellentételezéshez (kártalanításhoz) kösse.

A fentiekre tekintettel nem állapítható meg az önkormányzati tulajdon, s ezáltal az Alkotmány 9. § (1) bekezdésének, 12. § (2) bekezdésének, 13. §-ának, 44/A. § (1) bekezdés b)–c) pontjainak és 70/A. § (1) bekezdésének sérelme, ezért az indítványt az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban elutasította.

Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés elmaradása ellentétes a nyilvánosság és a közhitelesség elveivel, ezért sérül az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, valamint 61. §-a. Tekintettel arra, hogy közterületen magának a vezetékjognak az alapítása szükségtelen, az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés hiánya nem vet fel alkotmányossági problémákat. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban is elutasította.

3. Az indítványozó több szempontból kifogásolta a Bt. 38/C. § (2) bekezdésének egyes rendelkezéseit.

3.1. Az a szabály, mely szerint a tulajdonosi hozzájárulás a vezetékjoggal azonos, a Bt.-ben megállapított joga-

sultságokat és kötelezettségeket keletkeztet, az indítványozó szerint nem teszi lehetővé a feleknek, hogy a törvénynek a vezetékJogra vonatkozó rendelkezéseitől eltérjenek. Ez pedig ellentétes a piacgazdaság alkotmányi megfogalmazásával, mely feltételezi a szerződési szabadságot.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alkotmány – a piacgazdaság deklarálásán túl – gazdaságpolitikailag semleges. Az Alkotmányból az állami beavatkozás nagysága, ereje, még kevésbé annak tilalma közvetlenül nem vezethető le. A piacgazdaság alkotmányos feladat, amely a jogállamiság alapintézményeivel való összefüggésein kívül irreleváns minden alkotmányossági vizsgálatnál. A piacgazdasághoz senkinek sincs joga, reá alapjogsérelem nem alapítható. Ebből következően egyes jogszabályi rendelkezések közvetlenül a piacgazdaság alkotmányos elvét nem sérthetik, reá közvetlenül alkotmányossági kifogás nem alapítható. [33/1993. (V. 28.) AB határozat, ABH 1993, 247, 249.; 21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 119.; 1524/B/1992. AB határozat, ABH 1995, 651, 655.] A piacgazdaság lényegi eleme a szerződési szabadság. [13/1990. (VI. 18.) AB határozat, ABH 1990, 54, 55.] E jog alkotmányos jog, de nem alapjog. Így alkotmányosan még lényegi tartalmát illetően is korlátozható, amennyiben a korlátozás végső eszközének fennállnak az alkotmányos indokai. [61/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 358, 361.] Közvetlenül a szerződési szabadságra mint alkotmányos jogra az alapvető jogok megsértéséhez hasonló alkotmány-sérelem nem alapozható. Alkotmány-sértés megállapításához az kell, hogy a szerződési szabadsággal szoros kapcsolatban álló, a szerződési szabadságot megvalósító, magában foglaló alapvető jog vagy alkotmányos intézmény is megvalósuljon. (327/B/1992. AB határozat, ABH 1995, 604, 607.)

A vezetékJoggal kapcsolatos tulajdonosi hozzájárulás mint egyoldalú nyilatkozat kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bt. támadott szabálya nem a szerződési szabadságot korlátozza, hanem a tulajdonosi hozzájárulás joghatásait rögzíti. Azt határozza meg, hogy a vezetékJoggal azonos jogok és kötelezettségek miként keletkezhetnek hatósági határozaton kívül, a tulajdonos nyilatkozatával. E jogok és kötelezettségek érintésén túl a tulajdonos és az engedélyes (elosztóvezeték tulajdonosa) a tulajdonosi hozzájárulás megadásának feltételeiben (pl. a kártalanítás összegében) szabadon állapodhatnak meg.

A fentiekre figyelemmel a piacgazdaság és a szerződési szabadság sérelme a Bt. 38/C. § (2) bekezdésének második mondatával összefüggésben nem állapítható meg.

3.2. Az indítványozó szerint a jogállamiságot és a jogképességet megfogalmazó alkotmányi rendelkezéssel ellentétes a Bt. 38/C. § (2) bekezdésének utolsó mondata, mely szerint a tulajdonosi nyilatkozat nem vonható vissza.

Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy több olyan jogszabályhely is van, mely egyes nyilatkozatok visszavonását tiltja. Ezek háttérében épp a jogbiztonság, s azon személyek jogainak, jogos érdekeinek védelme áll, akiket a nyilatkozat közvetlenül vagy közvetetten érint. Jelen esetben a tulajdonosi hozzájárulás alapján az engedélyes olyan

beruházásokat végez, amelyek célja elosztóvezetékek elhelyezése és üzemeltetése, s ezáltal mások földgázzal történő ellátása. A tulajdonosi hozzájárulás visszavonása mind az ellátás, mind a keletkező jogviszonyok vonatkozásában bizonytalan helyzetet eredményezne. A jogállamiság sérelme így nem állapítható meg.

A Bt. 38/C. § (2) bekezdés utolsó mondata és az Alkotmány 56. §-a között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya pedig az indítvány elutasítását eredményezi [985/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 652, 653–654.; 32/2000. (X. 20.) AB határozat, ABH 2000, 215, 220.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.].

Míndezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Bt. 38/C. § (2) bekezdésének második és utolsó mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

4. Az indítványozó szerint a Bt. 38/C. § (4) bekezdésének utolsó mondata az ingatlan-nyilvántartás alapelveinek [az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 2. (helyesen 3.), 4., 5. és 7. §-ainak] sérelme miatt ellentétes a jogállamiság elvével.

A vezetékJog, valamint annak ingatlan-nyilvántartási bejegyzése jogi jellegével az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletesen foglalkozott. Ennek keretében megállapította, hogy a villamos energiáról szóló törvénynek azon szabályai, melyek a jogerős hatósági határozaton, illetve a megállapodáson alapuló vezetékJog, illetve a használati jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzését megelőzően már lehetőséget adnak a vezetékJog gyakorlására, nem ellentétesek sem az Inyvtv. 3. §-ában megfogalmazott bejegyzés elvével, sem az Inyvtv. 5. §-ában foglalt közhitelesség elvével, de az Inyvtv. 6. §-ában foglalt nyilvánosság és a 7. §-ban megfogalmazott rangsor elvével sem. Az Abh1.-ben kifejtett indokolás jelen ügyben is helytálló, így a Bt. 38/C. § (4) bekezdés utolsó mondata és az Inyvtv. alapelveinek kollíziója nem valósul meg. A jogállamiság sérelme ezért a Bt. 38/C. § (4) bekezdésének utolsó mondata vonatkozásában nem állapítható meg.

Az indítványozó hivatkozott az Alkotmánynak a közérdekű adatok nyilvánosságát megfogalmazó 61. §-ának sérelmére is. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejtette (ABK 2009. június, 793, 797.), majd az Abh2.-ben megerősítette (ABK 2010. január, 47, 51–52.), hogy az ingatlan-nyilvántartás nyilvánossága nem a közérdekű adatok nyilvánosságának az elvén alapul, hiszen a bejegyzett adatok zömében nem közérdekű adatok, hanem a nyilvánosság elve hagyományosan a forgalom biztonságát védő szabály, melynek esetében személyes adatok törvény által közérdekből kötelezővé tett nyilvánosságáról van szó (hasonlóan a cégnyilvántartás nyilvánosságához). Így az indítványozó által közérdekű adatnak vélt jogkorlátozások bejegyzésének hiánya a közérdekű adatok nyilvánosságának elvével alkotmányjogilag értékelhető összefüggésben nem hozható.

Az Alkotmánybíróság ezért a Bt. 38/C. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt mindkét vonatkozásban elutasította.

5. Az indítványozó – a piacgazdaság elve alapján – a Bt. azon szabályait is kifogásolta, melyek lehetővé teszik a bányafelügyelet számára, hogy a műszaki terv jóváhagyására, illetve vezetékJog és használati jog alapítására irányuló határozatát fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilváníthassa [43/B. § (6) bekezdés *a*) és *d*) pontja]. Az Alkotmánybíróság a jelen határozat indokolásának III/3.1. pontjában már kifejtette, hogy egyes jogszabályi rendelkezések közvetlenül a piacgazdaság alkotmányos elvét nem sérthetik, reá közvetlenül alkotmányossági kifogás nem alapítható. Az indítványozó ugyan utalt az Alkotmány 12. § (2) bekezdésének sérelmére, ezzel összefüggésben ugyanakkor további indokolást nem adott elő. Ezért az Alkotmánybíróság a Bt. 43/B. § (6) bekezdés *a*) és *d*) pontja megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

6. A Vhr. 23/B. § (1) bekezdése a Bt. 38/A–38/F. §-aiban szabályozott jogok létesítésével, e jogok alapításáért járó kártalanítás részletszabályaival foglalkozik. Az indítványozó e szabályokat egyrészt azért kifogásolta, mert ellentétesek a Jat. 4. § *a*) pontjával, illetve 15. § (2) bekezdésével. A Jat. 4. § *a*) pontja értelmében a magánszemélyek és a jogi személyek vagyoni viszonyait törvényben kell szabályozni. A 15. § (2) bekezdése pedig rögzíti, hogy az adott tárgykörbe tartozó alapvető jogok és köteleességek szabályozására nem lehet felhatalmazást adni.

Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben már kiemelte, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem mindenfajta összefüggés az alapjogokkal követeli meg a törvényi szintű szabályozást. Így például a 64/1991. (XII. 17.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kimondta: »[v]alamilyen alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csakis törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. Közvetett és távoli összefüggés esetében azonban elegendő a rendeleti szint is. Ha nem így lenne, minden törvényben kellene szabályozni. Ebből az következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy – az alapjoggal való kapcsolata intenzitásától függően – törvénybe kell-e foglalni vagy sem.« (ABH 1991, 297, 300.)» (ABK 2009 június, 793, 799.)

A Bt. 38/A. § (6) bekezdése értelmében a felszíni ingatlan korlátozására vonatkozó jogok tartalmával, engedélyezésével, megszűnésével és a kártalanítással kapcsolatos részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg. A Vhr. kifogásolt szabálya e felhatalmazás keretében született, s a kártalanításról való megállapodás részletszabályait határozza meg. Ezek az alapvetően technikai jellegű szabályok – melyek egyébként összhangban vannak az egyéb törvényi rendelkezésekkel – nem igényelnek törvényi szintű rendezést, miként arra az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben ha-

sonló szabályokkal összefüggésben már rámutatott (ABK 2009. június, 793, 799.). Az indítványozó azon felvetése, hogy az egyéb érdekelttek (haszonélvező, használó) jogai sérelmet szenvednek, mert róluk a Vhr. hallgat, s így őket kizárják a kártalanításból, nincs összhangban magával a támadott rendelkezés szövegével sem, mely kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a kártalanítás összegében az idegen ingatlan tulajdonosa, használója állapodik meg. Az ingatlan terhelő jelzálog jogosultjának a kártalanításból való „kizárása” pedig a jelzálogjog biztosítéki (értékjog) jellegéből fakad. Így a jogállamiság sérelme az indítványozó által felhozott indokok alapján nem állapítható meg.

Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy megállapodás hiányában is lehetősége van az engedélyesnek az engedélyben meghatározott munkálatok megkezdésére, azaz mielőtt a kérdésben jogerős döntés születne. Ez álláspontja szerint „kírvóan sérti a jogbiztonság elvét”, mert ellentétes az ingatlan-nyilvántartási elvekkel, és sérti mások tulajdonjogát. A jogbiztonság sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a jelen határozat indokolásának III/4. pontjában kifejtettekre. A tulajdonjog korlátozásával kapcsolatban pedig rámutat arra, hogy a Vhr. 23/B. § (1) bekezdésének utolsó mondata alapján az engedélyes a munkálatok megkezdésére csak akkor jogosult, ha a költségére készített szakvéleményben foglalt kár kártalanítási összegét az ingatlantulajdonos részére átadta, vagy annak javára a bíróságon kezelt letétekről szóló külön jogszabály rendelkezéseinek megfelelően bírósági letétbe helyezte, és arról az ingatlan tulajdonosát igazolható módon tájékoztatta. A Vhr. 23/B. § (2) bekezdése értelmében pedig, ha a Bt. 38/A. §-ának (1) bekezdése szerinti jogok alapján végzett munkával, vagy a Bt. 38. §-ának (4) bekezdése szerinti helyreállítási kötelezettség nem, vagy nem megfelelő végzésével összefüggő kárt és kártalanítási összeget az engedélyes az ingatlan tulajdonosának nem fizeti meg, vagy az általa felajánlott és az ingatlantulajdonos által át nem vett, illetőleg bírósági letétbe helyezett összeg a kárt nem fedezi, a károsult a további igényét bírósági eljárás során érvényesítheti. Az Alkotmánybíróság e vonatkozásban irányadónak tekinti az Abh1.-ben kifejtett álláspontját (ABK 2009. június, 793, 800.), mely szerint a tulajdonhoz való jog sérelmére vonatkozó indítványozói állítás nem megalapozott. Megállapodás hiányában hatósági, illetve ennek nyomán bírósági határozat dönt a kártalanítás összegéről. A Vhr. által kialakított rendszer a tulajdonjogot nem sérti, éppen a védelmére – a benne esett kár megtérítésére – szolgál, ha ebben a kérdésben vita alakul ki a tulajdonos és a hálózati engedélyes között.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Vhr. 23/B. § (1) bekezdése megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

7. Az indítványozó végül kezdeményezte a Vhr. 23/I. §-ának megsemmisítését.

7.1. Hivatkozott egyrészt a Jat. 4. § *a*) pontjának, illetve 15. § (2) bekezdésének sérelmére. Az indítványozó ezen

kifogásával összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a Vhr. 23/B. § (1) bekezdésével kapcsolatban, a jelen határozat indokolása III/6. pontjában foglalt megállapításokra, melyekre tekintettel a Vhr. 23/I. §-ával szemben előterjesztett indítvány is megalapozatlan, ezért azt az Alkotmánybíróság elutasította.

7.2. Az indítványozó szerint a Vhr. 23/I. §-a – hasonlóan a Bt. 38/C. § (1) bekezdés első mondatához – az önkormányzatok tulajdonjogát is korlátozza, miután közterületre nem kell használati jogot megállapítani. Ezáltal pedig az önkormányzatok bevételektől esnek el. Az indítványozó azzal is érvelt, hogy más érdekeltnek jogai (pl. haszonélvező) is sérülhetnek. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Vhr. 23/I. §-a a Bt. 38/D. §-ában szabályozott használati joghoz kapcsolódik, mely a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: Ptk.) a kifogásolt Vhr. rendelkezés által is hivatkozott 108. és 171. §-aiban megfogalmazott tulajdonkorlátozással áll összefüggésben. Mind a Ptk., mind a Bt. 38/D. §-a a tulajdonos tőrési kötelezettsége, a tulajdon korlátozása keretében kezeli a használati jogot, melyről épp ezért a tulajdonosnak kell megállapodnia az engedéllyessel. A Vhr. 23/I. §-a e szabályokkal összhangban határozza meg (ismétli meg) a megállapodást kötő alanyokat. Ha a létesítményt a helyi önkormányzat tulajdonában álló közterületen helyezik el – mely egyébként összhangban áll az Éptv.-nek a közterület rendeltetését meghatározó, már idézett 2. § 13. pontjával –, akkor a Bt.-nek a vezetékjogra vonatkozó 38/C. § (1) bekezdés második mondatával kapcsolatosan a jelen határozat indokolásának III/2. pontjában kifejtett megállapítások megfelelően irányadók. Azaz a használati jog alapításának szükségtelensége nem jelenti azt, hogy az önkormányzat mint tulajdonos hozzájárulása nem lenne szükséges a létesítmény kivitelezéséhez, s ennek keretében a korlátozásra tekintettel ne igényelhetne az önkormányzat megfelelő ellentételezést. Az Alkotmánybíróság ezért a Vhr. 23/I. §-ának megsemmisítésére irányuló, az Alkotmány 9. § (1) bekezdésére, 12. § (2) bekezdésére, 13. § (1) bekezdésére, 44/A. § (1) bekezdés b)–c) pontjaira és 70/A. §-ára alapított indítványt elutasította.

7.3. Az indítványozó támadta a szabályt – az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés elmaradása miatt – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése és 61. §-a alapján is. Ez a kifogás azonban a jelen határozat indokolásának III/2. pontjában kifejtett okokból szintén alaptalan.

8. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Bt. 38/E. §-át a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény 42. § (2) bekezdés k) pontja 2008. január 1-jével módosította, jelenleg már nem tartalmazza az indítványozó által kifogásolt (2) bekezdést. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe csak hatályos jogszabályok vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányosságát az Alkotmánybíróság csak az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-a szerinti bírói kezdemé-

nyezés, valamint 48. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálja, amikor a jogszabály alkalmazhatósága is eldöntendő kérdés (335/B/1990/13. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.). Jelen esetben az indítvány utólagos normakontrollra irányul, nem bírói kezdeményezés és nem tekinthető alkotmányjogi panasznak sem. Ezért az eljárást az Alkotmánybíróság a Bt. 38/E. § (2) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja alapján megszüntette.

Az indítványozó a Bt. 44. § (4) bekezdésének b) pontját is kifogásolta, melyet időközben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 339. § 6. pontja hatályon kívül helyezett. Ilyen tartalmú rendelkezés a Bt.-ben már nem található, ezért az Alkotmánybíróság az eljárást a fenti indokok alapján e vonatkozásban szintén megszüntette.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

855/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság elutasítja azt az indítványt, amely a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 551. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmány 19. § (1) be-

kezdésével, 45. § (1) bekezdésével és az Alkotmány 70/A. §-ával összefüggésben kezdeményezte.

2. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 551. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és az Alkotmány 77. § (2) bekezdésével összefüggésben kezdeményezte.

3. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 20. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az Alkotmánybírósághoz indítvány érkezett a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 551. § (1) bekezdése és a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi LIV. törvény alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az indítványozó szerint az országgyűlési képviselők mentelmi jogát az Alkotmányba iktató 1990. évi LIV. törvény 1. §-a és a közjogi tisztség betöltésén alapuló mentességet szabályozó Be. 551. § (1) bekezdése több szempontból alkotmányosértő.

Egyfelől az alkotmányjogi tisztséget betöltők mentelmi joga sérti a hatalmi ágak elválasztásának elvét, ezért ellentétes az Alkotmány 19. § (1) bekezdésével és a 45. § (1) bekezdésével. A kifogásolt törvényi rendelkezések alapján ugyanis az Országgyűlés kvázi bíróságként működik. Másfelől a közjogi tisztségviselők mentelmi joga „hűbéri előjogokat” jelent, ezért sérti a jogegyenlőséget. A jogegyenlőség elvével ellentétes az is, hogy a mindenkor parlamenti többség a saját képviselőinek biztosítja a mentelmi jogot, az ellenzék képviselőinek viszont nem. A kifogásolt jogszabályi rendelkezések ezért – az indítványozó álláspontja szerint – sértik az Alkotmány 70/A. §-át, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét és az Alkotmány 77. § (2) bekezdését.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései a következők:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„19. § (1) A Magyar Köztársaság legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szerve az Országgyűlés.”

20. § „(2) Az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik.

(3) Az országgyűlési képviselőt – az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló törvényben szabályozottak szerint – mentelmi jog illeti meg.”

„45. § (1) A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, az ítélőtáblák, a Fővárosi Bíróság és a megyei bíróságok, valamint a helyi és a munkaügyi bíróságok gyakorolják.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

77. § „(2) Az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek.”

2. Az indítványban kifogásolt jogszabályi rendelkezés:

Be. „551. § (1) A külön törvényben meghatározott közjogi tisztséget betöltő személyek ellen e tisztségük fennállása alatt csak a mentelmi jog felfüggesztése után indítható büntetőeljárás.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság először a Be. közjogi tisztséget betöltő személyek mentességéről szóló 551. § (1) bekezdésének alkotmányosságát vizsgálta.

1. Az Alkotmány 20. § (2) bekezdése azt az előírást fogalmazza meg, hogy az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik. Ez azt jelenti, hogy a parlamenti képviselőknek aszerint kell eljárniuk, ahogyan azt gondos mérlegelés alapján a köz szempontjából helyesnek találják. Az országgyűlési képviselő „a parlamentben szabadon, meggyőződése és lelkiismerete alapján adja le szavazatát”. A képviselő nem utasítható, ezt a Házszabály 13. § (1) bekezdése kifejezetten kinyilvánítja. A képviselői függetlenség a szabad képviselői mandátumban ölt testet. A szabad mandátumot pedig mindenekelőtt a képviselők mentelmi joga, az összeférhetetlenség jogintézménye és az országgyűlési képviselők anyagi függetlensége biztosítja. [Alkotmány 20. § (3)–(5) bekezdés; 2/1993. (I. 22.) AB határozat, ABH 1993, 33, 38.; legutóbb lásd 21/2008. (III. 12.) AB határozat, ABH 2008, 251, 257.; 62/2008. (IV. 29.) AB határozat, ABH 2008, 552, 557.]

A képviselők mentelmi jogát az Alkotmány 20. § (3) bekezdése részesíti védelemben, de a törvényhozó hatáskörébe tartozik annak megállapítása, hogy pontosan mire vonatkozik a mentelmi jog. A törvényi szabályozás elé az Alkotmány korlátot állít. A mentelmi joggal kapcsolatos ren-

delkezéseknek összhangban kell állniuk az Alkotmány más rendelkezéseivel, így különösen a szólásszabadságot biztosító 61. §-ával, a képviselők feladataira vonatkozó 20. § (2) bekezdésével és az interpellációt szabályozó 27. §-sal. Az Alkotmányban foglalt törvényalkotói felhatalmazás végső korlátja az, hogy a szabályozás nem eredményezheti a mentelmi jog kiüresítését.

Az országgyűlési képviselők mentelmi jogának tartalmát jelenleg az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény (a továbbiakban: Kjtv.) 4–7. §-ai állapítják meg. E rendelkezések alapján a képviselőket egyrészt immunitás, másrészt sérthetlenség illeti meg.

1.1. Az Alkotmánybíróság az elmúlt két évtized során többször vizsgálta a mentelmi jog e két aspektusát alkotmányossági szempontból. A határozatok egy része a parlamenti vitában részt vevők szólásszabadságát biztosító képviselői *felelősségmentesség (immunitás)* intézményével foglalkozott.

A 34/2004. (IX. 28.) AB határozat az országgyűlési képviselők immunitási szabályaira vonatkozóan állapított meg alkotmányos követelményt. Ebben az Alkotmánybíróság kimondta, a képviselői immunitás kiterjed a képviselőnek a képviselőtársát, más közhatalmat gyakorló személyt vagy közszereplő politikust érintő, a közügyek megvitatásával kapcsolatos értékítéletére és tényállítására is, kivéve, ha a képviselő tudta, hogy a tényállítás, lényegét tekintve, valótlan. Ezt követően az Országgyűlés az alkotmányos követelménynek megfelelően beiktatta a Kjtv. 4. § (2) bekezdését.

Felelősségmentességi szabályt egyes törvények a parlamenti vitában részt nem vevő személyek számára is biztosítanak. A 60/1994. (XII. 24.) AB határozat például az Alkotmánnyal összhangban állónak találta azt a jogszabályi rendelkezést, amely immunitást biztosított az átvilágítást végző bizottság tagjai számára. Az Alkotmánybíróság a szabály alkotmányos indokának a közhivatalt betöltőket a feladataik zavartalan, befolyásmentes ellátásához fűződő állami érdeket tekintette. (ABH 1994, 342, 363.) Ez a határozat utalt arra is, hogy hasonló indokkal biztosított immunitást az alkotmánybírák számára az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) korábban hatályos 14. §-a.

1.2. Az alkotmánybírói döntések nagyobb része nem a mentelmi jog immunitási aspektusával, hanem a *sérthetlenséggel (inviolabilitás)* foglalkozott, és ez az a jogintézmény, amelyet jelen ügy indítványozója is több szempontból kifogásolt.

Az Alkotmány 20. § (3) bekezdését tartalommal kitöltő Kjtv. 5. § (1) bekezdése alapján a képviselőt csak tettenérés esetén lehet őrizetbe venni, és ellene csak az Országgyűlés előzetes hozzájárulásával lehet büntetőeljárást, valamint szabálysértési eljárást indítani, vagy folytatni, továbbá büntető eljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni. A sérthetlenség intézménye tehát a parlament hozzájárulásától teszi függővé a képviselők felelősségre vonására irányuló eljárás megindítását, de az kiterjed a képviselő

olyan tevékenységére is, amelyet nem megbízásának gyakorlásával összefüggésben követ el.

Az Alkotmány a köztársaság elnöke számára is sérthetlenséget garantál, A 31/A. § (1) bekezdés alapján a köztársasági elnök személye sérthetetlen, büntetőjogi védelmét külön törvénynek kell biztosítania. A 48/1991. (IX. 26.) AB határozat értelmezésében ez egyrészt az elnök politikai felelősségének hiányát és jogi felelősségének korlátozott voltát jelenti, másrészt az államfő sajátos büntetőjogi védelmét. Az Alkotmány 31. § (4) bekezdése, 31/A. §-a és 32. §-a a köztársaság elnöke számára teljes sérthetlenséget csak a hivatali ideje alatti, de tisztségétől független cselekményével kapcsolatos büntetőeljárással szemben nyújt.

A magyar jogrendszer más közjogi tisztségviselők sérthetlenségéről is rendelkezik. Az egyes törvények mentelmi jogra vonatkozó rendelkezéseinek módosításáról szóló 2006. évi LXXXVII. törvény hatályba lépése óta mentelmi jogot kizárólag az Alkotmányban nevesített közjogi tisztségviselők kapnak. Ez azt jelenti, hogy e törvény hatályba lépésének napjától, 2006. november 18-ától az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg az alkotmánybírákat [Abtv. 14. §], az országgyűlési biztosokat [az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 11. §], az Állami Számvevőszék (ÁSZ) elnökét és alelnökeit [az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 9. §], a Legfelsőbb Bíróság elnökét, a bírákat [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 5. §], a legfőbb ügyészt, az ügyészeket [a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény 23. §] és az európai parlamenti képviselőket [az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról szóló 2004. évi LVII. törvény 10. § (2) bekezdése].

E jogszabályi rendelkezések alkotmányosságának megítélése ennek az ügynek nem tárgya, mert az indítványozó kifejezetten a Be. 551. § (1) bekezdésében foglalt eljárási szabályt támadta.

2. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a Be. 551. § (1) bekezdése a közjogi tisztséget betöltők mentelmi jogát a hatalmi ágak elválasztásának elvével ellentétesen szabályozza, s ezáltal sérti az Alkotmány 19. § (1) bekezdését és a 45. § (1) bekezdését. Az indítványozó felfogásában ugyanis a kifogásolt törvényi rendelkezés alapján az Országgyűlés kvázi bíróságként működik.

A Be. 551. § (1) bekezdése alapján a fent felsorolt külön törvényekben meghatározott közjogi tisztségviselők ellen a tisztségük fennállása alatt a mentelmi jog felfüggesztése után indítható büntetőeljárás. A mentelmi jog felfüggesztéséről az országgyűlési biztosok, az Állami Számvevőszék elnöke és alelnökei, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész esetében az Országgyűlés dönt. Az alkotmánybírák mentelmi jogát azonban az Alkotmánybíróság teljes ülése függesztheti fel. A bírák mentelmi jogának felfüggesztéséről pedig az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének javaslatára a köztársasági elnök dönt. Az

ügyészek mentelmi jogának felfüggesztése a legfőbb ügyész hatáskörébe tartozik. Az európai parlamenti képviselők mentelmi jogának felfüggesztéséről az Európai Parlament jogosult dönteni.

Az indítványozó beadványában azt az esetet kifogásolta, amikor az Országgyűlés jogosult döntést hozni a mentelmi jog felfüggesztéséről. Az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben az alkotmányossági vizsgálatot arra a kérdésre korlátozta, hogy a mentelmi joggal kapcsolatos parlamenti felfüggesztési jog ellentétes-e a hatalmi ágak elválasztásának elvével.

Eredetileg a sérthetlenség jogintézménye azt a célt szolgálta, hogy a törvényhozó hatalom tagjait a törvényhozási munkában önkényes letartóztatásokkal, őrizetbe vétellel a végrehajtó hatalom birtokosai ne akadályozhassák. Ma a sérthetlenség a törvényhozói munkát, a parlament végrehajtást ellenőrző funkcióját, valamint az igazságszolgáltatás függetlenségét védi az indokolatlan hatósági zaklatásokkal, önkényes közhatalmi fellépésekkel szemben. Az inviolabilitás nem azt szolgálja, hogy a képviselők és más közjogi tisztségviselők jogellenes cselekedetei büntetlenül maradjanak. Egy ilyen jogintézmény a törvény előtti egyenlőségen alapuló jogállam alapjait támadná. A sérthetlenség azokban az esetekben nyújt védelmet az érintettek számára, amikor a kényszerintézkedés alkalmazása, illetve a büntetőeljárás megindítása azzal járna, hogy a képviselő és a közjogi tisztségviselő alkotmányos feladata gyakorlása (például a szavazásban, ítélezésben való részvétele) ellehetetlenülne.

Ezt kell szem előtt tartania az Országgyűlésnek, amikor a képviselő, az ombudsman, az ÁSZ elnöke, alelnökei, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész mentelmi ügyében döntést hoz. Ha a parlament úgy ítéli meg, hogy az adott esetben a sérthetlenség védelmi körébe tartozó cselekményről van szó, akkor meg kell vizsgálnia, hogy ez a cselekmény (az eljárás vagy kényszerintézkedés) összefügg-e az érintett képviselői minőségével, a törvényhozással, illetve veszélyezteti-e valamely közjogi tisztség független ellátását. Amennyiben az Országgyűlés arra a következtetésre jut, hogy az érintett képviselővel szembeni eljárás vagy kényszerintézkedés a törvényhozás szabadsága vagy az igazságszolgáltatás függetlenségével szembeni beavatkozásnak minősül, akkor alappal utasítja el a mentelmi jog felfüggesztését. Ellenkező esetben azonban nincs alkotmányos indoka annak, hogy az Országgyűlés fenntartsa az érintett mentelmi jogát. Sőt, a törvény előtti egyenlőség elvét és a sértettek Alkotmányban biztosított bírósághoz fordulásának jogát sértené az a jogszabályi előírás és jogalkalmazói gyakorlat, amely indokolatlanul tartaná fenn egy képviselő mentelmi jogát abban az esetben, amikor a mentelmi ügy alapjául szolgáló jogvita törvényhozási vagy igazságszolgáltatási érdeket nem veszélyeztet.

[Erre a következtetésre jutott az Emberi Jogok Európai Bírósága is a Cordova kontra Olaszország ügyben, amelyben az Egyezmény 6.1 cikke megsértésének értékelte, hogy az olasz szenátus fenntartotta egy szenátorának men-

telmi jogát, holott az alapul szolgáló ügy magán természetű jogvita (personal quarrel) volt, amelynek ugyan voltak politikai szálai, de a képviselő mentelmi jogának felfüggesztése a parlament integritását nem sértette volna, és a szabad parlamenti vitát sem akadályozta volna (2003. január 30-ai ítélet) Az alkotmányos megbízatás megfelelő ellátásához szorosan kötődő mentelmi jog fontosságát hangsúlyozza az olasz Alkotmánybíróság 262/2009. számú ügyben hozott döntése is.]

Az Országgyűlés a mentelmi jog felfüggesztéséről szóló döntésének meghozatala során nem foglal állást a mentelmi ügy alapjául szolgáló cselekményről és az érintett bűnösségéről. Az Országgyűlés tehát nem végez igazságszolgáltatási feladatot, hanem a mentelmi jogot felfüggesztő döntésével megnyitja a szabálysértési vagy büntetőeljárás lefolytatása előtti utat. Alkotmányosan indokolt esetben, ha az eljárást vagy kényszerintézkedést a törvényhozás vagy az igazságszolgáltatás függetlensége elleni beavatkozásnak ítéli, fenntartja a mentelmi jogot.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Be. 551. § (1) bekezdését az Alkotmány 19. § (1) bekezdése és az Alkotmány 45. § (1) bekezdése szempontjából támadó indítványi elemet elutasította.

3. Az indítványozó szerint a közjogi tisztségviselők mentelmi joga „hűbéri előjogot” jelent, ezért a Be. 551. § (1) bekezdése sérti a jogegyenlőséget. Az Alkotmánybíróság a következőkben ezt a kifogást vizsgálta.

3.1. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként kell kezelnie. Ez azt jelenti, hogy a jogosultságok és kedvezmények elosztása nem feltétlenül kell hogy egyenlő legyen, de a döntéshozatal során minden érintett szempontjait azonos tisztelettel és körültekintéssel kell mérlegre tenni [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]. Az Alkotmánybíróság az úgynevezett ésszerűségi tesztet alkalmazza, ha a személyek közötti megkülönböztetés nem alapjogot érint. Ennek során azt vizsgálja, hogy az alkalmazott különbségtétel és a jogszabály alkotmányos célja között fennáll-e valamiféle racionális kapcsolat.

Az Alkotmánybíróság már több határozatában hangsúlyozta, hogy a mentelmi jog nem a minden embert megillető alkotmányos alapjogok csoportjába tartozik, hanem az országgyűlési képviselői jogálláshoz fűződő jog, amely felett nem maga a képviselő, hanem a parlament rendelkezik. A mentelmi jog a képviselőt a törvényhozás tagjaként megillető olyan jogosultság, amely a parlament működésének szabadságát, függetlenségét, a végrehajtó és a bírói hatalom befolyásától való mentességét biztosítja. A képviselői függetlenségnek ez az eszköze a törvényhozás integritását védi. Ezt fejezi ki az a tény, hogy a sérthetlenség az országgyűlési képviselőt csak a megbízatásának ideje alatt illeti meg. [Lásd 65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291–292.; 34/2004. (IX. 28.) AB határozat, ABH 2004, 490, 496. Továbbá így foglalt állást az

Emberi Jogok Európai Bírósága az A. kontra Egyesült Királyság ügyben. (2002. december 17-i ítélet, para 85.))]

Ez a közhivatali minőséghez kapcsolódó mentesség az állampolgári jogegyenlőséget nem érinti, hiszen egyfelől az Alkotmány 70. § (1) bekezdésében biztosított passzív választójog elvileg bárki számára elérhetővé teszi a képviselői hivatást. Másfelől az Alkotmány 70. § (6) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak egyenlő joga van arra, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen, s ahhoz kapcsolódóan mentelmi joga legyen.

A mentelmi jog a képviselői, valamint a közjogi tisztviselői munka függetlenségét, befolyásmentességét és zavartalanságát biztosítja. Az Alkotmánybíróság ezt több korábbi határozatában *legitim* célként fogadta el. A 65/1992. (XII. 17.) AB határozat szerint az országgyűlési képviselők esetében a mentelmi jog alapvető funkciója az Országgyűlés védelme más hatalmi ágakkal szemben. (ABH 1992, 289, 291–292.) A 723/B/2006. AB határozat megállapította, hogy a bíró mentelmi jogának rendeltetése, hogy a bíró személyi integritásán keresztül biztosítsa a bíróság sérthetlenségét, garantálja a független ítékezés folyamatosságát (ABK 2009. október, 1165, 1172–1173.). A 865/B/2003. AB határozat az ügyészség „kiemelkedően jelentős alkotmányos feladatainak” megfelelő ellátására és az igazságszolgáltatásban való részvételére tekintettel tartotta indokoltnak az ügyészek mentelmi jogát (ABH 2004, 1791.). Legutóbb, az 1020/B/2008. AB határozat az ÁSZ elnöke és alelnökeinek mentelmi jogát „a hatalommegosztás elvének érvényesülését elősegítő garanciának” tekintette. (2010. május 31.)

A következőkben az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az alkotmányosnak elfogadott jogszabályi cél és a Be. 551. § (1) bekezdésében biztosított eljárási mentesség között fennáll-e valamiféle ésszerű kapcsolat.

Az Alkotmánybíróság ennek során figyelembe vette, hogy az indítványozó által támadott Be. 551. §-a nem rendelkezik arról, hogy mely közjogi tisztviselőket illet meg mentelmi jog, s arról sem, hogy ez a jog mit foglal magában. A mentelmi jog jogosultjait egyfelől az Alkotmány, másfelől a fent felsorolt törvények állapítják meg. A mentelmi jog tartalmát a Kjt.v.-beli rendelkezések határozzák meg.

A Be. 551. § (1) bekezdése olyan eljárási szabály, amely büntetőügyben a mentelmi joggal rendelkezőkkel szembeni eljárásokhoz és a velük szemben foganatosított kényszerintézkedésekhez az Országgyűlés, illetve más arra hatáskörrel rendelkező alkotmányos intézmény jóváhagyását követeli meg. A Be. 551. § (2) bekezdése alapján a mentelmi jogban részesülő képviselő és más közjogi tisztséget betöltő személyek gyanúsítottkénti kihallgatására csak a mentelmi jog felfüggesztése után kerülhet sor, és ezt megelőzően az ilyen személlyel szemben – a tettenérés esetét kivéve – a Be. szerinti kényszerintézkedés nem alkalmazható. A sérthetlenség tehát nem abszolút, a mentelmi joggal rendelkezők is őrizetbe vehetők, ha bűncselekmény (illetve elzárással sújtható szabálysértés) elkövetésén érik

tetten őket. Továbbá a jogosultak nem élhetnek mentelmi jogukkal az egyes rendőri intézkedésekkel – például a légzésminta adására kötelezéssel – szemben bűncselekmény vagy az elzárással sújtható szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén.

A mentelmi jog tehát az alkotmányjogi tisztség viselőit közhivatali jogállásuk alapján, megbízatásuk időtartamára és az adott funkció ellátásához szükséges mértékben illeti meg.

Míndezek miatt a Be. 551. § (1) bekezdése nem sérti a személyek közötti hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalmát, ezért az Alkotmánybíróság az erre vonatkozó indítványi elemet elutasította. [865/B/2003. AB határozat, ABH 2004, 1793, 1796–1797.; megerősítve: 339/B/2003. AB határozat, ABK 2009. október, 1165, 1173.]

3.2. Az indítványozó beadványában utalt arra, hogy a Be. 551. § (1) bekezdése ellentétben áll az Alkotmány 70/A. § (2) és (3) bekezdésével. Az Alkotmány 70/A. § (2) bekezdése alapján az emberek közötti hátrányos megkülönböztetést a törvény szigorúan bünteti. Az alkotmánybírói gyakorlat szerint e rendelkezésnek megfelelően a jogrendszernek meg kell teremtenie a hátrányos megkülönböztetés védelmi eszközeit és garanciáit, a jogrendszer egészének pedig kell kizárnia a diszkrimináció lehetőségét. [45/2000. (XII. 8.) AB határozat, ABH 2000, 344.]

Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése azt követeli a törvényhozótól, hogy a társadalomban igazságtalanul hátrányos helyzetbe került személyek esélyegyenlőtlenségének kiküszöbölésére különféle intézkedéseket hozzon.

Az indítványozó által támadott Be. 551. § (1) bekezdése egyik alkotmányos szakasszal sem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ebben a részében elutasította.

4. Az indítványozó beadványában azt állította, hogy a Be. 551. § (1) bekezdése sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését és az Alkotmány 77. § (2) bekezdését. Az alkotmányi rendelkezések megjelölésén túl azonban érdemi indoklást arra vonatkozóan nem terjesztett elő, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az általa megjelölt alkotmányos szakaszokat mennyiben sérti.

Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – ebben a részében – mint érdemi elbírálásra alkalmatlant az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

Külön vizsgálta az Alkotmánybíróság az indítványnak azt a részét, amely a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi LIV. törvény 1. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését

kérte. E szerint az Alkotmány 20. § (3) bekezdés helyébe a következő rendelkezés lép: „(3) Az országgyűlési képviselőt – az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló törvényben szabályozottak szerint – mentelmi jog illeti meg.” Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – a módosított rendelkezésre nézve folytatta le a vizsgálatot. Tekintettel azonban arra, hogy az indítványozó által támadott rendelkezés az Alkotmány szövegének a részévé vált, az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre annak felülvizsgálatára. [1260/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 816.] Minthogy a mentelmi jog, mint az Alkotmányban szabályozott jogintézmény alkotmánybírósági felülvizsgálat tárgya nem lehet (830/B/1998. AB határozat, ABH 2003, 1072.), az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alkotmány 20. § (3) bekezdése megsemmisítésére irányuló részét – hatáskörének hiánya miatt – az Ügyrend 29. § b) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. június 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1058/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a sportról szóló 2004. évi I. törvény 8. § (1) bekezdése és 78. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozók jogi képviselőjük útján a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Stv.) 8. §-a és 78. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól. Azt kifogásolták, hogy az Stv. támadott szabályozása értelmében a hivatásos sportoló sporttevékenységet csak a sportvállalkozással megkötött munkaszerződés alapján, munkajogviszony keretében végezhet. Utaltak arra, hogy a sportról szóló korábban hatályos 2000. évi CXLV. törvény (a továbbiakban: St.) 8. § (6) bekezdése lehetővé tette azt, hogy a hivatásos sportoló a sporttevékenységét ne csak munkaviszony, de munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében is végezhesse, amit az Stv. támadott szabályozása megszüntetett.

Az indítványozók szerint a sportolói jogviszony „klasszikusan nem munka jogviszony”; markánsan jelen vannak benne a vállalkozási és a megbízási jogviszony elemei, és nem egy alá-fölérendeltségi viszonyt fejez ki, hanem alapvetően egy „gondossági kötelem”. Álláspontjuk szerint az Stv. támadott szabályozása azzal, hogy kizárja a sportoló munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében történő foglalkoztatását a sportvállalkozás részéről (nem teszi lehetővé az egyéni vállalkozóként, illetve a betéti társaság belfogjaként történő foglalkoztatást) sérti az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányos alapjogot.

Az indítványozók azzal is érveltek, hogy közismert a labdarúgás rendszerét alkotó sportszervezetek nehéz gazdasági helyzete, aminek egyik oka véleményük szerint épp az, hogy a munkaszerződés alapján a munkáltatót terhelő „bérterhek” összehasonlíthatatlanul magasabbak annál, mintha a hivatásos sportolót egyéni vállalkozóként vagy betéti társaság belfogjaként polgári jogi szerződés alapján foglalkoztatná a sportvállalkozás. Ez érvelésük szerint olyan gazdasági hátrányt okoz a foglalkoztató sportvállalkozásoknak, ami korlátozza a hivatásos sportolók munkalehetőségeit (foglalkoztatását).

Az indítványozók szerint mindezek alapján az Stv. támadott szabályozása „hátrányosan érinti a sportolók szabad munkavállalását a sportszervezetek gazdasági tevékenységét, mert mindkettőt hátrányosan diszkriminálja”.

Az Alkotmánybíróság beszerezte a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése: „70/B. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a munkához, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához.”

2. Az Stv. támadott rendelkezései:

„8. § (1) A hivatásos sportoló – amennyiben törvény kivételt nem tesz – a sportvállalkozással kötött munkaszerződés alapján fejt ki sporttevékenységét. Hivatásos sportoló sportegyesületben csak akkor végezhet sporttevékenységet, ha ezt a szövetség szabályzata lehetővé teszi.

(2) A hivatásos sportoló sporttevékenységgel összefüggő munkaviszonyára a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvényt (a továbbiakban: Mt.) az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni:

a) a munkaszerződés csak határozott időtartamra köthető,

b) próbaidő nem köthető ki,

c) ha a hivatásos sportoló versenyengedélyét a szövetség a hivatásos sportoló önhibájából visszavonja, a munkáltató a munkaviszonyt az Mt. 88. § (2) bekezdésének alkalmazásával megszüntetheti. A megszüntetés ezen esetben a hivatásos sportoló a szerződéséből még hátralévő időszakra – az egészségügyi alkalmatlanság esetét kivéve – az átlagkereset megtérítésére nem tarthat igényt,

d) a hivatásos sportoló munkaszüneti napokon is rendszeresen foglalkoztatható. Munkaidőkeret alkalmazása esetén a felek eltérő megállapodása hiányában a pihenőnap legfeljebb hathavonta – részben vagy egészben – összevontan is kiadható. A munkaidő legfeljebb hathavi keretben is meghatározható a munkaszerződésben szereplő napi munkaidő alapulvételével,

e) a hivatásos sportoló csak a munkáltató előzetes írásbeli hozzájárulásával létesíthet sporttevékenységgel össze nem függő további munkaviszonyt. Sporttevékenység folytatására sportágában további jogviszonyt nem létesíthet, más sportágban való sporttevékenységre vonatkozó további jogviszony létesítéséhez a munkáltató előzetes írásbeli hozzájárulása szükséges,

f) a hivatásos sportolónak a nemzeti válogatott keretben történő szereplésére a kirendelésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a kirendeléshez a hivatásos sportoló előzetes hozzájárulása szükséges. A kirendelés összes időtartama egy naptári éven belül 44 munkanapnál hosszabb is lehet,

g) a hivatásos sportoló csak a játékjog használati jogának ideiglenes átadása esetén rendelhető ki munkavégzésre más sportszervezethez. A kirendelés időtartama ebben az esetben egy naptári éven belül 44 munkanapnál hosszabb is lehet.

(3) A hivatásos sportolóval kötött munkaszerződés csak akkor jön létre, ha az Mt.-ben foglalt kötelező tartalmi elemeken túlmenően tartalmazza a munkavégzés módjára, a munka- és pihenőidőre, a szabadság kiadására, valamint a munka díjazására vonatkozó megállapodást.

(4) Semmis az a szerződés, amellyel a sportszervezet a hivatásos sportoló részére a sporttevékenységére kötött munkaszerződésben foglaltakon túl anyagi előnyt biztosít.

(5) A hivatásos sportolónak a munkaviszony keretében kifejtett sporttevékenysége során történt balesete üzemi balesetnek minősül. A munkáltató – amennyiben a sport-

szövetség szabályzata ezt előírja – köteles a hivatásos sportoló javára élet- és sportbaleset-biztosítást kötni.

(6) Ha a köztartozás fennállása miatt vagy más okból a sportszervezet nem indulhat a versenyrendszerben (bajnokságban), illetve abból több kizárják, ez a munkáltató súlyos szerződésszegésének minősül, és ezért a munkaviszonyt a sportoló rendkívüli felmondással megszüntetheti. A felmondás után a sportoló – függetlenül az esetleges átigazolási időszaktól – azonnal igazolhatóvá válik. Ezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni a sportszerződéssel rendelkező amatőr sportolókra is.”

„78. § (1) Ez a törvény a kihirdetésétől számított hatvanadik napon lép hatályba.

(...)

(3) Hivatásos sportoló sportszervezettel e törvény hatálybalépése után egyéni vállalkozóként hivatásos sportolói tevékenysége körében polgári jogi szerződést nem köthet. A már megkötött polgári jogi szerződések a szerződésben meghatározott időtartam végéig, de legfeljebb 2006. december 31-ig hatályosak.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalmi vizsgálata során megállapította, hogy az indítványozók az Stv. 78. § (3) bekezdése mellett, az Stv. 78. § (1) bekezdésének a megsemmisítését is kérték, azonban nem jelölték meg azt, hogy az említett törvényi rendelkezés mely alkotmányi rendelkezéssel és milyen indokból áll ellentétben. Az indítvány konkrét alkotmányi rendelkezés megjelölése és indokolás nélkül arra is utal továbbá, hogy az indítványozók szerint az Stv. kifogásolt rendelkezései mind a sportolók „szabad munkavállalását”, mind pedig a sportszervezetek „gazdasági tevékenységét” hátrányosan „diszkriminálják”.

Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – az indítványt annak tényleges tartalma alapján bírálta el, és ennek megfelelően a tartalmi vizsgálatot az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdése alapján az Stv. 8. § (1) bekezdésére és 78. § (3) bekezdésére folytatta le. Az Stv. 78. § (1) bekezdésére, továbbá az Stv. támadott rendelkezéseinek a „diszkriminatív voltára” vonatkozó indítványi elemeket az Alkotmánybíróság nem találta önálló, tartalmi elbírálásra alkalmas indítványnak, ezért azokat érdemben nem vizsgálta.

Az Stv. 8. § (1) bekezdése értelmében a hivatásos sportoló – ha törvény kivételt nem tesz – a sportvállalkozással kötött munkaszerződés alapján (munkaviszony keretében) végezhet sporttevékenységet.

Az Stv. 78. § (3) bekezdésének első mondata kizárja azt, hogy hivatásos sportoló az Stv. hatálybalépését követően sportszervezettel hivatásos sportolói tevékenysége körében egyéni vállalkozóként polgári jogi szerződést kössön. Az idézett törvényi rendelkezés második mondata az Stv.

hatályba lépése előtt megkötött polgári jogi szerződések tekintetében akként rendelkezik, hogy azok a szerződésben meghatározott időtartam végéig, de legfeljebb 2006. december 31-ig maradhatnak hatályban.

Az indítványozók azt kifogásolták, hogy az Stv. támasztott szabályozása értelmében a hivatásos sportoló – szűk törvényi kivétellel – csak munkajogviszony keretében fejthet ki sporttevékenységet; a sportvállalkozás munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében (egyéni vállalkozóként, illetve betéti társaság belfogjaként) az említett tevékenységre hivatásos sportolót nem foglalkoztathat (erre a hivatásos sportolóval polgári jogi szerződést nem köthet). Az indítványozók a hivatásos sportoló sportvállalkozás általi foglalkoztatásának jogi keretet adó munkajogviszonyt (a foglalkoztatás jogilag kötött, más foglalkoztatási formát szűk körű kivétellel kizáró voltát) tekintették az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében foglalt alapjoggal ellentétesnek.

Az Alkotmánybíróság áttekintette az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében foglalt, a munkához, a munka és foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjogra vonatkozó korábbi gyakorlatát, és abból a vizsgált ügyre irányadóan az alábbiakat emeli ki.

Az Alkotmánybíróság átfogóan a 21/1994. (IV. 16.) AB határozatában fejtette ki a munkához való jog, mint alanyi jog egyes tartalmi elemeit („alanyi jogi” és „szociális” oldalait), továbbá korlátozásának alkotmányossági mércéit.

„A munkához való jogtól mint alanyi jogtól meg kell különböztetni a munkához való jogot mint szociális jogot, s különösen annak intézményi oldalát, az állam kötelességét megfelelő foglalkoztatáspolitikára, munkahelyteremtésre stb. (...) Az alanyi jogi értelemben vett munkához való jog, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog (70/B. §), illetőleg a vállalkozás joga (9. §) között nincs hierarchikus viszony. A munkához való jogot is úgy kell értelmezni, hogy abba mindenfajta foglalkozás, hivatás, munka megválasztásának és gyakorlásának szabadsága beletartozik. Ehhez képest mind az egyik aspektus, ti. a választási szabadság külön megnevezése a 70/B. §-ban, mind a vállalkozás kiemelése a 9. §-ban csupán ismétlés vagy részletező rendelkezés. Munka, foglalkozás, vállalkozás alanyi alapjogként nem különbözik egymástól.

A munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. E korlátozások alkotmányossága azonban más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is különbözik a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. (...)

A munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető

tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja.” (ABH 1994, 120–121.)

Az Alkotmánybíróság a 269/B/1998. AB határozatában már foglalkozott azzal az alkotmányossági kérdéssel, hogy a munkavégzésre létesített jogviszony jellege (fajtája) érinti-e a foglalkozáshoz való alkotmányos alapjogot. Az említett határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[a] munkavégzésre létesített jogviszony jellege nem érinti a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot, hiszen csupán a foglalkozás gyakorlásának külső kereteit biztosítja, nem jelent a munkavállaló számára semmilyen akadályt a munka, foglalkozás megválasztásában és gyakorlásában, az előbb felsorolt korlátozások egyikét sem valósítja meg.” (ABH 2000, 747, 752.)

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Stv. támasztott szabályozása a hivatásos sportolónak a sporttevékenység végzésére a sportvállalkozással létesített jogviszonyát (ennek jogi jellegét: munkajogviszony) határozza meg, ami a vizsgált esetben nem jelent akadályt a hivatásos sportoló számára a munka (foglalkozás) megválasztásában és annak gyakorlásában. A kifogásolt törvényi rendelkezések nem állítanak sem objektív, sem szubjektív korlátot a hivatásos sportoló elé, a foglalkozás megválasztásában továbbá nem korlátozzák a választott foglalkozás általa történő gyakorlását, csupán a foglalkozás gyakorlásának külső (jogi) kereteit biztosítják.

Az Alkotmánybíróság az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában a vállalkozáshoz való jog [Alkotmány 9. §] és a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egymáshoz való viszonyát vizsgálva rámutatott arra, hogy „[a] vállalkozás joga a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog (Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés) egyik aspektusa, annak egyik, a különös szintjén történő megfogalmazása. A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. (...) A vállalkozás joga (...) egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási-jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.” (ABH 1993, 340, 341–342.)

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat arra, hogy az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányos alapjog – a vállalkozáshoz való joghoz hasonlóan – nem abszolutizálható és nem korlátozhatatlan: ebből következően senkinek sincs alanyi joga egy adott foglalko-

zásnak egy konkrétan meghatározott jogviszony keretében történő gyakorlására, illetve arra, hogy a szabadon megválasztott foglalkozást – választása szerint – egy vagy több konkrétan meghatározott jogviszony keretében végezhesse.

A törvényalkotó az Alkotmány keretei között – szakmai és célszerűségi szempontokat is mérlegelve – szabadon határozhatja meg azt, hogy az adott foglalkozás milyen jogviszony keretében gyakorolható. Az érintett (a vizsgált esetben a hivatásos sportoló) által választott és gyakorolt foglalkozás külső (jogi) kereteinek (a jogviszonynak) az érintett által történő meghatározására az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányos alapjog nem terjed ki.

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az Stv. támadott szabályozásának a hivatásos sportolók számára „előnyös vagy hátrányos” következményeit, úgyszintén a sportszervezetek számára okozott esetleges „gazdálkodásbeli hátrányokat” (nagyobb mérvű közteherviselést) alkotmányossági szempontból – erre irányuló hatáskör hiányában – nem vizsgálhatja. Úgyszintén kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén az is, hogy a hivatásos sportoló és a sportvállalkozás között létrejött jogviszony jogági besorolásának „szakmai megalapozottságáról” állást foglaljon. Ezek a kérdések a törvényalkotó politikai felelősséggel terhelt döntési kompetenciájába tartoznak, s mint ilyenek a kifogásolt szabályozás indítványozók által állított alkotmányellenességének az indokaként nem vehetők figyelembe.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint határozott; elutasította az Stv. 8. § (1) bekezdésének és 78. § (3) bekezdésének az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdése alapján fennálló alkotmányellenessége megállapítására és a támadott rendelkezések megsemmisítésére irányuló indítványt.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1127/D/2006. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában eljárva meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.II.240/2006/90. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 137. § 8. pontja tekintetében – az Alkotmány 57. § (3) bekezdése vonatkozásában – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.II.240/2006/90. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 137. § 8. pontja tekintetében – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése vonatkozásában visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Bf.II.240/2006/90. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 67. §-a és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 175. § (1) bekezdése, illetve 192. § (1) bekezdése tekintetében visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasz érkezett a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 137. § 8. pontja, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 67. §-a és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 175. § (1) bekezdése, illetve 192. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése érdekében. Részletes indokolásában kifejtette, hogy a Btk.-nak a bünszervezet fogalmára vonatkozó értelmező rendelkezése bizonytalan jogfogalom, azt a bírói gyakorlat indokolatlanul kitérítően alkalmazza. Ugyanakkor a bünszervezet megállapításához a törvény súlyos következményeket fűz. A panasz előterjesztőjének álláspontja szerint a bünszervezet fogalmát a jogalkotó több – a beadványban részletezett – nemzetközi jogi instrumentum szövegéből alkotta meg és azok nélkül nem is értelmezhető, ám a definíció megalkotásakor túlterjeszkedett azok lényegén. Hiányolta továbbá azt is, hogy a Btk. nem tartalmaz olyan taxatív felsorolást, amely rögzítené a bünszervezetben „elkövethető” bűncselekményeket – ami önmagában véve is mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség. A kialakult helyzet a Btk.-t ellentmondásossá teszi, ami tükröződik a joggyakorlatban is. Az indítvány kiegészítésekor hivatkozott arra, hogy a védelemhez való jog nem csupán processzuális jog, annak tar-

talmi értelemben is érvényesülnie kell. A bünszervezet nehezen értelmezhető fogalma pedig ezt ellehetetleníti.

Az Rtv. támadott szabálya körében az indítványozó azt kifogásolta, hogy az együttműködő terhelre vonatkozó szabályok, illetve azoknak a Be. ugyancsak vitatott rendelkezéseiben testet öltő következményei oda vezetnek, hogy a konkrét ügyekben nem a bíróság, hanem a rendőrség, illetve az ügyész dönt valamely bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy „bűnösségének” kérdésében. Az indítvány kiegészítésekor arra hivatkozott, hogy a bíróság előtti egyenlőség sérül azzal, ha némely terhelte a büntetőjogi főkérdés tekintetében a jog kivon a bíróság döntése alól.

Az előterjesztő indítványozta annak kimondását is, hogy a támadott rendelkezések a Szegedi Ítéletábra Bf.II.240/2006/90. számú jogerős ítéletével lezárt ügyben nem alkalmazhatók, illetve kérte, hogy az Alkotmánybíróság rendelje el a jogerősen lezárt büntetőeljárás felülvizsgálatát.

A panaszos a Btk. rendelkezése alkotmányellenességének alapjául az Alkotmánynak a jogbiztonság követelményére vonatkozó 2. § (1) bekezdését, a további támadott rendelkezések esetén az Alkotmánynak a bíróság igazságszolgáltatási monopóliumára vonatkozó 45. § (1) bekezdését, illetve a bíróságok feladatait meghatározó 50. § (1) bekezdését jelölte meg.

Utóbb az alkotmányjogi panaszt kiegészítette – utalva arra, hogy az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz és a jogbiztonság összefüggéseire vonatkozó gyakorlatával egyetérteni nem tud, de el kívánja kerülni a panasz érdemi vizsgálat nélküli visszautasítását. A panasz alapjául a Btk. 137. § 8. pontja tekintetében az Alkotmánynak a védelemhez való jogra vonatkozó 57. § (3) bekezdését, a Be. és az Rtv. támadott rendelkezései esetében pedig a tisztességes eljárás részemére, a bíróság előtti egyenlőségre (is) vonatkozó 57. § (1) bekezdését jelölte meg.

II.

Az indítvány elbírálásakor az Alkotmánybíróság a következő rendelkezéseket vizsgálta.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

2. A Btk. támadott rendelkezése:

„137. § (...)

8. bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése, (...)

3.1. Az Rtv. rendelkezése az alkotmányjogi panasz előterjesztésekor:

„67. § (1) A Rendőrség az ügyész hozzájárulásával a nyomozás megtagadásának vagy megszüntetésének kilátásba helyezésével információszolgáltatásban állapodhat meg a bűncselekmény elkövetőjével, ha a megállapodással elérhető bűnüldözési célhoz fűződő érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek.

(2) Az (1) bekezdés szerinti megállapodás létrejötté esetén a Rendőrség az elkövető által a sértettnek okozott kárt megtéríti, az ehhez szükséges fedőokiratot elkészítheti, illetőleg titoktartási megállapodás megkötését kezdeményezheti.

(3) Nem köthető megállapodás azzal a személlyel, aki olyan bűncselekményt követett el, amellyel más életét szándékosan kioltotta.”

3.2. Az Rtv. hatályos rendelkezése:

„67. § (1) A Rendőrség az ügyész hozzájárulásával a feljelentés elutasításának vagy a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezésével információszolgáltatásban állapodhat meg a bűncselekmény elkövetőjével, ha a megállapodással elérhető bűnüldözési célhoz fűződő érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek.

(2) Az (1) bekezdés szerinti megállapodás létrejötté esetén a Rendőrség az elkövető által a sértettnek okozott kárt megtéríti, az ehhez szükséges fedőokiratot elkészítheti, illetőleg titoktartási megállapodás megkötését kezdeményezheti.

(3) Nem köthető megállapodás azzal a személlyel, aki olyan bűncselekményt követett el, amellyel más életét szándékosan kioltotta.”

4. A Be. támadott rendelkezései:

„175. § (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a feljelentést elutasíthatja, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntetőügy felderítéséhez, bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(...)

„192. § (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság

ság az ügyész engedélyével a nyomozást megszüntetheti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntetőügy bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(...)"

III.

Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszok a törvény formai feltételeinek megfelelnek-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlé az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz előterjesztője a Szegedi Ítéletábla Szegedi Ítéletábla Bf.II.240/2006/90. számú jogerős ítélete 2006. október 6-án került kihirdetésre, az előterjesztő az alkotmányjogi panaszt 2006. december 7-én adta postára, s az 2006. december 11-én érkezett az Alkotmánybírósághoz. Tértivevényes kézbesítés hiányában – az ítélet írásba foglalására a bíróságnak biztosított minimális törvényes határidőre (8 nap), illetve a postai kézbesítés minimális tartamára tekintettel – az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

2. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Rtv. 67. §-át az egyes rendészeti és migrációs tárgyú törvények módosításáról, valamint egyes törvényeknek a Vízuminformációs Rendszer bevezetésével összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló 2010. évi XL. törvény 53. § (1) bekezdése módosította. A módosítás azonban a tartalmi lényegét nem érintette, a támadott rendelkezés tehát ma is a jogszabály része.

Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre csak akkor terjed ki, ha annak alkalmazhatósága az eldöntendő kérdés (először: 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). Az Abtv. 38. §

(1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján azonban – mivel az alkalmazási tilalom kimondására is lehetőség van – már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is vizsgálja. Így az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint (először: 773/B/1990. AB határozat, ABH 1993, 803, 804.) a határozat meghozatalakor hatályos szabályozás alapján folytatta le a vizsgálatot.

3. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal részletesen vizsgálta már az alkotmányjogi panasz tartalmi kellékeit is és ennek során a következő – jelen ügyben releváns – megállapításokra jutott. Következetes gyakorlata szerint – az alkotmányjogi panasszal támadható határozatok szempontjából – az Abtv. 48. §-ának (1)–(2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 361, 362.]. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz keretében kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során az indítványozó által állított jogsérelem bekövetkezett [összefoglalóan: 62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 703.].

Úgyszintén számos esetben állást foglalt már az Alkotmánybíróság arról is, hogy nincs hatásköre az alkotmányjogi panasz, illetve a bírói kezdeményezés elbírálására vonatkozó hatáskörében eljárva mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatára. (Összefoglalóan pl.: 1105/D/2004. AB határozat (ABH 2005, 1316, 1326–1328.).

Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellegéből következik továbbá, hogy a hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése, illetve az alkalmazási tilalom kimondása – az alkotmányosság kimondásán túl – eredményezhet-e tényleges eljárásjogi következményeket (898/D/1999. AB végzés, ABH 2007, 2640.).

Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az alkotmányjogi panasznak tehát egy konkrét ügyre kell vonatkoznia, melyben az indítványozónak egyedileg meghatározható, konkrét jogséremlé áll fenn. Az Alkotmánybíróság több határozata is egyértelműen kimondja, hogy az egyedileg meghatározható, konkrét jogséremlének egy, az Alkotmányban foglalt alapjog sérelmében kell tetet öltenie [57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 281–284.; 277/D/1995. AB határozat, ABH 2001, 780, 788–790.].

4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben az alkotmányjogi panasz csak részben felel meg a 3. pontban kifejtett tartalmi követelményeknek.

4.1. A Btk. támadott rendelkezése tekintetében az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére történő hivatkozás nem alapoz meg alapjogi sérelmet, mert az alkotmányjogi panasz-

ból csak a jogbiztonság absztrakt sérelmére vonható le következtetés. „A jogállamiság részét képező jogbiztonság követelménye önmagában azonban nem minősül az állampolgár Alkotmányban biztosított jogának” (1140/D/2006. AB végzés, ABH 2008, 3578, 3580.). Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ezen az alapon – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján – visszautasította.

4.2. Az Rtv. 67. §-a, illetve a Be. 175. § (1) bekezdése, valamint 192. § (1) bekezdése alkalmazására a Szegedi Ítéltábla Bf.II.240/2006/90. számú ítéletének meghozatala során nem került sor. E rendelkezéseket a bíróság fogalmilag nem is alkalmazhatta, minthogy az együttműködő terhelt esetében a döntési kompetencia ügyészi hatáskörben véget ér, s a konkrét eljárásban az e jogszabályhelyek révén biztosítható „státus” nem is az alkotmányjogi panaszt illette meg.

Így az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt e körben az Ügyrend 29. § e) pontja alapján visszautasította.

5. A Btk. támadott rendelkezése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz előterjesztője az Alkotmány 57. § (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jog sérelmét is állította.

Az Alkotmány 57. § (3) bekezdésében biztosított a terhelt és a védő jogaiban együttesen realizálódó védelemhez való jog „az alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejthesse, az igénnyel szembeni érveit felhozassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik.” [25/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 415.] A további határozatok hangsúlyozták, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek a működésében „hatékony” védelemhez való jog” felel meg, amely azonban a lényeges tartalmat nem érintően, az elkerülhetetlenül szükséges esetekben és arányos mértékben korlátozható. Az Alkotmány nem biztosít jogot bármilyen védekezési eszköz alkalmazásához [részletesen pl. 8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 44.; 22/1994. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1994, 127, 130.; 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 94.; 41/2003. (VII. 2.) AB határozat, ABH 2003, 430, 438–439.].

Az alkotmányjogi panaszban felhozott érvek alapján nem volt megállapítható alkotmányjogilag értékelhető összefüggés a védelemhez való jog és a támadott anyagi jogi (Btk.) rendelkezés között. Az eljárás menetében való aktív részvételt garantáló, működésében hatékony védelemhez való jogra vonatkozó „korlátozás” abból ugyanis nem olvasható ki, hogy a jogalkotó mely társadalomra veszelényes magatartásokat rendel büntetni, vagy az egyes törvényi tényállások alapesetei mellé milyen minősített vagy privilegizált eseteket generál, mely körülmények figyelembevételét rendeli el a büntetés kiszabásakor, vagy egyes tényállási elemek bírói értelmezéséhez az értelmező rendelkezésekben milyen kötelező iránymutatást ad.

A védelemhez való jog a büntetőjogi felelősség vizsgálatának keretét adó büntetőeljárásra vonatkozik, ebben a folyamatban jelent alkotmányos garanciát. A büntetőeljárás a büntető anyagi jogban meghatározott tényállási és felelősségi elemek megállapíthatóságát vagy kizárhatóságát célozza. A védelemhez való jognak azonban nem része, hogy annak alanyai (elsősorban a terhelt és a védő) az anyagi jog szabályok érvényességét vitassák. A védekezéshez való jog arra terjed ki, hogy a terheltnek és védőnek – törvényi garanciákkal körülbástyázott, a tisztességes eljárás egyéb követelményeinek is megfelelő – lehetőségei legyenek az anyagi jogban körülírt, a büntető felelősségre vonás szempontjából releváns elemek tisztázását szolgáló bizonyítási eljárásban való hatékony részvételre.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [985/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 652, 653-654.; 32/2000. (X. 20.) AB határozat, ABH 2000, 215, 220.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.]. Ezért az alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben elutasította.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

56/B/2007. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 176/A. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 176/A. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, utólagos normakontroll keretében. Álláspontja szerint az, hogy pénzügyi intézmény felszámolójának vagy végelszámolójának csak a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki, sérti az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdéseit. Az indítványozó saját konkrét ügyére hivatkozott, melyben a Felügyelet az indítványozónak a pénzügyi szolgáltatás végzésére jogosító engedélyét visszavonta, kezdeményezve egyidejűleg a részvénytársaság végelszámolását. A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 98. § (2) bekezdése értelmében a végelszámolás kezdő időpontjában a cég vezető tisztségviselőjének megbízatása megszűnik, ettől kezdve a cég önálló képviselői joggal rendelkező vezető tisztségviselőjének a végelszámoló minősül. Ennek megfelelően – érvel az indítványozó – a végelszámolási eljárás során a Felügyelet által kijelölt olyan végelszámoló lesz a társaság törvényes képviselője, mely a Felügyelet, mint alapító alá tartozik és „amely a Felügyelettel szemben a végelszámolás alá került társaság érdekeit a bírósági felülvizsgálat során nem képviseli, nem képviselheti hatékonyan”. Ez „gyakran nem szolgálja a törvényi változással védeni kívánt ügyfelek érdekeit sem”. Utalt arra is, hogy egy hivatalból elrendelt végelszámolás megindulásával a társaság működése jelentős mértékben „lebénul”, mivel a végelszámoló a „kijelölővel szemben nem képes hatékonyan fellépni, és nem is érdeke a végelszámolás esetleges megszüntetése”. Álláspontja szerint kérdéses az is, hogy van-e egyáltalán lehetőség a Felügyelet végelszámolót kijelölő határozatának megtámadására, tekintettel arra, hogy nem életszerű, hogy a végelszámoló mint törvényes képviselő a saját képviselői

leti jogosultságát keletkeztető határozat ellen a Felügyelettel szemben fellépjen.

Az Alkotmánybíróság beszerezte a pénzügyminiszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. (...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Hpt.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„176/A. § (2) Pénzügyi intézmény felszámolójának vagy végelszámolójának csak a Felügyelet által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság – áttekintve a támadott rendelkezéssel összefüggő jogszabályi környezetet – az alábbiakat állapította meg: pénzügyi intézményre vonatkozóan végelszámolást kimondó határozatot a Felügyelet hozhat abban az esetben, ha a pénzügyi intézmény tevékenységi engedélyét visszavonja vagy tudomására jut, hogy a külföldi pénzügyi intézmény alapítási, tevékenységi (működési) vagy a fióktelep formájában működő pénzügyi intézmény alapításra vonatkozó, a külföldi pénzügyi intézmény székhelye szerinti felügyeleti hatóság által kiadott engedélye hatályát veszti [Hpt. 176/B. § (1)–(2) bekezdés]. A Felügyelet a végelszámolást kimondó határozatában kijelöli a végelszámolót, és meghatározza a végelszámolás kezdő időpontját [Hpt. 176/B. § (4) bekezdés]. A támadott rendelkezés értelmében pedig pénzügyi intézmény felszámolójának vagy végelszámolójának csak a Felügyelet által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki. A Ctv. 98. § (2) bekezdése alapján a végelszámolás kezdő időpontjában a cég vezető tisztségviselőjének megbízatása megszűnik. A végelszámolás kezdő időpontjától a cég önálló képviselői joggal rendelkező vezető tisztségviselőjének a végelszámoló minősül. A Felügyelet a végelszámolást ha-

tározattal rendeli el. Tekintettel arra, hogy a Felügyeletről szóló 2007. évi CXXXV. törvény értelmében a Felügyelet autonóm államigazgatási szerv, ezért a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján a szerv vezetőjének első fokú döntése ellen nincs helye fellebbezésnek, hanem az a 100. § (2) bekezdése alapján bírósági felülvizsgálat útján keresettel támadható. Bírósági felülvizsgálat kezdeményezésére az ügyfél (az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti) jogosult [Ket. 15. § (1) bekezdés és 109. § (1) bekezdés].

2.1. Az indítványozó a fenti jogszabályi környezetben annak a rendelkezésnek a megsemmisítését kéri, mely szerint pénzügyi intézmény végelszámolójának csak a Felügyelet által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki, arra hivatkozással, hogy e rendelkezés a jogorvoslathoz való jogot sérti.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában kimondta, hogy a jogorvoslathoz való jog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. [pl. 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 734.). Minden jogorvoslat lényegi eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.].

Az indítványozó által támadott rendelkezés azonban az Alkotmánybíróság megítélése szerint nincs közvetlen alkotmányos összefüggésben a jogorvoslathoz való joggal. A Hpt. 176/A. § (2) bekezdéséből csupán az következik, hogy a Felügyelet pénzügyi intézmény felszámolására vagy végelszámolására felszámolóként vagy végelszámolóként kizárólag a Hitelintézeti Felszámoló Közhasznú Társaságot jelölheti ki. A kijelölés ilyen tartalmú korlátozott volta a jogorvoslathoz való joggal közvetlen alkotmányos összefüggésben nem áll. E szabályból nem vonható le olyan következtetés, hogy a végelszámolást elrendelő (és a végelszámolót kijelölő) határozat ellen a jogorvoslat nincs biztosítva. Ezért az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata alapján [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523–524.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.] – az indítványt elutasította.

2.2. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése az eljárási garanciákon túl, a bírósághoz fordulás jogát foglalja magában. Az Alkotmánybíróság értelmezésében ezen alapvető jogból az államra az a kötelezettség hárul, hogy – egyebek mellett – a polgári jogok és kötelezettségek (a polgári joginak tekintett jogviták) elbírálására bírói utat biztosítson

[59/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 353, 355.]. Az Alkotmánybíróság a bírósághoz fordulás jogával kapcsolatban egy korábbi ügyben kimondta, hogy az Alkotmány 57. § (1) bekezdése alapján mindenkit alanyi jog illet meg arra, hogy jogait független és pártatlan bíróság előtt érvényesítse, és hogy a bírósági eljárásban a fél pozíciójában szerepelhessen (930/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 502, 505.).

Maga az a rendelkezés azonban, hogy a pénzügyi intézmény felszámolójának vagy végelszámolójának csak a Felügyelet által létrehozott közhasznú társaság jelölhető ki, nincs közvetlen alkotmányos összefüggésben a bírósághoz fordulás jogával. E szabály mindössze arról rendelkezik, hogy pénzügyi intézmény felszámolására vagy végelszámolására nem bármelyik felszámolással foglalkozó, hanem csak a jogszabály által meghatározott társaság jelölhető ki.

Az érdemi összefüggés hiánya miatt az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – az indítványt ebben a vonatkozásban is elutasította.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

218/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási támogatással forgalmazható gyógyászati segédeszközök kereskedelmi árérése mint hatósági ár meghatározásának hiánya

miatt mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 35. § (2) bekezdés *a*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó módosított indítványában a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Gyftv.) 35. § (2) bekezdés *a*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmet terjesztett elő.

Eredeti indítványa előterjesztésekor (2007. február) a gyógyászati segédeszközök árának meghatározása az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ártv.) hatálya alá tartozott, ám az erre vonatkozó rendeletet az egészségbiztosításért felelős miniszter nem alkotta meg. Ezért az indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte. Egyben indítványozta a Gyftv. akkor hatályos 35. § (1) bekezdésének részleges megsemmisítését, mely előírta, hogy a gyógyászati segédeszköz kiskereskedelmi forgalmazója az értékesítés során a támogatás megállapítására irányuló eljárásban elfogadott árnál magasabb árat érvényesen nem köthetett ki. Az érintett szabályokat a jogalkotó 2009. január 1-jével hatályon kívül helyezte, így 2009. év folyamán a támogatás megállapítására irányuló eljárásban elfogadott eladási árnál magasabb árat is kiköthetett a gyógyászati segédeszköz forgalmazója. 2010. január 1-jén léptek hatályba az indítvány elbírálásakor is hatályos szabályok, melyek értelmében bár a gyógyászati segédeszközök árának meghatározása továbbra sem esik az Ártv. hatálya alá, a gyógyászati segédeszköz kiszolgáltatója a közfinanszírozás alapjául elfogadott árnál magasabb árat újra nem köthet ki [Gyftv. 35. § (2) bekezdés *a*) pontja].

Az indítványozó meglátása szerint a társadalombiztosítási támogatással forgalmazható gyógyászati segédeszközök 2010-től ismételten „hatósági árszabályozás” alá kerültek, de mivel az Országgyűlés az Ártv. módosításával nem teremtette meg a nagy- és kiskereskedelmi árrés megállapításának jogalapját, jogalkotói feladatát elmulasztotta, mellyel alkotmányellenességet idézett elő.

Egyrészt úgy találta, hogy a mulasztás jogalanyok közötti hátrányos megkülönböztetést valósít meg. A gyógy-

szer és a gyógyászati segédeszközök kereskedelme ugyanis szerinte azonos szabályozási körnek minősül. Nincs azonban semmiféle alkotmányos indoka annak, hogy a gyógyszer-kereskedelemben kereskedelmi árrés előírásra került, míg a gyógyászati segédeszköz-kereskedelemben nem.

Másrészt, hivatkozott az Alkotmány 70/D. §-ának sérelmére, mert ugyan a betegek a szabályozott áron juthatnak hozzá a számukra szükséges gyógyászati segédeszközökhöz, az árrés szabályozásának hiányában a kereskedelmi hálózat működőképessége nem biztosított.

Végül az árrés hiánya tulajdoni sérelmet is okoz, azaz sérül az Alkotmány 13. §-a, közvetve pedig az Alkotmány 9. § (2) bekezdése által támogatott vállalkozás joga és a verseny szabadsága. A kiszolgálás során érvényesíthető árnak a közfinanszírozás alapjául elfogadott árral történő, árrés előírása nélküli azonosítása miatt a jogszabályból [Gyftv. 35. § (2) bekezdés *a*) pontja] következik a „hatósági ár” miatti veszteség ténye.

Az indítványozó a Gyftv. 35. § (2) bekezdés *a*) pontja alkotmányellenességének alátámasztásaként külön indokokat nem hozott fel.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„9. § (2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

2. A Gyftv. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„35. § (2) A gyógyászati segédeszköz forgalmazója a kiszolgáltatás során az egészségbiztosítási szerv által a támogatás megállapítására irányuló eljárásban

a) a közfinanszírozás alapjául elfogadott árnál magasabb árat nem köthet ki, (...).”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítvány elbírálása előtt az Alkotmánybíróság áttekintette a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szabályait, a gyógyászati segédeszköz kiszolgáltatása során kiköthető legmagasabb ár meghatározásának módját.

A Gyftv. 22. § a) pontja értelmében gyógyászati segédeszköz társadalombiztosítási támogatásban akkor részesíthető, ha a gyógyászati segédeszköz gyártója vagy meghatalmazott képviselője (a továbbiakban: gyártó) azt az egészségbiztosítási szervnél kérelmezi. Ezzel együtt jár a gyártó részéről a támogatással történő forgalmazásra, illetve készletben tartásra való kötelezettségvállalás [Gyftv. 22. § g) pontja]. A gyógyászati segédeszközök támogatásával kapcsolatos eljárások törvényi szabályait a Gyftv. 32–34. §-ai rendezik, melyek eltérnek a gyógyszerek társadalombiztosításba történő befogadásának szabályaitól (Gyftv. 23–31. §). Az eltérés a végrehajtási szabályok szintjén is megjelenik: a gyógyszerek társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról a törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESzCsM rendelet, míg a gyógyászati segédeszközök támogatásáról a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendelkezéséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet (a továbbiakban: R.) rendelkezik.

A társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyászati segédeszközöknek a közfinanszírozás alapjául szolgáló árára a kérelemben a gyártónak javaslatot kell tennie. Ennek kiszámítására vonatkozóan az R. szerint alkalmazandó formanyomtatványok megfelelő kitöltésével kell adatokat szolgáltatni (lásd az R. 1–4. számú mellékleteinek 9. pontjait, illetve az 5. számú melléklet 8. pontját). Az R. 2. § (4) bekezdésének g) pontja értelmében a kérelemhez csatolni kell a gyártó arra vonatkozó nyilatkozatát, az alkalmazott számítások egyidejű bemutatásával, hogy az általa tett árajánlat kialakítása során figyelembe vette, hogy a fajlagos költségeket és üzleti kockázatot csökkenti a termék támogatással történő értékesítése. A konkrét árról (kölcsönzési napidíjról) az egészségbiztosítási szerv dönt határozatában [Gyftv. 32. § (7) bekezdésének ca) pontja]. A törvény külön rendelkezéseket nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a kérelmező javaslatához az egészségbiztosítási szerv mennyiben van kötve, illetve az ár megállapítása során milyen tényezőket milyen súllyal kell figyelembe venni. Az R. azonban a gyógyászati segédeszközök befogadásának alapelveiként előírja a költséghatékonyságot, valamint a költségvetési keretek figyelembe vételét, a finanszírozhatóságot.

A törvényi és rendeleti szabályozásból következik, hogy a támogatott gyógyászati segédeszközök árának meghatározása nem tartozik az Ártv. hatálya alá, és más törvényi rendelkezés szerint sem minősül hatósági árnak. Megállapítására nem jogszabályi (rendeleti) formában, hanem egyedi jogalkalmazói aktus keretében kerül sor. Mivel a közfinanszírozás alapjául elfogadott árnál magasabb ár nem köthető ki a kiszolgáltatás során, ez az ár lényegében a piaci ár helyébe lép, így egyfajta sajátos hatósági ár-szabályozásról van szó. Ennek indoka az, hogy a gyógyászati segédeszköz – miként a gyógyszer is – sajátos termék. Az Alkotmánybíróság a 799/B/2001. AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) rámutatott arra, hogy a gyógyszerek kereskedelménél nem pusztán piaci szempontok érvényesülnek. „Míg a gyártók és kereskedők alapvetően piaci szempontokat követnek, addig a forgalmazás és értékesítés során nem hagyható figyelmen kívül az, hogy a betegnek a gyógyszerre egészsége érdekében van szüksége. A szabályozás azt is figyelembe veszi, hogy a gyógyszerekkel kapcsolatos kiadások jelentős részét a társadalombiztosítás, illetve a központi költségvetés fedezi, azaz a szabályozás során a járulékfizetők és az adófizetők érdekeit is szem előtt kell tartani.” (ABH 2005, 1007, 1012–1013.)

2. Az indítványozó egyrészt azt állította, hogy a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök forgalmazóinak homogén csoportján belül hátrányos megkülönböztetésre kerül sor, mert míg a gyógyszereknél hatósági árként a miniszter rendeletében határozza meg a kis- és nagykereskedelmi árrést, addig a gyógyászati segédeszközök esetében az egészségbiztosítási szerv határozatában állapítja meg a közfinanszírozás alapjául szolgáló árat. Emiatt pedig mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 49. § (1) bekezdése szerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. E törvényi rendelkezés alkalmazása során a két feltételnek – a mulasztásnak és az ennek folytán előidézett alkotmányellenes helyzetnek – együttesen kell fennállnia. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogalkotói feladat elmulasztása akkor állapítható meg, ha a jogalkotó jogalkotási kötelezettsége konkrét jogszabályi felhatalmazásból ered, vagy valamely alapvető jog érvényesüléséhez magából az Alkotmányból szükségszerűen következik a jogszabály megalkotásának kényszere. A jogalkotó szerv jogszabály-alkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles tehát eleget tenni, ha azt észleli, hogy a hatás- és feladatkörébe tartozó területen jogszabályi rendezést igénylő kérdés merült fel, feltéve, hogy a szabályozást valamely alkotmányos jog érvényesülése vagy biztosítása kényszerítően megköveteli [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 86.]. Az állam jogalko-

tói kötelezettsége – ahogy erre az Alkotmánybíróság a 37/1992. (VI. 10.) AB határozatában (ABH 1992, 227, 231.) rámutatott – következhet az Alkotmányból kifejezett rendelkezés nélkül is, ha valamely alkotmányos alapjog biztosítása ezt feltétlenül szükségessé teszi (1395/E/1996. AB határozat, ABH 1998, 667, 669.).

Jelen esetben nincs olyan konkrét jogszabályi felhatalmazás, mely megkövetelné, hogy a gyógyászati segédeszközök vonatkozásában is – a gyógyszerekhez hasonlóan – az Ártv. hatálya alá tartozó hatósági árként kellene meghatározni a forgalmazás során érvényesíthető árrést. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az sem vezethető le, hogy erre az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének érvényesülése érdekében feltétlenül szükség volna.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a diszkrimináció Alkotmányban meghatározott tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki. Ha a megkülönböztetés nem emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy alkotmányellenes megkülönböztetésről csak akkor lehet szó, ha a jogszabály egymással összehasonlítható, a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Alkotmányellenes megkülönböztetés mindezek alapján csak akkor állapítható meg, ha összehasonlítható helyzetben lévő személyek között tesz a jogalkotó olyan különbséget, amely alapjogsérelmet okoz, illetőleg azzal az egyenlő méltóság alkotmányos követelményét sérti. Nem minősül azonban megengedhetetlen különbségtételnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. [408/H/1998. AB határozat, ABH 2000, 760, 763.; 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77-78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 138.; 8/2010. (I. 28.) AB határozat, ABK 2010. január, 14, 28.]

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme a szabályozási hiányosság folytán jelen esetben azért nem állapítható meg, mert a gyógyszerforgalmazók és a gyógyászati segédeszközök forgalmazói a szabályozás szempontjából nem tartoznak azonos csoportba. Miként arra az Alkotmánybíróság már rámutatott, bár a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök – bizonyos vonatkozásban funkciójukra, illetve finanszírozásukra tekintettel – sajátos terméknek minősülnek, társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásukra, támogatásuk meghatározására teljesen eltérő módon, más-más jogszabályi előírások szerint kerül sor. Ez a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök eltérő természetéből, előállításának, illetve forgalmazásának különbözőségéből fakad. Ezért nem vezethető le sem az, hogy a gyógyászati segédeszközök tekintetében kellene

ugyanolyan hatósági árszabályozást alkalmazni, mint a gyógyszerek tekintetében, sem ennek fordítottja. Mint-hogy az sem következik az indítványozó által megjelölt alkotmányos rendelkezésből, hogy a gyógyszerek mellett a gyógyászati segédeszközöknek szükségképpen hatósági árszabályozás alá kellene esniük.

3. Az indítványozó másrészt azért kérte mulasztás megállapítását, mert a hatósági árrés meghatározása hiányának következtében sérül az Alkotmány 13. §-a. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a kis- és nagykereskedelmi árrés hiánya miatt a forgalmazóknál biztos veszteség jelentkezik.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban azt vizsgálta meg, hogy nem eredményezi-e a tulajdonjog sérelmét a kiskereskedelmi árrés maximalizálása. Az indítványozók éppen arra hivatkoztak, hogy az árrés meghatározása a tulajdonosokat önkényes mértékű közhatalmi beavatkozás ellenszolgáltatás nélküli túrésére kényszeríti. Az Alkotmánybíróság – utalva a 19/2004. (V. 26.) AB határozatban foglaltakra (ABH 2004, 321, 349.) – kiemelte, hogy az alkotmányos értelemben vett tulajdonjog nem vonatkoztatható a gyógyszertermék mint sajátos áru várható árára, a hatósági árszabályozás a tulajdonhoz való jogot legfeljebb közvetetten érintheti. A gyógyszerforgalmazók nyereségét vagy veszteségét számos tényező befolyásolja, ezek közül csak egyik az ár. (ABH 2005, 1007, 1013.)

A fenti megállapításoknak a jelen ügyben annyiban van jelentőségük, hogy miként az árrés rögzítéséből, önmagában az egészségbiztosítási szerv általi ármegállapításból sem következik szükségképpen a forgalmazók vesztesége. A hatályos szabályozásból nem vezethető le, hogy a közfinanszírozás alapjául elfogadott ár nem tartalmaz árrést. Csupán az ármegállapítás jelenlegi módja alapján nem állapítható meg a tulajdonjog sérelme. A gyártónak pedig a piaci mechanizmusok miatt (még akkor is, ha ennek hatása csak részleges) nem érdeke olyan alacsony árajánlatot tenni, ami a forgalmazók vagyoni ellehetetlenülését eredményezi. A tulajdonjog sérelme a hatósági árként megállapított árrés hiánya miatt mindezek folytán nem állapítható meg, alkotmányellenes mulasztás ebben az összefüggésben nem áll fenn.

Az indítványozó közvetetten az Alkotmány 9. § (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. A hatósági ármegállapítás a szerződési szabadságot, a piacgazdaság egyik lényegi elemét korlátozza (Abh., ABH 2005, 1007, 1013.). A hatósági árrés, azaz a szerződési szabadságot korlátozó szabályozás hiányát kifogásoló indítvány éppen a szabad verseny sérelme alapján állít alkotmányellenes mulasztást, mely azonban önellentmondás. Mindemellett a vállalkozás jogának sérelmét az indítványozó részletesebben nem indokolta meg, így ebben a vonatkozásban az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot nem folytatott le.

4. Az indítványozó végül az Alkotmány 70/D. §-ának sérelmére alapította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmét.

Ezzel az érveléssel összefüggésben az Alkotmánybíróság hivatkozik az Abh.-ban foglalt azon megállapítására, mely szerint „[k]ormányszati felelősség kérdése, hogy az árszabályozás eszközeivel az illetékes miniszter milyen módon él: a biztonságos gyógyszerellátást a kiskereskedelmi árrés meghatározása, rögzítése elősegítheti, de hátrálthatja, szélsőséges esetekben el is lehetetlenítheti”. [ABH 2005, 1007, 1011.] Az Alkotmánybíróság a gyógyszerek kiskereskedelmi árrésének tételes meghatározásával összefüggésben rámutatott arra, hogy a gyógyszerellátás biztonságáról számos jogszabály gondoskodik, az árrés maximalizálása pedig nem veszélyezteti oly módon a gyógyszerári hálózat stabilitását, a gyógyszerforgalom biztonságát, hogy ezáltal sérüljön az egészséghez való jog is. „Az árrés tételes meghatározása – maximálása – éppen az egészséghez való jog érvényesülése érdekében történt; az árhatóság ezzel arról kívánt gondoskodni, hogy a betegek a szabályozott, és ne a piac által meghatározott áron jussanak hozzá a számukra szükséges gyógyszerekhez. A rendeletben testet öltő szabályozás az Alkotmány 70/D. §-át nem sérti.” (Abh., ABH 2005, 1007, 1012.)

Jelen esetben is megállapítható egyrészt, hogy a Gyftv. 35. § (2) bekezdés a) pontjában megfogalmazott szabály, – mely rögzíti, hogy a gyógyászati segédeszköz kiszolgáltatása során a közfinanszírozás alapjául elfogadott árnál magasabb árat nem lehet kikötni, – a betegek oldaláról az egészséghez való jog érvényesülését biztosítja. Másrészt ugyanakkor, önmagában az árszabályozás meghatározott módja alapján nem vonható le következtetés arra vonatkozóan, hogy ez az ár mennyiben tartalmaz kis- és nagykereskedelmi árrést, s mennyiben befolyásolja a gyógyászati segédeszköz forgalom stabilitását. Az Alkotmány 70/D. §-ából nem vezethető le a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog megvalósításának konkrét módja, ezáltal az, hogy a gyógyászati segédeszköz forgalom biztonsága kizárólag hatósági árrés rögzítésével biztosítható.

A fenti megállapításokra tekintettel az Alkotmánybíróság úgy találta, hogy sem az Alkotmány 13. §-ából, sem 70/A. §-ából, sem pedig 70/D. §-ából nem vezethető le alkotmányellenes mulasztás a gyógyászati segédeszközök árszabályozása vonatkozásában, ezért a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elutasította.

5. Az indítványozó kérte a Gyftv. 35. § (2) bekezdés a) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Ezzel összefüggésben ugyanakkor sem alkotmányos rendelkezést nem jelölt meg, sem indokolást nem terjesztett elő.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 21. § (2) bekezdése szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha az indítvány tartalmazza a

vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértének. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint továbbá – az Abtv. 22. § (2) bekezdésének az ok megjelölésére irányuló kötelezettsége alapján – az indítványozónak meg kell indokolnia, hogy a támadott jogszabály miért és mennyiben sérti az Alkotmány hivatkozott rendelkezését. Tekintettel arra, hogy az indítvány az utólagos normakontroll-kérelem vonatkozásában a fenti elemeket nem tartalmazza, érdemi elbírálásra alkalmatlan. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkó Barnabás s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Lévy Miklós s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> előadó alkotmánybíró

111/E/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 79. § (1) bekezdése kapcsán előterjesztett mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 79. § (1) beke-

dése kapcsán mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményezte.

A Ptk. érintett rendelkezése a személyhez fűződő jogok sajtóorgánumok útján elkövetett sérelmének esetére vonatkozóan a helyreigazítás intézményét szabályozza. E rendelkezéssel kapcsolatosan az indítványozó azt kifogásolta, hogy az abban foglalt taxatív felsorolás nem terjed ki az elektronikus hírportálokra, illetve más fórumokra, valamint a plakátokra, így szerinte helyreigazítás, mint polgári jogi igény ezek kapcsán nem érvényesíthető. Ennek következtében a személyhez fűződő jogok ezúton történő sérelme az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez való jogba ütközik.

Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy mivel a Ptk. 79. § (1) bekezdése nem minden, személyhez fűződő jogában sértett személy tekintetében garantálja a helyreigazítás bírósági úton történő érvényesítését, e rendelkezés az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Ptk. érintett rendelkezései:

„78. § (1) A személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jó hírnév védelmére is.

(2) A jó hírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, hírszettel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.”

„79. § (1) Ha valakiről napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó valótlan tényt közöl vagy hírszettel, illetőleg való tényeket hamis színben tüntet fel – a törvényben biztosított egyéb igényeken kívül – követelheti olyan közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlemény mely tényállításai valótlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, illetőleg melyek a való tények (helyreigazítás).”

„84. § (1) Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest a következő polgári jogi igényeket támaszthatja:

a) követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;

b) követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;

c) követelheti, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről vagy költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;

d) követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását a jogsértő részéről vagy költségén, továbbá a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, illetőleg jogsértő mivoltától megfosztását;

e) kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján azt vizsgálta, hogy az Alkotmány 59. § (1) bekezdése, illetve 70/A. § (1) bekezdése alapján megállapítható-e a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség a Ptk. 79. § (1) bekezdése kapcsán.

1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 49. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság hivatalból vagy bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta, és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogalkotó szerv jogalkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles eleget tenni, ha az alkotmányellenes helyzet – a jogi szabályozás iránti igény – annak nyomán állott elő, hogy az állam jogszabályi úton beavatkozott bizonyos életviszonyokba, és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83, 86.]. Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányos sértést nemcsak akkor állapít meg, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204, 205.], hanem akkor is, ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132, 138.]. Hiányos tartalmú szabályozás esetén is a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán alapul a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása [4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52, 57.].

2. A sajtó-helyreigazítás intézményéről a Ptk. 79. § (1) bekezdése a személyhez fűződő jogok védelme köré-

ben rendelkezik. A Ptk. 79. § (1) bekezdése szerint a helyreigazítás akkor vehető igénybe, amikor a személyhez fűződő jogok különösen súlyos sérelme azáltal következik be, hogy a személyiség jóhírnevét sértő valótlan tartalmú közlemény a sajtóban jelenik meg. Tehát helyreigazítás kizárólag a sajtóorgánumok, vagyis napilap, folyóirat (időszaki lap), rádió, televízió vagy filmhíradó útján elkövetett jogsérelem miatt követelhető. A sajtó-helyreigazításra vonatkozó szabályt ugyanakkor a bírói gyakorlat kitágította, s a Ptk.-ban felsoroltakon kívül akár internetes hírportálokra is alkalmazza a helyreigazítás intézményét (példaként hozható fel a Fővárosi Bíróság 19.P.21.259/2008/5. számú ítélete, illetve a Fővárosi Ítéltáblának az azt helybenhagyó 2.Pf.21.272/2008/6. számú ítélete). Egyebekben pedig a személyhez fűződő jogok, különösen a Ptk. 78. §-a által biztosított jó hírnév védelmének sérelme esetén támasztható polgári jogi igények a Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján terjeszthetők elő.

A Ptk 79. § (1) bekezdése szerinti helyreigazítás tehát valóban csak meghatározott körben kezdeményezhető. Egyebekben a személyiség védelmét érintő jogsérelem, ha esetleg nem sajtó-helyreigazításként, de a Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján orvosolható. Az utóbbi rendelkezés szerint ugyanis a jó hírnév védelmének megsértésével szemben bíróság előtt polgári jogi igényt lehet érvényesíteni. A személyhez fűződő jogaiban sértett személy a Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását, a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől. Követelheti továbbá, hogy a jogsértő nyilatkozattal vagy más megfelelő módon adjon elégtételt, és hogy szükség esetén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak. Kérheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, a jogsértéssel előállott dolog megsemmisítését, jogsértő mivoltától megfosztását, valamint kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A Ptk. 84. § (1) bekezdés c) pontja szerinti elégtétel tartalmában akár azonos is lehet a sajtó-helyreigazítással. Mindezt figyelembe véve a személyhez fűződő jogaiiban sértett személy nem csupán sajtó-helyreigazítás kezdeményezésével, hanem a Ptk. 84. § (1) bekezdése alapján is érvényesítheti polgári jogi igényét a jogsértővel szemben.

Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében biztosított „jó hírnévhez való alapjog az általános személyiségi jog anyagából fakadó nevesített jog, amely a személy megítélését hivatott védeni a valótlan és a személy hátrányos megítélésére alkalmas közlésekkel szemben” (942/B/2001. AB határozat, ABH 2004, 1561, 1575.). Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerinti jó hírnév védelméhez való alapjog érvényesülését szolgálják a Ptk. fentiekben hivatkozott szabályai. A Ptk. e rendelkezéseit figyelembe véve nem megalapozott az indítványozó állítása, hogy a jogalkotó nem biztosítja azoknak a jó hírnév védelméhez való alkotmányos jogát, akiket nem sajtóorgánumok útján sértenek

meg. Így a jó hírnév védelmével összefüggésben az indítványozó által vélt szabályozási hiány nem állapítható meg.

3. A Ptk. 79. § (1) bekezdése kapcsán az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését sértő jogalkotói mulasztás sem állapítható meg.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az egész jogrendszerre kiterjedően alkalmazza a diszkrimináció tilalmát. Az Alkotmánybíróság már legelső döntéseinek egyikében megállapította, és azóta következetesen alkalmazza, hogy a diszkrimináció tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát. A megkülönböztetés tilalmából az következik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie; „azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni” [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.]. Az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogalkotó önkényesen, a tárgyilagos megítélés alapján ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos helyzetű, azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77-78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281-282.; 35/1994. AB határozat, ABH 1994, 197.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130, 138-140.]

A Ptk. 79. § (1) bekezdése különbségtétel nélkül teszi lehetővé a helyreigazítás kezdeményezését. Ennek következtében a Ptk. 79. § (1) bekezdése kapcsán az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelmére alapított jogalkotói mulasztás nem áll fenn.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Ptk. 79. § (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmány 59. § (1) bekezdésének és 70/A. § (1) bekezdésének sérelmére alapított mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

36/B/2009. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 12. § (1) és (3) bekezdése, az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény módosításáról szóló 2008. évi XXV. törvény 7. § (6) bekezdése, valamint az egyes hivatalos lapok nyomtatott változatának terjesztéséhez szükséges előfizetői szám meghatározásáról szóló 5/2008. (X. 14.) MeHVM rendelet 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt, illetve egyebekben az indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) 12. §-a, 13. § (4) bekezdése, a 22. § (2) bekezdés e) pontja, valamint az egyes hivatalos lapok nyomtatott változatának terjesztéséhez szükséges előfizetői szám meghatározásáról szóló 5/2008. (X. 14.) MeHVM rendelet (a továbbiakban: R.) egésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, valamint mulasztás megállapítása iránti kérelmet is előterjesztett.

1. Az indítványozó az Eitv. 12. § (1)–(3) bekezdéseit alkotmányellenesnek vélte, mert e szabályok szerinte olyan szabályozási tartalmat hordoznak, melyet nem lehetett volna egyszerű többséggel elfogadott törvényben rendezni. Ezzel összefüggésben azonban nem jelölte meg az Alkotmány sérülni vélt rendelkezését.

Az Eitv. 12. § (1)–(3) bekezdése a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 14. § (1) bekezdésében foglaltakkal álláspontja szerint azért ellentétes és okoz jogbizonytalanságot, mert a Jat. a kihirdetést – az indítványozó értelmezése szerint – papír alapon írja elő, az Eitv. pedig arról, mint elektronikus dokumentumról rendelkezik.

Az indítványozó szerint az, hogy a jogalkotó nem határozta meg, hogy a „kormányzati portál” milyen honlapot, illetve elektronikus elérést jelent, szintén jogbizonytalanságot okoz.

Az indítványozó úgy vélte, hogy az Eitv. 12. § (3) bekezdése „diszkriminatív rendelkezést tartalmaz”, mert a helyi önkormányzat képviselő testületének rendeleteit a többi jogszabályhoz képest eltérően kezeli.

Az egyes hivatalos lapok nyomtatott változatának terjesztéséhez szükséges előfizetői szám meghatározásáról szóló 5/2008. (X. 14.) MeHVM rendeletet (a továbbiakban: R.) az Alkotmány 61. § (1) bekezdésével vélte ellentétesnek az indítványozó, mert a közérdekű információk megismerésének és terjesztésének a szabadságát csak törvényben lehetett volna korlátozni. E körben az indítványozó hivatkozott az Alkotmány 9. §-ának a sérelmére is, azonban arra vonatkozóan, hogy az R. milyen okból sértene az Alkotmányt, az indítványozó nem terjesztett elő indokolást.

2. Az indítványozó ezek mellett kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság 2008. július 1-jétől kezdődően „a Magyar Közlöny elektronikus dokumentuma alapján a Magyar Közlönyben kihirdetett jogszabályokat a törvényes kihirdetés hiánya miatt (...) semmisítse meg”, mivel a kihirdetés véleménye szerint nem felelt meg az Eitv. 12. §-ában foglalt követelményeknek. Az indítványozó ezzel összefüggésben az időbélyegző hiányát kifogásolta, azonban az Alkotmány sérülni vélt rendelkezését ebben a körben sem jelölte meg.

3. Az Eitv. módosításáról szóló 2008. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Eitvmód.) 7. § (5) bekezdését is alkotmányellenesnek vélte az indítványozó, azonban az Alkotmánynak azon rendelkezését, mellyel a jogszabályt ellentétesnek találta, ebben az esetben sem jelölte meg. Az Eitvmód. 7. § (6) bekezdésével összefüggésben arra hivatkozott, hogy a törvény nem szabályozta az adatbázisok körét, azok átadásának feltételeit, valamint az azokkal való rendelkezési jogot, melyet az Alkotmány 11. §-ába ütközőnek vélt.

4. Az indítványozó mulasztás megállapítása iránti kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg: nincs olyan jogszabály, mely „az elektronikus hivatalos lapok archiválását szabályozná”. Ezzel összefüggésben az indítványozó az alábbi jogszabályokat, mint felhatalmazó rendelkezéseket jelölte meg azzal, hogy e felhatalmazásokból eredő kötelezettségeinek a jogalkotó nem tett eleget: Eitv. 12. § (7) bekezdés, Eitv. 22. § (1) bekezdés c) pont, Eitvmód. 7. § (6) bekezdés. Ebben a vonatkozásban azonban az Alkotmány sérülni vélt rendelkezését az indítványozó szintén nem jelölte meg.

Az Alkotmánybíróság beszerezte az igazságügyi és rendészeti miniszter véleményét.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„11. § Az állam tulajdonában álló vállalatok és gazdálkodó szervezetek a törvényben meghatározott módon és felelősséggel önállóan gazdálkodnak.”

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze. (...)”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Eitv.-nek az indítvánnyal támadott, az elbíráláskor hatályos rendelkezései:

„12. § (1) A Magyar Közlönyt a kormányzati portálon történő, olyan elektronikus dokumentumként való közzététellel kell kiadni, amelyet a Magyar Közlöny felelős szerkesztője a minősített elektronikus aláírásával és olyan szolgáltató által kiadott időbélyegzővel lát el, amely a szolgáltatást minősített szolgáltatóként nyújtja. A Magyar Közlöny egyes lapszámain a megjelenés dátumát fel kell tüntetni, amely nem lehet korábbi, mint az időbélyegzőben szereplő naptári nap. Ha az időbélyegzőben szereplő naptári nap és a megjelenés dátuma egybeesik, az adott lapszámban kihirdetett, a kihirdetés napján hatályba lépő jogszabály hatálybalépésének időpontját a kihirdetés napjának órájában kell meghatározni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott elektronikus aláírás ellenőrzéséhez a felelős szerkesztő és a helyettesítésre jogosult személy aláírásaihoz tartozó nyilvános kulcsok a kormányzati portálnak a Magyar Közlöny közzétételére szolgáló oldalán érhetőek el.

(3) A Magyar Közlöny tartalmazza a helyi önkormányzat képviselő-testülete által alkotott rendeletek kivételével a jogszabályokat, az Alkotmánybíróság azon határozatait és végzéseit, amelyeknek a Magyar Közlönyben való közzétételét jogszabály vagy az Alkotmánybíróság elrendelte, a jogegységi határozatokat, az Országos Választási Bizottság állásfoglalásait, továbbá a 12/A. § szerinti mellékleteket.

(4) A Magyar Közlöny közzétett számai a honlapról nem távolíthatóak el, azok archiválására az elektronikus archiválásról szóló jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) A szerkesztő a Magyar Közlöny oldalhú másolatát papíron megküldi a köztársasági elnöknek, az Országgyűlés elnökének, az Alkotmánybíróság elnökének, a Legfelsőbb Bíróság elnökének, az Országos Széchényi Könyvtárnak és az Országgyűlési Könyvtárnak.

(6) A Magyar Közlöny oldalhú másolata papíron, illetve digitális adathordozón is terjeszthető azzal, hogy ha az (1) bekezdés szerint közzétett és a papíron, illetve digitális adathordozón terjesztett változat szövege egymástól eltér, az (1) bekezdés szerint közzétett változat szövegét kell hitelesnek tekinteni.

(7) A Kormány által rendeletben kijelölt szerv kérelemre, igazgatási szolgáltatási díj ellenében a Magyar Közlönyről vagy annak egy részéről papírra oldalhú másolatot készít.”

3. Az Eitvmód.-nak az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„7. § (6) Felhatalmazást kap a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter, hogy rendeletben szabályozza a hivatalos lapokkal és a hivatalos jogszabálygyűjteményekkel összefüggő adatbázisok felhasználói jogainak a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság részéről a Miniszterelnöki Hivatalnak való átengedését.”

4. Az R.-nek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„1. § (1) A minisztérium, az autonóm államigazgatási szerv és a kormányhivatal által kiadott hivatalos lap oldalhú másolata nyomtatott formában akkor terjeszthető, ha a tárgyévet megelőző év június 30-án a lap a központi költségvetéshez tartozó szerveken kívüli előfizetőinek száma az ezret meghaladja.”

III.

Az indítvány részben nem megalapozott, részben érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata során észlelte, hogy az Eitv. 12. § (1) bekezdését a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi LVI. törvény 332. §-a, 2009. október 1-vel módosította. Ennek eredményeképpen az első mondat változatlanul hagyása mellett az Eitv. 12. § (1) bekezdése a következő két mondatral egészült ki: „A Magyar Közlöny egyes lapszámain a megjelenés dátumát fel kell tüntetni, amely nem lehet korábbi, mint az időbélyegzőben szereplő naptári nap. Ha az időbélyegzőben szereplő naptári nap és a megjelenés dátuma egybeesik, az adott lapszámban kihirdetett, a kihirdetés napján hatályba lépő jogszabály hatálybalépésének időpontját a kihirdetés napjának órájában kell meghatározni.”

Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatánál a határozat meghozatalakor hatályos jogszabályok tekintetében végzi el az ellenőrzést, ha a hatályos jogszabályok azonos tartalmúak a támadott, de már hatályban nem lévő rendelkezésekkel (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 457.; 138/B/1922. AB határozat, ABH 1992, 579, 581.). A módosítás miatt ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot az Eitv. jelenleg hatályos szövege tekintetében végezte el.

2. Ezt követően az Alkotmánybíróság az indítványt abból a szempontból vizsgálta meg, hogy az indítványozó pontosan mely jogszabályi rendelkezéseket támadta. Megállapította, hogy az indítványozó az Eitv. 12. § (1) és (3) bekezdését, valamint az R. (1) bekezdését támadta csak oly módon, hogy ezek mellett az Alkotmány sérülni vélt rendelkezését, valamint az alkotmányellenesség vélt indokát is megjelölte. Emiatt az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot e rendelkezések tekintetében folytatta le. Az indítványozó által pusztán megemlített jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság jelen határozat indokolásának 7. pontjában rendelkezett.

3. Az Eitv. 12. § (1) és (3) bekezdéseit az indítványozó a jogbiztonság követelményébe ütközőnek vélte. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.

3.1. A Jat. 14. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a jogszabályt – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivétellel – a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában: a Magyar Közlönyben kell kihirdetni. E szabály nem tartalmaz semmilyen utalást abban a vonatkozásban, hogy a Magyar Közlöny mint hivatalos lap csak papíralapú lehet, vagy elektronikus formában is előállítható, terjeszthető. Az Eitv. 12. § (1) bekezdésének azon része, miszerint a Magyar Közlönnyel a kormányzati portálon történő, elektronikus dokumentumként való közzétételével kell kiadni, a Jat. által megszabott kereteket nem lépi túl, ezért az nem ellentétes a Jat. fenti szabályával. Az Alkotmánybíróság emellett megjegyzi, hogy az Eitv. 12. § (6) bekezdése értelmében a Magyar Közlöny oldalhú másolata papíron, illetve digitális adathordozón is terjeszthető, ami azt jelenti, hogy sem a papíralapú, sem pedig az elektronikus változat nem minősül kizárólagosnak, a Magyar Közlöny nyomtatott, papíralapú kiadásban továbbra is elérhető.

A 26/1992. (IV. 30.) AB határozat megállapította, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon (ABH 1992, 135, 142.). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom alkotmányos követelményének az indítványozó által támadott jogszabály megfelel, emiatt az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében elutasította.

3.2. Az indítványozó az Eitv. 12. § (1) bekezdésében szereplő „kormányzati portál” fogalmat szintén a jogbiztonság követelményébe ütközőnek vélte.

Az elektronikus közszolgáltatások eszköz- és feltételrendszeréről – ezen belül többek között a kormányzati portálról, a tárhelyről, az adathozzáférésekről és a központi ügy-

félszolgáltatásról – az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény rendelkezik. E törvény 21. § (1) bekezdése kifejezetten a kormányzati portálra vonatkozó szabályokat tartalmazza, miszerint a kormányzati portál biztosítja a központi rendszerben részvételre kötelezett, illetve ahhoz kapcsolódott szervezetek elektronikus közszolgáltatásaihoz való hozzáférést, az ügyintézéshez szükséges tájékoztatókhoz, valamint a közhiteles hatósági nyilvántartásokhoz és jogszabályban meghatározott adatbázisokhoz való hozzáférést, továbbá az elektronikus ügyintézéshez és a fizetések (elszámolások) elektronikus úton történő lebonyolításához szükséges feltételeket. Emellett az elektronikus közszolgáltatásról és annak igénybevételéről szóló 225/2009. (X. 14.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése pontosan meghatározza a kormányzati portál elérhetőségét. Ennek értelmében a kormányzati portál a közszolgálat – ideértve a közigazgatást, a közszolgáltatásokat és az elektronikus közszolgáltatást önként nyújtó szervezeteket is – központi elektronikus tájékoztatási és szolgáltatási felülete, amely az interneten a www.magyarorszag.hu címen érhető el. A kormányzati portál biztosítja, hogy felületéről valamennyi nyilvános elektronikus közszolgáltatás elérhető legyen. Ezen túlmenően a (2) bekezdés felsorolja a kormányzati portál állandó szolgáltatásait is.

A fent kifejtettek miatt nem helytálló az indítványozó azon hivatkozása, hogy a jogszabályok nem határozzák meg a kormányzati portál fogalmát, ezért az Alkotmánybíróság az Eitv. 12. § (1) bekezdésének megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

4. Az indítványozó úgy vélte, hogy az Eitv. 12. § (3) bekezdése azzal, hogy a Magyar Közlöny nem tartalmazza az önkormányzati rendeleteket, diszkriminatív szabályozást valósít meg.

Az Alkotmány 70/A. §-át az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte és kifejtette, hogy az személyek közötti diszkriminációként értelmezhető.

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapítja, hogy a törvényalkotó jelen esetben nem személyek, hanem a különböző típusú jogszabályok között tett különbséget. A jogszabályok közötti különbségesség nem minősül személyek közötti különbségtételnek, ezért az nem eredményezi a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét, így az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

5. Az indítványozó az R. 1. § (1) bekezdését – mely az egyes hivatalos lapok nyomtatott változatának terjesztéséhez szükséges előfizetői szám meghatározásáról szól – az Alkotmány 61. § (1) bekezdésével véli ellentétesnek, mivel az álláspontja szerint az információk terjesztésének szabadságát akadályozza. Az Alkotmánybíróság – annak megisméltelése nélkül – utal a jelen határozat indokolásának

3.1. pontjában kifejtettek. Továbbá hangsúlyozza, hogy az Eitv. 12. § (4) bekezdése alapján a Magyar Közlöny közzétett számai a honlapról nem távolíthatók el, azok archiválására az elektronikus archiválásról szóló jogszabály rendelkezéseit kell alkalmazni. E szabályok külön-külön is biztosítják azt, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog sérelmet ne szenvedjen, sőt a jogszabályok – minél szélesebb körű – hozzáférhetősége biztosított legyen. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg, így az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

6. Az indítványozó az Eitvmód. 7. § (6) bekezdését az Alkotmány 11. §-ában ütközőnek vélte. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint adatbázisok felhasználói jogainak átengedését szabályozó rendelkezés és az állami tulajdonban álló vállalatok önálló gazdálkodását biztosító alkotmányos rendelkezés között alkotmányos összefüggés nincs. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján ezért [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523–524.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.] az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

7. Az indítványozó az Eitv. 12. § (1)–(3) bekezdéseivel összefüggő azon kérelme, hogy e rendelkezéseket nem lehetett volna egyszerű többséggel elfogadott törvényben rendezni, hiányos, mivel nem tartalmazza az Alkotmány sérülni vélt rendelkezését. Ugyanez a hiányosság áll fenn az Eitvmód. 7. § (5) bekezdésével, valamint az Eitv.-vel összefüggésben előterjesztett mulasztás megállapítása iránti kérelemmel kapcsolatban, mivel alkotmányos rendelkezés megjelölésére itt sem került sor. Hasonló okból nem bírálható el azon indítványi elem, mely a 2008. július 1-jétől kezdődően kihirdetett valamennyi jogszabály megsemmisítését kérte. Emellett az R. 1. § (1) bekezdésével összefüggő, annak megállapítására irányuló kérelem, hogy e rendelkezés sérti az Alkotmány 9. §-át, szintén nem bírálható el, tekintettel arra, hogy az indítványozó nem jelölte meg az alkotmányellenesség indokát. Az Eitv. 12. § (2) és (4)–(7) bekezdéseit, a 13. § (4) bekezdését, valamint a 22. § (2) bekezdés e) pontját az indítványozó – kérelme alátámasztásául – pusztán megemlítette, de azokkal összefüggésben alkotmányellenességet nem állított.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.). 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmány sértést fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok hiányában az indítvány – a tartalmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt – érdemben

nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasítja [18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993, 161, 171.]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv.-nek meg nem felelő indítványi elemeket visszautasította.

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

225/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 24. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított – indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Pf.22.450/2008/3. számú ítéletével összefüggésben előterjesztett – a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 24. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozók a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Pf.22.450/2008/3. számú, jogerős másodfokú ítélete ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszukban a

társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 24. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés *a*) pontja alkotmányellenességét állították. E szabályok alapján a szervezeti-működési szabályzat (SZMSZ) eltérhet attól a törvényi főszabálytól, hogy a közös költség a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk szerint terheli.

A konkrét ügyben az a társasházközösség, melynek az indítványozók is tagjai, úgy döntött, hogy a felújítási alaphoz a tulajdonostársaknak nem tulajdoni hányaduk arányában, hanem lakásonként azonos összeggel kell hozzájárulniuk. Ennek következtében a kisebb alapterülettel rendelkező lakások „arányaiban magasabb költséggel járulnak hozzá a társasház fenntartásához” – érvelnek az indítványozók –, s mivel tulajdoni hányaduk alapján eleve kisebb mértékű a szavazati joguk, nem tudták megakadályozni a számukra sérelmes közgyűlési döntés (SZMSZ-módosítás) elfogadását. Elismerik, hogy okfejtésük nem általánosítható, hiszen nyilván nem minden társasházban vannak a közgyűlésben a kisebb lakások tulajdonosai kisebbségben. Mégis – saját esetüket jellemzőnek tekintve – úgy vélik, hogy a Thtv. megjelölt rendelkezései sértik az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését, mert „a vagyoni helyzet szerinti különbözőségek folytán az alapvető jogi garanciák hiányában nem biztosítják a jogegyenlőséget és esélyegyenlőséget” a kisebb tulajdoni hányaddal és kisebb szavazati mértékkel rendelkező tulajdonostársaknak.

Az indítványozók – arra az esetre, ha alkotmányjogi panaszukat az Alkotmánybíróság elutasítaná – másodlagosan utólagos normakontroll keretében kérték a Thtv. 24. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Thtv. támadott rendelkezései:

„24. § (1) A közös tulajdonba tartozó épületrész, épületberendezés, nem lakás céljára szolgáló helyiség és lakás fenntartásának költsége, valamint a rendes gazdálkodás körét meghaladó kiadás (a továbbiakban együtt: közös költség) a tulajdonostársakat tulajdoni hányaduk szerint terheli, ha a szervezeti-működési szabályzat másképp nem rendelkezik.

(2) A szervezeti-működési szabályzatban kell meghatározni:

a) a közös költség tulajdoni hányadtól eltérő megfizetése esetén, az érintett költségneveket és a számítás módját, (...)

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg, s e körben az alábbiakat állapította meg.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz tehát – mint azt már az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat (ABH 1991, 272, 282.) is kifejtette – egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Pf.22.450/2008/3. számú ítéletét az indítványozók 2009. január 23. napján vették át, az alkotmányjogi panaszt pedig a postai bélyegző tanúsága szerint 2009. február 13. napján adták postára, tehát a hatvan napos határidőt megtartották.

Az Abtv. alapján az alkotmányjogi panasznak, mint konkrét normakontrollnak azonban az is törvényi feltétele, hogy a jogerős döntésben szereplő, az indítványozó által vizsgálni kért jogszabályi rendelkezések alkalmazása során következzen be a jogsérelme. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását kizáró tényezőnek tekinti azt, ha az indítványozó a panaszában olyan jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességét állítja, amelyet ügyében a jogerős határozatot meghozó bíróság nem alkalmazott [1050/D/1999. AB végzés, ABH 2005, 1581, 1582.; 870/D/2002. AB végzés, ABH 2005, 1634, 1638.; 177/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1557, 1566.; 725/D/2004. AB határozat, ABH 2006, 1617, 1626.].

Az Alkotmánybíróságnak tehát a becsatolt iratok alapján meg kellett vizsgálnia, hogy az eljáró bíróságok eljárásuk során alkalmazták-e a Thtv. 24. § (1) bekezdését és (2) bekezdésének *a*) pontját.

A bírósági ítéletek kitértek arra, hogy az indítványozók által sérelmezett SZMSZ-módosításról egy korábbi, 2005-ben elfogadott társasházi közgyűlési határozat döntött. (Megjegyzendő: ezt a határozatot az alkotmányjogi panasz egyik benyújtója bíróságon megtámadta, de keresetét jogerősen elutasították.) Az alkotmányjogi panasszal érintett pernek azonban nem ennek az SZMSZ-módosításnak a vizsgálata volt a tárgya, hanem a 3/2007. (05. 23.) számú – tehát később elfogadott – közgyűlési határozatnak az érvényessége, amely a fizetendő közös költséget a

2005-ben elhatározott számítási mód alapján állapította meg. A Miskolci Városi Bíróság 26.P.22.720/2007/28. számú elsőfokú ítélete ennek megfelelően szövegszerűen ki is mondta: a bíróság nem vizsgálhatta, hogy az alperesi társasház SZMSZ-módosítása ellentétes-e a Thtv. 24. § (1) bekezdésével, illetve a (2) bekezdés *a)–d)* pontjaival. A másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Pf.22.450/2008/3. számú ítélete részben megváltoztatta ugyan az indokolást, azonban ez az ítélet sem a Thtv. említett szakaszain alapszik.

Mivel mindezek alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy a bírósági eljárásban nem alkalmazták a Thtv.-nek az indítványozók által alkotmányellenesnek tartott rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság az ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § *e)* pontja alapján [a panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében írt feltételeknek] az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

2. Az Alkotmánybíróság ezt követően – az indítványban foglalt kérelemnek megfelelően – utólagos normakontroll hatáskörében eljárva vizsgálta meg a Thtv. 24. § (1) bekezdését [az indítványozók a Thtv. 24. § (2) bekezdés *a)* pontjának vizsgálatát e körben már nem kérték].

Az indítványozók hátrányos megkülönböztetésnek tartják azt, hogy a közös költség (illetve a konkrét esetben a felújítási alaphoz való – a közös költség részeként fizetendő – hozzájárulás) mértéke nem feltétlenül a tulajdoni hányadhoz igazodik.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kap értelmezést. A tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alkotmánysértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 162.; 43/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 744, 745.]. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne (191/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 592, 593.). Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sé-

relem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200.].

Megvizsgálva a Thtv. 24. § (1) bekezdését az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy e szabályokban nem ismerhető fel vagyoni vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel.

A jogalkotó alapvetően úgy rendelkezik, hogy a közös költség mértéke az egyes tulajdoni hányadok nagyságához igazodik. Az indítványozók által támadott rendelkezés pusztán e szabály *diszpozitivitásáról* szól, azaz azt teszi lehetővé, hogy a tulajdonostársak közössége – saját, többségi támogatottságot élvező elhatározása alapján – másként határozza meg a közös költség felosztásának az elveit. A támadott rendelkezés általános jelleggel, megkülönböztetés nélkül szabályozza az érintett kérdéskört (ad lehetőséget bármely társasházközösségnek az adott törvényi főszabálytól való eltérésre). Ténykérdés, hogy egyes társasházakban a kisebb lakásokban lakók tulajdoni hányaduk alapján kisebbségben vannak a közgyűlésben, ugyanakkor más esetekben éppen fordított a helyzet. Nincs azonban szó arról, hogy a jogalkotó részesítené előnyben a nagyobb tulajdoni hányaddal rendelkező tulajdonostársakat a többi (kisebbségi lakással rendelkező) tulajdonostárssal szemben.

Az Alkotmánybíróság megállapítja: pusztán az, hogy a Thtv. diszpozitív szabállyal a társasházközösségek hatáskörébe utalja a közös költség felosztásának az elveiről való döntést – lehetővé teszi az önszabályozást –, nem vezet a jogegyenlőség sérelmére. E körben utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Alkotmány diszkriminációt tiltó 70/A. § (1) bekezdéséből nem lehet levezetni, „hogy a közös tulajdon körében bizonyos döntésekhez (...) valamennyi tulajdonostárs hozzájárulását meg kell-e kívánni, de azt sem, hogy ha a Tv. [Thtv.] többségi döntéshozatalt tesz lehetővé, akkor a többségi döntéshozatalhoz legalább milyen mértékű szavazatarányt kell előírni” [3/2006. (II. 8.) AB határozat, ABH 2006, 65, 84.]. A közgyűlési döntéshozatal tehát alapvetően polgári jogi jellegű, a tulajdonostársak alanyi jogainak és törvényes érdekeinek egyeztetését és kiegyensúlyozását szolgálja. A közgyűlési határozatokat a döntéshozatal során kisebbségben maradt tulajdonostársak a Thtv. 42. § (1) bekezdése alapján, jogos érdekeik lényeges sérelme esetén, bíróság előtt megtámadhatják.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése és a Thtv. 24. § (1) bekezdése között nincs érdemi alkotmányossági összefüggés, s ezért – állandó gyakorlatának megfelelően [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991,

716–717.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.; 720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.; 380/D/1999. AB határozat, ABH 2004, 1306, 1313–1314.] – az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. június 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

257/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 19. § (8) bekezdés *b*) pontja és a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 95. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése tekintetében – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 19. § (8) bekezdés *b*) pontja, a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 37. § (2) bekezdésének második mondata és a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény 95. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – az Alkotmány 70/B. § (2) bekezdésére alapított – indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 37. § (2) bekezdésének második mondata – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított – alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

4. Egyebekben az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 19. § (8) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Kifejtette, hogy a fenti rendelkezés indokolatlan különbséget tesz „kor vagy állapot szerint” a munkavállalók között, amikor kivetszi a végkielégítésre jogosult munkavállalók köréből azokat, akik a közszolgálati jogviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjassá minősülnek, holott azonos idejű közszolgálati jogviszony után megilletné őket azonos végkielégítés. Ezért sérül az Alkotmány 70/A. §-ának a diszkriminációt tiltó (1) bekezdése és a 70/B. § – értelemszerűen – (2) bekezdése. Egyben – véleménye szerint – a normaszöveg nem világos, „a kevésbé jártas ügyintézők eljárását követően az értelmezési hibákból eredően téves döntések születnek”, ezért a jogállamiság követelményének nem felel meg. Ugyanezen okból indítványozta a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 37. § (2) bekezdése – tartalmilag – második mondata és a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 95. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a törvényalkotót, hogy a törvényben „hivatkozson arra, hogy a korábban megkötött munkaszerződésekre (...) a munkaszerződés megkötésekor hatályos törvény alkalmazása kötelező.”

II.

Az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

„70/B. § (2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.”

2. A Ktv. támadott rendelkezése:

„19. § (8) Végkielégítésre nem jogosult a köztisztviselő, ha

(...)

b) legkésőbb a közszolgálati jogviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjassá minősül [19/A. § (1) bekezdés];”

3. A Kjt. rendelkezése:

„37. § (2) (...) Nem jár továbbá végkielégítés a közalkalmazottnak, ha legkésőbb a közalkalmazotti jogviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjasnak minősül [37/B. §].”

4. Az Mt. érintett szabálya:

„95. § (2) Az (1) bekezdéstől eltérően nem jár végkielégítés a munkavállalónak, ha legkésőbb a munkaviszony megszűnésének időpontjában nyugdíjasnak minősül [87/A. § (1) bekezdés].”

III.

Az indítvány részben nem megalapozott, részben érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság az indítvánnyal összefüggésben elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány tárgya nem minősül-e „ítélt dolognak.”

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. §-ának c) pontja szerint az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértést megállapítani („ítélt dolog”). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő, mint egy korábban elbírált ügyben. (1620/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 972, 973.) Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik. [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.]

Az Alkotmánybíróság a 600/B/2000. AB határozatában a Kjt. 37. § (2) bekezdése – közte a jelenlegi szabállyal egyező második mondata – alkotmányosságát vizsgálta annak az indítványnak az alapján, amely szerint a rendelkezés önkényes különbségtételt alkalmazott a közalkalmazottak között azzal, hogy a nyugdíjasnak minősülőket kizárta a végkielégítésre jogosultak közül. A határozat az Alkotmánybíróság gyakorlatát idézve rögzítette, hogy a végkielégítéshez való jog nem alapvető jog, ezért „a végkielégítés feltételeinek meghatározásánál a jogalkotót széleskörű mérlegelési jog illeti meg, alkotmányellenesség csak egészen szélsőséges esetben állapítható meg. [2180/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 559, 562.;

2264/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 567, 568.; 397/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 712, 714–715.; 1399/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 589, 590.; 1221/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 610, 611.]” (ABH 2008, 1742, 1746.) A határozat megállapította, hogy a végkielégítés funkciója az anyagi elismerés, az adott munkáltatónál viszonylag hosszabb ideje fennálló jogviszony felszámolásakor a megfelelően teljesített munkavégzés honorálása is. „Ebből azonban nem következik az, hogy a törvényhozó az utóbbi körbe sorolható jogalanyok közül mindenki, így a nyugdíjasok számára is köteles végkielégítést biztosítani. (...) A közalkalmazotti jogviszonynak a nyugdíjra való jogosultság miatti megszüntetése jellemzően a közalkalmazotti pálya végleges, egyes esetekben (rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj) előre meg nem határozhatóan időleges, vagy végleges lezárulását jelenti. A nyugdíjasnak minősülő közalkalmazottak (Kjt. 37/B. §) megélhetése a jogviszony megszűnését követően a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében folyósított nyugellátások révén biztosított, így esetükben nem állnak fenn az elsősorban a munkanélküliséggel, a létfenntartást szolgáló rendszeres jövedelem elvesztésével járó hátrányok kiküszöbölésére létrehozott, alapvetően szociális megfontolásokon alapuló jogintézmény alkalmazásának okai. Ennek alapján megállapítható, hogy az eltérő ismervek ellenére történt homogén csoportképzés tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indokokon alapul, a törvényhozó nem sértette meg az egyenlő méltóságú személyként kezelés alkotmányos követelményét, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.” (ABH 2008 1742, 1748–49.)

Mivel az indítvány már érdemben elbírált jogszabályi rendelkezéssel azonos jogszabályhely alkotmányossági vizsgálatára irányult, és az indítványozó az Alkotmány ugyanazon bekezdésére, azonos összefüggésre hivatkozva kérte az eljárás lefolytatását, a Kjt. 37. § (2) bekezdése második mondatának az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított alkotmányellenessége tekintetében az indítvány „ítélt dolognak” minősül. Ezért az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban az eljárást az Ügyrend 31. § c) pontja alapján megszüntette.

2. A Ktv. és az Mt. támadott rendelkezései tartalmilag ugyanazt az alkotmányos problémát vetik fel, mint a Kjt. Mivel ezt a kérdést az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével összefüggésben a fenti határozatban eldöntötte, ezen indokok alapján az indítványt ebben a részében elutasította.

3. Az indítványozó a támadott rendelkezéseket az Alkotmány 70/B. § (1) bekezdésébe ütközőnek is tartotta azzal a megokolással, hogy a nyugdíjas „ugyanannyi végkielégítésre legyen jogosult, mintha még nyugdíj ellátásban nem részesülne.”

Az Alkotmánybíróság az 1303/B/1996. AB határozatában kimondta: „A végkielégítés sem nem illetmény, sem nem bér, hanem olyan munkajogi intézmény, amely meg-

határozott munkavállalói körben az illetményhez, más körben a bér alapján kiszámítható átlagkeresethez igazodik. Ezért a végkielégítéshez való jog nincs közvetlen összefüggésben az Alkotmány 70/B. § (2) bekezdésében garantált ahhoz a jogosultsághoz, hogy egyenlő munkáért mindenkinek egyenlő bérhez van joga.” (ABH 1997, 693, 694.) Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban az indítványt – értékelhető alkotmányjogi összefüggés hiányában – elutasította.

4. Az indítványozó állította, hogy a támadott rendelkezések értelmezési problémát vetnek fel, szövegezésük nem egyértelmű, ezért nem felelnek meg a jogbiztonságból eredő normavilágosság követelményének.

Az indítvány e tekintetben nem felel meg az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése által támasztott tartalmi követelményeknek, amely szerint annak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy nem elegendő az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti. (472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783, 1784.) Az indítványozó nem jelölt meg olyan indokot, amely a kifogásolt normák tartalmának, szövegezésének alkotmányellenességére utalna, mert azok az alkalmazandó jogszabály tekintetében nem tartalmaznak rendelkezést.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e tartalmi követelmény hiányában az indítvány ebben a vonatkozásban érdemben nem bírálható el, ezért azt az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

5. Az Alkotmánybíróságnak sem az Alkotmány 32/A. § (1) és (2) bekezdése, sem az Abtv. 1. §-a vagy az Abtv. 1. § h) pontja alapján megalkotott egyéb törvény alapján nincs hatásköre arra, hogy a jogalkotót meghatározott szövegű jogszabály megalkotására, jogszabályok módosítására, kiegészítésére utasítsa. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében az Ügyrend 29. § b) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2010. június 21.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

351/D/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (1) bekezdés *e*) pontja – az Alkotmány 57. § (5) bekezdésére alapított – alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt és a Legfelsőbb Bíróság Kfv. III. 37.055/2008/15. számú ítéletével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (1) bekezdés *e*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt és alkotmányjogi panaszt az Alkotmány 2. § (1) bekezdése és 47. § (2) bekezdése tekintetében visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Több indítványozó közösen előterjesztett indítványában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (1) bekezdés *e*) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, egyben a Legfelsőbb Bíróság Kfv. III. 37.055/2008/15. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panasszal is fordultak az Alkotmánybírósághoz. Kérték e rendelkezés alkalmazási tilalmának kimondását, valamint a Pp. rendkívüli perorvoslatra vonatkozó szabályozása (perújítás, felülvizsgálat) alkotmányossági felülvizsgálatát is.

Az indítványozók álláspontja szerint – az anyagi – jogszabályok törvénysértő alkalmazása által vezetett az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének és 57. § (5) bekezdésének sérelmére, hogy a rendkívüli jogorvoslati – konkrétan a felülvizsgálati – eljárásban hozott határozat ellen nem élhetnek jogorvoslattal. Ennek kapcsán részletezték, hogy a konkrét ügyükben a felülvizsgálati eljárásban hozott döntéssel milyen okból nem értenek egyet, és mert annak tartalma irányadó a későbbi eljárásokban, a jogorvoslati lehetőség hiánya következtében nem érvényesül a jogbiztonság és a jogalkalmazás egysége [Alkotmány 47. § (2) bekezdése].

II.

Az Alkotmánybíróság az indítvány elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

1. Az Alkotmány érintett szabálya:

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Pp. rendelkezése:

„271. § (1) Nincs helye felülvizsgálatnak (...)

e) ha a határozatot a Legfelsőbb Bíróság hozta;”

III.

Az alkotmányjogi panasz és indítvány részben megalapozatlan, részben érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel-e az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. §-ába foglalt feltételeknek. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panaszra megállapított határidő számítása szempontjából az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a rendkívüli jogorvoslatokat figyelmen kívül kell hagyni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 361, 362.] Ez az álláspont azonban nem jelenti azt, hogy a rendkívüli jogorvoslatoknak, így a felülvizsgálat intézményének jogi szabályozását ne lehetne alkotmányjogi panasz keretében sérelmezni. Az alkotmányjogi panasz benyújtására megszabott törvényi határidő ilyen esetben a felülvizsgálat tárgyában hozott határozat kézbesítésétől számított hatvan nap. (23/1995. (IV. 5.) AB határozat, ABH 1995, 115, 118–119.; 1230/B/1993. AB határozat, ABH 1995, 683, 684.) Miután az indítványozók a felülvizsgálat eljárási szabályát sérelmezik, és a Legfelsőbb Bíróság ítéletének kelte 2009. január 27-e, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben terjesztették elő.

2. Az Alkotmánybíróságnak ezután abban kellett állást foglalnia, hogy az indítvány tárgya nem minősül-e „ítélt dolognak.”

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. §-ának c) pontja szerint az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértést megállapítani („ítélt dolog”). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő, mint egy korábban elbírált ügyben. (1620/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 972, 973.) Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik. [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.]

Az Alkotmánybíróság a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) – többek között – a Pp. 271. §-ának alkotmányosságát bírálta el az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével összefüggésben, és az indítványt elutasította. A Pp. Abh.-ban vizsgált 271. § k) pontjának szövege szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a határozatot a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban hozta. A határozat rámutatott: „Az Alkotmánybíróságnak az 1/1994. (I. 7.) AB határozat óta követett gyakorlata szerint »a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt alkotmányi rendelkezéssel összefüggésbe nem hozható. Mivel az alkotmányosan megkövetelt rendes jogorvoslaton túlmenő rendelkezés, a törvényhozónak – egyéb alkotmányi rendelkezésekkel összhangban (pl. diszkrimináció tilalma) – teljes szabadságában áll ennek tartalmát és korlátait megállapítani« (ABH 1994, 29, 38.). Ezt az álláspontot több döntés is tartalmazza, így pl. a 663/D/2000. AB határozat kimondta: »Jelen ügyben is megerősíti az Alkotmánybíróság azt az elvi megállapítását, hogy a jogorvoslatihoz való jog – mint alapvető jog – csak a rendes jogorvoslatra vonatkozik, a rendkívüli jogorvoslat a rendes jogorvoslaton túlmutató többlet lehetőség, amelynek léte nem hozható összefüggésbe az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével.« (ABH 2003, 1223, 1230.)» (ABH 2004, 551, 571–572.)

A jelen eljárásban támadott rendelkezés rendszerbeli helyében, továbbá szövegében tér el az Abh.-ban vizsgálttól annyiban, hogy a Legfelsőbb Bíróság valamennyi határozata ki van zárva a felülvizsgálható határozatok köréből. Ezért „ítélt dolog” megállapításának nincs helye, az indítványt az Alkotmánybíróság érdemben bírálta el. Az elbírá-

lásnál értelemszerűen felhasználta mindazokat az érveket és megállapításokat, amelyek a tartalmi összefüggésbe hozható korábbi döntésénél irányadók voltak. (652/B/1997. AB határozat, ABH 1997, 752, 754–755.; 441/D/2006. AB határozat, ABH 2007, 1980, 1982.)

Arra figyelemmel, hogy az indítványozók az alkotmányjogi panaszban kizárólag azt kifogásolták, hogy a rendkívüli jogorvoslat során hozott határozatok elleni jogorvoslatot zárja ki a rendelkezés, a felvetett alkotmányjogi probléma azonos a korábban elbírálttal. Ezért az Alkotmánybíróság az Abh.-ban kifejtett álláspontjára utalva az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásban elutasította.

3. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszt az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére és 47. § (2) bekezdésére is alapították, amely alkotmányi rendelkezések sérelmére önálló indokot nem adtak, csupán arra utaltak, hogy a felülvizsgálati eljárásban hozott határozat elleni jogorvoslat biztosítása hiányában nem érvényesül a jogbiztonság és az egységes jogalkalmazás követelménye. Emellett indokolás nélkül kérték a Pp. rendkívüli perorvoslatokra vonatkozó szabályozása alkotmányosságát vizsgálását is.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése rögzíti az indítvánnyal szemben támasztott alapvető követelményeket: eszerint annak tartalmaznia kell a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölését és a határozott kérelmet. Az Alkotmánybíróság a 1116/D/2001. AB határozatában ezzel kapcsolatosan kifejtette: Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során kialakította azokat a minimális tartalmi és formai kritériumokat, amelyeknek – az Abtv. 22. § (2) bekezdésére és 48. § (1) bekezdésére figyelemmel – az indítványoknak és az alkotmányjogi panaszoknak meg kell felelniük. Eszerint: „az érdemi alkotmányossági vizsgálat elvégzése csak akkor lehetséges, ha az indítvány, illetve az alkotmányjogi panasz tartalmazza a támadott jogszabály pontos megnevezését és az Alkotmány megfelelő rendelkezésének megjelölése mellett, a benyújtás alapjául szolgáló okot (...). Nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.]. Az 1405/B/1997. AB határozat összefoglalóan rámutatott, majd a 425/B/2005. AB végzés megerősítette, hogy a jogszabályokat teljes egészükben támadó, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányuló indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.; ABK 2008. június 1050, 1051.).” (ABH 2008, 1852, 1855.)

Erre tekintettel megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. tartalmi követelményeinek, ezért az Alkotmánybíróság ebben a részében azt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január,

3.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján visszautasította.

4. Az indítványozók utólagos normakontrollként is, azonos okból előterjesztették a fenti kérelmet. Az Alkotmánybíróság utalva a 2. és 3. pontban kifejtett indokokra, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésére alapított indítványt elutasította, ezt meghaladóan az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Mivel az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította, ezért – gyakorlatának megfelelően (727/D/2000. AB határozat, ABH 2005, 931, 935–936.) – a megsemmisíteni kért jogszabályhely konkrét esetben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítvány vizsgálatát mellőzte.

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

604/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a „Civitas Fortissima”-Balassagyarmat, a legbátrabb városról szóló 2005. évi XXXIX. törvénynek és a „Communitas Fortissima”-Kercaszomor a legbátrabb faluról szóló 2008. évi LXIV. törvénynek az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján fennálló alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a „Civitas Fortissima”-Balassagyarmat, a legbátrabb városról szóló 2005. évi

XXXIX. törvénynek és a „Communitas Fortissima”-Kercaszomor a legbátrabb faluról szóló 2008. évi LXIV. törvénynek az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján fennálló alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a „Civitas Fortissima”-Balassagyarmat, a legbátrabb városról szóló 2005. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: CFB tv.) és a „Communitas Fortissima”-Kercaszomor a legbátrabb faluról szóló 2008. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: CFK tv.) alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére terjesztett elő indítványt az Alkotmánybírósághoz. Érvelése szerint a támadott törvények sértik az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *f)* pontját, mivel az itt szabályozott, a helyi képviselő-testületet megillető „jogosítványok” a képviselő-testület kizárólagos jogosítványai; az önkormányzati jelképeket más szerv nem módosíthatja és nem egészítheti ki.

Az indítványozó „ugyanezen indokok miatt” ellentétesenek tekintette a kifogásolt törvényeket a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 1. § (6) bekezdés *a)* pontjával és 10. § (1) bekezdés *c)* pontjával, valamint a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. §-ával és 17. §-ával is.

Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság alkotmányi rendelkezésével is ellentétesenek ítélte a támadott törvényeket az indítványozó, mivel „nem volt előrelátható, kiszámítható, hogy milyen rendező elv alapján, milyen eljárási rend alkalmazásával” lehet a törvényekben megjelölt címeket elnyerni. Az indítványozó érvelése alátámasztására az Alkotmánybíróság több korábbi, a normavilágosság követelményét vizsgáló határozatára is hivatkozott.

Az indítványozó szerint a „népnyelvben” előfordul egy-egy település valamilyen jelzővel való felruházása, azonban ennek normában való rögzítése számára nem fogadható el. Utalt arra, hogy a „történelem idősíkjában számos magyar településnek kellett csapásokat elszenvedni, és kellett az ott lakóknak akár életüket, vérüket áldozva is harcolni.” Így nem vitatva Kercaszomor lakóinak az 1920. évi fegyveres felkelésben tanúsított bátor magatartását, amit példamutatónak és emlékezetre méltónak tart, mindez véleménye szerint nem jelenti azt, hogy „Magyarország bármelyik másik településén nem folyt hősi áldozatokot követő harc”, illetve hogy az országgyűlésnek ne lett volna „egyéb jogszerű eszköze” megemlékezni „a Kercaszomorban tanúsított hősi tettekről.”

Az indítványozó szerint a támadott törvények megalkotásával „jogbiztonságot sértő helyzet” alakult ki, mivel ha

a négyévente megtartott önkormányzati választások során változik a képviselő-testület összetétele, és az új összetételű képviselő testület „egy más kinézetű, tartalmú, formájú jelképet alkot, amin nem szerepel a jelszó”, akkor ellentétbe kerül a kifogásolt törvényekkel. Ha a képviselő-testület betartja a vitatott törvényi rendelkezéseket, akkor csak az azokban foglalt „jelszóval bíró jelképet” alkothat, míg a többi önkormányzat „tetszése szerint alkothat jelképet”.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület: (...)
f) önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetéseket és elismerő címeket alapíthat, (...)”

2. A CFB tv. indítvánnyal támadott rendelkezései:

„2005. évi XXXIX. törvény
»Civitas Fortissima« – Balassagyarmat,
a legbátrabb városról

Az Országgyűlés fejet hajt Balassagyarmat lakóinak és védőinek az 1919-es támadás idején a város hősiek védelmében tanúsított bátor magatartása előtt, ezért az alábbi törvényt alkotja:

1. § Az Országgyűlés Balassagyarmat védőinek tántoríthatatlan bátorságát örök emlékezetül törvénybe iktatja.

2. § Az Országgyűlés Balassagyarmat városnak a »Legbátrabb Város« (»Civitas Fortissima«) címet adományozza.

3. § Balassagyarmat város címere a »Civitas Fortissima« jelszóval egészül ki.

4. § Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.”

3. A CFK tv. indítvánnyal támadott rendelkezései:

„2008. évi LXIV. törvény
»Communitas Fortissima« – Kercaszomor
a legbátrabb faluról

Az Országgyűlés fejet hajt Kercaszomor lakóinak, a falujuk Magyarországhoz tartozása érdekében indított, 1920-as fegyveres felkelésben tanúsított bátor magatartása előtt, ezért az alábbi törvényt alkotja:

1. § Az Országgyűlés Kercaszomor védőinek tántoríthatatlan bátorságát – örök emlékezetül – törvénybe iktatja.

2. § Az Országgyűlés Kercaszomor községnek a »Legbátrabb falu« (»Communitas Fortissima«) címet adományozza.

3. § Kercaszomor község címere a »Communitas Fortissima« jelszóval egészül ki.

4. § Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság elsőként az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *f*) pontja alkotmányellenességét állító indítványt bírálta el. Az indítványozó a támadott törvényeket azért tekintette ellentétesnek az Alkotmány említett rendelkezésével, mert az véleménye szerint olyan, a helyi képviselő-testületet megillető „jogosítványt” szabályoz, amely azt kizárólagosan illeti meg, és amelyet más szervvel („pl. Országgyűlés”) együttesen nem gyakorolhat. Érvelése szerint a helyi képviselő-testület által megalkotott önkormányzati jelképeket más szerv nem módosíthatja, nem egészítheti ki.

Az önkormányzati alapjogokat az Alkotmány 44/A. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság már több korábbi határozatában [pl. 1/1993. (I. 13.) AB határozat, ABH 1993, 27; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48.; 57/1994. (IX. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316.] vizsgálta az önkormányzati alapjogok természetét, elemezte azok sajátosságait. Az említett határozataiban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében szabályozott alapjogok a helyi képviselő-testület számára biztosított olyan hatáskörsoportok, amelyek a helyi önkormányzás körében az önkormányzatok számára biztosított autonómia alkotmányos garanciáit képezik.

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozataiban arra is rámutatott továbbá, hogy az önkormányzatokat az egyes önkormányzati alapjogok körében megillető autonómia nem feltétlen és korlátozhatatlan. Az alapjogok alkotmányi szabályozása elsősorban a Kormánnyal és az államigazgatással szemben nyújt alkotmányos garanciát az önkormányzatok számára. A törvényhozót az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogok annyiban korlátozzák, hogy azokat nem vonhatja el, nem állapíthat meg olyan mértékű korlátozásokat, amelyek valamely önkormányzati alapjog tartalmának kiüresedéséhez, tényleges elvonásához vezetnek.

Az Alkotmánybíróság a 18/1993. (III. 19.) AB határozatban kifejtette, hogy az önkormányzati alapjogokat csak törvény korlátozhatja, a lényeges tartalom érintése nélkül. A lényeges tartalom akkor sérül, ha a törvényi korlátozás eredményeként az önkormányzati alapjog tartalma kiüresedik. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésével meghatározott hatáskörsoportok, önkormányzati alapjogok egy, az állam közhatalmi szervezeti rendszerén belül elhelyezkedő, az Alkotmányban szabályozott szervtípus autonómiáját hivatottak garantálni.

Az Alkotmánybíróság az 56/1996. (XII. 12.) AB határozatában megállapította, hogy az önkormányzati alapjogokat az Alkotmány nem részesíti a XII. fejezetben szabályozott – az egyén autonómiájának alkotmányos garanciáit jelentő – alapvető jogokat megillető, azokkal azonos alapjogi védelemben. Ebből következően az önkormányzati alapjogok korlátozásával szemben nem alkotmányossági követelmény az, hogy arra valamely alkotmányos jog érvényesítése, illetve alkotmányos cél elérése érdekében szükségszerűen és azzal arányosan kerüljön sor. (ABH 1996, 204, 207.)

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *f*) pontja értelmében a helyi képviselő-testület önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetéseket és elismerő címeket alapíthat. Az Ötv. 1. § (6) bekezdésének *a*) pontja – mintegy megismételve az Alkotmány idézett rendelkezését – rögzíti, hogy a helyi önkormányzat a törvény keretei között önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetéseket és elismerő címeket alapíthat. Az Ötv. 10. § (1) bekezdésének *c*) pontja alapján az önkormányzati jelképek meghatározása és azok használatának a szabályozása a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe tartozik.

Az Alkotmány és az Ötv. hivatkozott rendelkezései egyaránt a helyi önkormányzat (ennek képviselő-testülete) által alkotott önkormányzati jelképekről, illetve az általa alapított helyi kitüntetésekről és elismerő címekről rendelkeznek. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *f*) pontjában foglalt önkormányzati alapjog (hatáskör) nem terjed ki az önkormányzat által más szervektől kapott kitüntetésekre és címekre, mivel ezekről nem az önkormányzat, hanem az arra jogosult szerv dönt.

Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *f*) pontjának első fordulata önkormányzati alapjogként szabályozza az önkormányzati jelképek helyi képviselő-testület általi megalkotását. Ez az önkormányzati alapjog – csakúgy, mint az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésében felsorolt többi alapjog – törvényi keretek között és nem korlátozhatatlanul illeti meg az önkormányzatot. Az Alkotmánybíróság idézett gyakorlata értelmében az önkormányzati alapjogok korlátozására az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés az irányadó, ebből következően az önkormányzati alapjog lényeges tartalmának a sérelme (az ebből következő alkotmányellenesség) akkor állapítható meg, ha a törvényi korlátozás eredményeként az önkormányzati alapjog tartalma kiüresedik.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott törvényi rendelkezésekben található (CFB tv. és CFK tv. 2. §-ai) elismerő cím Országgyűlés általi – *ad hoc* törvényben foglalt – adományozása, az indítványozó által kifejtett indokok alapján nem hozható alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatba az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *f*) pontjában foglalt, a helyi képviselő-testületet megillető önkormányzati jelkép alkotására, valamint helyi kitüntetés és elismerő cím alapítására vonatkozó önkormányzati alapjoggal. Az említett törvények azon rendelkezései (CFB tv. és CFK tv. 3. §-ai), amelyek az adományozott címnek megfelelő jelszóval egészítik ki az érintett települések címerét, nem eredményezik az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *f*) pontjában foglalt önkormányzati alapjog alkotmányellenes korlátozását, nem üresítik ki annak tartalmát. Az, hogy Balassagyarmat város címere kiegészül a „Civitas Fortissima” jelszóval, illetve, hogy Kercaszomor község címere kiegészül a „Communitas Fortissima” jelszóval, nem vonja el az érintett települések helyi képviselő-testületeinek azon önkormányzati alapjogát, hogy a település címerét megalkossák, és azt a későbbiekben módosíthassák. Az, hogy az érintett települések címerébe a kifogásolt törvények beemelik – az Országgyűlés

által adományozott elismerő címek latin nyelvű megfelelőjével egyező – jelszavakat, nem tekinthetők a helyi képviselő-testület önkormányzati jelkép alkotására vonatkozó önkormányzati alapjoga korlátozásának sem, mivel a támadott törvények megalkotására az érintett települések kezdeményezése alapján került sor, és azok olyan elismerő címeket iktattak törvénybe, amelyeket az érintett településeknek korábban más szerv/szervezet adományozott, és ezeket korábban is használhatták.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a magyar jogtörténeti hagyományok alapján az Országgyűlés diszkrécionális döntése az, hogy az Alkotmány értékrendjével összhangban álló ún. emléktörvény megalkotásával jelentős történelmi esemény vagy személy emlékét törvénybe iktassa, összefoglalva abban az említett eseményt vagy a személy tevékenységét (életútját), és megindokolva annak jelentőségét. Az indítvánnyal támadott CFB és CFK tv.-ek ilyen sajátos szabályozási tárgyú – kötelező magatartási szabályt is tartalmazó – ún. emléktörvények; a preambulumuk tartalmazza azt a történelmi eseményt, amelynek emléket állítanak. Mindkét törvény azonos felépítésű, a preambulumot követően négy paragrafusból áll. Az 1. § rendelkezik a történelmi esemény törvénybe iktatásáról, a 2. § az elismerő cím „adományozásáról”, a 3. § az érintett település címerébe helyezi el az „adományozott” elismerő cím latin nyelvű jelszavát, míg a 4. § a törvény hatályba lépésének az időpontjáról rendelkezik. A kifogásolt törvények megalkotása az Országgyűlés szabad mérlegelésén nyugvó döntésén alapult, azok nem az önkormányzat által alapított jelképre, nem a jelkép alapítását biztosító önkormányzati alapjogra vonatkoznak. A támadott emléktörvények megalkotásával a törvényalkotó nem korlátozta az említett önkormányzati alapjogot, hanem épp ellenkezőleg, kifejezve tiszteletét és megbecsülését a településekkel szemben, azok kezdeményezésére törvénybe iktatta címereiknek a támadott törvényekben foglalt jelszóval való kiegészülését. A kifogásolt törvények speciális szabályozási tárgya tehát fogalmilag is kizárja az indítványozó által felhívott önkormányzati alapjog sérelmének a megállapíthatóságát.

Az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság, az ennek részét képező jogbiztonság követelményével is ellentétesnek ítélte a támadott törvényeket. Az indítvány nem tartalmazza ugyanakkor az állított alkotmányellenesség indokait. Az indítványozó nem fejtette ki azt, hogy a támadott törvények a jogállamiság alkotmányi rendelkezéséből az Alkotmánybíróság által levezetett jogbiztonság tartalmi elemei közül konkrétan mely tartalmi elemet és milyen indokkal sértik.

Az indítványozó által a normavilágosság alkotmányi követelményére vonatkozó korábbi alkotmánybíróági határozatokból kiemelt indokolási részek önmagukban nem pótolják az Alkotmánybírósról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdésében foglalt, a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölésére vonatkozó törvényi kötelezettséget. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében nem elegendő az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni,

hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miatt és mennyiben sérti (472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783, 1784.).

Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az indítványozó által az indítványban megfogalmazott kérdések, az ezekben utalásszerűen megjelenő – általa állított – szabályozási hiányosságok, továbbá „a jogbiztonságot sértő helyzetre” történő hivatkozás szintén nem pótolja az absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben előterjesztett indítvány fent említett hiányosságát.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § d) pontja alapján az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványt visszautasította.

Az indítványozó a támadott törvények szabályozását elmentésnek ítélte az Ötv. és a Jat. indítványban felhívott rendelkezéseivel is. Az azonos jogforrási szinten elhelyezkedő jogszabályok (törvények) állított ellentétét azonban érdemben nem indokolta, továbbá nem fejtette ki azt sem, hogy az álláspontja szerint mely alkotmányi rendelkezés sérelmét idézi elő. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy már több korábbi határozatában rögzítette azt, hogy meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – törvényi rendezése csak akkor jelent alkotmányellenességet, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet. [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176., 1383/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 585, 586., 2043/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 543, 544–545.] Ezért az állított ellentét indokainak a kifejtése mellett is az indítvány tartalmi elbírálásának további feltételét képezte volna az Alkotmány sérelmet szenvedett rendelkezésének a megjelölése és az állított alkotmányellenesség indokainak a megjelölése.

Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány említett részét nem találta önálló és tartalmi elbírálásra alkalmas indítványnak, ezért annak elbírálását mellőzte.

Budapest, 2010. június 22.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

664/B/2009. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 48. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 48. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte utólagos normakontroll keretében. Úgy vélte, hogy az a jogszabályi rendelkezés, miszerint a hallgató által előállított szellemi alkotásnak a felsőoktatási intézmény, kollégium részére történő átadására a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott szellemi alkotás munkáltató részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni, sérti a tulajdonhoz való jogot (Alkotmány 13. §). Azzal érvelt, hogy e rendelkezés a szerzők vagyoni jogainak korlátozását jelenti, hiszen a hallgatók – hallgatói jogviszonyuk miatt – teljes szerzői vagyoni jogaikat elvesztik. Álláspontja szerint a munkáltatói jogszerzésnél van olyan érdek (a vállalkozáshoz való jog), mely a tulajdonhoz való jog korlátozását indokolja, azonban a hallgatók esetében ilyen nincs. A hallgató egyrészt nem az egyetem üzleti érdekei alapján készíti el a művét, másrészt az oktatás során felmerült kiadásoknak a célja sem az üzleti befektetések megtérülése. A hallgató arra kényszerül – érvel az indítványozó –, hogy a „felsőoktatásban töltött éveit során készült műveit a jövőben csak az intézmény engedélyével használhassa fel”. Emiatt álláspontja szerint a szabály a tulajdonhoz való jog aránytalan korlátozását valósítja meg.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

2. Az Ftv.-nek az indítvánnyal támadott és érintett rendelkezése:

„48. § (1) A felsőoktatási intézmény, a kollégium, valamint a hallgatók közötti eltérő megállapodás hiányában a hallgató jogutódjaként a felsőoktatási intézmény, a kollégium szerzi meg a tulajdonjogát – a szellemi alkotások kivételével – minden olyan, a birtokába került dolog felett, amelyet a hallgató állított elő a hallgatói jogviszonyából, kollégiumi jogviszonyából eredő kötelezettségének teljesítésével összefüggésben, feltéve, hogy az annak elkészítéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket a felsőoktatási intézmény, kollégium biztosította. A hallgatót díjazás illeti meg, ha a felsőoktatási intézmény, kollégium a tulajdonába került dolog értékesítésével, hasznosításával bevételre tesz szert. A megfelelő díjazásban a hallgató és a felsőoktatási intézmény, kollégium állapodik meg, ha alkalmoszerűen, egyedileg elkészített dolog értékesítéséből, hasznosításából származik a bevétel. Az oktatás keretében, az oktatási folyamat részeként, rendszeresen elkészített dolog esetén a megfelelő díjazást a teljes képzési folyamatban részt vevők által végzett tevékenység – költségekkel csökkentett – bevétele terhére kell megállapítani. Ennek szabályait a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni, oly módon, hogy a szabályozás figyelembe vegye a hallgatók teljesítményét.

(2) Ha a hallgató által az (1) bekezdésben meghatározottak alapján előállított dolog szellemi alkotás, az (1) bekezdésben meghatározottakat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a szellemi alkotásnak a felsőoktatási intézmény, kollégium részére történő átadására a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott szellemi alkotás munkáltató részére történő átadására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. (...)”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. A szerzői jog – az iparjogvédelem mellett – a szellemi alkotások jogának egyik részterülete, mely a művek alkotói számára biztosítja, hogy – egy meghatározott időtartam leteltéig – maguk rendelkezhessenek műveik felhasználásáról. A szerzőt egyrészt személyhez fűződő, másrészt vagyoni jogok illetik meg. A szerzői jog lényegét tekintve olyan kizárólagos jognak minősül, mely garantálja, hogy az alkotó művével sajátjaként rendelkezzen. A szerzői jognak (és ugyanúgy a szabadalmas jogainak) vannak törvényi korlátai is.

Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatban kimondta, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. Az Alkotmány szerinti tulajdonvédelem köre nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Kimondta azt is, hogy az alapjogként védett

tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme tehát mindig konkrét, függ a tulajdon alanyától, tárgytól és funkciójától, a korlátozás módjától is, illetve az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Alkotmány a tulajdonjogot, mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. Ennek megfelelően az alkotmányossági kérdés az, hogy milyen esetekben kell a tulajdonosnak a közhatalmi korlátozást minden ellenszolgáltatás nélkül eltűrnie (ABH 1993, 373, 379–381.).

Az Alkotmánybíróság a 482/B/2002. AB határozatában kimondta azt is, hogy az Alkotmány 13. §-ának (1) bekezdése alapján a védelem átfogja a szerzői jogokat is (ABH 2007, 1448, 1451.). Az Alkotmánybíróság gyakorlatából következik tehát, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonjoggal összefüggő vagyoni értékű kizárólagos jogok – mint például a szerzői jog – védelmét is biztosítja.

2. Ezt követően az Alkotmánybíróságnak azt kellett eldöntenie, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés a tulajdonhoz való jog korlátozásának minősül-e, amennyiben igen, úgy azt, hogy a korlátozás szükséges-e, illetve arányosnak minősül-e.

2.1. A támadott rendelkezés értelmében a szellemi alkotás felsőoktatási intézmény, kollégium részére történő átadására a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott szellemi alkotás munkáltató részére történő átadására vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 30. §-a szól a munkaviszonyban vagy más hasonló jogviszonyban létrehozott műről, miszerint eltérő megállapodás hiányában a mű átadásával a vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg, ha a mű elkészítése a szerző munkaviszonyból folyó kötelessége. Ez az Ftv. 48. § (2) bekezdése által felhívott szabály a hallgatói jogviszonyban azt eredményezi, hogy – a felek eltérő megállapodásának hiányában – a felsőoktatási intézmény szerzi meg a hallgató által elkészített szellemi alkotások feletti vagyoni jogokat. Ez nyilvánvalóan a szerző (a hallgató, alkotó) vagyoni jogainak magánjogi jellegű, a felek érdekeit összeegyeztető korlátozását eredményezi.

Az Alkotmánybíróság az 50/2007. (VII. 10.) AB határozatában foglalta össze álláspontját a kisajátítást el nem érő tulajdonkorlátozással kapcsolatban. E határozatában utalt a 42/2006. (X. 5.) AB határozatra, miszerint a kisajátítást el nem érő tulajdonkorlátozásnál figyelemmel kell lenni arra, hogy az Alkotmány 13. § (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog biztosításának általános tételét tartalmazza, de nem rendelkezik a tulajdonjog kisajátítást el nem érő korlátozásának mércéjéről (ABH 2006, 520, 528.). Az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdése határozza meg – többek között – az alapvető jogok korlátozása alkotmányossága mércéjének általános szabályát, a szükségesség-arányos-

ság tesztjét. E szerint az alapvető jog korlátozása csak akkor marad meg az alkotmányos határok között, ha a korlátozás elkerülhetetlen, azaz más alkotmányos alapjog, valamint alkotmányos érték vagy cél védelme vagy érvényesülése, illetve az Alkotmányból következő feladat megvalósítása más módon nem biztosítható, továbbá, ha az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya arányban áll egymással. A közérdeket jogszabályban úgy kell meghatározni, hogy a közérdekből történő korlátozás szükségessége kérdésében egyedi aktusok törvényességének ellenőrzése esetén a bírói hatalom, normatív aktusok felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság állást tudjon foglalni (ABH 2007, 984, 993, 994.).

Ebből következően az alkotmányossági vizsgálat következő eleme az, hogy az Alkotmánybíróság eldöntse, a (csupán eshetőleges) korlátozás szükséges-e, illetve arányos-e.

2.2. Az Ftv. javaslatához fűzött miniszteri indokolás a támadott rendelkezés vonatkozásában kifejti, hogy a hallgatói jogviszony és a kollégiumi tagsági viszony esetében a „munkaviszonyhoz hasonló együttműködési kötelezettség alakul ki a hallgató és a felsőoktatási intézmény, illetve kollégium között. Indokolt ezért, hogy a hallgatói jogviszonyból, illetve a kollégiumi tagsági viszonyból eredő kötelezettségek teljesítéséből származó dolgok feletti vagyoni jogot – külön erre vonatkozó megállapodás hiányában – a felsőoktatási intézmény és a kollégium szerezzék meg, mint a hallgató jogutódja”. Ebből a sajátos együttműködési (itt: „együttalkotási”) kötelezettségből vezethető le a korlátozás szükségessége. A hallgató a kötelezettsége teljesítésével összefüggésben előállított dolgot (művet) a képzés során szerzett ismereteit hasznosítva, nem önállóan, hanem az intézmény oktatóinak segítségével, közreműködésével, szakmai irányításával, útmutatásával és felügyeletével készíti el. Ebből következően az alkotási folyamatban a hallgató nem egyedül van jelen, hanem abban – az oktatóval való együttműködés, a képzés személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása révén – a felsőoktatási intézmény is komoly szerepet vállal. Az elkészült alkotások lényegében a hallgató, az oktatók és az intézmény közösen kivitelezett, létrehozott műveinek tekinthetők. Az elkészített alkotásban ebből következően nemcsak a hallgató, hanem a folyamatot figyelemmel kísérő és irányító oktató, valamint az ehhez szükséges szakmai és anyagi háttérrel biztosító intézmény alkotó közreműködése is megjelenik. Emiatt elengedhetetlenül szükséges, hogy az oktató szakmai irányítása alatt álló műhelymunka során, annak eredményeként elkészült alkotáson fennálló vagyoni jogok és törvényes érdekek a hallgató és az intézmény között megosztásra kerüljenek, azokból ne csak a hallgató, hanem az intézmény vagy kollégium is részesedjen. Azaz a felsőoktatási intézménynek egyfelől jogi, másfelől anyagi érdeke is, hogy az alkotási folyamatban történő részvétele miatt részesedjen annak esetleges hasznosításából is, hozzájárulva ezzel materiálisan is az oktatási-tudományos-kutatói műhelyek további színvonalas működéséhez. Mindezek alapján a tulajdonkorlátozás szükségesnek minősül.

2.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy a korlátozás arányos-e.

Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt leszögezi, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés – az indítványozó állításával ellentétben – nem minden, a felsőoktatásban töltött évek során elkészült műre vonatkozik. A szabály maga akként rendelkezik, hogy kizárólag a felsőoktatási intézmény birtokába került, a hallgató által a hallgatói jogviszonyából, kollégiumi jogviszonyából eredő kötelezettségének teljesítésével összefüggésben előállított olyan dologra nézve áll fenn e korlátozás, melynek elkészítéséhez szükséges anyagi és egyéb feltételeket a felsőoktatási intézmény, kollégium biztosította. E feltételek önmagukban kizárják, hogy minden olyan alkotás tekintetében átszálljanak a vagyoni jogok az intézményre, melyeket a hallgató ez egyetemen kívül készített el. Továbbá az arányosság kérdésének eldöntésekor ismételt az Ftv. javaslatához fűzött miniszteri indoklás ad iránymutatást. Eszerint „[a] vagyoni jogokra történő utalás a birtoklás és a használat jogát jelenti, anélkül azonban, hogy a dologhoz kapcsolódó személyhez fűződő jogokat a felsőoktatási intézmény, illetve a kollégium megszerezne”. Azaz a rendelkezés a szerző személyhez fűződő jogait nem érinti, csak a vagyoni jogok egy részéről rendelkezik. Hiszen, szól az indoklás: „[a] vagyoni jogok megszerzése nem jelenti a dolgok korlátlan hasznosítási jogát. Abban az esetben ugyanis, ha a felsőoktatási intézmény, illetve kollégium a vagyoni jogot átruházza, köteles ellenszolgáltatást fizetni a hallgató részére. (...) E szabályozással egyértelművé válik, hogy ebben az esetben a hallgató részére – költségekkel csökkentett – megfelelő díjazást kell fizetni”. A hasznosítás korlátlanságának törvényi kizárása biztosítja tehát, hogy a hallgató is megfelelő részesedést kapjon, akkor is, ha ebben előzetesen nem állapodtak meg.

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a jogszabály csak a legszükségesebb mértékben korlátozza a hallgató vagyoni jogait, emiatt a korlátozás nem minősül aránytalannak sem, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. június 29.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

707/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 13. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 13. § (3) bekezdése megsemmisítését kérte. A támadott rendelkezés értelmében a legfeljebb hatlakásos társasház közössége dönthet arról, hogy szervezetére és működésére a Thtv. rendelkezéseit alkalmazza, azonban ha ilyen határozatot nem hoz, akkor a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Az indítványozó szerint a Thtv. ismertett szabálya alkotmányellenes módon különbséget tesz a többlakásos ingatlanok tulajdonostársai között a lakások száma alapján: hét lakástól számítva ugyanis kötelező a Thtv. alkalmazása, viszont „a hat lakás alatti lakóközösségek társasházzá alakulását bármelyik tulajdonos megakadályozhatja”. A bíróság elrendelheti ugyan a társasházzá alakulást, ha a tulajdonostársak valamelyike ezt kéri, az erre irányuló per azonban évekig is elhúzódhat. Az – indítványozó szavaival élve – „nem társasházi működés” az Alkotmány 56. §-át is sérti azáltal, hogy ebben az esetben a tulajdonostársak nem járhatnak el a közös ingatlan egészének érdekében. Ez korlátozza a lakáseladás szabadságát, és végső fokon az ingatlanok állagának romlásához vezethet az indítványozó szerint. Az indítványozó végezetül az Alkotmány 9. § (1) bekezdésének (Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül), illetve a 13. § (1) bekezdésének (tulajdonhoz való jog védelme) a sérelmét is állítja, azzal érvel, hogy az e paragrafusok által garantált egyenlő jogvédelemből a hétnél kevesebb lakásból álló ingatlanok „csak bírói döntéssel részesülhetnek”.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„56. § A Magyar Köztársaságban minden ember jogképes.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Thtv. támadott rendelkezése:

„13. § (3) A legfeljebb hatlakásos társasház közössége dönthet arról, hogy szervezetére és működésére az e törvényben meghatározott rendelkezéseket alkalmazza. Ha a közösség ilyen határozatot nem hoz, e törvénynek a szervezeti-működési szabályzatra, a közgyűlésre, a közös képviselőre, illetőleg az intézőbizottságra és a számvizsgáló bizottságra vonatkozó rendelkezései helyett a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó kérelme azon a meggyőződésén alapszik, hogy a Thtv. rendelkezései előnyösebbek a több-lakásos ingatlanok tulajdonostársai számára a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályainál, és sérelmesnek tartja, hogy ennek ellenére hat vagy ennél kevesebb lakásszámú ingatlan esetében – az ennél több lakásból álló ingatlanoktól eltérően – társasház alapításához és a Thtv. alkalmazásához minden tulajdonostárs beleegyezése szükséges.

Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében rögzített hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kap értelmezést. A tilalom elsősorban az alkotmányos alapjogok terén tett megkülönböztetésekre terjed ki. Személyek közötti, alkotmánysértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.; 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 162.; 43/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 744, 745.]. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos cso-

portba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne (191/B/1992. AB határozat, ABH 1992, 592, 593.). Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 200.].

Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a támadott Thtv.-beli szabályozásban felismerhető-e az indítványozó által állított különbségtétel, s ezzel kapcsolatban a következőket állapította meg.

A társasház-tulajdon a Ptk. 149. § (1) bekezdése alapján a közös tulajdon különleges formája, melynek lényege az ún. osztott tulajdonjog: az épület bizonyos részei – a lakások és/vagy más épületrészek – a tulajdonostársak külön tulajdonában vannak, a fennmaradó részek pedig (pl. az épülethez tartozó földrészlet, továbbá a külön tulajdonként meg nem határozott épületrész) meghatározott eszmei hányadrészek szerint közös tulajdonban állnak.

A Thtv. a társasház alapításának és működésének szabályait tartalmazza, összhangban a Ptk. 149. § (4) bekezdésével, mely szerint a *társasház-tulajdonra* a közös tulajdon szabályait a külön jogszabályban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. A közös név alatt működő *társasház-közösség* nem jogi személy, de a társasháznak (a Ptk. 139. §-a szerinti közös tulajdontól eltérően) célhoz, rendeltetéshez kötött jogképessége, önálló jogalanyisága van [Thtv. 3. § (1) bekezdés]. A Thtv. 5. § (1) bekezdése szerint társasházat fennálló vagy felépítendő épületre lehet alapítani, ha abban legalább két, külön tulajdonként bejegyezhető lakás, illetőleg nem lakás céljára szolgáló helyiség van vagy alakítható ki. A (2) bekezdés pedig akként rendelkezik, hogy mindehhez az ingatlan valamennyi tulajdonostársa (illetve az ingatlan tulajdonosa, mint egyszemélyi alapító) alapító okiratban kifejezett alapítási elhatározása szükséges. (Kivételt a 8. § jelent, mely szerint két esetben a bíróság is elrendelheti társasház alapítását.)

E rendelkezések alapján megállapítható, hogy a társasházak alapítását a Thtv. – lakásszámtól függetlenül – egységesen, megkülönböztetés nélkül szabályozza: az alapításhoz egyhangúság, azaz a tulajdonostársak egyező akarat (illetve ennek hiányában bírósági döntés) szükséges. Mindez azt jelenti, hogy – az indítványozó állításával ellentétben – nincs szó arról, hogy a hét vagy ezt meghaladó számú lakásból álló, közös tulajdonban lévő épület a törvény erejénél fogva társasházzá válna.

Leszögezhető továbbá, hogy a Thtv. 13. § (3) bekezdése nem képezi akadályát társasház létrejöttének. E *diszpozitív* rendelkezés csupán annyit mond ki, hogy a hat vagy keve-

sebb lakásból álló – de már *létező* – társasház *működtetésére* (a közgyűlés eltérő döntése hiányában) a Ptk. közös tulajdoni szabályai irányadók. Ez akkor is így van, ha nem a tulajdonostársak megegyezése, hanem a bíróság hozza létre a hat vagy kevesebb lakásból álló társasházat: amennyiben a bírósági ítélettel létrehozott társasház közgyűlése nem dönt másképp, a társasház ebben az esetben is a Ptk., s nem a Thtv. szabályai szerint működik. Ebben a vonatkozásban tehát megkülönböztetésről nincs szó.

Az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja utalni arra, hogy a társasház működtetésére vonatkozó szabályozás módosításához (tehát legfeljebb hatlakásos társasház esetében a Ptk.-ról a Thtv.-re való áttéréshez) nem szükséges minden tulajdonostárs beleegyezése. A Thtv. e döntést nem köti egyhangúsághoz.

Az Alkotmánybíróság végezetül rámutat: diszkrimináció a vizsgált ügyben azért sem állapítható meg, mert nem állítható, hogy a Ptk. közös tulajdoni szabályai összességükben hátrányosabbak lennének a tulajdonostársak számára a Thtv. szabályainál. Az indítványozó ezzel összefüggésben a döntéshozatal szabályaira, illetve a külön tulajdonnal való rendelkezés előírásaira utal, s itt lát hátrányos megkülönböztetést (a szótöbbségi döntés hiányát, illetve a „lakáseladás szabadságának korlátozását” kifogásolja). E szabályokat áttekintve megállapítható azonban, hogy a Ptk. alapján – hasonlóan a Thtv.-hez – szintén lehetőség van a tulajdoni hányadok arányában történő szótöbbségi döntéshozatalra, és utalni kell arra is, hogy bizonyos társasházi határozatokat maga a Thtv. is egyhangúsághoz köt. Ami pedig a külön tulajdonnal történő rendelkezést illeti: a Ptk. 145. § (1) bekezdése kifejezetten kimondja, hogy saját tulajdoni hányadával bármelyik tulajdonostárs rendelkezhet. Bár a Ptk. szerint [145. § (2) bekezdés] a többi tulajdonostársnak elővásárlási joga van, ugyanakkor elővásárlási jogot a Thtv. 5. § (3) bekezdése alapján a társasházi alapító okiratban is ki lehet kötni.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított – az Alkotmány 13. § (1) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett – indítványt megalapozatlannak találta, s azt elutasította.

2. Az Alkotmány 56. §-a – emberi jogokra vonatkozó nemzetközi egyezményekkel összhangban – azt rögzíti, hogy „minden ember, mindenütt, feltétlenül jogképes, azaz jogalany, vagyis jogi értelemben véve személy” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat; ABH 1991, 297, 308.], aki jogviszonyok alanyaként jogok és köteleességek hordozója lehet. A jogképességet nem sérti, nem is érinti a Thtv. 13. § (3) bekezdése.

Szintén nem talált érdemi összefüggést az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezés és az Alkotmánynak a piacgazdaságra vonatkozó, s e körben a köz- és a magántulajdon egyenjogúságát és egyenlő védelmét garantáló 9. § (1) bekezdése között.

Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – állandó gyakorlatának megfelelően [698/B/1990. AB határozat, ABH

1991, 716–717.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.; 720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.; 380/D/1999. AB határozat, ABH 2004, 1306, 1313–1314.] – ebben a tekintetben is elutasította.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

846/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény 10. § (1) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Szüt.) 10. § (1) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint a Szüt. azon rendelkezése, miszerint szabadalmi ügyvivői társaságban akkor végezhető ügyvivői tevékenység, ha a társaságnak csak természetes személy tagjai vannak, akik közül legalább két tag szabadalmi ügyvivő, a diszkrimináció tilalmába ütközik [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés] és sérti a vállalkozáshoz való jogot [Alkotmány 9. § (2) bekezdés]. Úgy vélte, hogy a Szüt.

e szabálya indokolatlanul korlátozza a képviseleti jogsultságot, amikor legalább két tag részvételét követeli meg a társaságban, noha a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) ilyen korlátozást nem tartalmaz. Utalva a törvényjavaslat indoklására – amely a szabadalmi ügyvivői tevékenységet az ügyvédi tevékenységhez hasonlítja – előadta, hogy szerinte hátrányos megkülönböztetést valósít meg a támadott rendelkezés, hiszen pl. az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény lehetővé teszi, hogy ügyvédi irodát ügyvéd egyedül is alapítson. Az egyszemélyes gazdasági társaság alapítási jogának kizárása álláspontja szerint sérti a vállalkozáshoz való jogot is, hiszen társulási kényszert hoz létre.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„9. § (2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Szüt.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„10. § (1) A szabadalmi ügyvivői társaságban akkor végezhető ügyvivői tevékenység, ha

a) (...)

b) a társaságnak csak természetes személy tagjai vannak, akik közül legalább két tag szabadalmi ügyvivő, (...)”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság a 65/1997. (XII. 18.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta az Szüt. 10. §-ának az Alkotmány 9. § (2) bekezdésébe, valamint a 70/A. § (1) bekezdésébe való vélt ütközését.

1.1. A korábbi alkotmányossági vizsgálatára tekintettel az Alkotmánybíróságnak először azt kellett eldöntenie, hogy az indítványok nem minősülnek-e „ítélt dolognak”. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABK 2009. január, 3.) 31. § c) pontja szerint ugyanis, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illető-

leg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül azonos alkotmányos összefüggésre – hivatkozva kéri az alkotmány-sértést megállapítani, az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, mivel az „ítélt dolognak” minősül.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban részben más alkotmányos összefüggésben (kártérítési felelősség, könyvviteli, adózási kérdések) vizsgálta a Szüt. 10. §-ának vélt alkotmányellenességét, ezért jelen ügyben „ítélt dolog” nem állapított meg, így az indítványt érdemben vizsgálta. Mindemellett azonban az Abh.-ban tett megállapításokat jelen határozat szempontjából is irányadónak tekinti.

Az Abh. értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában (ABH 1993, 343.) kifejtette, hogy a vállalkozás joga – mint a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egyik aspektusa, annak egyik különös szintjén történő megfogalmazása – azt jelenti, hogy az állam bárkinek biztosítja a vállalkozás, azaz a gazdasági életben történő tevékenység folytatását. Ezen alapjog az állam által megteremtett közgazdasági feltételrendszerbe történő bekapcsolódás lehetőségét jelenti, amely adott esetben – akár ugyanazon tevékenységi körre vonatkozóan – többféle, egymástól eltérő feltételek, korlátozások lehetőségét is magában foglalhatja. A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közgazdasági feltételrendszerbe lép be. E feltételrendszerrel kapcsolatosan különösen az az alkotmányossági követelmény, hogy az – például az adórendszer – megfeleljen a piacgazdaság Alkotmányban rögzített feltételének, valamint, hogy ne legyen diszkriminatív.

Ennélfogva – az állam által biztosított közgazdasági feltételrendszerre figyelemmel – a vállalkozáshoz való jog nem korlátlan jogot jelent, azaz senkinek nincs abszolút joga egy meghatározott foglalkozás gyakorlásához, illetőleg valamely foglalkozásnak az általa kiválasztott vállalkozási formában történő gyakorlásához.

Az indítványozó által kifogásolt jogszabályi rendelkezés nem sérti a vállalkozáshoz való alapjogot, tekintettel arra, hogy a Szüt. nem akadályozza meg a szabadalmi ügyvivői tevékenység gyakorlását azzal, hogy azt korlátolt felelősségű társasági formában, illetőleg egyéni és szabadalmi ügyvivői iroda keretén belül, valamint alkalmazottként is engedi folytatni.” (Abh. 1997, 391, 393.)

1.2. Az indítványozó azonban jelen ügyben azt sérelmezte, hogy – az ügyvédektől eltérően, ahol az egyszemélyes iroda alapítása megengedett – egyszemélyes társaságot a szabadalmi ügyvivők nem alapíthatnak. Az Alkotmánybíróság a hatályos szabályozást áttekintve az alábbiakat állapította meg: A Szüt. 6. § (1) bekezdés c) pontját [szabadalmi ügyvivő ügyfelek képviseletével korlátolt felelősségű társaságban (a továbbiakban: szabadalmi ügyvivői társaság) foglalkozhat] az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXV. törvény 143. § (8) bekezdésének 8. pontja akként módosította hogy a „korlátolt felelősségű” szövegrész helyébe a „gazdasági” szövegrész lépett. Jelenleg

tehát nemcsak korlátolt felelősségű társasági formában, hanem valamennyi gazdasági társaság keretében végezhető szabadalmi ügyvivői tevékenység. Emellett az Alkotmánybíróság ismételt és nyomatékosan utal arra, hogy a Szűt. 6. § (1) bekezdésének *a)* és *b)* pontjai alapján a szabadalmi ügyvivő ügyfelek képviselésével nemcsak gazdasági társaság keretén belül foglalkozhat, hanem e tevékenységet *egyéni* szabadalmi ügyvivőként, továbbá szabadalmi ügyvivői *irodában* egyaránt folytathatja. Az egyéni szabadalmi ügyvivőt foglalkoztathatja egyrészt gazdálkodó szervezet saját iparjogvédelmi feladatainak és képviselőnek ellátására, másrészt az egyéni szabadalmi ügyvivő önállóan is tevékenykedhet.

Ez azt jelenti, hogy a szabadalmi ügyvivő nincs elzárva attól, hogy tevékenységét egyénileg, mindenkitől függetlenül gyakorolja. A jogszabály pusztán arra vonatkozóan tartalmaz kötelezettséget, hogy amennyiben az ügyvivő ilyen jellegű tevékenységét társasági formában kívánja kifejteni, akkor ahhoz legalább két tag részvétele szükséges. Emiatt nem helytálló az indítványozó azon megállapítása, hogy a jogszabály minden esetben társulási kényszerrel hoz létre, és emiatt a vállalkozáshoz való jogot sértene. Emellett az Alkotmánybíróság utal az Abh.-ra abban a vonatkozásban, hogy senkinek nincs alanyi joga arra, hogy tevékenységét az általa kiválasztott vállalkozási formában gyakorolhassa. Az, hogy az ügyvivői társaság legalább két taggal alapítható – addig amíg az ügyvivőkre vonatkozó szabályozás nem zárja ki, hogy valaki szabadalmi ügyvivői tevékenységet akár egyedül is folytathasson –, nem eredményezi a vállalkozáshoz való jog sérelmét. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben elutasította.

2. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta meg, hogy a támadott rendelkezés tiltott hátrányos megkülönböztetést valósít-e meg.

Az Alkotmány e rendelkezését az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte és kifejtette, hogy bár az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szövegszerűen az alapvető jogok tekintetében tiltja a hátrányos megkülönböztetést, a tilalom – ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot – kiterjed az egész jogrendszerre. Így abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197.; 30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130,

138–140. stb.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában személyek közötti diszkriminációról csak akkor lehet szó, ha a jogalkotó valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy embercsoporttal történt összehasonlításban kezel hátrányosabb módon [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 161–162.; 1043/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 744, 745.; 397/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 786, 787.; 432/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 789, 792.; 719/B/1998. AB határozat, ABH 2000, 769, 775.; 17/2000. (V. 26.) AB határozat, ABH 2000, 112, 115.; 624/E/1999. AB határozat, ABH 2002, 1023, 1035. stb.].

Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy a szabadalmi ügyvivők és az ügyvédek – jelen jogszabályi rendelkezés szempontjából – homogén csoportot képeznek-e.

Helytálló az indítványozó azon hivatkozása, hogy a jogalkotó a Szűt. törvényjavaslatához fűzött miniszteri indokolásban utal az „ügyvédi jellegű” ügyfélképviseletre, azonban ez nem eredményezi azt – ahogyan azt az indítványozó sugallja –, hogy az ügyvivői és az ügyvédi tevékenység azonos természetű volna. Mind a szabadalmi ügyvivőkenti működéshez szükséges végzettség/képzettség, mind az ilyen minőségben kifejtett tevékenység, illetve a különböző fórumok előtti képviselet jellege lényegesen különbözik az ügyvédi munkától. Önmagában már ez megalapozza azt, hogy a jogalkotó ne kezelje a két csoportot azonosan. Emiatt az a tény, hogy a jogalkotó az ügyvédek és az ügyvivők tekintetében a tevékenység kereteit illetően nem azonos szabályokat alkalmaz, nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben jegyzi meg, hogy – az indítványozó állításával ellentétben – az ügyvédek tevékenységüket gazdasági társasági formák keretei között nem gyakorolhatják.

Mivel a fentiek alapján a szabadalmi ügyvivők és az ügyvédek nem tartoznak azonos szabályozási körbe, ezért közöttük a hátrányos megkülönböztetés tilalmának a sérelme nem merül fel, így az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

Budapest, 2010. június 22.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k., *Dr. Kiss László* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k., *Dr. Lenkovich Barnabás* s. k.,
alkotmánybíró előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k., *Dr. Trócsányi László* s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

1147/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 89. § (1) bekezdésének „igazoltan belföldön kívülre” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfatv.) 89. § (1) bekezdésének „igazoltan belföldön kívülre” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Álláspontja szerint a támadott szövegrész bizonytalan jogfogalmat takar, mivel „a jogszabály nem ad útmutatást a tekintetben, hogy az eladónak mivel kell igazolnia, hogy »belföldről kívülre« került az eladott áru” és ezért adómentes terméknek minősül. A jogbiztonság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] sérelme mellett az indítványozó szerint a támadott rendelkezés a piacgazdaság [Alkotmány 9. § (1) bekezdés] követelményét is sérti, mivel a fenti értelmezési bizonytalanság a „gazdasági forgalom biztonságát” is veszélyezteti. Hivatkozott arra, hogy a szabály nem szolgálja a „forgalmi élet biztonságát” sem.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”

2. Az Áfatv.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„Adó alóli mentesség termék
Közösségen belüli értékesítése esetében

89. § (1) Mentés az adó alól – a (2) és (3) bekezdésben meghatározott eltéréssel – a belföldön küldeményként feladott vagy belföldről fuvarozott termék értékesítése igazoltan belföldön kívülre, de a Közösség területére, függet-

lenül attól, hogy a küldeménykénti feladást vagy a fuvarozást akár az értékesítő, akár a beszerző vagy – bármelyikük javára – más végzi, egy olyan másik adóalanynak, aki (amely) ilyen minőségében nem belföldön, hanem a Közösség más tagállamában jár el, vagy szintén a Közösség más tagállamában nyilvántartásba vett adófizetésre kötelezett, nem adóalany jogi személynek.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó abban látja a jogbizonytalanságot, hogy a jogszabály nem teszi egyértelművé, hogy az „igazoltan belföldről kívülre” szóösszetétel mit jelent.

1.1. Az Alkotmánybíróság – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogbiztonság követelményének sérelmével összefüggésben – számos határozatában kifejtette, hogy a jogállam alapvető, nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság elvi élel mutatott rá arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon (ABH 1992, 135, 142.).

A norma egyértelműségének követelményével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 1263/B/1993. AB határozatában kifejtette, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) „18. §-ának (2) bekezdése értelmében a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. (...) A leggondosabb jogszabályszerkesztés és jogszabály-előkészítés mellett is előfordulhatnak ugyanis a gyakorlatban jogszabály-értelmezési nehézségek, amelyeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni. Ugyanez az irányadó arra az esetre, ha valamely rendelkezés kétségtelenül nem áll összhangban a Jat. idézett szabályával, de a jogszabály-értelmezés révén gondoskodni lehet a szóban forgó jogszabály helyes alkalmazásáról. (...) Alkotmány-sértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő” (ABH 1994, 672, 673–674.).

Ezzel összhangban mondja ki az 534/E/2001. AB határozat, hogy „[a] jogszabály mindig általánosságban, elvontan szabályoz, az absztrakt norma konkrét jogesetre alkalmazása – és ezáltal tartalommal kitöltése – a jogalkalmazó feladata. A jogalkalmazás során általában szükséges az alkalmazandó norma értelmezése, melyhez segítséget

nyújthat maga a jogszabály (az értelmező rendelkezései vagy az indokolása, amelyből kitérhet a jogalkotó szándéka), a hosszabb időn keresztül kialakult-kialakított jogi (értelmezési) gyakorlat stb. A nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabály is alkalmazható, ha a megfogalmazás pontatlansága a jogalkalmazás során, a jogalkalmazói értelmezés által – a kialakult jogi hagyományt, joggyakorlatot, valamint a jogalkotó szándékát szem előtt tartva – orvosolható” (ABH 2002, 1283, 1291.).

Az Alkotmánybíróságnak tehát jelen esetben azt kellett eldöntenie, hogy az „igazoltnan belföldről kívülről” szóösszetétel értelmezhetetlenül homályosnak, ellentmondásosnak minősül-e, és ezáltal alkotmányellenességet eredményez-e.

Az Áfatv. 4. § (1) bekezdése világosan és egyértelműen meghatározza, hogy belföld alatt a Magyar Köztársaság államterülete értendő. Emellett a 4. § (2) bekezdése kimondja, hogy a közösség és tagállamai, valamint azok területe alatt az 1. számú mellékletben meghatározottak értendők. Az Áfatv. 1. számú melléklete – utalva az Áfatv. elfogadásakor az Európai Közösséget létrehozó szerződés elnevezés alatt hatályban levő 299. cikkére – pontosan meghatározza, hogy mely területek minősülnek közösségi területnek és közösségi tagállamnak. E melléklet továbbá meghatározza azt is, hogy mely területek minősülnek a tagállamok vámterületének, és melyek nem tartoznak a közösségi vámterülethez. Ennek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvény biztosítja a jogalkalmazónak azt, hogy – egyébként a szavak általánosan elfogadott jelentésével összhangban (mi minősül belföldnek) – megállapíthassa, és esetről esetre eldönthesse, hogy mi minősül „belföldön kívüli” területnek.

1.2. Azzal összefüggésben, hogy a jogalkotó nem határozta meg, hogy a jogalkalmazó milyen igazolásokat fogad el annak bizonyítására, hogy az értékesítés nem belföldön történt, az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. A 847/B/1996. AB határozat szerint „[a] jogalkotó feladata az, hogy a jogi szabályozás körébe vont életviszonyokat megfelelő rendelkezésekkel szabályozza. Az már egyfelől az életviszonyok, másfelől a szabályozás jellegétől függ, hogy a rendelkezés ad-e mérlegelési vagy értelmezési jogkört a jogalkalmazó szerveknek vagy sem. Esetenként a jogi szabályozás zárt, tételes felsorolást tartalmaz, amelyet a jogalkalmazó szervek nem bővíthetnek. Előfordulhat azonban, hogy a szabályozni kívánt társadalmi viszonyok annyira sokrétűek és változatosak, hogy az említett szabályozási mód alkalmazása szóba sem jöhet” (ABH 1996, 644, 645.).

Annak megállapítása, hogy milyen igazolások fogadhatók el a fenti tény bizonyítására, a jogalkalmazó és nem az Alkotmánybíróság feladatkörébe tartozik. Önmagában az, hogy e tekintetben a jogalkotó sem *taxatív* sem *exemplifikatív* felsorolást nem alkotott, nem eredményez jogbizonytalanságot, így alkotmányellenességet sem. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy magának a közigazgatási pernek a folyamatát a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény XX. fejezete, az igazolások fajtáit pedig a vámjogszabályok kellő egyértelműséggel meghatározzák.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.

2. Az indítványozó szerint a támadott szövegrész az Alkotmány piacgazdaságot deklaráló 9. § (1) bekezdésébe is ütközik.

Az Alkotmány 9. §-a értelmében Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül. A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.

A 21/1994. (IV. 16.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az „Alkotmány nem kötelezi el magát a piacgazdaság semmilyen tartalmi modellje mellett. Az Alkotmánybíróság a 33/1993. (V. 28.) AB határozat indokolásában kifejtette, hogy az Alkotmány – a piacgazdaság deklarálásán túl – gazdaságpolitikailag semleges. Az Alkotmányból az állami beavatkozás nagysága, ereje, még kevésbé annak tilalma közvetlenül nem vezethető le. (ABK 1993. május, 239.)

Az Alkotmánybíróság ezért elvontan, általános ismérvvel csak a szélső esetekre korlátozottan határozhatja meg az állami beavatkozás kritikus nagyságát, amelynek túllépése már – a piacgazdaság sérelme miatt – alkotmányellenes. Az a beavatkozás minősíthető így, amely fogalmilag és nyilvánvalóan kizárná a piacgazdaság létét (...) Az ilyen szélső eseteken túl azonban a piacgazdaság irreleváns minden alkotmányossági vizsgálatnál. A piacgazdasághoz senkinek sincs joga, vagyis nem minősíthető alapjogként; a piacgazdaság sérelmére hivatkozva semmilyen alapjog sérelmének alkotmányellenessége nem dönthető el.” (ABH 1994, 117, 119.).

Az Alkotmány 9. § (1) bekezdése és az indítványozó által támadott törvényi szövegrész között tehát alkotmányos összefüggés nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523–524.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.] – az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1418/E/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény 4. §-a, 7. § (1) bekezdése, 12. § (1) bekezdése, 14. § (2) bekezdése, 15. §-a, 29. §-a és 36. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

3. Az Alkotmánybíróság az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény 14. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az Alkotmánybíróságnál többen indítványozták az egyes nagy értékű vagyontárgyakat terhelő adóról szóló 2009. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nért.) egésze és egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását.

1. Az egyik indítványozó a Nért. 14. § (1) bekezdéséhez kapcsolódóan mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kezdeményezte. Álláspontja szerint a Nért. 14. § (1) bekezdése az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmával, valamint 70/I. §-ában foglalt arányos közteherviselés elvével ellentétes helyzetet hozott létre. Az indítványozó a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség okát abban látta, hogy a Nért. 14. § (1) bekezdése nem az adóalanyok tényleges vagyoni helyzetétől, hanem kizárólag az egyes lakóingatlanok értékétől függően biztosít adómentességet. Így a Nért. alapján egy teljes lakóingatlanon fennálló tulajdont, illetve egy más, de az előbbivel azonos értékű rész tulajdont – adott esetben – teljesen eltérő adófizetési kötelezettség terhel. Az indítványozó ezért arra kérte az Alkotmánybíróságot, hogy hívja fel a jogal-

kotót ennek a közteherviselés szempontjából – szerinte – indokolatlan különbségtételnek a megszüntetésére.

2. Egy másik indítványozó a Nért. 4. §-a, 7. § (1) bekezdése, 12. § (1) bekezdése, 14. § (2) bekezdése, 15. §-a, 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a alkotmányellenességének megállapítását és visszamenőleges hatállyal való megsemmisítését kérte.

Álláspontja szerint a Nért. 4. §-a, 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 112. § (1) bekezdésében foglalt tulajdonnal való rendelkezési jogot, s ezen keresztül az Alkotmány 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonjog védelmét. Kérelmét azzal támasztotta alá, hogy szerinte a vagyontárgyat terhelő adókötelezettség terhe miatt az adóalanyok kénytelenek lesznek azoktól megválni, illetve az adókötelezettséget hitelfelvétellel teljesíteni, s így sérül a tulajdonjog egyik eleme, a vagyontárgy feletti „szabad rendelkezési jog”. Ezzel kapcsolatosan azt is kifogásolta, hogy az adókötelezetteknek a Nért. alapján számolniuk kell az adóköteles vagyontárgyaik értékcsökkenésével, melyhez a Nért. nem kapcsol semmilyen kompenzációt. Ebben az indítványozó szintén az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének sérelmét vélte felfedezni.

Az indítványozó a Nért. 7. § (1) bekezdésével és 14. § (2) bekezdésével összefüggésben az Alkotmány 58. § (1) bekezdése által garantált szabad mozgáshoz való jog sérelmét vélte megvalósulni.

A Nért. 15. §-át, – mivel szerinte többféleképpen értelmezhető, – ellentétesnek tartotta az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogbiztonság követelményével.

A Nért. 12. § (1) bekezdésében a legalább három gyermek után járó adókedvezményt pedig diszkriminatívnak, s ezért az Alkotmány 70/A. § (1) és (2) bekezdésébe ütközőnek tartotta, valamint azt állította, hogy e rendelkezés az Alkotmány 2. § (1) bekezdését is sérti.

Indítványának kiegészítésében már a Nért. egészét kérte visszamenőleges hatállyal megsemmisíteni, de új elemként valójában csak a Nért. 36. §-ának megsemmisítésére terjesztette ki a kérelmét, mégpedig a Nért. 10. §-a, 19. § (1) bekezdése, 25. § (1) bekezdése és 31. § (1) bekezdése szerinti adófizetési kötelezettség kapcsán. Azt állította, hogy a törvényben foglalt adófizetési kötelezettség alkalmazására adott felkészülési idő nem elegendő, s ezért a Nért. hatályba léptető rendelkezése a jogállamiság elvébe ütközik.

3. Egy további indítványozó a Nért.-nek a nagy teljesítményű személygépkocsik adójára vonatkozó rendelkezéseit támadta. Jól lehet a Nért. 29-35. §-ai alkotmányellenességének megállapítását kérte, indítványa érdemben csak a Nért. 29. §-át érintette. Alapvetően azt kifogásolta, hogy a Nért. 29. §-a nem a tényleges jövedelmi és vagyoni helyzet alapján állapítja meg a nagy teljesítményű személygépkocsik közteherviselési kötelezettségét. Az adó alapja ugyanis nem a személygépkocsi forgalmi értéke, hanem annak teljesítménye. Az indítványozó azt is sérel-

mezte, hogy szerinte a Nért. a nagy értékű személygépkocsik adóalapjának megállapításánál – a vízi és légi járművek esetétől eltérően – nem veszi figyelembe a személygépkocsik életkorát. Mindez szerinte a közteherviselésben indokolatlan megkülönböztetést eredményez, s ezért ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével és 70/I. §-ával.

4. Az Alkotmánybíróság a folyamatban levő ügyeket – azok tárgyi összefüggésére tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

2. A Nért. érintett rendelkezései:

„17. § Adóköteles a hatósági nyilvántartásban szereplő vízi jármű, illetve a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti belföldi illetőségű magánszemély vagy belföldön bejegyzett szervezet olyan vízi járműve, amely a hatósági nyilvántartásba bejegyzés műszaki feltételeinek megfelel, de a nyilvántartásban nem szerepel, vagy bejegyzésére külföldön került sor.”

„23. § Adóköteles a hatósági nyilvántartásban szereplő légi jármű, illetve a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti belföldi illetőségű magánszemély vagy belföldön bejegyzett szervezet olyan légi járműve, amely a hatósági nyilvántartásba bejegyzés műszaki feltételeinek megfelel, de a nyilvántartásban nem szerepel, vagy bejegyzésére külföldön került sor.”

„29. § Adóköteles a 125 kilowatt teljesítményt elérő hajtómotorral rendelkező személygépkocsi, az OT betűjelű rendszámtáblával ellátott személygépkocsi kivételével.”

III.

Az indítványok az alábbiak szerint megalapozatlanok.

1. Az egyik indítványozó a Nért. 17. §-át, 23. §-át és 29. §-át kifogásolta, mert szerinte e rendelkezések a vízi járművek, a légi járművek és a nagy teljesítményű személygépkocsik adókötelessé tételével e vagyontárgyak értékcsökkenését idézik elő, mely a tulajdonjog sérelmét okozza.

Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az „alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 379.]. Az Alkotmány 13. §-a a tulajdonhoz és annak részjogosítványai gyakorlásához való jogot biztosítja, illetve alapjogi védelmet nyújt a tulajdon korlátozásával vagy elvonásával szemben. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság gyakorlata során ismételtelen hangsúlyozta: az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 380.]. A tág, alkotmányjogi értelemben vett tulajdon ilyen alkotmányos közjogi korlátai közé tartozik az Alkotmány 70/I. §-a által deklarált közterhekhez való arányos hozzájárulási kötelezettség. „Ha az adó, illeték vagy más közbefizetésre vonatkozó szabályozás megfelel az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt alkotmányos követelményeknek, akkor az az Alkotmány 13. §-át sem érinti” [17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 134.].

Az Alkotmánybíróság a 8/2010. (I. 28.) AB határozatában (ABK 2010. január, 14.; a továbbiakban: Abh.) a Nért. 20–21. §-a, 27. §-a, 29. §-a és 32–33. §-a kapcsán már vizsgálta azt a kérdést, hogy a vízi és légi járművek, valamint a nagy teljesítményű személygépkocsik adója megfelel-e az Alkotmány 70/I. §-ában foglaltaknak, s elutasította az alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványokat (ABK 2010. január, 14, 29–30.). Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a vízi és légi járművek, valamint a nagy teljesítményű személygépkocsik adóját nem tartotta ellentétesnek az Alkotmány 70/I. §-ában foglalt közterhekhez való arányos hozzájárulási kötelezettséggel, ugyanazon adókötelezettség miatt az Alkotmány 70/I. §-ával összefüggésben értelmezett alkotmányi tulajdonvédelem sérelme sem állapítható meg. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Nért. 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

2. Az indítványozó egyebekben azt állította, hogy a Nért. 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a ellentétes a Ptk. 112. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezési joggal, s ennek következtében az Alkotmány 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonjog védelmébe ütköznek.

A Nért. 17. §-a, 23. §-a és 29. §-a az adó tárgyát határozza meg a vízi járművek, a légi járművek és a nagy teljesítményű személygépkocsik adója esetében. Az említett vagyontárgyak adókötelessé tétele nem érinti az adott vagyontárgyak feletti rendelkezési jogot, mely „a tulajdonjoghoz tartozó részjogosítvány, a tulajdon feletti döntés szabadságát jelenti”. [7/1991. (II. 28.) AB határozat, ABH 1991, 22, 26.] Alkotmányjogilag értékelhető összefüggés hiányában az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben elutasította.

3. Az indítványozók egyebekben a Nért. 4. §-át, 7. § (1) bekezdését, 12. § (1) bekezdését, 14. § (2) bekezdését

és 15. §-át is kifogásolták. A Nért. e rendelkezéseit az Abh. a törvény kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként hatályos jogszabályok utólagos vizsgálata tartozik. Az Alkotmánybíróság a már nem hatályos jogszabályt az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-a szerinti bírói kezdeményezés, vagy az Abtv. 48. §-ában foglalt alkotmányjogi panasz esetén, vagyis csak kivételesen vizsgálja. [160/B/1996. AB határozat, ABH 1999, 875, 876.; 1378/B/1996. AB határozat, ABH 2001, 1609, 1610.; 418/B/1997. AB határozat, ABH 2002, 1627, 1629.] Egyik indítvány sem bírói kezdeményezés, illetve alkotmányjogi panasz. Ezért az Alkotmánybíróság a Nért. már nem hatályos rendelkezésével összefüggő eljárást – az Abtv. 20. §-ára, valamint az Ügyrend 31. § a) pontjára figyelemmel – megszüntette.

4. Az egyik indítványozó szerint a Nért. 29. §-a nem a tényleges jövedelmi és vagyoni helyzet alapján állapítja meg a nagy teljesítményű személygépkocsik közteherviselési kötelezettségét, mivel az adó alapja nem a személygépkocsi forgalmi értéke, hanem annak teljesítménye. Kifogásolta továbbá, hogy a Nért. a nagy értékű személygépkocsik adójának megállapításánál – a vízi és légi járművek esetétől eltérően – figyelmen kívül hagyja a személygépkocsik életkorát.

Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a Nért. – az indítványozó állításától eltérően – a személygépkocsik életkorára is tekintettel van, hiszen az adó mértékét a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény 7. § (1) bekezdésben meghatározottak szerint, vagyis a jármű életkorához igazodóan kell megállapítani. Az Alkotmánybíróság továbbá rámutat arra, hogy az Abh.-ban már elbírált olyan indítványokat, amelyek a Nért. 29. §-át támadták. Az Abh. szerint a Nért. 29. §-a nem ellentétes az Alkotmány 70/A. §-ával és 70/I. §-ával, s ezért az Alkotmánybíróság ezeket az indítványokat elutasította (ABK 2010. január, 14, 29–30.). Mivel a korábban már elbírált indítványokhoz hasonlóan a jelen indítvány is azonos okból és azonos alkotmányos összefüggés alapján támadta a Nért. 29. §-át, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ítélt dolog esete áll fenn. Az Alkotmánybíróság ezért a Nért. 29. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást az Ügyrend 31. § c) pontja alapján megszüntette.

5. Egy indítványozó a jogállamiság sérelmének megállapítását kérte amiatt, hogy a Nért. 36. §-a a törvény ha-

tályba léptetése során nem biztosított megfelelő felkészülési időt a norma címzettjei számára.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már vizsgálta a Nért. 36. §-át az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, illetve a törvény hatályba léptetésére biztosított felkészülési idővel összefüggésben, s elutasította a Nért. 36. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat (ABK 2010. január, 14, 31–32.). Mivel a jelen indítványozó a korábban már elbírált indítványokkal azonos okból és azonos alkotmányos összefüggés alapján támadta a Nért. 36. §-át, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ítélt dolog esete áll fenn. Az Alkotmánybíróság ezért a Nért. 36. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást az Ügyrend 31. § c) pontja alapján megszüntette.

6. Egy indítványozó a Nért. 14. § (1) bekezdésével kapcsolatban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte. Álláspontja szerint a törvény megalkotása során a jogalkotó az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével és 70/I. §-ával ellentétes állapotot idézett elő.

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már vizsgálta a Nért. lakóingatlanok adójára vonatkozó rendelkezéseit. A Nért. 14. § (1) bekezdését a törvény kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisítette, mellyel összefüggésben az indítványozó a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte. Így az indítvány okafogyottá vált, és ezért az Alkotmánybíróság az eljárást e tekintetben az Ügyrend 31. § e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. június 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK HATÁROZATAI

46/E/2003. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a jogalkotói mulasztás megállapítására irányuló indítványt, – mely szerint Ráckeve Város Önkormányzatának Képviselő-testülete alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem dolgozta ki a környezetvédelmi programot, és a 46. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján előírt rendeleteket nem alkotta meg – elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság Ráckeve Város Önkormányzata Képviselő-testületének a környezetvédelem részleges helyi szabályozásáról szóló 12/2001. (IX. 24.) számú rendelete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó sérelmezte, hogy Ráckeve Város Önkormányzatának Képviselő-testülete alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kt.) 46. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján nem dolgozta ki a környezetvédelmi programot, és a 46. § (1) bekezdés *c)* pontjában kötelezően előírt rendeletet nem alkotta meg. Álláspontja szerint a Kt. 46. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján a környezetvédelmi tárgyú rendelet megalkotása kötelező. A helyi rendelet ennek a követelménynek nem tesz eleget, az hiányos. A zaj és légszennyezés elleni védelemre vonatkozóan tartalmaz ugyan előírásokat a környezetvédelem részleges helyi szabályozásáról szóló 12/2001. (IX. 24.) számú rendelet (a továbbiakban: Ör.), de a rezgésvédelmi területet sem szabályozza, és véleménye szerint nem felel meg a Kt. által előírt feltételeknek.

Az indítványozó úgy vélte, hogy a jogalkotói mulasztás miatt sérül Ráckeve Város lakosságának az Alkotmány 18. §-ában rögzített egészséges környezethez, valamint a 70/D. § (1) bekezdésében biztosított legmagasabb szintű egészséghez való joga, és ehhez kapcsolódóan a 70/D. § (2) bekezdésében biztosított épített és a természetes környezet védelméhez való joga. Az indítványozó kérte az

Alkotmánybíróságot, hogy a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapítsa meg, és kötelezze a képviselő-testületet jogalkotói feladatának ellátására.

Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § *b)* pontja alapján kérte az Ör. alkotmányellenességének megállapítását is. Véleménye szerint az Ör. magasabb jogszabályi rendelkezéssel ellentétes, ezért sérül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése, és a környezetvédelmi program hiányában sérül az Alkotmány 18. §-ában rögzített egészséges környezethez, valamint a 70/D. § (1) bekezdésében biztosított legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jog, valamint a 70/D. § (2) bekezdésében biztosított épített és a természetes környezet védelméhez való jog.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

„70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

2. A Kt. rendelkezései az indítvány elbírálásakor:

„46. § (1) A települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében

a) (...)

b) önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet képviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá;

c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz;

d)–e) (...).”

„48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl – tartalmaznia kell

a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,

b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,

c) a zöldfelület-gazdálkodással,

d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,

e) az ivóvízellátással,

f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
 g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
 h) a települési hulladék-gazdálkodással,
 i) az energiagazdálkodással,
 j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,
 k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróságnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatára irányuló hatáskörét az Abtv. 1. § e) pontja, 21. § (4) bekezdése, és a 49. §-a szabályozza. Az Abtv. 49. §-a értelmében, ha az Alkotmánybíróság hivatalból, illetőleg bárki indítványára azt állapítja meg, hogy a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A két feltételnek – a mulasztásnak és az ennek nyomán előidézett alkotmányellenes helyzetnek – együttesen kell fennállnia. (1395/E/1996. AB határozat, ABH 1998, 667, 669.) Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogalkotó szerv jogalkotási kötelezettségének konkrét jogszabályi felhatalmazás nélkül is köteles eleget tenni, ha az alkotmányellenes helyzet – a jogi szabályozás iránti igény – annak nyomán állott elő, hogy az állam jogszabályi úton avatkozott bizonyos életviszonyokba, és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől. [22/1990. (X. 16.) AB határozat, ABH 1990, 83, 86.] Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapít meg akkor is, ha alapjog, alkotmányos elv érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.].

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányos sértést nemcsak akkor állapít meg, ha az adott tárgykörre vonatkozóan semmilyen szabály nincs [35/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 204.], hanem akkor is, ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.]. A szabályozás tartalmának hiányos voltából eredő alkotmányos sértő mulasztás megállapítása esetén is a mulasztás, vagy a kifejezett jogszabályi felhatalmazáson nyugvó, vagy ennek hiányában, a feltétlen jogszabályi rendezést igénylő jogalkotói kötelezettség elmulasztásán kell, hogy alapuljon. [4/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 52, 56–57.] A jogalkotói feladat elmulasztása önmagában nem feltétlenül jelent alkotmányellenességet [14/1996. (IV. 24.) AB határozat, ABH 1996, 56, 58–59.];

10/2001. (IV. 12.) AB határozat, 2001, 123, 131.], a mulasztásból eredő alkotmányellenes helyzetet minden esetben csak konkrét vizsgálat eredményeként lehet megállapítani [35/2004. (X. 6.) AB határozat, ABH 2004, 504, 508.].

2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján elsőként azt vizsgálta, hogy a Kt. 46. § (1) bekezdés b) pontja rendelkezéséből eredően fennáll-e az önkormányzat képviselő-testületét terhelő jogalkotási kötelezettség.

A Kt. 46. § (1) bekezdés b) pontja az önkormányzatok számára önálló települési környezetvédelmi program kidolgozását írja elő, amelynek többek között tartalmaznia kell a környezeti helyzetértékelést, az elérni kívánt környezetvédelmi célokat, a teendő főbb intézkedéseket, a szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközöket, a várható költségigényeket. A programban ki kell térni a légszennyezéssel, a zaj és rezgés elleni védelemmel, a közterületek tisztaságával, az ivóvízellátással, a csapadékvíz-gazdálkodással, a kommunális szennyvízkezeléssel, a hulladékgazdálkodással, energiagazdálkodással, közlekedés és szállításszervezéssel, valamint a rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával kapcsolatos feladatokra. Ezt a programot a képviselő-testület (közgyűlés) hagyja jóvá.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megjelölt rendelkezés konkrét jogalkotási feladatot nem ír elő a képviselő-testület számára. A környezetvédelmi programot annak tartalmára, az előírt feladat jellegére tekintettel a képviselő-testületnek nem rendeletben, hanem határozati formában kell elfogadnia. Tekintettel arra, hogy a Kt. 46. § (1) bekezdés b) pontja rendelkezéséből jogalkotási kötelezettség a környezetvédelmi program elfogadására nem származik, ezért a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításának feltétele nem áll fenn. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítvány e részében elutasította.

3. Az indítványozó a Kt. 46. § (1) bekezdés c) pontjával összefüggésben is mulasztásban megnyilvánuló alkotmányos sértés megvalósítását vélte, és azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel Ráckeve Város Önkormányzata Képviselő-testület jogalkotói feladata teljesítésére.

A Kt. 46. § (1) bekezdés c) pontja arról rendelkezik, hogy az önkormányzat a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet alkot, illetőleg határozatot hoz.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Ráckeve Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a környezetvédelmi feladatok megoldására több környezetvédelmi tárgyú rendeletet alkotott. E rendeletek közé tartozik az Ör., amely a levegőtisztaság-védelemre, a tarlóégetésre, az avar, nád és kerti hulladékégetésre vonatkozó szabályokat tartalmazza. Ráckeve Város Képviselő-testületének a Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Tervekről szóló, többször módosított 19/1998. (IX. 25.) számú rendelete IV. fe-

jezete a környezetvédelmi előírások cím alatt foglalkozik a környezetterhelés, a káros környezeti hatások elleni védelem, a levegő védelme, a föld védelme, a vizek védelme, a táji értékek és a vízpartok védelme, és az élővilág védelme kérdéseivel. Ugyancsak itt találhatóak előírások – az indítványozó által hiányolt – környezeti zaj és rezgés elleni védelemre, továbbá a települési környezet védelmére. A képviselőtestület a közműves szennyvízelvezetés és kezelés, a települési folyékony hulladékszállítás és kezelés, valamint a települési szilárd hulladék kezelés és ártalmatlanítás kérdéseit is rendeletben szabályozta. A többször módosított 23/2004. (IX. 27.) számú rendelet rendelkezik a talajterhelési díjról és a Környezetvédelmi Alapról. A Képviselő-testületnek van rendelete a fák védelmének helyi szabályozására is. Szintén a környezetvédelmi feladatok megoldását, a környezet védelmét szolgálják a város közigazgatási területen vízállások létesítésének és fennmaradásának szabályozásáról szóló többször módosított 17/2003. (IX. 29.) számú rendelet rendelkezései. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az indítvány benyújtását követően a 280/2004. (XI. 19.) számú határozatában elfogadta a Képviselő-testület Ráckeve Város Önkormányzatának Környezetvédelmi Programját is.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Ráckeve Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a felsorolt környezetvédelmi tárgyú rendeleteinek megalkotásával eleget tett a Kt. 46. § (1) bekezdés *c)* pontjából fakadó jogalkotói kötelezettségének. Mivel jogalkotói mulasztás nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó által hivatkozott alkotmányi rendelkezésekkel összefüggésben a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványt elutasította.

4. Az indítványozó az Ör. alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványát visszavonta.

Az Abtv. 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására az Alkotmánybíróság – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2000. január, 3.) 31. § *d)* pontja alapján – az eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. június. 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

285/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság önkormányzati rendelet törvényellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Soltszentimre Község Önkormányzatának az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos hulladékkezelési közszolgáltatásról szóló 1/2003. (I. 29.) KT. számú rendelete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó Soltszentimre Község Önkormányzatának az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési szilárd hulladék kezelésével kapcsolatos hulladékkezelési közszolgáltatásról szóló 1/2003. (I. 29.) KT. számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint ellentétes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével azért, mert magasabb szintű jogszabály előírásaiba ütközik. Hivatkozott a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hgt.) 20. § (2) bekezdésére, amely lehetővé teszi, hogy az ingatlan tulajdonosai az önkormányzat rendeletében szabályozott módon maguk is elszállíthassák hulladékukat. Ezt a rendelkezést az indítványozó úgy értelmezi, hogy az ingatlan tulajdonosai nem kötelezhetők a közszolgáltatásban való kötelező részvételre, amennyiben szemetüket maguk elszállítják. Az Ör. viszont kötelezi az ingatlanok tulajdonosait és használóit a közszolgáltatás igénybe vételére és a szolgáltatási díj megfizetésére, ezért – álláspontja szerint – ellentétes a Hgt. 20. § (2) bekezdésével, ekként alkotmányellenes, s az indítványozó kérte azt megsemmisíteni.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése: „44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. A Hgt. vizsgálatba bevont rendelkezései: „20. § (1) Az ingatlan tulajdonosa, birtokosa vagy használója (a továbbiakban együtt: ingatlantulajdonos) köteles az ingatlanán keletkező, az ideiglenes tárolásra szolgáló (közműpótló) létesítmények, berendezések ürtéséből származó, illetve közüzemi csatornahálózatba vagy más

módon befogadóba vagy szennyvíztisztítóba nem vezetett települési folyékony hulladékot, valamint a települési szilárd hulladékot a külön jogszabályban előírtak szerint gyűjteni, továbbá az annak begyűjtésére feljogosított hulladékkezelőnek átadni.

(2) Az ingatlantulajdonos a települési szilárd hulladékot – a települési önkormányzat, Budapesten a Fővárosi Önkormányzat (a továbbiakban együtt: települési önkormányzat) rendeletében (a továbbiakban: önkormányzati rendelet) meghatározott feltételek mellett –, az abban megjelölt hulladékgyűjtő helyre vagy hulladékkezelő telepre külön engedély nélkül maga is elszállíthatja.”

3. A települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól szóló 64/2008. (III. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) érintett rendelkezései:

„6. § (1) A települési hulladék kezeléséért közszolgáltatási díjat kell fizetnie annak, aki a Hgt. 20. § (1) bekezdése szerint a települési hulladék gyűjtésére és a közszolgáltatónak való átadására kötelezett, kivéve, ha a Hgt. 23. § f) pontja alapján az önkormányzat mentességet állapított meg, vagy a közszolgáltatás ingyenes.

(2) Nem tagadhatja meg a közszolgáltatási díj megfizetését az, aki a települési hulladékkal kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti, feltéve, hogy részére a közszolgáltató

- a) a közszolgáltatást felajánlja, illetve
- b) a közszolgáltatás teljesítésére rendelkezésre áll.

(3) A közszolgáltatási díjat az (1) bekezdés szerint közszolgáltatási díj fizetésre kötelezett számla ellenében, meghatározott időszakonként, utólag köteles megfizetni. A számlának tartalmaznia kell a 7. § (3) bekezdésében, illetve a 8. § (2) bekezdésében meghatározott díjképzési elemeket is.

(4) A települési szilárd hulladék begyűjtésére szolgáló zsáknak a közszolgáltatótól való megvásárlása egyidejűleg jelenti a hulladékmennyiség kezelési költségének megfizetését is.

(5) A szelektív gyűjtésben részt vevőnek – a hulladéknak a begyűjtőhelyen (pl. hulladékgyűjtő udvar, gyűjtősziget) történő átadásáért – díj nem számítható fel.”

4. Az Ör. vizsgálatba bevont rendelkezései:

„1. § (1) Soltszentimre Község Képviselőtestülete a jelen rendeletben foglaltak szerint hulladékkezelési közszolgáltatást szervez a települési szilárd hulladék rendszeres gyűjtésére, elszállítására, ártalmatlanítására, kezelésére és ezen tevékenységek ellátásáról kötelező helyi közszolgáltatás útján gondoskodik.

(2) A közszolgáltatás célja a köztisztaság, a településtisztaság biztosítása, a közegészségügy, valamint az épített és természeti környezet védelme. A kötelező közszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések célja a közszolgáltatás kiszámítható, folyamatos és biztonságos ellátása, a tevékenység ellenőrizhetősége.

(3) A rendelet területi hatálya Soltszentimre község közigazgatási területére terjed ki.

(4) A rendelet személyi hatálya kiterjed a község közigazgatási területén lévő ingatlan tulajdonosára, birtokosára és használójára /a továbbiakban együtt: ingatlan tulajdonos/, a hulladék termelőjére és birtokosára.

(5) Gazdálkodó szervezet akkor köteles a közszolgáltatás igénybevételére, ha a gazdasági tevékenységével összefüggésben keletkezett települési szilárd hulladék kezeléséről:

a) a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hgt.) 13. §-ában foglaltaknak, megfelelően nem gondoskodik, vagy,

b) a közszolgáltatás keretében nyújtott települési szilárd hulladékkezelés – a környezetvédelmi felügyelőség által igazoltan – a Hgt. 13. §-ában meghatározottaknál lényegesen kedvezőbb megoldással történik.

(6) A rendelet tárgyi hatálya kiterjed a településen a szilárd hulladékok alábbi fajtájára:

- háztartási hulladék,
- közterületi hulladék,
- háztartási hulladékhoz hasonló jellegű és összetételű hulladék.”

„10. § (2) A szerződéskötés megtagadása nem mentesít a díj megfizetése és a szolgáltatás kötelező igénybevétele alól.”

„13. § (1) Nem tagadhatja meg a közszolgáltatási díj megfizetését az, aki a településen szilárd hulladékkal kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti, feltéve, hogy a szolgáltató számára a közszolgáltatást felajánlja, illetve a közszolgáltatás teljesítésére vonatkozó rendelkezésre állását igazolja.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az indítványozó azért kérte megsemmisíteni az Ör. egészét, mert az kötelezővé teszi a közszolgáltatás igénybevételét és a szolgáltatási díj megfizetését, holott a Hgt. 20. § (2) bekezdése az ingatlantulajdonosok számára lehetővé teszi keletkezett szilárd hulladékok elszállítását.

„Az Alkotmánybíróság több hasonló ügyben hozott határozatában is kifejtette, hogy a települési szilárd és folyékony hulladék elszállítása és ártalmatlanítása közüzemi szerződés keretében megvalósuló közszolgáltatás, melynek igénybevétele az ellátott területen az önkormányzati rendeletben meghatározott módon az ingatlan tulajdonosa, használója részére kötelező. [52/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 483, 487.] A Hgt.-ben foglalt alapvető jelentőségű célok maradéktalan érvényesülése érdekében a települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást (a továbbiakban: közszolgáltatás) szervez, és tart fenn.” (649/B/2004. AB határozat, ABH 2005, 1258, 1263.)

A Hgt. 13. § (1) bekezdése értelmében: „A hulladék termelője, birtokosa a tevékenysége gyakorlása során keletkező, illetőleg más módon a birtokába kerülő hulladékot köteles gyűjteni, továbbá hasznosításáról vagy ártalmatlanításáról gondoskodni.”; ugyanezen § (3) bekezdése pedig előírja: „Törvény, kormányrendelet vagy – települési hulladék esetében – önkormányzati rendelet kötelezheti a hulladék termelőjét, birtokosát a hulladék meghatározott anyagminőség szerinti elkülönített gyűjtésére, valamint a hulladék jellegének megfelelő csomagolására és megjelölésére, továbbá az így előkészített hulladék átadására a begyűjtést végző szervezetnek, illetőleg hulladékkezelőnek.” A Hgt. 20. § (1) bekezdése a települési szilárd és folyékony hulladékok tekintetében állapít meg különös szabályokat, ebben a körben az ingatlan tulajdonosa, birtokosa vagy használója (a továbbiakban: ingatlantulajdonos) számára kötelezően előírja a hulladék gyűjtésének kötelezettségét. Ennek megfelelően keletkezett a Kr. 6. § (1) bekezdése közszolgáltatási díjfizetési kötelezettséget, illetve szabályozza a díjfizetés megtagadásának tilalmát, bizonyos kivételek és ezek feltételeinek meghatározásával. Az Ör. 13. § (1) bekezdése a Kr. 6. §-ával párhuzamosan írja elő a díjfizetési kötelezettséget. Mindezek alapján megállapítható, hogy az Ör. a Hgt. és a Kr. szabályainak megfelelően – annak keretei között – rendelkezik a közszolgáltatási kötelezettség kötelező igénybeviteléről és az ellenszolgáltatás kötelező megfizetéséről.

2. A Hgt. 20. § (2) bekezdése szerint az ingatlantulajdonos a települési szilárd hulladékot a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek mellett, az abban megjelölt hulladékgyűjtő helyre vagy hulladékkezelő telepre külön engedély nélkül maga is elszállíthatja. E rendelkezés az indítványozó értelmezésével ellentétben nem kivételt határoz meg a közszolgáltatás kötelező igénybevétele alól, hanem rendeletalkotási felhatalmazást ad a települési önkormányzat számára, hogy amennyiben a feltételeket adottnak látja, tegye lehetővé az ingatlantulajdonosok számára a szilárd hulladékok begyűjtőhelyre vagy hulladékkezelő telepre való általuk történő elszállítását. Az önkormányzat számára a felhatalmazás alapján nem kötelező ilyen előírások megalkotása, ha azonban ilyen szabályokat alkot, akkor abban részletesen szabályoznia kell a szilárd hulladék elszállítása lehetőségének feltételeit. Amennyiben az önkormányzati rendelet nem tartalmazza a Hgt. 20. § (2) bekezdésében meghatározott feltételeket, akkor az ingatlantulajdonos csak a kötelezően előírt közszolgáltatás igénybevitelével (intézményes szemétszállítás) oldhatja meg a szilárd hulladék elszállítását. Önmagában azonban a Hgt. 20. § (2) bekezdéséből még az sem következik, hogy az önkormányzatnak a saját kezdeményezésű hulladék-lerakást ingyenesen kellene biztosítania. Sőt ellenkezőleg: a Hgt. 13. § (1)–(2) bekezdései szerint: „(1) A hulladék termelője, birtokosa a tevékenysége gyakorlása során keletkező, illetőleg más módon a birtokába kerülő hulladékot köteles gyűjteni, továbbá hasznosításáról vagy ártalmatlanításáról gondoskodni. (2) A hasznosításra vagy ártalmatlanításra vonatkozó kötelezettségét a kötelezett (...) b) az erre feljogosított és engedéllyel ren-

delkező kezelőnek történő átadással, a kezelés költségeinek megfizetésével teljesíti.” Ennek megfelelően az önkormányzat a Hgt. 20. § (2) bekezdésében adott felhatalmazás alapján saját belátása szerint megalkotott szabályozásában akár díjfizetési kötelezettséget is előírhat az ingatlan tulajdonosa által beszállított szemét kezelése ellentételezésére, mindaddig, amíg a szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányosságát megfelelően biztosítja. A szilárd hulladék engedélyezett keretek között való saját elszállítására tipikus példa a szelektív hulladékgyűjtő pontok létesítése és használata, amelyek tekintetében „[a] szelektív gyűjtésben részt vevőnek – a hulladéknak a begyűjtőhelyen (pl. hulladékgyűjtő udvar, gyűjtősziget) történő átadásáért – díj nem számítható fel” [Kr. 6. § (5) bekezdés].

Mindezekből következően az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ör. nem sérti a Hgt. és a Kr. rendelkezéseit, amennyiben az ingatlantulajdonosok számára kötelező közszolgáltatásként írja elő a települési szilárd hulladék gyűjtésében, ártalmatlanításában való részvételt. Emiatt az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

670/B/2009. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Újlőrincfalva Község Képviselő-testületének az állattartás helyi szabályairól szóló 2/2003. (II. 5.) ör. rendelet módosításáról szóló 10/2008. (XII. 3.) ör. alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó Újlőrincfalva Község Képviselő-testületének az állattartás helyi szabályairól szóló 2/2003. (II. 5.) ör. rendelet módosításáról szóló 10/2008. (XII. 3.)

ör. rendelet (a továbbiakban: Ör.) alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A támadott rendelkezés belterületen csak korlátozott számú, 20 méhcsalád tartását engedi, bejelentési kötelezettség mellett. Az indítványozó álláspontja szerint ez ellentétes a méhészet-ről szóló 15/1969. (XI. 6.) MÉM rendelet (a továbbiakban: MÉMr.) méhészkedést általánosságban megengedő szabályaival, mert korlátozza a tartható méhcsaládok számát. Emiatt az Ör. támadott rendelkezése az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdését sérti.

II.

1. Az Alkotmány érintett rendelkezése:

„44/A. § (2) A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.”

2. Az Ör. vizsgált rendelkezései:

„Méhtartási szabályok

19. §. (1) A méhek tartásával, a méhészkedés gyakorlásával kapcsolatban a méhtartó köteles a méhészet-ről szóló 15/1969. (XI. 6.) MÉM. sz. rendeletben foglaltakat betartani. A rendeletben foglaltak betartása mellett, a belterületen ingatlanonként legfeljebb 20 méhcsalád tartható bejelentési kötelezettséggel.

(2) Üdülöterületen méhek tartása tilos!”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az indítványozó azzal az indokkal kérte megsemmisíteni a támadott rendelkezést, mert az – álláspontja szerint – magasabb szintű jogforrással, a MÉMr.-rel ellentétes módon korlátozza a belterületen tartható méhcsaládok számát.

A helyi önkormányzat rendeletalkotási hatáskörének korlátját egyrészt az Alkotmány, másrészt a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) határozza meg. Az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdése szerint: „A helyi képviselőtestület a feladatkörében rendeletet alkothat, amely nem lehet ellentétes a magasabb szintű jogszabállyal.” Az Ötv. 16. § (1) bekezdése pedig megállapítja, hogy „[a] képviselőtestület a törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, továbbá törvény felhatalmazása alapján, annak végrehajtására önkormányzati rendeletet alkot.”

Az Alkotmánybíróság többek között a 115/2009. (XI. 20.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) foglalkozott a méhtartás helyi szabályozásának alkotmányos kereteivel. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megsemmisítette azokat az önkormányzati rendeleti szabályokat, amelyek a MÉMr.-ben szabályozott védőtávolságoknál nagyobb mértékű védőtávolságokat írtak elő. Abban a te-

kintben azonban, hogy az önkormányzatnak helyi közügyként joga van a méhtartás kérdéseit magasabb szintű jogszabállyal összhangban – esetleg ilyen rendelkezés híján – szabályozni, az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatának megfelelően egyértelműen állást foglalt: „Amint ez az Alkotmánybíróság 63/1991. (XI. 30.) AB határozatából (ABH 1991, 470, 472.) is kitűnik, nem minősül alkotmányellenesnek az olyan tartalmú önkormányzati rendeleti szabályozás, amely magasabb szintű jogszabály által rendezett és bizonyos feltételek mellett lehetővé tett tevékenységgel szemben körülhatárolt területi kiterjedtséggel megszorító feltételeket állapít meg anélkül, hogy a magasabb jogszabály lehetőséget biztosító rendelkezéseinek érvényesülését általános jelleggel megakadályozná. Nem alkotmányellenes az olyan tartalmú szabályozás sem, amely bizonyos állatfajták tartására vonatkozó tilalmakat – a magasabb szintű jogszabály keretei között, vagy törvényi felhatalmazás alapján – a helyi sajátosságoknak megfelelően állapít meg.« [6/1995. (II. 22.) AB határozat, ABH 1995, 447, 448–449.]” (Abh1., ABK 2009, november, 2003, 2004.) A 12/1997. (II. 28.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) az Alkotmánybíróság azért nem találta alkotmányellenesnek az ott vizsgált helyi rendeleti korlátozást, mert a MÉMr. „a méhészetben tartható méhcsaládok számát nem szabályozza (...). A vázoltak alapján az Alkotmánybíróság az (...) indítványt elutasította.” (Abh2., ABH 1997, 448, 451.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján tehát megállapítható, hogy önmagában az, mely szerint az Ör. Újlőrincfalva község belterületén a MÉMr.-ben nem szereplő feltételek határoz meg – nevezetesen a tartható méhcsaládok számát korlátozza –, nem ellentétes az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésével. Ezt a gyakorlatot megerősítette az Alkotmánybíróság 18/2010. (II. 18.) AB határozata is (ABK 2009, február, 108, 110.) „Ha ugyanis helyi közügyről van szó, az önkormányzati testület közvetlenül az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében – külön törvényi felhatalmazás hiányában is – jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.” [17/1998. (V. 13.) AB határozat, ABH 1998, 155.] Mindaddig, amíg az ilyen rendelkezés nem tiltja a magasabb szintű jogszabály által lehetővé tett méhészeti tevékenységet, hanem csak a helyi közügyekre vonatkozó szabályozási hatalma keretében korlátozza azt, a támadott szabály nem alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a nem megalapozott indítványt elutasította.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK VÉGZÉSEI

302/D/2002. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmánybírósági végzés hivatalból történő kijavítása tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a 2010. január 19-én kelt, 302/D/2002. számú AB végzését az alábbiak szerint javítja ki:

Az Alkotmánybíróság a 302/D/2002. AB végzése indokolásának 1. pontjában, továbbá 2. pontjában a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság jogerős ítéletének száma helyesen: K.20.952/2001/6.

I n d o k o l á s

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a 2010. január 19-én kelt, fenti számú végzésének indokolásában elírás történt, mivel az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság jogerős ítélete téves ügyszámmal került megjelölésre. Ezért az Alkotmánybíróság – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 51. §-a alapján – a végzés indokolásának hivatalból történő kijavítását rendelte el.

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s.k.,   *Dr. Trócsányi László s.k.*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

655/D/2003. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.402/2002/20. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó törvényes határidőben alkotmányjogi panasszal élt a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.20.402/2002/24. számú végzésével kijavított, K.20.402/20. számú jogerős ítélete ellen. Ebben az indítványozó az „ítéletben és a megelőző eljárásokban készült határozatokban alkalmazott” jogszabályok alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá az alkotmányellenes rendelkezések konkrét ügyében történő alkalmazásának kizárását kérte. A konkrét ügyében alkalmazott jogszabályok közül „a családi pótlékról és a családok támogatásáról szóló 1990. évi XXV. törvényt és végrehajtási rendeleteit”, a családi pótlékról és a családok támogatásáról szóló 1990. évi XXV. törvény 7. § (2) bekezdése *a)* pontját, továbbá a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény. 4. §-át, 7. § (1) bekezdését, valamint 13. §-ának *b)–c)* pontjait nevesítette. Az indítványozó az alkotmányellenességet az Alkotmány 2. §-a (1) bekezdésére, 35. § (2) bekezdésére, 70/A. § (1) bekezdésére, 70/I. és 70/J. §-aira, 70/E. §-ára, 7. §-ára, 8. §-ára, 9. §-ára, 15–17. §-aira, 66. §-ára, 70/D. §-ára, 37. § (2)–(3) bekezdéseire hivatkozással állította.

Egyben az alkotmányellenességet „alkotmányellenes joghézagra” is alapította, illetve a konkrét ügyében meghozott bírósági döntés jogszerűségét is vitatta.

2. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése rögzíti az indítvánnyal szemben támasztott alapvető követelményeket: eszerint tartalmaznia kell a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölését és a határozott kérelmet. Az Alkotmánybíróság az 1116/D/2001. AB határozatában ezzel kapcsolatosan kifejtette: Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során kialakította azokat a minimális tartalmi és formai kritériumokat, amelyeknek – az Abtv. 22. § (2) bekezdésére és 48. § (1) bekezdésére figyelemmel – az indítványoknak és az alkotmányjogi panaszoknak meg kell felelnie. Érdemi alkotmányossági vizsgálat elvégzése csak akkor lehetséges, ha az indítvány, illetve az alkotmányjogi panasz tartalmazza a támadott jogszabály pontos megnevezését – és az Alkotmány megfelelő rendelkezésének megjelölése mellett – a benyújtás alapjául szolgáló okot. Nem elegendő továbbá az Alkotmány, illetve a támadott jogszabály egyes rendelkezéseire hivatkozni, meg

kell indokolni, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti az alaptörvény felhívott rendelkezését [pl. 654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783.].

A beadvány e feltételeket nem elégíti ki: az indítvány ugyanis még az alkotmányellenesnek vélt jogszabályi rendelkezések közül sem jelöli meg valamennyit, továbbá a sérülni vélt alkotmányi rendelkezéseknek csupán a számszerű megjelölését tartalmazza, erre vonatkozó alkotmányjogi érveket egyáltalán nem.

A fenti tartalmi hiányosságok miatt az alkotmányjogi panasz érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § d) pontja alapján visszautasította.

3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát részben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre hivatkozva is állította.

Az Alkotmánybíróság számos esetben kimondta, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozóval szemben alkalmazzák az alkotmányellenes jogszabályt, ezért alkotmányellenes mulasztásra nem lehet sikerrel panaszt alapozni [többek között: 1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160.; 54/2008. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2008, 514.]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a kérelmet az Ügyrend 29. § e) pontja alapján ebben a vonatkozásban is visszautasította.

4. Az alkotmányjogi panaszra irányuló kérelem egy részében az indítványozó a bírói ítélet törvényességét és nem a bíróság által alkalmazott jogszabály alkotmányosságát vitatja. Az Alkotmánybíróságnak a bírói ítélet törvényességének vizsgálatára nincs hatásköre, ezért az indítványt az Alkotmánybíróság ebben a részében is az Ügyrend 29. § b) pontja alapján – hatáskör hiányában – utasította vissza.

5. Mivel az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította, ezzel a jogszabály alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítvány elbírálására sem volt szükség (727/D/2000. AB határozat, ABH 2005, 931, 935–936.).

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

713/D/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz, jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 49.TMF 00180/3/2003. számú ítéletével szemben benyújtott, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 300. § (2) bekezdésével, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1/1997. (II. 26.) TNM rendelet 48. § szakaszával és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Főigazgatójának a szolgálati (munka) időrendszerek és az azzal összefüggő kérdések szabályozásáról szóló 10/1999. NBSZ utasítással módosított 9/1998. számú utasításával összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság – illetmény-különbözet és túlmunkadíj megfizetése iránt indult perben, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 28. M. 5174/2001/21. számú ítélete ellen előterjesztett felperesi fellebbezés folytán meghozott – 49. TMF 00180/3/2003. számú ítéletével összefüggésben. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság – a kereseti kérelmét elutasító – elsőfokú ítélet helybenhagyását kimondó határozatát alkotmány sértő jogszabályokra alapozta.

Érvelése szerint a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat Főigazgatójának a szolgálati (munka) időrendszerek és az azzal összefüggő kérdések szabályozásáról szóló 9/1998. NBSZ utasítás módosításáról szóló 10/1999. NBSZ utasítása (a továbbiakban: Utasítás), a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai szolgálati viszonyának létesítéséről, tartalmáról, megszüntetéséről szóló 1/1997. (II. 26.) TNM rendelet (a továbbiakban: TNM.r.) 48. §-a, valamint a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 300. § (2) bekezdése a jogbiztonságot sértve alkotmányellenes, mivel „a vezetés körében kiadott főigazgatói utasítás nem tartozik az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé, így normatív jellege sérti a jogbiztonságot”.

Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltételei fennállnak-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek jogséremlme alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésének alapvető feltétele, hogy a kérdéses jogszabályt a panasz alapjául szolgáló döntés meghozatala során alkalmazták. A (2) bekezdés szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybírósághoz benyújtani.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezéseket (feltételeket) az alkotmányjogi panasz elbírálása során együttesen kell értelmezni és figyelembe venni. [23/1991. (V. 18.) AB végzés, ABH 1991, 311.; 41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306.; 663/D/2000. AB határozat, ABH 2003, 1223.]

Az Alkotmánybíróság a törvényes határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz vizsgálata során megállapította, hogy a Fővárosi Bíróság ítéletében a Hszt. sérelmezett rendelkezését nem alkalmazta.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele, hogy a panaszban támadott bírósági határozatban az alkotmányellenesnek vélt jogszabályt alkalmazzák, ennek a követelménynek azonban az indítvány nem felel meg.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3., a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja értelmében az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében visszautasította.

2. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy „az alkotmányjogi panasz előterjesztőjének olyan jogsérelemre kell hivatkoznia, amelyet egy – megítélése szerint – alkotmányellenes jogszabály vele szembeni alkalmazása okozott. Az alkotmányjogi panasznak tehát egy konkrét ügyre kell vonatkoznia, melyben az indítványozónak egyedileg meghatározható, konkrét jogséremlme áll fenn. Az Alkotmánybíróság több határozata is egyértelműen kimondja, hogy az egyedileg meghatározható, konkrét jogsérelemnek egy, az Alkotmányban foglalt alapjog sérelmében kell tetet öltenie [575/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 281–284.; 277/D/1995. AB határozat, ABH 2001, 780, 788–790.]”

A 65/1992. (XII. 17.) AB határozat szerint: „Az alkotmányjogi panasz az Alkotmányban szabályozott alapvető jogok védelmének eszköze, mely alapvető jogok rendelkezése az, hogy az államhatalommal szemben alkotmányos garanciákat teremtsenek az állampolgár, az egyén vagy egy közösség jogainak védelmére, cselekvési autonómiájának biztosítására.” (ABH 1992, 289, 291.)” (1140/D/2006. AB végzés, ABH 2008, 3578, 3580.)

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz – a még vizsgálható részében – csak részben felel meg a fent kifejtett tartalmi követelményeknek.

A támadott TNMr. rendelkezése és az Utasítás tekintetében az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére történő hivatkozás alapjogi sérelmet nem alapoz meg, mert az alkotmányjogi panaszról csak a jogbiztonság absztrakt sérelmére vonható le következtetés.

„A jogállamiság részét képező jogbiztonság követelménye önmagában azonban nem minősül az állampolgár Alkotmányban biztosított jogának. Ugyanígy nem tekinthető az Alkotmányban biztosított jognak a felhívott, az egyes jogforrások kiadását rendező hatásköri szabályok, illetve a jogforrási hierarchiát szabályozó alkotmányos rendelkezések sem.” (1140/D/2006. AB végzés, ABH 2008, 3578, 3580.)

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontja alapján – mivel a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek – ebben a részében is visszautasította.

Budapest, 2010. június 14.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1241/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvény 31. § (9) bekezdés *c)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

2. Az Alkotmánybíróság a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások 2008. évi irányított területi kiegyenlítési rendszeréről szóló 260/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 31. § (9) bekezdés *c)* pontja, valamint a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások 2008. évi irányított területi kiegyenlítési rendszeréről szóló 260/2007. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 5. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja alkotmányellenességének megállapítását kérte.

Az indítványozó szerint a szabályozás ellentétes a hátrányos megkülönböztetésnek az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt tilalmával, mert különbséget tesz az egyházi és az egyéb nem állami fenntartók között. A Kvtv. támadott rendelkezése a személyes gondoskodást nyújtó szociális, illetve gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény, szolgáltató nem állami fenntartója számára a 2008. évi normatív hozzájárulás igénylésének feltételeként előírta, hogy „új, belépő szolgáltatások, illetve férőhelybővítés esetén az általa fenntartott, és az igénylés alapján szolgáló ellátotti létszámot, férőhelyszámot, szolgáltatót, központot a szociális ágazat irányításáért felelős miniszter az irányított területi kiegyenlítési rendszerbe – külön jogszabály szerint, a biztosított szolgáltatás szakmai, minőségi jellemzői és működésének szakmai-gazdasági hatékonysága alapján, a szolgáltatások területi lefedettségét figyelembe véve – befogadja.” Az új férőhelyek, illetve új szolgáltatások tekintetében nyújtott állami normatív támogatásnak ez a feltétele – a Kvtv. 31. § (8) bekezdésének megfelelően – nem vonatkozott a személyes gondoskodást nyújtó szociális, illetve, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmény, szolgáltató egyházi fenntartójára. A Kr.-ben a 2008. évre meghatározott irányított területi kiegyenlítési rendszer (a továbbiakban: ITKR) hatálya sem terjedt ki az egyházi fenntartókra.

Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményével ellentétes a Kr. 5. § (2) bekezdés *b)* és *c)* pontja. Az indítványozó szerint az ITKR-be való befogadás tárgyában születő miniszteri döntés esetében a mérlegelendő szempontok, feltételek a Kr. alapján nem ismerhetők meg, a döntésre hatáskörrel rendelkező miniszter számára a jogalkotó teljes egészében nyitva hagyta a mérlegelés lehetőségét.

2. Az Alkotmánybíróság először abban foglalt állást, hogy a támadott rendelkezések hatályban vannak-e. A Kvtv. és a Kr. rendelkezései is – mint költségvetési tartalmú jogszabályok – formailag hatályban vannak, mivel kifejezett hatályon kívül helyezésük nem történt meg. A támadott rendelkezések alkalmazhatósága azonban időhöz kötött: az adott költségvetési év elteltével megszűnt.

Az Alkotmánybíróság legutóbb az 530/B/2007. AB végzésben és a 308/E/2008. AB végzésben fejtette ki az elbírálás idejét megelőző időszakra vonatkozó költségvetési törvény alkotmányossági vizsgálatára vonatkozó álláspontját. Eszerint „[a] jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a értelmében a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a rendelkezését a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó szabályként értelmezi. Eszerint formális hatályon kívül helyezés nélkül is hatályát veszítettnek kell tekinteni azt a szabályt, amelynek alkalmazására vonatkozóan a jogszabályban előírt határidő letelt, valamint ha a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljességbe mentek, s már nincs lehetőség arra, hogy a joganyagok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek (1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 696, 700.; 880/B/1992. AB végzés, ABH 1996, 803, 804–806.; 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603., 385/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 789–790.; 82/B/1999. AB határozat, ABH 2002, 938, 947.; 739/H/2002. AB végzés, ABH 2003, 1984, 1985.). (ABK 2010. május, valamint ABK 2010. június)

A Kvtv. és a Kr. támadott rendelkezései teljességbe mentek, így azokat – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – tartalmilag hatályon kívül helyezett joganyagként kell kezelni.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el – és főszabályként – csak a hatályban lévő jogszabály alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás az Abtv. 38. §-a alapján bírói kezdeményezés, vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik. [10/1992. (II. 25.) AB határozat, ABH 1992, 72, 76.; 335/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 261, 262.]

Mivel a jelen ügyben nincs ilyen kivételes helyzet, az Alkotmánybíróság a Kvtv. 31. § (9) bekezdés *c)* pontja,

valamint a Kr. 5. § (2) bekezdés *b*) és *c*) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § *a*) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

308/E/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvénnyel összefüggésben előterjesztett, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó egyrészt az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Eür.) egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztett elő kérelmet. Másrészt, az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdés *c*) pontja, 70/D., valamint 70/E. §-a alapján mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvénnyel (a továbbiakban: Kvtv.) összefüggésben. Az Alkotmánybíróság a mulasztás megál-

lapítására irányuló indítványrészt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (2) bekezdése alapján az utólagos normakontrollra irányuló indítványrésztől elkülönítette. Ez utóbbit az Alkotmánybíróság más, hasonló tárgyú indítványokkal egyesítette, s azt a 29/2009. (III. 20.) AB határozatában (ABK 2009. március, 242.) elbírált. Jelen eljárás tárgyát ezért csupán a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványrész képezi.

2. Az indítványozó előadta, hogy a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény, illetve az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény hatályba lépése óta számos olyan jogszabály született, amelyek újabb feladatokat telepítettek az egészségügyi alapellátást nyújtó háziorvosokra. Így utalt arra, hogy a reklámok eredményeképpen fellépő többlet-gyógyszerfogyasztással kapcsolatos tanácsadás, illetve helytelen kezelés miatt esetlegesen kialakuló szövődmények kezelése többletmunkát jelent a háziorvosok számára, de ennek fedezetét a költségvetés nem biztosítja. Hivatkozott a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet, az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendelet, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet, valamint az Eür. egyes előírásaira, melyek anyagi feltételei (többletadminisztráció, a jelenlegi rendelők új követelményeknek megfelelő kialakítása) nem biztosítottak. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a jogszabályokon túl a gazdasági szféra is megterheli az egészségügyet (pl. életbiztosításhoz szükséges szakvélemények, kiegészítő egészségbiztosítások esetén egészségmegőrző javaslatok készítése, stb.), anélkül, hogy ehhez a költségvetés megfelelő anyagi háttérrel nyújtana.

Az indítványozó kérelme alátámasztásaként hivatkozott a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. §-ára, mely előírja, hogy a települési önkormányzatok feladata az alapfokú egészségügyi ellátás megszervezése. Az Alkotmány 44/A. § (1) bekezdésének *c*) pontja értelmében pedig az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül. E rendelkezésekből következik, hogy az állam köteles lett volna biztosítani az újonnan megállapított egészségügyi szolgáltatások anyagi fedezetét. Továbbá, álláspontja szerint sérülnek az Alkotmány 70/D. §-ában, illetve 70/E. §-ában foglaltak is, mivel azzal, hogy a jogalkotó anyagi forrás biztosítása nélkül újabb és újabb feladatokkal terhelte meg az egészségügyi alapellátást, veszélybe sodorta az alapellátás minimális szintjét.

3. Az Alkotmánybíróság legutóbb az 530/B/2007. AB végzésében (a továbbiakban: Abv.) fejtette ki az elbírálás

idejét megelőző időszakra vonatkozó költségvetési törvénnyel összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló eljárásokkal kapcsolatos álláspontját. Eszerint „[a] jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 13. §-a értelmében a jogszabály akkor veszti hatályát, ha más jogszabály hatályon kívül helyezi, vagy ha a jogszabályban meghatározott határidő lejárt. Az Alkotmánybíróság több határozatában a Jat.-nak ezt a rendelkezését a jogszabály alkalmazhatóságára vonatkozó szabályként értelmezi. Eszerint formális hatályon kívül helyezés nélkül is hatályát veszítettnek kell tekinteni azt a szabályt, amelynek alkalmazására vonatkozóan a jogszabályban előírt határidő letelt, valamint ha a kifejezetten hatályon kívül nem helyezett jogszabályi rendelkezések teljességbe mentek, s már nincs lehetőség arra, hogy a jogalanyok a jogszabályi rendelkezés alapján jogot szerezzenek (1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905, 906.; 298/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 696, 700.; 880/B/1992. AB végzés, ABH 1996, 803, 804–806.; 670/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 600, 603., 385/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 789–790.; 82/B/1999. AB határozat, ABH 2002, 938, 947.; 739/H/2002. AB végzés, ABH 2003, 1984, 1985.).

(...)

Az indítványozó a jogalkotó alkotmányellenes mulasztását a Kvtv. vonatkozásában kéri megállapítani. A jelen végzés 1. pontjában írottak szerint a Kvtv. rendelkezései teljességbe mentek, így azokat az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartalmilag hatályon kívül helyezett joganyagként kell kezelni. Mindebből következően a Kvtv.-vel összefüggésben előterjesztett, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyalanná vált, ezért annak tárgyában is az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § a) pontja alapján az eljárást megszüntette.”

Az Abv. fenti megállapításai jelen ügyben megfelelően alkalmazandók. Így mivel a Kvtv.-t tartalmilag hatályon kívül helyezett joganyagként kell kezelni, a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyalanná vált. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az eljárást az Ügyrend 31. § a) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. június 1.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkó Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

459/D/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.E.39.174/2006/2. számú végzésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Legfelsőbb Bíróság Kfv. II.E.39.174/2006/2. számú, az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító végzésének megsemmisítését és az eljárás egészének megismétlését, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 71. § alkotmányellenességének megállapítását, valamint alkalmazási tilalmának kimondását, továbbá – vagylagos alkotmányjogi panaszként – mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól.

Indítványában – a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmével összefüggésben – utalt arra, hogy az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (2) bekezdésében, az alkotmányjogi panasz előterjesztésére irányadó 60 napos jogvesztő határidő számítása fogalmilag el sem kezdődhetett, mivel „mulasztásban áll be az alkotmányellenesség”.

2. Az Alkotmánybíróság főttkára előkészítő eljárása keretében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz keretében nincs lehetőség mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására, így a beadvány érdemi alkotmánybírói eljárás lefolytatására nem alkalmas.

A beadvány előterjesztője a főttkár intézkedését nem fogadta el, és alkotmányjogi panaszának az Alkotmánybíróság teljes ülése általi elbírálását kérte. Ennek alapján az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend; ABK 2009. január, 3.) 23. § (2) bekezdésének alkalmazásával az előterjesztett alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság teljes ülése bírálta el.

3. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a megsértése az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Abtv. idézett szabálya szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételei közé tartozik, hogy az Alkotmányban biztosított jog sérelme „az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán” következzen be.

Ennél fogva az Abtv. alapján a szabályozás hiánya miatt, azaz mulasztásban megnyilvánuló alkotmányvétség megállapítására irányuló indítvány alkotmányjogi panaszként való előterjesztése az Abtv.-ből nem vezethető le (1044/B/1997. AB határozat, ABH 2004, 1160, 1176.; 986/1999. AB határozat, ABH 2005, 889, 900.). Mindezek alapján a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre hivatkozó érvelés nem felel meg az alkotmányjogi panaszra vonatkozóan az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételnek.

4. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességre való hivatkozás az alkotmányjogi panaszra előírt törvényi feltételeknek nem felel meg, nem értelmezhető az indítványozó okfejtése a panasz benyújtására előírt határidő „el nem kezdődhetőségét” illetően sem.

Az Abtv. 48. § (2) bekezdése kimondja, hogy az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Legfelsőbb Bíróságnak az indítványozó által alkotmányjogi panasszal támadott Kfv.II.E.39.174/2006/2. számú végzésének kelte 2006. július 12., az alkotmányjogi panaszt tartalmazó beadványt pedig 2008. április 18-án, az előírt hatvan napot egyértelműen meghaladóan adták postára.

A fentiekből következően a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § e) pontja alapján, a rendelkező részben foglaltak szerint visszautasította.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1004/D/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a 2004. április 30. napjáig hatályban volt, a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény 125. § (2) bekezdés c) pontja és a 126. § a) pontja alkotmányellenességének megállapítása iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasz érkezett a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 125. § (2) bekezdés c) pontja és a 126. § a) pontja alkotmányellenességének megállapítására, és konkrét ügyben való alkalmazási tilalom kimondására. A 2004. április 30-án hatályon kívül helyezett Vtv. már az indítvány benyújtásakor sem volt hatályban, de rendelkezéseit – a jogellenes belföldi forgalomba hozatal elkövetésének időpontjára tekintettel – alkalmazni kellett.

A gazdasági társaság képviseletében eljáró ügyvéd szerint a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 12.K.22.464/2007/9. számon meghozott ítélete „ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével, jogrendünkkel, és felelősségi rendszerünkkel”. Ismertette a határozat alapjául szolgáló ügy részleteit, amelynek konklúzióját a következőképpen fogalmazta meg: „[i]gy engem csak úgy, egy hatályos jogszabály a nélkül, hogy bármifajta vétkességem vagy mulasztásom lenne, úgy tesz objektíve felelőssé valamiért, hogy azt ellenőrizni sincs lehetőségem.”

Az Alkotmánybíróság főtktárának hiánypótlási felhívását követően az indítványozó számos iratot csatolt, továbbá indítvány-kiegészítést tett. E szerint „az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdését sérti, ha egy a társadalmi rendeltetésével összhangban nem álló jogszabály a hatóságok elkövetett hibáit a polgárral fizeteti meg, úgy, hogy annak kontrolljára lehetőség sincs, objektív felelősséget állítva fel.”

2. Az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelelő-e benyújtása törvényi feltételeinek.

Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételeit az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. §-a határozza meg. E § alapján az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értel-

mében az alkotmányjogi panasz egyedi jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe. [65/1992. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1992, 289, 291.; 676/D/2004. AB határozat, ABH 2007, 1652, 1655–1656.]

Az alkotmányjogi panaszt előterjesztő eredetileg az Alkotmány 8. § (2) bekezdését hívta fel, anélkül, hogy valamely, az Alkotmányban nevesített alapjog sérelmére hivatkozott volna. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódóan elvi élel kimondta: „[a]lapvető jog sérelmére való hivatkozás nélkül az indítvány alkotmányjogi panaszként érdemben nem bírálható el (676/D/2004. AB határozat, ABH 2007, 1652, 1655–1656.; 133/D/2007. AB végzés, ABH 2007, 2781, 2782–2783.).” (ABK 2009. február, 203, 204.)

Indítvány-kiegészítésében az alkotmányjogi panaszt előterjesztő az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét állította amiatt, hogy az alkotmányellenesnek vélt jogszabályi rendelkezések a jogállamiság elvét, a jogszabályokkal szemben támasztott alapkövetelményeket sértik. A 712/D/2004. AB végzéssel elbírált ügyben azonban az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéhez nem fűződik olyan alkotmányos alapjog, amelyre alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani (ABH 2007, 2708, 2711–2712.).

Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vtv. 125. § (2) bekezdés c) pontjával és a 126. § a) pontjával kapcsolatban benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg maradéktalanul az Abtv. 48. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ezért azt – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009, január, 3.) 29. § e) pontja alapján – érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

306/D/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága mint felülvizsgálati bíróság által hozott, Kfv.I.35.367/2007/4. számú ítéletével összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja, és az indítványt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó gazdasági társaság túlfizetés más adónemre történő átvezetése iránti kérelmét az adóhatóság elévülésre hivatkozva részben elutasította, a másodfokú adóigazgatási szerv helybenhagyta a határozatot. Miután mind az első-, mind másodfokú bíróság, illetve ezt követően a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság is elutasította keresetét, az indítványozó – jogvitás ügye részletes ismertetésével – alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.

Az indítványozó mindenekelőtt az adózás rendjéről szóló törvény (a továbbiakban: Art.) 164. §-ának „a túlfizetés visszaigényléséhez való jog” szövegrésze megsemmisítését kérte. Úgy véli ugyanis, hogy az az előírás, mely szerint e jog 5 év alatt elévül, sérti a tulajdonhoz való jogot [Alkotmány 13. § (1) bekezdés]. Megjegyzi az indítványozó, hogy a bíróság az ő ügyében eleve tévesen alkalmazta a jogszabályt, mivel kérelme a konkrét eljárásban nem is túlfizetés visszaigénylésére, hanem más adónemen nyilvántartott tartozásra való átvezetésre irányult (amit az adóhatóságnak egyébként hivatalból is meg kellett volna tennie).

Az indítványozó emellett a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) kötelező jogi képviselőre vonatkozó 73/A-C. §-ai és a 274. § (1) bekezdése (a felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság főszabály szerint tárgyaláson kívül bírálja el) megsemmisítését is kérte. Az a tény, hogy a felülvizsgálati eljárásban kötelező a jogi képviselő (s ennek nyomán tárgyalás tartását is csak a jogi képviselő kérheti) – mutat rá az indítványozó –, elzárja az ügyfelet „nemcsak ügyének képviselőjétől, hanem még álláspontja kifejtésétől is”, ami sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, a 7. § (1) bekezdését, az 56. §-át és az 57. § (1) bekezdését. A Pp. 206. § (1) bekezdésének (bizonyítékok mérlegelése) „meggyőződése szerint” szövegrésze megsemmisítését az Alkotmány 50. § (3) bekezdésének sérelmére hivatkozással kérte az indítványozó, mivel indokolása szerint e rendelkezés „korlátlan visszaélési lehetőséget” ad a bírónak. Az indítványozó ellentétesnek vélte továbbá a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló a 1997. évi LXVI. törvény 5. §-át (bírók mentelmi joga) az Alkotmány 50. § (1) bekezdésével és 57. § (1) bekezdésével is.

Az indítványozó végezetül kérte, hogy mivel álláspontja szerint az ügyben büncselekmény gyanúja is felmerül-

het, az Alkotmánybíróság a kérelmet tekintse egyben „közérdekű bejelentésnek” is, s hivatalból tegye meg a szükséges intézkedéseket „a jogállami viszonyok kiépítése (helyreállítása) érdekében”.

2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a jogszabályi feltételeknek.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panasz tehát – mint azt már az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat (ABH 1991, 272, 282.) is kifejtette – egyedi, jogalkalmazói aktus ellen irányuló jogorvoslat, amely alkotmányos alapjog sérelme esetén vehető igénybe. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

A vizsgált ügyben a jogerős, másodfokú ítélet a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2007. június 22-én kelt 11.K.20.818/2006/10. számú döntése. Ezt követően felülvizsgálati eljárás volt folyamatban, mely a Legfelsőbb Bíróság 2008. október 9-én meghozott, Kvf.I.35.367/2007/4. számú ítéletével zárult, a becsatolt iratok tanúsága szerint e döntést 2009. január 6-án postázták az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2009. március 3-án adta postára.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 48. §-ának (1)–(2) bekezdésében foglaltakat együttesen kell értelmezni és figyelembe venni [23/1991. (V. 18.) AB határozat, ABH 1991, 311.]. Tehát „az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerinti jogorvoslatokon is csak azokat a jogorvoslatokat kell érteni, amelyeket az ügy jogerős befejezéséig terjeszthetők elő. Az alkotmányjogi panaszra megállapított határidő számítása szempontjából tehát a rendkívüli jogorvoslatokat figyelmen kívül kell hagyni. Vagyis a rendkívüli jogorvoslatoknak (perújítás, felülvizsgálati kérelem stb.) az alkotmányjogi panasz benyújtására megállapított határidőt meghosszabbító hatálya nincs.” [41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306, 309.]. Kivételt csak az az eset jelent, ha a panaszolt alapjog-sérelem a rendkívüli eljárás során következik be. „Mind a polgári, mind a büntető felülvizsgálati rendkívüli eljárás során törvényi lehetőség van ugyanis arra, hogy a felülvizsgálati bíróság a jogerős határozatot hozó bíróság álláspontjától eltérő érdemi álláspontot foglaljon el. Ha a felülvizsgálati bíróság határozata az ügyet ilyen módon zárja le jogerősen, az alkotmányjogi panasz benyújtására megszabott törvényi határidő a felülvizsgálat tárgyában hozott határozat kézbesítésétől veszi kezdetét, mert hisz az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult a felülvizsgálat tárgyában hozott határozat folytán kerül csak abba a helyzetbe, hogy

az ügyében alkalmazott jogszabály alkotmányellenességét és az emiatt bekövetkezett alkotmányos alapjogsértést állítsa és panaszolja.” [41/1998. (X. 2.) AB határozat, ABH 1998, 306, 310.].

Jelen ügyben a Legfelsőbb Bíróságnak a felülvizsgálati eljárás során meghozott ítélete a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2007. június 22-én kelt 11.K.20.818/2006/10. számú másodfokú, jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz kizárólag olyan alkotmányossági kifogásokat fogalmaz meg, amelyek nem a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárása során merültek fel, hanem a megyei bíróság előtti eljáráshoz, az ennek során meghozott jogerős ítélethez kapcsolódnak. Mivel az indítványozó nem a felülvizsgálat tárgyában hozott határozat folytán került abba a helyzetbe, hogy az ügyében alkalmazott jogszabály alkotmányellenességét és az emiatt bekövetkezett alkotmányos jogsérelmet állítsa és panaszolja, így az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő szempontjából a rendkívüli jogorvoslatot jelen ügyben figyelmen kívül kellett hagyni (Vö. 418/D/2005. AB végzés, ABH 2008, 3506, 3510.).

Mivel az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt a fentiek szerint tehát nem a Legfelsőbb Bíróság, hanem a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság döntésének kézhezvételétől kell számítani, megállapítható, hogy az indítványozó panasz elkésett.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 29. § e) pontja alapján [a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek] visszautasította.

3. Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság kérelmét „közérdekű bejelentésként” is kezelve tegye meg a szükséges lépéseket.

Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 1. §-a határozza meg. Mivel ennek alapján az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre közérdekű bejelentések vizsgálatára, az indítványt az Ügyrend 29. § b) pontja alapján e vonatkozásban is visszautasította.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

<i>Dr. Balogh Elemér s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Bragyova András s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Holló András s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Kiss László s. k.,</i> alkotmánybíró
<i>Dr. Kovács Péter s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,</i> előadó alkotmánybíró
<i>Dr. Lévy Miklós s. k.,</i> alkotmánybíró	<i>Dr. Trócsányi László s. k.,</i> alkotmánybíró

535/E/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 55. §-ával összefüggésben előterjesztett, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány alapján indult eljárást megszünteti.

2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozók elsődlegesen azt kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg alkotmányos követelményt a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Médiatv.) 55. § (5) és (9) bekezdésének alkotmánykonform értelmezése céljából. Az indítványozók szerint a Médiatv.-nek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és a 61. §-ával összhangban lévő értelmezéséből az következik, hogy „amennyiben a Magyar Köztársaság Országgyűlésében frakcióval rendelkező pártok, frakcióik, tisztségviselőik, képviselőik, illetve az általuk miniszterelnöki tisztségre jelölt személy között formális, általános érvényű megállapodás jön létre annak érdekében, hogy az Országgyűlésben a Kormányt és annak munkáját támogassák, az érintett pártok a megállapodás időtartama alatt kormánykoalíciót alkotnak.”

Másodlagosan az indítványozók azt kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet a Médiatv. 55. §-ával összefüggésben, mert a jogalkotó elmulasztotta a „kormánypárti-ellenzéki” kategóriák pontos, ellentmondásmentes meghatározását.

Az előkészítő eljárás során az Alkotmánybíróság Főtitkára tájékoztatta az indítványozókat, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítvány önállóan nem terjeszthető elő, továbbá az Alkotmánybíróság a 972/B/2008. AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) elutasította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló, azonos tárgyú kérelmet.

Az indítványozók a tájékoztatást követően kijelentették, hogy a beadványukban foglaltakat továbbra is fenn tartják, mert az új parlamenti történések a kérdés ismételt alkotmányossági átgondolását teszik indokolttá.

2. Az Alkotmánybíróság először az alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítványról foglalt állást. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: az Alkotmánybíróság kizárólag az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvényben meghatározott, utólagos

normakontrollra irányuló hatásköreiben eljárva – azokkal szoros összefüggésben – állapíthat meg alkotmányos követelményt. Jogszabály vagy állami irányítás jogi eszköze alkotmányos normatartalmának megállapítására, illetve – önmagában – alkotmányos követelmény megállapítására az Alkotmánybíróságnak nincs önálló hatásköre. (Előszőr: 292/B/2001. AB határozat, ABH 2001, 1591, 1592.)

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § b) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy az eljárásra nincs hatásköre. Az Ügyrend 29. § c) pontja alapján az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha az indítványozónak nincs jogosultsága az eljárás indítványozására.

Ezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelmény megállapítására irányuló indítványt visszautasította.

3.1. A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelem alapján az Alkotmánybíróság áttekintette a Médiatv. 55. §-ának „kormánypárt-ellenzéki” fogalmaival összefüggő gyakorlatát.

A 22/1999. (VI. 30.) AB határozat a jogbiztonság követelménye szempontjából már vizsgálta a Médiatv. 55. § (9) bekezdését. Ez a határozat a kormánypártiság-ellenzéki kérdésében a parlamenten kívüli pártok vonatkozásában foglalt állást (ABH 1999, 176.).

Ezen túlmenően az Abh. a parlamenti képviselőcsoportok tekintetében vizsgálta meg a Médiatv. 55. §-ának alkotmányosságát a jogbiztonság szempontjából. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a magyar közjogban a kormánypártiság-ellenzéki kategóriái az adott parlamenti erőviszonyok között értelmezhetők: a kormánypárti-ellenzéki jelleg elsődleges, de nem egyetlen ismérve az, hogy egy adott párt dokumentált megállapodás alapján részt vesz-e a Kormányban vagy sem [22/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 176, 192.].

Az Alkotmánybíróság ezért elutasította a Médiatv. 33. § (4) bekezdésének, illetve 55. § (9) bekezdésének az indítványozó által támadott szövegrészei megsemmisítésére irányuló – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmére alapított – utólagos normakontroll iránti kérelmet. Továbbá ugyanezen okból a testület a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelmet is elutasította.” (ABH 2009, 483, 485.)

3.2. Az Ügyrend 31. § c) pontja értelmében „ítélt dolog” címén az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértés megállapítását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor res iudicata, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő (1620/B/1991.

AB határozat, ABH 1991, 972, 973.). Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.; 37/2004. (X. 15.) AB határozat, ABH 2004, 908, 911.].

Jelen ügyben az indítványozók közvetlenül az Abh. közzétételét követően terjesztették elő a korábbi ügyben elbírált kérelemmel tartalmában azonos indítványukat, és nem hivatkoztak olyan új alkotmányossági szempontra, amely a kérdés újabb felülvizsgálatát indokolta tette volna.

Ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § c) pontja alapján a Médiatv. 55. §-ával összefüggésben előterjesztett, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány alapján indult eljárást megszüntette.

Budapest, 2010. június 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
előadó alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

1197/B/2009. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogegységi határozat alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a parkolási díj (pótdíj) bíróság előtti érvényesíthetőségéről szóló 2/2005. Közigazgatási és polgári jogegységi határozat alkotmányellenességének megállapítására irányuló eljárását megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Indítvány érkezett az Alkotmánybírósághoz a Legfelsőbb Bíróság 2/2005. Közigazgatási-polgári jogegységi határozatának (a továbbiakban: KPJE1.) alkotmányossági vizsgálata tárgyában.

Az indítványozók álláspontja szerint a Legfelsőbb Bíróság a KPJE1.-ben a törvényi szabályozással ellentétesen állapította meg, hogy a parkolás üzemeltetésre létrehozott társaság a díj, illetve a pótdíj jogosultjává válhat. Álláspontjuk szerint csak a fővárosi közgyűlésnek keletkezik a parkolással kapcsolatosan kötelmi igénye, amelynek érvényesítésére nem jogosíthatja fel az üzemeltetésre létrehozott gazdasági társaságot. Az igény érvényesítésére irányuló polgári eljárásban pedig ugyanezen okokból nem lehet kereshetőségi joga.

Az egyik indítványozó a KPJE1. alkotmányellenességének megállapítását indítványozta arra tekintettel is, hogy a KPJE1. határozatlan, többértelmű, és mivel nem felel meg az Alkotmánybíróság gyakorlata szerinti egyértelműségi mércének, ezért sérti a jogbiztonság elvét.

Egy másik, érdemi részét tekintve a 109/2009. (XI. 18.) AB határozatban [ABK 2009. november, 1971.] már elbírált indítvány, említést tett ugyan a Legfelsőbb Bíróság parkolási díj, valamint pótdíj befizetési kötelezettségéről szóló 2/2006. Polgári jogegységi határozatában foglalt álláspontjáról, de azt az Alkotmánybíróság nem tudta az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése szerinti indítványként értékelni.

2. A Legfelsőbb Bíróság Jogegységi Tanácsa a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának vezetője által kezdeményezett eljárásában, 2009. december 8-án meghozta az 1/2009. Közigazgatási-polgári jogegységi határozatát (a továbbiakban: KPJE2.), amely közzétételétől kezdődően kizárta a KPJE1. alkalmazhatóságát. A KPJE2. 2009. december 28-án, a Magyar Közlöny 2009/192. számában jelent meg.

Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.)Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 31. § a) pontja értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált.”

Mivel a Legfelsőbb Bíróság a KPJE1. alkalmazhatóságát 2009. december 28-ától kezdődően kizárta, ezért az Alkotmánybíróság eljárását ebben a tekintetben megszüntette.

Budapest, 2010. június 15.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HÁROMTAGÚ TANÁCSAINAK VÉGZÉSEI**175/B/2005. AB végzés**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Siófok Város Önkormányzatának a köztisztaságról szóló 1/1992. (I. 23.) számú rendelete 2. sz. melléklete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

Az indítványozó Siófok Város Önkormányzatának a köztisztaságról szóló 1/1992. (I. 23.) számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) módosításáról szóló 40/2004. (XII. 17.) sz. rendeletének vizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. A támadott rendelet az Ör. 2. mellékletét módosította akként, hogy meghatározta a települési szilárd hulladék elszállításának gyakoriságát, alapdíjat, valamint az alapdíjon felül ürítési díjat határozott meg. Az indítványozó érvelése szerint a vitatott Ör. úgy emelte a szemétszállítás díját, hogy nem a tartotta meg a szolgáltatás-ellenszolgáltatás egyenértékűségének követelményét, s nem a költségekhez kívánta igazítani a szemétszállítás díját, hanem a szemétszállítást végző cég veszteségeinek pótlását célozta. Az Ör. 2. mellékletét az indítvány benyújtását követően jelentősen módosította Siófok Város Önkormányzatának 42/2005. (XII. 16.) számú rendelete, amely megszüntette az alapdíjat, és módosította a szemétszállítás gyakoriságát, díjának mértékét. Ezt követően Siófok Város Önkormányzatának a köztisztaságról szóló 36/2006. (XII. 15.) sz. rendelete az Ör.-t és annak valamennyi módosítását hatályon kívül helyezte 2007. január 1-jével. Az Alkotmánybíróság felhívta az indítványozót: a megváltozott jogi helyzetre tekintettel nyilatkozzék arról, hogy az indítványát fenntartja-e. Az indítványozó a szabályszerűen kézbesített felhívásra a megadott határidőben nem válaszolt.

Mivel a kifogásolt jogszabályi rendelkezések rendelkezési környezete megváltozott, és az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására nem válaszolt, az új helyzetre tekintettel indítványát nem terjesztette ki, ezért az Alkotmánybíróság az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes

ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009, január, 3.) 31. § e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

100/B/2010. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabályi rendelkezés alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet 12. § (15) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

Két indítványozó külön indítványokban kérte az Alkotmánybíróságtól a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet (a továbbiakban: R.) 12. § (15) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, amelyben az időszakos vizsgálat során a vizsgálóállomásnak – a 2006. január 1-jét követően újként forgalomba helyezett jármű kivételével – a gépjármű és a gépjármű pótkocsija tekintetében előzetes eredetiségvizsgálatot írt elő akkor, ha nem végeztek rajta eredetiségvizsgálatot vagy ún. integrált vizsgálatot.

Az egyik indítványozó szerint e rendelkezés sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését, mivel álláspontja szerint a gépjárművek előzetes eredetiségvizsgálata keretében a „2006. január 1-jét követően újként forgalomba helyezett

jármű kivételével” rendelkezés kellő indok nélküli megkülönböztetést tesz a járműtulajdonosok között. Ezért kérte a támadott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését.

A másik indítványozó szerint konkrét gyanú nélkül első tulajdonosokat nem lehet kötelezni az eredetiségvizsgálat elvégzésére. Véleménye szerint az R. támadott rendelkezése ellentétes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 118. § (1) bekezdésében foglalt elvvel, és így sérti az Alkotmány 13. § (1) bekezdését és a 37. § (3) bekezdését. Mindezek alapján kérte a támadott rendelkezés hatálybalépésére visszamenőleges megsemmisítését.

Az Alkotmánybíróság az indítványokat – mivel azok az R. ugyanazon rendelkezésének alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, s így az indítványok tárgya egymással összefügg – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egységes eljárásban bírálta el.

Az R. 12. § (15) bekezdésének indítványokkal támadott rendelkezését a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet módosításáról szóló 8/2010. (II. 18.) KHEM rendelet 1. §-a 2010. február

19-ével módosította, és az eredetiségvizsgálatra vonatkozó új szabályozás az indítványozók által sérelmezett szabályozást már nem tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-a értelmében – főszabályként – csak hatályban levő jogszabály, illetve az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja. Ez alól kivétel lehet, ha az eljárás az Abtv. 38. §-a alapján bírói kezdeményezés vagy a 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik. Tekintettel arra, hogy az indítványok nem tartoznak ezek körébe, valamint az indítványok benyújtása utána vizsgálat alá vont jogszabályi rendelkezés az indítványozók által kifogásolt szabályozást már nem tartalmazza s ezzel az indítványok tárgytalanná váltak, ezért az Alkotmánybíróság az R. 12. § (15) bekezdése alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló eljárást az Ügyrend 31. § a) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2010. június 7.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

KÖZLÖNY

Szerkesztésért felel: dr. Pálffy Ilona főtktár

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu.

Felelős kiadó: Bártfai-Mager Andrea ügyvezető igazgató.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó a Magyar Posta Zrt. közreműködésével.

Telefon: 235-4554, 266-9290/240, 241 mellék.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó ügyfélszolgálatán (1085 Budapest, Somogyi Béla utca 6., 1394 Budapest 62., Pf. 357, fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internet-címen.

Terjesztés: tel.: 317-9999, 266-9290/245 mellék.

Példányonként megvásárolható a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411).

2010. évi éves előfizetési díj: 32 004 Ft áfával, féléves előfizetési díj: 16 002 Ft áfával. Egy példány ára: 3020 Ft áfával.

HU ISSN 1215-9530

10.2256 – Nyomta a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája.

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.

